

શ્રીમાલી શુભેચ્છક.

સત્યં વદ । ધર્મં ચર સ્વાધ્યાયાન્મોગ્રમદઃ । ઉપનિષદ
યત્કરોષિ યદ્દનાસિ યદ્દુદોષિ દદાસિ યત્ ।
યત્તપસ્યસિ કૌંતેય તત્કુરુમ્ય મદર્પણમ્ ॥ ધી. મ. ગીતા.

પૃ. ૪ થું.]

જાન્યુઆરી, ૧૯૨૩.

[અંક ૧.]

વિષયાનુક્રમણિકા.

૧ ચતુર્થ જન્મગાંઠ	તંત્રી.	૧
૨ પ્રાસંગિક નોંધ અને ચર્ચા	"	૫
૩ પરિવહનો પદ્યો	"	૧૦
૪ પરિવહનો સ્મરણો	ધી. મ. ત્રિવેદી	૧૧
૫ પદ્યો	ચ. મં. જોશી	૧૩
૬ ના દાદા જેવડાં વર રાગ!		૧૪

તંત્રી અને પ્રવક્તા

ચંપકલાલ શિવશંકર ત્રિવેદી, એમ. એ.

દોલતપુરા, ૪૧૦૩-૦૬—અમદાવાદ.

ગાનનંદિ પ્રીતિપ્રેમ પ્રેમમાં સંસ્કાર્ય અપ્તરસે આપું.

વાધેશરીની સેળ, મથુર—અમદાવાદ.

શ્રીમાળી શુભેચ્છક

શ્રીમાળી વ્રાહ્મણ છાત્રાલય અમદાવાદ

ના લાભાર્થે પ્રગટ થતું

કેળવણી, જ્ઞાતિહિત, ધર્મ આદિ વિષયો અર્થતુ

માસિક

વાર્ષિક લવાજમ રૂ. દોઢ અગાઉથી-હુન્દસ્તાન બહાર રૂ. બે.

લેખકો તથા આહકોને મુચના.

૧. ઉત્તમ લેખ, સ્વચ્છ લખાણ તથા-કાગળની એક ઝાંખુંપર તેમ ટુંકા પરંતુ અર્થ ગર્ભાત લેખો લખી મોકલવા લેખકો છે. માત્ર ઉત્તમ અને અતિ ઉપયોગી ટાલોનેજ સ્થાન આવશે-હોળા લેખોને સ્થળના અભાવે સ્થાન નહીં મળવાને.
૨. લેખોને માસિકમાં સ્થાન આપવા સંબંધી મુખ્યભારી તન્ની છે.
૩. લેખકે પોતાનું નામ છપાવવું હોય તો લેખ નીચે દિતર તન્ની નામ માટે પૂરેપૂરું નામ કામ લખવું.
૪. જે લેખને માસિકમાં સ્થાન ન મળે તેવા લેખો પાછા ને મોકલવા મા તન્ની બંધાતા નથી.
૫. ધણીવાર આહકો પોતાનું ચિરનામ બદલાવે છે અને તે દેશદાર બદલાવેત નથી તેથી માસિક ગેરવફા નામ છે, અને ધણી માસિક નહીં મળ્યાન હરિવાદ કરે છે. તેથી દરેક આહકે પોતાનું સ્થળ બદલાવતાંની સાથે ચિરનામાનો દેશદાર અમોને જણાવવો નથી હરિવાદનું દારાવ રહે નહીં.

શ્રીમાળી શુભેચ્છક.

इच्छन्नुभं यः स्वपरस्य नित्यं कृत्यशुभं कुलदेवी तस्य ।
विचार्यैव विद्वन्तु सयं श्रीमाली शुभेच्छक इच्छतीत्यम् ॥

(જે મનુષ્ય દર્શનાં પોતાનું તેમજ પાશ્વર્યું શુભ ઇચ્છે છે તેનું અશુભ થી મહાસક્તી નાશ કરે છે. આ સૂત્રનો દરેક બંધુ વિચાર રાખી તે પ્રમાણે પતો એમ શ્રીમાળી શુભેચ્છક ઇચ્છે છે. રા. મ. અપાચી)

પૃ. ૪ ધુ.]

જાન્યુઆરી ૧૯૨૩

[અંક ૧

चतुर्थ जन्मगांठ.

શ્રીમાળી શુભેચ્છક ત્રણ વર્ષ પૂરાં કરી આગે અત્યંત વર્ષના ઉપરે
જ રહેલું છે. શ્રીમાળી શુભેચ્છકે પોતાના જીવન દરમિયાન શું શું
તિસેવાં બજાવી છે, ગાતિહિત આગળ વધારવા શા પ્રયત્ન કર્યા છે અને
કાંઈ ઉત્તમ સાધવામાં તેણે આજ સુધીમાં પોતાનો નસ ફાળો કેટલો
આપ્યો છે તે સૌ ગાતિજનોના જાણવામાં તે આશ્ચર્યજનક દરો છતાં તેનું
ગણિત સિદ્ધિ પોતાને કરવું તે અશક્ય નહિ ગણાય. શ્રીમાળી શુભેચ્છકનો
નિઃસ્વાર્થ હૈંસ પણા ગાતિજનો જુલો જતા દેખ તેવું ગણાય છે. કોઈ
ચમ્પ જાતના અંગત સ્વાર્થ ખાતર આ માસિક ચલાવવામાં આવતું નથી
પરન્તુ આ માસિકના મુખ્ય ૧૯ ઉપર પ્રત્યેક માસે જાણવામાં આવે છે
તે પ્રમાણે તેનો હૈંસ ચતુર્વિધ છે. ગાતિહિત સર્વજનો, ગાતિમાં કેળવ-
ણીની શક્તિ કરવાનો તેમજ ધાર્મિક, નૈતિક આદિ ઉપયોગી વિષયો સર્વો
ગાતિહિત વધારવાનો આ માસિકનો હૈંસ છે. તેમાંથી વ્યર્થિક લાભ પ્રાપ્ત
થાય તે અમદાવાદના ગાતિજાગ્રતને અર્પણ કરવો એ તેનો ચોથો હૈંસ
છે. એટલે તેમાં અંગત સ્વાર્થને જરૂરખ સ્થાન નથી. તેમાંથી કોઈ અંગત
નફો પ્રાપ્ત કરવાનો હૈંસ નથી તે સૌ ગાતિજનો સ્પષ્ટ રીતે જોઈ શકશે.

ગાતિઉત્તરિ, તથા ગાતિહિતના મૂળ પાયારૂપ કેળવણીના બાબતો આ માસિક પોતાથી બનતું કરી છૂટેલ છે. અને તેનો તે પ્રયાસ નિષ્ફળ ગયો નથી તે સ્પષ્ટ છે. ગાતિમાં અભિવૃદ્ધિ એ બોર્ડિંગ-હાઉસમાં આવે તેમણે અમદાવાદનું ગાતિ હાઉસમાં કાંઈક સારા પાયા ઉપર આવડાવ્યું છે તે યોગ્ય છે. અંશે શ્રીમાળી શુભેચ્છના પ્રયાસને આભારી છે. નિર્વિવાદ છે. ગાતિજનો કેળવણીના જરૂરીયાત સમજવામાં અને તેમજ હૃદયમાં ગાતિભાવ અને ઉદારતા કેળવવામાં આ માસિક યોગ્ય છે. પણ ક્ષેત્રમંદ નીવડેલ છે. અમદાવાદના હાઉસમાં વળી ચાર વર્ષમાં રૂ. ૫૦૦૦૦ જેટલી મદદ આપવાની ઉદારતા ગાતિજનોના હૃદયમાં પ્રેરણા આપે છે. આથી સંતોષકારક વાત ન ગણાય. શ્રીમાળી શુભેચ્છને આ સંસ્થાના વાહન તરીકે ગણવાના આરોપ વેગેને પણ ગાતિમાં કેળવણીની વૃદ્ધિ કરવા માટે પ્રયત્ન કર્યો છે.

ગાતિમાં સામાજિક તથા અન્ય ઇષ્ટ સુધારાઓ દાખલ કરવા માં પણ આ માસિકે યથાશક્તિ સેવા ઉદાવી છે. તેવા સુધારાના કેન્દ્રસ્થાનરૂપ ગાતિની પરિવહનો વીસ વીસ વર્ષ વીતી ગયા પછી પણ પુનરુદ્ધાર કરવામાં પોતાથી બનતો પ્રયાસ કરી છૂટેલ છે. અને પરિણામ ગાતિજનોની સમૃદ્ધિ તાબું જ છે. લીબડીમાં બરાએલી પરિવહ અને તેમાં બળદગતા નૂતન ઉત્સાહ અને ગાતિભાવ આ વાતનાં સ્પષ્ટ છે. આ ઉત્સાહ દેખાવી રાખે અને પુનર્જન્મ પામેલી પરિવહનો સંપૂર્ણ લાભ લેવો તે હવે તમામ ગાતિ હિતેષિ જનોનું કામ છે. જે ગાતિ ઉત્તરિ આપણે આવીએ છીએ તે સાધવાનું સાધન પરિવહ છે અને તેને શ્રવણી રાખી તે દ્વારા યોગ્ય ગાતિ ઉત્તરિ સાધી લેવી તે હવે ગાતિજનોનું કામ છે. લીબડી પરિવહનો બનાવવામાં આ માસિકે પોતાથી બનતું કરેલું છે અને તે હિતર તંત્રીની ઉત્તરિસાધક, સંગીન જવાબદાર સંસ્થા બનાવવા માટે શ્રી હજી પોતાથી બનતા તમામ પ્રયત્ન કરવા ચૂકશે નહિ એવી આશા આપીએ છીએ. ઉત્તરિનું દાર ખૂટ્યું છે. તેનો પૂરેપૂરો લાભ ગાતિજનોના હાથની વાત છે.

અમદાવાદના ગાતિ હાઉસમાં જે આર્થિક લાભ આપવાનો શ્રીમાળી શુભેચ્છનો ઉદ્દેશ છે તે તો તે ખર પાડી સમ્યક્ નથી. ઉલટું તેને ખાડના ખાડામાં એટલું ઉંડું ઉતરી જવું પડ્યું છે કે તેનું બચાવનું અસ્તિત્વ એક વર્ષ સુધી ચાલી શકશે કે કેમ તે પણ અત્યારે તો સંશયપૂર્ણ છે.

ગાતિજનો તેની કેટલી દંદર કરે છે અને તેને આહક થઈ અંચવા અન્ય રીતે મદદ કરી કેટલો ઉત્સાહ પ્રેરે છે તેના ઉપરજ તેનું બલિધનું જીવન અવલંબે છે. છતાં બનનાં સૂધી તો ગાતિજનો તેને નિરાશ નહિ કરે તેવી શ્રદ્ધાએ તેણે ત્રણ વર્ષ ખેંચ્યા છે અને તેની જાહેશ્રાવણાએ હજી તે પોતાનું અસ્તિત્વ લંબાવ્યે જાય છે. એટલે આ સ્થિતિમાં તે છાત્રાલયને આર્થિક લાભ તે શો આપી શકે? છતાં ખીજે લાભ તો તેણે છાત્રાલયને ધણો દંડી આપ્યો છે. ગાતિમાં વિદ્યારેખ અને ઉદારતાની ભાવનાઓ કેળવી આહકતરો લાભ તો તેણે તે સંસ્થાને કરી આપ્યો છે. વળી ખાર માસે તે સંસ્થાને જાહેરાત વગેરેનું લગભગ રૂ. ૨૦૦-૨૫૦ નું ખર્ચ થાય તે પણ આ માસિકે તેને ખચાવી આપ્યું છે. જો કે તેમ કરવાથી તેની સ્થિતિ કદોડી થઈ પડી છે અને તેણે ખર્ચમાં ઉતરવા સાથે એક સંસ્થાના વાહન તરિકેનો દોષ પણ વહેરી લીધો છે. છતાં દંદરદાન અને સમજી ગાતિજનો તો તે એક સંસ્થાનું વાહન છે કે સમસ્ત ગાતિના હિત અર્થે પ્રયાસ કરવું પત્ર છે તે સારી રીતે જોઈ અને સમજી શક્યા છે.

ગાતિમાં અનિષ્ટ દાખલાઓ ઉપાડા પાડી તેમજ હજી દર્શાવેલ ગાતિ આગળ ધરી ઉત્તિ પંચ દર્શાવવામાં કેટલીક કડવી ટીકાઓ, કેટલીક ગેર-સમજીતો વગેરેના બોગ તેને થવું પડ્યું છે. છતાં પોતાના કાર્યની યોગ્યતા સમજી તે પોતાના પ્રયાસથી લેણ પણ ચાલુ નથી અને ચાલેલો કેટલોક આર્થિક ગેરજામ પણ તેણે સહન કરી લીધો છે.

આટલા સંક્ષિપ્ત હેતુલથી ગાતિજનોને શ્રીમાળી શુભેચ્છકની સેવાનો અંશિત ખર્ચ આવી શકશે એવી આશા છે. નિઃસ્વાર્થ હોય તે જો યોગ્યભણું પણ આ માસિકની સેવાનો ખ્યાલ આવી પણ નાતવું ને યોગ્યભણી પણ તેની દંદર કરવા માગતા હોય તો તેમની પરનું અજર બજાવવા ચૂકે નહિ. ગાતિજનોની કરજ સ્પષ્ટ છે:—
તે પ્રમાણે જો આહક થએલા હોય તેઓ આહક તરિકે ચાલુ રાહીને આ માસિકને નિલાવવામાં મદદ રૂપ થાય તેમજ અન્ય ગાતિ બંધુઓને તેના આહક થવા રામખાને.

(૨) જે ગાતિબંધુઓ તેના આહક થયા ન હોય તેઓ આ સાલથી તેના આહક થવાની પોતાની ફરજ બજાવવા ચૂકે નહિ.

શ્રીમાળી બ્રાહ્મણ છાત્રાલય-અમંદાવાદ.

આહુ સત્રમાં દાખલ થએલા વિદ્યાર્થીઓની નામાવલિ.

નં.	નામ.	રહેવાશી.	વેદ.	વય	અન્યાસ.
૧	ગિરિજાશંકર નથુરામ દવે	જામનગર	યજુ.	૨૦	જુનીઅર પી.એ.
૨	પોપટલાલ મોહનલાલ ત્રિવેદી	રાણપુર	સામ.	૧૭	વિનીત
૩	નર્મદાશંકર ગોપાળજી ત્રિવેદી	રાણુલા	"	૧૬	"
૪	રામચન્દ્ર મગનલાલ ઓઝા	જરકાલ	"	૧૭	મેટ્રીક
૫	જયંતિલાલ જયશંકર ત્રિવેદી	ધોળદા	"	૧૭	અં.છટ્ટું(રા.શાળા)
૬	બાળાશંકર દેવશંકર બદ	બાવનગર	"	૧૬	" (સ.શાળા)
૭	હરીલાલ ગીરિશંકર દવે	મોરખી	યજુ.	૧૭	" (રા.શાળા)
૮	ખીમજી અષાશંકર દવે	લીંબડી	"	૧૬	" " "
૯	શંકરલાલ મગનલાલ દવે	મેડ	"	૧૬	અં.છટ્ટું " "
૧૦	બાળાશંકર પોપટલાલ દવે	વેજલપર	"	૧૪	" " " "
૧૧	જયંતિલાલ મણિશંકર ઓઝા	અંજર	સામ.	૧૭	" " " "
૧૨	હાલ્દીલાલ દોલતરાય ત્રિવેદી	ગોધા	"	૧૫	" (સ.શાળા)
૧૩	રતિલાલ લક્ષ્મીશંકર ઓઝા	જામનગર	"	૧૫	" " " "
૧૪	જયંતિલાલ અંબાશંકર ઓઝા	મોંઘી	"	૧૩	" " " "
૧૫	વજેશંકર ખેમરભાઈ ઓઝા	મોંઘી	"	૧૨	અં.છટ્ટું(રા.શા.)
૧૬	છોટાલાલ પોપટલાલ દવે	વેજલપુર	યજુ.	૧૨	" " " "
૧૭	તુળજશંકર ચુનીલાલ ત્રિવેદી	ખીદડા	સામ.	૧૧	" " " "
૧૮	શંકરલાલ દોલતરાય ત્રિવેદી	ગોધા	"	૧૧	" (સ.શા.)
૧૯	લાલશંકર તુળજશંકર ઓઝા	ધોળ	"	૧૦	અં.રજું(રા.શા.)
૨૦	નવલશંકર તુળજશંકર ઓઝા	"	"	૯	ચુરુચું " "
૨૧	જયંતિલાલ નાગરદાસ દવે	ખોટાદ	યજુ.	૧૭	કર્મણીઅલ કલાસ
૨૨	મનસુખરામ નાગરદાસ દવે	"	"	૧૮	ટેકનીકલરૂલ.
૨૩	મગનલાલ દલપતરામ ત્રિવેદી	} ટેકનીકલરૂલ કલાસ			
૨૪	મોહનલાલ મયાશંકર ત્રિવેદી				
૨૫	ગડુલાલ લીલાશંકર ઓઝા				
૨૬	માણેલાલ માહેશ્વર ત્રિવેદી	ટાઉન પ્લેનિંગ અને સીટી સર્વે.			

મંત્રીઓ.—શ્રી. મ. આ. શ્રી. શા. કે. મંડળ.

શ્રીમાળી બ્રાહ્મણ છાત્રાલય-અમદાવાદ.

ગત માસ તથા આજી માસમાં ગણેલી નવી મદદ.

- ૧૫-૦-૦ રા. રા. કેશવલાલ દડવા ઓજા-આટકોટ, તેમનાં રવ. પત્નીના રમરગાયેં પ્રત્યેક વર્ષે.
- ૨-૦-૦ રતિલાલ મોતિલાલ ત્રિવેદી-ધ્રાંગધ્રા-વિદ્યાર્થીઓને ખાદી ખાટે.
- ૫-૦-૦ નર્મસંકર નારણજી દવે-દળવદ-તરફથી તેમનાં માતૃશ્રીના દેવ-તેડા પ્રસંગે.
- ૧૦-૦-૦ જોડારામ મોતીરામ જનની, અમદાવાદ.
- ૨-૦-૦ માસર જુહાલાલ છબીલભાઈ ત્રિવેદી-માંડવી, સીમંત પ્રસંગે.
- ૩-૦-૦ દારકાદાસ દડવા ઓજા-આટકોટ, બેન કાંતાના સમુરતા પ્રસંગે.
- ૨-૦-૫૫૫ મર્માદા પેડીમાંથી હા. રા. રા. શીવચંદર વનમાળી ઓજા, મુંબાઈ.
- ૧૦-૦-૦ રોઠ સોમાભાઈ ગજચંદભાઈ તરફથી શ્રી ગોળ ખાટે.
- ૧-૮-૦ ડાલાભાઈ નયુભાઈ પટેલ, ચળોલા. વાર્ષિક બાજના.
- ૨-૦-૦ રા. રા. દુદાવત લાવજી, ખાંગરોળ, મુલાકાત પ્રસંગે.
- ૫-૪-૦ શ્રીમાન જીખાભાઈ અંબાચંદર ઓજા-અમદાવાદ ચિ. બસુ-બ્રાહ્મણી વર્ગમાંક નિમિત્તે.
- ૧૫-૦-૦ શ્રીમાન કેશવલાલ પ્રભાચંદર શુક્લ સમેલન પ્રસંગે દયાગના.
- ૩-૧૦-૦ " " "બારન હવન" ના લવાજમના.
- ૫-૬-૦ જનની હરિલાલ દરદીરામ.
- ૫-૦-૦ દવે પોપટલાલ દમોદર.
- ૩-૦-૦ કેશવલાલ ગુજારી દિવેડી.
- ૨-૦-૦ દવે લક્ષ્મીચંદર બવાનીચંદર.
- ૨-૦-૬ દવે હમીઆચંદર શિવચંદર.
- ૨-૦-૦ રોઠ દેવચંદ વચરામ.
- ૧૦-૪-૦ દવે લાલજી શિવરામ યાનવાળા તરફથી વાર્ષિક રકમ તરફે.
- ૭-૦-૦ મુંબાઈની શ્રી પંસ્તાળીશી તરફથી જનોઈ વખતે હા. રા. રા. વંજલાલ વિકુલજી ત્રિવેડી.
- ૯-૦-૦ સમાસરોની શ્રી ખાટે.

આશીર્વાદથી
નંદન વર્મણી
જેટના.

રાજ સહારાજી

નવાળ સાહેબો, નામદાર સરકારના ધારાસભાના ઓનરેબલ મેમ્બરો, સેન્ટ-સ જજો, કર્નલો, મેજીસ્ટ્રેટો, કોપટનો, નામદાર લેફ્ટ વૉઇસરોયના લેફ્ટ ઓનરરી એ. ડી. સી., પોલીસીફલ એજન્ટ, સરકારી સીવીલીયન ઓફીસરો, મુરોખીયન સીવીલ સરન્યતો, એમ. ડી. ની ડીમી ધરાવનારા મોટા ડાક્ટરો તથા દેશી અને મુરોખીયન અમલદારો અને ગૃહસ્થોમાં

બાદશાહી યાકુતી

નામની જગજગદેર દવા બહુ વપરાય છે એજ તે ઉપયોગી તાની નિશાની છે—ગવર્મેન્ટ લેબોરટરીમાં આ રજવાડી દવા એનેલાઇઝ થએલ છે.

બાદશાહી યાકુતી

ગમે તે કારણથી શુભાવેલી તાદાત પાછી લાવે છે પુરુષાતન કાયમ રાખે છે. આ રાજવંદી યાકુતી વીર્ય વિકારના તમામ બ્યાધી મટાડે છે અને વીર્ય વદ બનાવી ખડ પુરુષાતન આપે છે. ખરી મદદ આપનાર અને નબલા માણસને પણ જેવવાની માફક ગેરાવર બનાવનાર આ દવાનો લાભ લેવા અમારી ખાસ વામણ છે. આ દવા વાપરવામાં કોઈપણ જાતની પરેશની જરૂર નથી.

૪૦ ગોળીની ડબ્બી એકના રૂપીઆ દશ.

બાદશાહી યુનાની લેપ

ઉમદા દવાઓમાંથી આ લેપ બનાવેલ છે. ખડ પુરુષાતન લાવવા માટે આ લેપ ફતેહમંદ ઇલાજ છે. આઉસ એકની ડબ્બી રૂપીઆ આઠ.

ડાક્ટર કાલીદાસ મોતીરામ-રાજકોટ-કાઠીયાવાડ.

ગુજરાત આયુર્વેદિક ફાર્મસી.

વૈદક પ્રચાર સાહિત્ય ખાતું.

માસીકો અને પુસ્તકો.

આ ફાર્મસી ઔષધી બનાવતા અને ઉપચાર કરવા ઉપરાંત વિશેષ મહત્વનું એક કાર્ય એ કરે છે કે પોતાના વૈદક સાહિત્ય પ્રચાર ખાતા દ્વારા લોકોમાં તંદુરસ્તીના નિષ્કો અને આરોગ્ય સંબંધી જ્ઞાનનો ફેલાવો પણ કરે છે. ૨૫ વર્ષથી ગુજરાતી માસિક, વૈદક પ્રચાર અને નિર્બંધો દ્વારા આ ખાતાએ આયુર્વેદ સંબંધી સાદું અભ્યાસનું પાઠ્યું છે.

“વૈદકપ્રત” માસીક વાર્ષિક લઘુગ્રંથ રૂ. ૩-૦-૦.

વૈદક પ્રચાર.

મધુવૈદ—વૈદકના અભ્યાસીઓ માટે ખાસ ઉપયોગી મંથ.

આવૃત્તિ ૧ ફી. ફી. રૂ. ૧.

મારી સંતતી—મુદ્રક, મુદ્રક અને સહાયારી બાળકો ઉપર

કરવા એ માખાપોના દાષમાં છે, એ વાત આર્થ વૈદક અને

અંગ્રેજ વૈદકનાં પ્રમાણે સાથે સિદ્ધ કરી આપનાર શાસ્ત્ર.

આવૃત્તિ ત્રીજી ફી. રૂ. ૨).

માત્રી શિક્ષક—સુવાવક સંબંધી શાસ્ત્રીય મંથ. મહારાષ્ટ્રમાં

વર્તાઈ રહેલા ઉપાયો તથા પાલવાના નિષ્કો, પ્રથમ માટે પ્રાથમિક તૈયારીઓ, પ્રથમની ત્રણ અવસ્થાઓનું વર્ણન, સુવાવકના કારણે અને

ઉપાય, સુવાવકની સારવાર તથા બાળક ઉદરવાતના નિષ્કો એક સુવાવકને મીઠાવાદ્ય સમજાવે છે. આવૃત્તિ ત્રીજી ફી. રૂ. ૨).

રોગી પરિચર્યા—મોંઘાની માવજત વિષે સંપૂર્ણ જ્ઞાન મેળવવાનો

ગુજરાતી ભાષામાં પ્રથમ મંથ. ફી. રૂ. ૧૦૦.

મરીઓનો વૈદ—દરેક દરદની સામાન્ય સમજણ, પરમથુ અને

સરતા ઉપાયોના સમજૂતો મંથ ફી. રૂ. ૨૦.

સ્ત્રીઓનો વૈદ—સ્ત્રીઓનાં ખાસ દરદો, તેનાં લક્ષણો, કારણો

તથા ઉપાયોનો મંથ ફી. રૂ. ૧૦૦.

બાળકોનો વૈદ—બાળકોનાં ખાસ દરદો. તેનાં લક્ષણો, કારણો,

તથા ઉપાયોનો મંથ ફી. રૂ. ૨).

સુવાવકના શિક્ષક—લુપ્તાન્ત્રીપ્રણાલિ કર્તવ્ય તથા ફરજનો આદર્શ શિક્ષક. ફી. રૂ. ૧૦.

મજવાતું દેશીય—ગુજરાત આયુર્વેદિક ફાર્મસી—અમદાવાદ.

પી. બ્રધર્સ શાહીવાળા,

દરેક જનની દેશી સારી જોવી કે રાઈડીંગ, કોર્સીંગ, રબ્બર ફોટોગ્રાફ, માર્કીંગ, સ્ટામ્પોગ્રાફીક; તથા સાલીનો પાઉડર, તથા વેચનાર. અમારે ત્યાંથી છુટક તથા બંધાબંધ માલ નથી વેચવો બારે પ્રાઇસલીસ્ટ મંગાવો.

ટેકાણું-૭૯૫ાજી મેાતીની સાલી, કાંઠાવાડી-મુંબાઈ.

વિજળીના દીવા.

- ૧ નાના મગવામાં રાખી ચકાવ. છે.
  - ૨ અગ્નીની ખીલકણ ધારતી નથી.
  - ૩ તલ દીવેટ કે દીવાસળીની જરૂર પડતીજ નથી.
  - ૪ ફક્ત ચાંપ દબાવતાંજ પછીજ બપકાતાર-રોગની ચાલ છે.
- કોમિત રૂ. ૨૦, ૩, ૪, ૫, ૬ અને ૮.
પોરબેન આઠ આના રૂપિર બેટરી કોમિત રૂ. ૧).
પોરબેન ૩ આના

શું તમે હૃદયથી જ્ઞાતિ

ઉત્પત્તિ ઇચ્છો છો ?

જો ઇચ્છતા હો તો

શ્રીમાળી શુભેચ્છના માહક

વધવાયન ઉપરાંત જ્ઞાતિ

વિધાર્થીઓનો શુભ આર્થિક

વર્ધિ પ્રાપ્ત કરવા ચૂકશે નહિ

વાર્ષિક લંપાનમ રૂ. ૧૦

દર વર્ષે ઉપયોગી બેટરબુ

આપવામાં આવે છે.

માહક તરીકે તરત નામ

નોંધાવો.

દી. ૨૦. રાજકોટ ઇલેક્ટ્રીકલ કોર્પોરેશન.

દેડ. ઓશિસ (ગાળપીપા) લામ્બે ૪.

લામ્બ. ઓશિસ (પાંચકુના મારે રેસા) અમદાવાદ

પત્ર બાવલાર દેડ ઓશિસને વિરતમે કરવે.

લીંબડી શ્રીમાળી આદ્ય પરિપદનો રિપોર્ટ.

લીંબડી પરિપદનો રિપોર્ટ હવે તૈયાર થઇ ગયો છે. રિપોર્ટનું પ્રસ્તુત દળદાર અને સુસંગત બન્યું છે. ધાર્યા કરતાં ફાટો, બેન્ડાક, ફોર્મ, તથા હપામણીનું ખર્ચ વધુ આવ્યું છે. તથા તેની કીમત આઠ આનાને બદલે રૂ. એક રાખવામાં આવી છે. શ્રીમાળી શુભેચ્છકના આદકોને તે ચાર આનાને બદલે છ આનામાં આપવામાં આવશે. શ્રીમાળી શુભેચ્છકના આદકો ન હોય તેવા ગૃહસ્થોની પાસેથી રૂ. એક લેવામાં આવશે. જે આદકોએ રિપોર્ટના ચાર આના મોકલી આપ્યો છે તેમને બે આના વધુ મોકલી આપવા વિનંતિ છે. રિપોર્ટ દરેક દરેક ઘરમાં રાખવા લાયક છે. શ્રીમાળી શુભેચ્છકના દરેક આદકને તે ખરીદવા આગ્રહપૂર્વક અમારી ભલામણ છે. અન્ય જ્ઞાતિ ગૃહસ્થો પણ તેની એક પ્રત જરૂર પોતાના ઘરમાં રાખવા ચૂકશે નહિ. જ્ઞાતિ માટે અર્ચિમાન ધરાવનાર દરેક જ્ઞાતિ ગૃહસ્થે જ્ઞાતિ ઉત્તિના આ સાધન અને હેવાલથી વાકર રહેવા તેના આદક અપરંપર યત્ન લેવા.

ભેટનું પુસ્તક.

ભેટનું પુસ્તક તૈયાર થઇ ગયું છે. જે આદકોનાં લવાજમ મનીઓડરથી આવી ગયાં છે તેમને તે ખૂપેશ્વરથી તુરત રવાના કરવામાં આવશે. ખીન્ને એને તે વી. પી. થી મોકલવામાં આવશે. ભેટનું પુસ્તક ખૂપેશ્વર કે વી. પી. થી મોકલવાની અમોને તકલીફ તેમજ ખર્ચમાં ઉતરતું ન પડે તેટલા માટે નીચે જણાવેલાં સ્થળોએ ભેટનાં પુસ્તક તથા પરિપદના રિપોર્ટ મોકલી આપવામાં આવશે. જેમણે પોતાનું લવાજમ હજી સુધી મળ્યું નહીં હોય તેમને લવાજમ વસૂલ થઇ ભેટનું પુસ્તક આપવામાં આવશે.

- લાવનગર—રા. રા. શ્રીવામરદાસ ગોવિન્દરામ ત્રિવેદી, રાણીકા.
  - ભાનનગર—રા. ગિરિજાશંકર નથુરામ દવે, ખારી કુંઠની શેરી.
  - પાટણ—અંબાશંકર નથુરામ દવે, ખીજડાનો પાડો.
  - મોરળી—સુગઢલાલ કલ્યાણજી દવે, શ્રીન ચોક પાસે.
  - મુંબઈ—૧. ગૂર્જરાત આયુર્વેદિક ફાર્મસી, હાથીખીડકીંગ કાલ્યાણદેવીરાડ.
૨. કાલિદાસ વસનજી દવે, રાષ્ટ્રીય શાળા, સેન્ટ્રલ રોડ.
  - મહુવા—શ્રીમાળી આદ્ય સુવકામીજીના સેક્રેટરી.
  - વડોદરા—કાશિરામ બાઈશંકર ઝોઝા-પ્રેમી, ભાંભાવાલી પોળ.
- ઉપર જણાવેલાં ગામોના ગૃહસ્થોને જણાવેલા સ્થળોએથી ભેટનાં પુસ્તક તથા પરિપદના રિપોર્ટ લઈ આવવા વિનંતિ છે. તેની.

શ્રીમાળી શુભેચ્છક.

इच्छन्नुभं यः स्वपदस्य नित्यं कृत्यशुभं कुलदेवी तस्य. ।
विचार्यैवं विद्वन्तु सर्वे श्रीमाळी शुभेच्छक इच्छतीत्यम् ॥

(જે મનુષ્ય હમેશાં પોતાનું તેમજ પારકાનું શુભ ઇચ્છે છે તેનું અશુભ શ્રી મહાલક્ષ્મી નાથ કરે છે. આ સૂત્રનો દરેક બંધુ વિચાર રાખી તે પ્રમાણે વર્તે એમ શ્રીમાળી શુભેચ્છક ઇચ્છે છે. રા. મ. અયાચી)

[પુ. ૪ થુ.]

માર્ચ ૧૯૨૩

[અંક ૩]

હજુ શું આંખ નવ ખૂલે ?

(ગઝલ)

હજુ શું આંખ નવ ખૂલે ? ભરે ભાઈ ! ભર્યો ખૂલે;
વધુ કાં વિવધમાં ફૂલે ? હજુ શું આંખ નવ ખૂલે ?—

સિંકદર ગમ છે માલ્યા, અમરના કોઈને માલ્યા;
છતાં ફિફિયારીથી ફૂલે, હજુ શું આંખ નવ ખૂલે ?—

હુકમત સાજીની મારી, ન સાચે આવરો તહારી;
છતાં મોહમાં ફૂલે, હજુ શું આંખ નવ ખૂલે ?—

ખજાના નેડીના પ્યારા, દુઝનમાં દુઝન ચાનારા;
નીતિનું ચાર બાધું લે, હજુ શું આંખ નવ ખૂલે ?—

અંકુશના મંગળીયો આજી.

સેવાની ધૂન.

સેવાની ધૂન જાગે,
હૃદય રમણ લાગે. સેવાની,
સોભ, હાનિ, વેરભાવ,
શક્તિથી સમાર્પુ,
બાવના સમાન ધર્મ,
અન્યને શીખાવું! સેવાની.
મોહ, સ્વાર્થ, આદિ સર્વ
જાળથી બચાવું,
રનેત દયા, પાન પાછ
સત્યને જમાવું! સેવાની.
સેવના સુશક્ત મંત્ર,
નિત્ય જાપ જાણું;
આત્મનો વિદાસ સાંજ!
એજ ધૂન ધાર! સેવાની.

“મંકરેન્દ્ર.”

एक जीवन यात्राની पूर्णाहुति.

ધણાએ હુખ્યાં જ્યાં-જગત હુજાવું જે સ્થળ પરે
હુખી ત્યાં હું એ તે-જીવન, જગને હું સુખી, ખરે!
કવિને બહાણું જે-હુખી, શક્તિને જે મોહું દીશે
કર્ણ તે બહાણું તે, સુખી અને જેતા જન (શ્રી) તથે
રૂઠા સંસારીના પથ પરે કતોહથી ચડી
વિતાડ્યાં વર્ષોનિ, રસ અને આનંદની મહી
ધણા આદર્શોથી જીવન સોભાવ્યું હરથથી
સજ્જ નયને જેસું છુજ હૃદયને હોય! નિરખી.

ગીધા દુઠ્ઠા દિવસે-અનુભવ તણા તે હૃદયને
 જીવનના જાણીતા, અગત્ય પ્રસંગે નિકટ રહી
 ખરે! હાંડી હોડી, અદ્ભુત ખલાસીના જીવનની
 સુખા માંનાજીને, વિષ્ણુ દયાની જેમ કુખવી

સંભાળી લીધી ત્હેં હરી તણી ગંગાજળ મહી
 ઉછરતાં પૂષ્પોને મધુરી નેરે દ્રષ્ટિ ન કરી
 હવે ખેંચી ત્હારા હૃદય, આત્માને જુલિયના
 હજો શાન્તી ત્હારા અમર આત્માને ફરી ફરી

લાલશંકર મ. ઓઝા

“સનમ્ ! જો વ્હાળ ડૂબે છે

—૦૪૪—

સનમ્ ! જો વ્હાળ ડૂબે છે, તરીને તારણો નહિં કે ?
 અમારી સાગરે નીકા:-હરીને આવણો નહિં કે ?
 તમારી ઇશક બાજીમાં-અમારી આ દયા ખૂરી;
 તમારૂં છોડીને સત્વર-મને જીગરણો નહિં કે ?
 સનમ્ ! મેં રાડ છોડી છે, તમારે કાજ દિમતથી;
 નથી ને જેવપ્રાઈ તો-સગજણો અંતરે નહિં કે ?
 જંગલની આંખ નેશો તો મને વસમું પડી જશે;
 તમારા પ્રેમનાં પ્રેયાં ઉતરણો આવીને નહિં કે ?
 શું દીકું આ સરંજમે ? નથી રીઝતાં આ રાણે
 નથી નાલાયકી અમ તો-અમેને જાણણો નહિં કે ?
 સનમ્ ! જેહસ્ત આધું છે; તમારા પાપમાં નથી તે;
 સમજતો પાત સોધો છે; મરેનિ મારણો નહિં કે ?

પ્રો. નરભેશંકર પ્રાણજીવન દવે.

પ્રાસંગિક નોંધ.

ઉપકાર:—૧૯૨૦ ની સાલમાં—અષ્ટાદશ શ્લોકી ગીતા તથા ૧૯૨૧ ની સાલમાં કવિ લવાનીશંકરજી જીવન ચરિત્ર શ્રીમાન્ રા. રા. હોટાલાલ દલપતરામ કવિ તરફથી શ્રીમાળી શુભેચ્છકના આહવાને બેઠ આપવામાં આવ્યાં હતાં. તેવીજ રીતે ૧૯૨૨ ની સાલ માટે જ્યેન બાનુમતિ દલપતરામ ત્રિવેદી દ્વારા જાણીતી નામનું વાર્તાનું પુસ્તક પોતાના ખર્ચે છપાવી શ્રીમાળી શુભેચ્છકના આહવાને ૧૯૨૨ ની સાલ માટે બેઠ આપવાની ઉદારતા શ્રીમાન્ હોટાલાલ બાલજીજી દર્શાવી શ્રીમાળી શુભેચ્છક પ્રત્યે અને જ્ઞાતિ પ્રત્યેના પોતાનો બાવ દર્શાવ્યો છે. તેમની આ અવિ છીન્ન ઉદારતા અને અવિરત જ્ઞાતિ પ્રેમ માટે અમે તેમનો અંતઃકરણ પૂર્વક ઉપકાર માનીએ છીએ અને પ્રભુ તેમના હસ્તે વધુ જ્ઞાતિહિતનાં કામો કરાવે તેવું પ્રાર્થાએ છીએ.

યાચના:—શ્રીમાળી શુભેચ્છકની આર્થિક હાલતનું ધ્યાન બે ત્રણ માસથી પ્રસિદ્ધ થાય છે, તેથી તેની પુનરાવૃત્તિ કરી અમારા સુઘ આહવાને અમે કંટાળો આપવા ઇચ્છતા નથી. એ આર્થિક સ્થિતિને પહોંચી વળવા માટે અમેએ જાહેર યાચના કરી છે. તેના પરિણામે રા. રા. દોલતરામ રેવાચંદર ત્રિવેદી તરફથી શ્રીમાળી શુભેચ્છકની પાંચ પ્રતો અને રા. રા. મણીલાલ લક્ષ્મીશંકર જોડા તરફથી એક પ્રત જ્ઞાતિજનોમાં એક વર્ષ માટે તેમને ખર્ચે મોકલવા માટેની મદદ મળી છે તથા રા. રા. રેવાચંદર ત્રિજીવન ત્રાપજવાળા તરફથી એક આહવાને લવાનમ નેટલી આર્થિક મદદ આપવામાં આવી છે જે ગતીકમાં પ્રસિદ્ધ મચ્છેલ છે તે મદદ આપનાર શુદ્ધરથોનો અમે અત્રે જાહેર રીતે ઉપકાર માનીએ છીએ.

શ્રીમાળી શુભેચ્છકને આજીવન એકંદર ખોટ રા. ૮૦૦) ની આવેલી છે. તેમાંથી અત્યાર સુધીમાં ઉપર જણાવ્યા પ્રમાણે માત્ર રા. ૧૧) ની આર્થિક સહાય મળી છે. અમારા કદરદાન સુઘ આહવાને પ્રત્યે અમારી નમ્ર શાશ્વતા છેકે તેઓ અગાઉ વિનિર્મિત કર્યા સુઘન મથાશક્તિ સહાય મોકલી આપશે અગર તો શ્રીમાળી શુભેચ્છકની અસુક પ્રતો પોતાના ખર્ચે જ્ઞાતિજનોમાં વહેંચાવવા માટે ઇચ્છાનુસાર રકમ મોકલી આપશે. જેમનાથી તેટલુંજ ન થતી શકે તેવું હોય તે સંજ્ઞાનો જોડામાં જોડા એક બે નવા

માદકો પ્રાપ્ત કરી આપીને પણ શ્રીમાળી શુભેચ્છકને મદદ કરી શકે છે. શાંતિના શ્રીમાન ગૃહસ્થોને પણ અમારૂં નમ્ર નિવેદન છે કે મધ્યાહ્નિક ઈશ્વરના સાર આર્થિક સદાચાર મોક્ષલાભી તેઓ ધર્માળી શુભેચ્છકની દરેક કશો અને શાંતિ પ્રત્યેના પોતાના બાવ દર્શાવશે.

સને ૧૯૨૨ ની સાલ મારે બેટનું પુસ્તક આપવામાં આવ્યું છે તે લગભગ ૨૭૫) પાનાનું પુસ્તક છે. તેનું પુસ્તક અગ્રનમાં લેવા જતાં ૨) થી એકાદી દીઠત ન પડે. શ્રીમાળી શુભેચ્છકના માદકોને આનું ખેડાડું બારે દીઠતનું પુસ્તક મળે છે તે પણ તેમનું અડોમામ છે. લગભગ માત્ર દોઢ રૂપીઓ છે. તેમાંથી બે રૂપીઆની દીઠતનું પુસ્તક બેટ મળે છે. તેથી તે પુસ્તક ૨૫ ટકા ઇશ્વરનાથી મળે છે. એટલુંજ નહિ પરંતુ દરેક માદકોને માસિક તો તદ્દન મફતજ મળે છે તેની સ્થિતિ છે. આ સ્થિતિમાં શ્રીમાળી શુભેચ્છકના માદકોની સંખ્યા તો લગભગ ૨૦૦૦) ની થવી લેખકને પરંતુ તેના ખેડલામાં માદક સંખ્યા માત્ર ૭૦૦) ની છે. તે પણ એક શોચની વાત છે અને શ્રીમાળી શાંતિના દરેકની મંકચિત્તા દર્શાવે છે. તેથી દરેક માદકની ૨૫૫ દરજ છે કે પોતાને માસિકમાંથી મળતો દરેક પ્રકારનો લાભ અન્યને સમભની તેમને શ્રીમાળી શુભેચ્છકના માદક લેવા વિનંતિ કરી.

બેટનું પુસ્તક:—એક બાજુમાં ૬૫ જ્યોતિ નામનું નવસકલાનું પુસ્તક જે શ્રીમાન ભોટાલાલ દલપતરામ દલિ તરફથી શ્રીમાળી શુભેચ્છકના માદકોને ૧૯૨૨ની સાલની બેટ તરિકે આપવામાં આવ્યું છે તે આ માસિક બહાર પડતાં મૂંઝીમાં લેવાર થઈ ગયું હતું. જે માદકોનાં લગભગ વસુધા વ્યવેશ છે તેમને તે પણ પોટાટી રવાના કરવામાં આવશે. જે માદકોનાં લગભગ મનીએરારથી અથવા બીજી રીતે આવી ગયાં નથી તેમને તે પી. પી.ની રવાનાક રવામાં આવશે. જે માદકોને માસિક મળી ગયા પછી રસ દિવસમાં બેટનું પુસ્તક ન મળે તેમજે તુરત અમેને સખી જાણવા વિનંતિ છે. આપારની શ્રીમાળી શુભેચ્છકની આર્થિક સ્થિતિમાં દોઢ માદકો પી. પી. તો અંદરીયાર કરી એવું અમે ખાતરી નથી. છતાં જે માદકો માસિકના માદક તરીકે બંધ થયા હતા તેમને એક પેટાકાચાઈથી અમેને જાણવા વિનંતિ છે તેથી શ્રીમાળી શુભેચ્છકને પી. પી. ના નકામા પણ માર આપના આર્થમાં કારડું ન પડે.

મારવાઃ પ્રાંતીય શ્રીમાળી પ્રાંતજ સમિતિના:—મારવાઃ

પ્રાંતના શાંતિબંધુઓનું એક સંમેલન અર્થાત્ પરિપદ્ધાસ્થાન કૃષ્ણ ૧૦, ૧૧, ૧૨ તા. ૧૧, ૧૩, ૧૪ માર્ચ ૧૯૨૩ ના દિવસોએ સોજત મુકામે શ્રી કલનારાયણાશ્રમ મહાધિશ્વર શ્રીમત્પરમહંસ પરિનામકાચાર્ય શ્રી બ્રહ્માનંદ સરસ્વતી ગાદીધર શ્રી બ્રહ્માનારાયણ મહારાજના પ્રમુખપણા તીચે બરવાનું નક્કી થયેલું છે. સંમેલનનો ઉદ્દેશ અને સંમેલનમાં ચર્ચવાના વિષયોનો ઠાચો ખરડો પણ પ્રસિદ્ધ થયેલો છે, જે આ માસિકના ગતોક્કમાં છપાયેલ છે. લીંબડી પરિપદ્ધ માટે ઉત્સાહ ફેલાવવા માટે કાર્યવાહકોએ જે પદ્ધતિએ કામ લીધું હતું તેવોજ ઉત્સાહ અમ અને કાર્યદક્ષતા મારવાડ પ્રાંતીય સંમેલનના કાર્યવાહકો પણ દર્શાવી રહ્યા છે. સદરહું સંમેલનને સંપૂર્ણ સફળતા અમે ઇચ્છીએ છીએ અને લીંબડી પરિપદ્ધ કરતાંએ કાંઈ વધારે સંગીન દૃઢ અસરદારક અને રથાષ્ટ્ર કાર્ય સંમેલન કરી પંતાવે તેવો ઉત્સાહ તમામ મારવાડ નિવાસી શાંતિબંધુઓને સંમેલનમાં સહર્ષે ભાગ લઈ દર્શાવવા અમારી વિનંતિ છે. આ સંમેલન મારવાડ નિવાસી શાંતિબંધુઓનું છે પરંતુ આ સાથે પ્રસિદ્ધ દરેક નિમન્ત્રણ પત્રિકામાં જણાવ્યા મુજબ માળવા, મેવાડ, શુન્દરાત, કાઠીઆવાડ, કચ્છના શાંતિ બંધુઓને પણ તેમાં ભાગ લેવા માટે આમન્ત્રણ થયેલું છે. ધણા લાંબા વખત થયાં કોણ જાણે શાંતિ દાસ્થથી આપણી શાંતિના મારવાડી, મેવાડી, કાઠીઆવાડી અને શુન્દરાતી એવા ત્રણ સમૂહ પડી ગયા છે. એ સમૂહને એકત્ર થવાનો, પરસ્પર પરિચય કરવાનો અને પુરાણું એકત્ર પુનઃ પ્રાપ્ત કરવાનો સોજતનું સંમેલન એક અપૂર્વ પ્રસંગ છે અને તેથી તેમાં દરેક ઉત્સાહી મેવાડી તેમજ કાઠીઆવાડી, શુન્દરાતી તથા કચ્છી શાંતિ મૃદસ્યો અવસ્ય ભાગ લેશે એવી આશા છે. ઉપર જણાવ્યા બધા સમૂહો માટે સંમેલનની સ્વાગતકારિણી સભા તરફથી ઉતારા રહેવા જમવા વિગેરેનો પ્રબંધ થયેલો છે. મારવાડ જાંઘણ પાસે સોજત રોડ સ્ટેશન છે. સોજત રોડથી સોજત સાત માઇલ એટલે લગભગ પાંચેક ગાઉ દૂર છે અને ત્યાં જ્યાં માટે બેસ ગાડીઓ મળે છે. બેસ ગાડીઓની સર્વેચકતા પણ સન્માનકરિણી સભા તરફથી થયેલ છે.

શ્રીમાળી શાંતિની ઉત્પત્તિ રથાનમાં પરસ્પર પરિચય તથા એક સાધવાનો આ અલબ્ધ લાભ લેવા શુન્દરાતી તથા કાઠીઆવાડી તેમજ માળવી મેવાડી શાંતિબંધુઓ ચૂકશે નહિ એવી અમેને આશા છે.

લીંબડી પરિપદ્ધની નિષ્ફળતા?—લીંબડી પરિપદ્ધ માત્ર બલામણી

રૂપે દર્શાવે દેરી. (અને તે પણ ડેટલાક અગત્યના મુદ્દાઓ પડતાં મળે) અને ત્રણ ચાર દિવસ એક જ ઘડી કાંઈપણ સંગીન ધારા ધારણો બાંધ્યા વિના વિખરાઈ ગઈ તેવી ડેટલાક ઉદ્દામ વિચારવાદી ગૃહસ્થોની માન્યતા છે. પરંતુ પરિવર્તે કાયદાઓ બાંધ્યા હોયતો તે કાયદાઓ પ્રમાણે વર્તવાને ડેટલાં ગામ તૈયાર છે? અને તે કાયદાઓના ભંગ બદલ શિક્ષા સહન કરવાને ડેટલાં ગામ તૈયાર છે? જો યોદ્ધાંક બહો એકાદ ગામ પણ તેવા કાયદાઓ પાળવા માટે તૈયાર હોય તો જરૂર પરિવર્તે બલામણી નહિ પણ કાયદાઓ પડવા જોઈતા હતા. જો પરિવર્તની બલામણીનો જ કોઈ વ્યક્તિ અથવા તો ગામ કે સમયા અગત્ય કરવા માટે તત્પર હોય તો તે બલામણી કાયદા-તુલ્ય રૂપ પડે. માત્ર નામ ફેર રહે, સ્વરૂપ અથવા તો અર્થ તો એક જ ધાય. પરિવર્તની બલામણીને ડેટલાઓએ પોતાના યેર-સારા માદા પ્રમોગે આપ્યેથી પગ-તણે છૂંદી નીખેલી આપણી નજરે જોઈ છે. આ સ્થિતિમાં પરિવર્તના કાયદાઓ શું કામમાં આવે? તેથી પરિવર્ત માત્ર બલામણી કરવામાં જ રહીપણ અને બલદાર કુચમતા દર્શાવેલ છે. ગાતિની વ્યક્તિઓનાં હૃદયને અપીલ કરવાનો જ એક રસ્તો આપણી પાસે રહેલો છે અને પરિવર્ત તે જ રસ્તો મોકલ્યું કરેલો છે. ગાતિમાં અવાર નવાર કોઈક દેહાણે જ પરિવર્તની બલામણીનો અમલ આપણે જોઈએ છીએ. પામે પામે એ જુલિ વધતી જાય. ગાતિની અમલ જ વ્યક્તિઓના હૃદયને તેજો અસર કરી છે, ગાતિના મળ્યા ગાંઠ્યા ગૃહસ્થો પણ પરિવર્તની બલામણીનો અમલ કરવા પ્રેરાયા છે, લાંબી પરિવર્તના ઉસારે જ મારવાડ પ્રાંતીય મંમેલનને જન્મ આપ્યો છે એ વાત શું બતાવે છે? લાંબી પરિવર્તની સરળતા કે નિષ્ફળતા? કોણ દહેરી કે લાંબી પરિવર્ત નિષ્ફળ ગઈ છે?

પરિવર્તના સહાસરો તથા મંડળો—પરિવર્તના સમાસદો બનાવવા માટે મોમેગામ ઉત્સાહી ગાતિજન્યુએને સમાસદ યવતાં કોમ્પેની ખોલે તથા પરિવર્તના બન્ધારણ તથા મોવતાની છાપેલી પ્રતો મોકલવામાં આવેલ છે. પરંતુ કાર્ય કરનારાઓની સિદ્ધિવાને અમે અજરો. ગાતિજનોની ઉપેક્ષાને લઈ સમાસદો બનાવવાનું કામ સાગિત થઈ હોય તેનું અમારા જ્ઞાનમાં આવ્યું નથી. મદુવામાં કોઈ ધણ ગૃહસ્થોએ પોતાનાં નામ મોકલાવ્યાનું અમે ત્રાંધીમાં સારી રીતે નંખા ચલાવું જ્ઞાનમાં આવ્યું છે. પરંતુ જ્ઞાન સ્થળોમાં કોઈ ઉત્સાહ માત્ર પડ્યો નથી. જે બાવનમનો ઉત્સાહ લીધે પરિવર્ત વખતે અપૂર્વ હતો, જે બાવનમર ખીટ પરિવર્તને

નિમન્નણુ આપવાને તૈયાર થયું હતું ત્યાં તો પરિવેદના કાર્ય પરત્વે સમજા નવત્ થાન્તિ અને હૃદયસીન વૃત્તિજ નગરે પડે છે. સભાસદો યથા વિન પરિવેદો ભરવી મુશ્કેલ છે. અને રથાનિક મંડળો ન રંધપાય ત્યાં સુધી પરિવેદના કાર્યને વેગ આપવો મુશ્કેલ છે. સભાસદો તથા રથાનિક મંડળોની જરૂરીયાત યાતિજનો પૂરેપૂરી સમજ્યા હોય તેવું જણાતું નથી. ફરે ગામમાં પરિવેદના સભાસદો બનાવવાનું કાર્ય સોંપવામાં આવ્યું છે, તે શુદ્ધ રથોએ આ જરૂરીયાત ઘણીજ સ્પષ્ટરીતે યાતિજનોને સમજાવવાની જરૂર છે. પરિવેદને એક શ્રવતી, રંગીન, દ્રઢ અસરકારક સંસ્થા બનાવવા માટે સભાસદો તથા રથાનિક મંડળોની ખાસ જરૂર છે. સભાસદો બનાવ્યા વિના પરિવેદમાં શ્રદ્ધાવાળા શુદ્ધરથોની સંખ્યા જથ્થાવી અને પરિવેદમાં આર્થિક એતન રેડતું મુશ્કેલ થઈ પડશે. અને રથાનિક મંડળો વિના પરિવેદની બલામળો પરિવેદના દરવો સમજાવવાનું અને તેનો અમલ કરવાનું યાતિજનોને પ્રેરવાનું કાર્ય મુશ્કેલ થઈ પડશે. તેટલા માટેજ સભાસદો તથા રથાનિક મંડળોની ખાસ આવશ્યકતા છે. જે જે શુદ્ધરથોને આ કાર્ય સોંપવામાં આવ્યું છે તેમને હતાહ પૂરેક તે કામ હાથ ધરવા અને બનતાં પ્રયાસે સભાસદો બનાવવા અને રથાનિક મંડળો રથાપવા માટે પ્રયત્નશીલ થવા માટે અમારી આમહુપૂર્વક નમ્ર વિનંતિ છે.

તુન્દ્રી.

વિવાહ અથવા-લગ્ન.

(ગતાંકથી ચાલુ).

હવે કન્યાએ નીચેના ત્રણ મંત્રો બહુ હોમ કરવો.

અયેમર્ણં દેયં કન્યા અગ્નિમયદાત ।

સત્તો અયેમાદિયઃ પ્રતો મુંષત્તુમાપતે સ્વાદા ॥

આ કન્યા સુધર્નારાણુ કે જે અગ્નિ સ્વરૂપ છે તેની પૂજા કરી દેશે છે કે આર્ય દેવ અને કોઈ પણ વખતે પતિનો વિશેષગ ન કરવો.

इयं नार्युपवृत्ते लाजाना यपंतिका ।

આયુષ્મા નસ્તુમેપતિરેયં તાં શતયો મમ સ્વાદા ॥

હન્યા લાગ્ય હોમ કરે છે કે આરા પતિ દીર્ઘાંશુથી થયો તેમજ
મારી નાતિની વૃદ્ધિ થયો.

હમાંહાજાના ઘપામ્યગ્રો સમૃદ્ધિ કરજંઃતય ।

મમ મુખ્યં ચ સંવતનં તદ્યગ્નિરનુમન્યતા મિય સ્વાદા ॥

હે પતિ હું આ લાગ્ય કે જે તમારી સમૃદ્ધિને વધારે કરવાવાળો
છે તેનો અગ્નિમાં હોમ કરે હું અને અગ્નિરેવ પણ મારાં અને તમારાં પર-
સ્પર વચ કરવાના સામર્થ્યને અનુભવન કરો. ઉપર પ્રમાણે લાગ્ય હોમ
કરી વરરાજ હન્યાનો જાગ્યો હાય અગ્નિ સદિન પોતાના જાગ્યા હાયથી
પકડી નીચે પ્રમાણે બ્રમે છે.

મૃચ્છામિ તે સૌમ ગરથાય દક્ષતં મયાવત્યા ગરદ્વિઃ સંવાસઃ ।

મયો અર્ધમા સચિતા પુરંધિર્મંદાંતવા પુર્ગાર્ધવત્યાય વૈષાઃ ॥

મારી સાથે દીર્ઘાંશુપિ રહ સોભાજત્વની થયા માટે તેમજ બમ,
અર્ધમા, અને સચિતા દેવતાએ મૃદસ્થાશ્રમની અધિકારી એવી તું તેને પક્ષી
અધિકારિણી થયા માટે આપી છે માટે હું તરો હાય પકડે હું.

અમોદ મસ્તિ સા રવદ્ સ્ત રવ મસ્યમો અદં ।

મામાદ મસ્તિ અદ્વ રવં ચીરદં મૃદિયો રવં તા મદિ વિવદા

વદે સદરેતો દ્વપત્તદે દ્વર્ગા પ્રજનયા વદે પુત્રત્વવિદા વદે

વદન્તે સં સુ જરદ્વપઃ । સંપ્રિયો ચંચિત્ત્વ સુમનસ્યમામી ।

વરયેમ શરદઃ શતં જોયેમ શરદઃ શત. મૃગુયામ શરદઃ શતમ્ ॥

હું લક્ષ્મી વિનાનો તેને તારા જેવી સ્ત્રી પ્રાપ્ત થઈ તેથી તુંજ મારી
લક્ષ્મી થા. હું સામવેદ રૂપ હું તું ગ્વેદ રૂપ છે; હું સ્વર્ગ તું પૃથ્વી. અર્ધાત્
હું અને તું બન્ને જોગ્ય છીએ માટે તું મારી સાથી આવ. આપણે વિવાદ
કરીએ વીરને પ્રાપ્ત કર, પ્રભને લક્ષ્ય કરીએ, પણા પુત્રને પ્રાપ્ત કરીએ.
તેઓ દીર્ઘાંશુથી થાય અને આપણે સૌ શરદત્વ સુધી જોઈએ, સૌ વર્ષ
સાંભળીએ અને જાગ્યો જાગ્ય પ્રીતિપુત્ર તથા દીનિપુત્ર રાજા જો વર્ષ
જીએ. દ્રવે અગ્નિ કરી ઉત્તમાં રહેમ પશ્ચર ઉપર ક્રમાને ચાંતી વર
નીચેનો મંત્ર બ્રમે.

આરંદે મમ દમાતમન્મેદારથંવિતરા મય ।

અમિતિત્ત મૃતમ્યતોદવાધસ્ય મૃતનાયત્ત દિતિ ॥

દેવતા તું આ વરદર ઉપર ચીત્ર નેમ પશ્ચર મનુજ છે તેમ તું

સ્થિર થા. અને તારા હૃદયને તને હૃતવાની ઇચ્છાવાળા હોય તેને હબી રહી દયરી નાંખ તેમજ તેના પુરુષો સેના સહિત આપતા હોય તેના દટકો દરી નાંખ. ઉપર પ્રભાણે શીલા ઉપર ચડાવેલી દન્યા પ્રત્યે વર નીચેની ગાથા ગાય છે.

સરસ્વતિ મેદમિય સુભગે વા જિનીયતી ।

યાં ત્યા વિશ્વસ્ય મૃતસ્ય પ્રજાયામસ્યામતઃ ।

યસ્યાં મૃત સમભવણસ્યાં વિશ્વમિદં જગત્ ।

તામય ગાથાં ગાસ્યામિ વા સ્ત્રીજા મુત્તમં યશઃ ।

હે સરસ્વતિ, તું પ્રાણીમાત્રની પાસે કીર્તિરૂપે એકદમ જાય છે. એવી તું તેની હું કીર્તિ ગાઉ છું. અને તારે વિશે પંચ મહાશુતાત્મક જગત્ મવું એવી ગાથા રૂપી સરસ્વતિ કે જે સ્ત્રીઓને ઉત્તમ યશ છે એવી સરસ્વતીની સ્તુતિ દરી કહે છે કે મુજથી અશુદ્ધ મન પાઠ કરેલ વિવાહ કરીતું રદાણુ કર. એમ બધું વર દન્યા અગ્નિને પ્રદક્ષિણા કરે.

તુમ્ય મમૈ પર્યવદન્ મૃયાં વદતુ ના સદ્ ।

પુનઃ પતિમ્યો જાવાન્દ્યોમૈ પ્રજયા સદ્ ।

હે અગ્નિદેવ, આ દન્યાને પ્રથમ ચંદ્રાદિકે તમારી સાથે પરણાવેલ છે. હમણાંજ તેજ તમારી સ્ત્રીની સાથે હું વિવાહ કરું છું માટે મનુષ્ય રૂપી હું પતિ તેને સંતાન સાથે મને આપો.

હવે વરરાજા દન્યાને ઉત્તર દિશામાં જન્મણા પગવડે એક એક પગલું ભરણી નીચેની સાત પ્રતિઠાઓ કરાવે છે જેને સમપરી કહેવાય છે.

ત્વત્તોમેડ્ઝિલ સૌભાગ્યં પુણ્યં સ્ત્ર્યં વિવિધૈઃ કૃતૈઃ ।

દેવૈઃ સંપાદિતી મહં ધધૂ રાધે પદેડ્ઝઘીત્ ॥

નાના પ્રકારનાં કરેલાં પુણ્યવડે દેવતાઓએ મને તમારી પ્રાપ્તિ કરાવેલ છે માટે તમારાથી માફ તમામ સૌભાગ્ય પ્રાપ્ત થાય છે.

કુટુંબં પાલયિષ્યામિ ઘાવુદ્ધ વાલકાદિકં ।

યદ્યા લટ્થેન સંજુષ્ટા ધૂતે કન્યા ત્રિતીયકે ॥

નિશ્ચે હું જાળકોથી માંડી વૃદ્ધ પુરુષો સુધી આપ્યા કુટુંબનું આલન કરીશ અને દેવજન્યથી જે પ્રાપ્ત થશે તે વડે સંતાપમાં રહીશ.

મિથાગ્ર વ્યંજનાદીનિ કાલે સંપાદયે તથ ।

આશા સંપાદિતો નિત્યે તૃતીયે મા પ્રધીવરમ્ ॥

દરેક રૂતુમાં મિથુન તથા શક્ર બ્રહ્મ અથાણાં વીગેરે તમારે માટે હું
તમારે દરીયા અને હમેશાં તમારી આજ્ઞા પ્રમાણે વર્તીશ.

શુચિઃ શૃંગાર મૂપહિં-ચાહ્ન મનઃ કાય કર્મેભિઃ ।

ક્રીડિષ્યામિ ત્વયા સાર્દ્ધં તુરીયે સા પદે દ્વરમ્ ॥

હું સુંદર શણુગાર એટલે વચ્ચે ધરેણાં વીગેરે ધારણુ દરી મન, વાણી,
શરીર અને હર્મયા પવિત્ર રહી તમારી સાથે શુદ્ધચાત્રમનું શુભ ભોગવીશ.

દુઃસ્વે ધીરા સુસ્વે હૃદ્યા સુહૃદુઃસ પિમાગિની ।

નાદં પરતરં ગચ્છે પંચમે સા વ્રયોદ્વરમ્ ॥

તે આપણને દુઃખ પડશે તો હું ધીરજ રાખીશ અને શુભ પ્રાણ યશે
તો પ્રસન્ન રહીશ અને તમારા શુભ દુઃખમાં હું ભાગ લઉંશ અને તમને
છોડી હું બીજાં ક્ષાંત્ર પણ નહિં.

સુસ્વે, ન સર્વે કર્માણિ કરિષ્યામિ મૃદે તથ ।

સેવાં શ્વશુરયો શ્વાપિ પંદૂનાં સત્કૃતિ તથા ॥

યત્ર સ્વં યા જહં તત્ર નાદં યંચે મિયં ક્ષિન્ ।

નાદં મિત્રેણ પંચ્યા દિ કન્યા પચ્છે પદેડ્વયોત્ ॥

હે પ્રિય, તમારા પરમાં રહી દરેક ધરનું કામકાજ પ્રસન્ન મનવડે દરીશ.
તેમજ તમારા માતાપિતાની સેવા અને તમારા કુટુંબનો યથાધોમ્ય સત્કાર
દરીશ. જ્યાં તમે ત્યાં હું અથવા તમે ત્યાં હું ગમે ત્યાં હોઈએ તોપણ
દ્રાહ્યપણ વખતે હું તમને છેતરીશ નહિં તેમજ નિશ્ચય તમારે પણ મને દ્રાહ્ય
પણ વખતે છેતરીશ નહિં.

લોમ યજ્ઞાદિ કાર્યેષુ મયામિ ય સદાયવૃત્ ।

ધર્માર્થ કામ કાર્યેષુ મનોશૃતાનુસારિણી ॥

સર્વેષ્વ સાક્ષિણ સ્વર્ગમેવતિ મૃગીસિ સાંપ્રતમ્ ।

દેહો મયાપિતસ્તુમ્ય સત્તમે સા વ્રયોદ્વરમ્ ॥

હે પ્રિય, ધર્મ, અર્થ, કામ તેમજ લોભ લાભ અને યજ્ઞાદિક દરેક
કાર્યમાં હું તમારી મરજીને અનુસરી દરેક પ્રકારે તમને સદાય દરીશ. અર્થો
ભોગાં યોગ્યાં મનુષ્યો તેમજ અમિદેવ સહી છે કે આજીવી તમે મારા પત્ની
છો અને મેં મારા દેહ તમને અર્પણ કર્યો છે.

ઉપર પ્રમાણે સાત પ્રતિવાંઓ દેવાને દેવાની છે તે ઉપરથી સાબીત

યાય છે કે શાસ્ત્રકાર બાળવિવાહનો ત્યાગ કરી યોગ્ય ઉંમરેજ વિવાહ કરવો એમ આપણને સૂચવે છે. માટે દન્યાની ઉંમર ઓછામાં ઓછી ત્રે વર્ષની તો હોવીજ જોઈએ. નહિં તો ઉપરની પ્રતિજ્ઞા દન્યા શી રીતે લઈ શકે ? ત્યારપછી વરરાજ દન્યાના મસ્તક ઉપર નીચેના મંત્રથી અભિષેક કરે

આપઃ શિવાઃ શિવતમાઃ શાંતાઃ શાંત તમાસ્તે,

કૃષ્ણં તુ મેષજમ્ ॥

જલ દહ્યાણુકારી છે, અત્યંત દહ્યાણુકારી છે, સુખને આપવાવાળું છે, અત્યંત સુખને આપવાવાળું છે, તે જલ, ઔષધ, રોગનો નાશ કરી સુખને આપે છે, તેમ તમને સુખરૂપ થાઓ, ત્યાર પછી - દિવંસનાં લગ્ન હોય તો સૂર્યનારાયણના દર્શન કરવાં. દિવે વરરાજાએ દન્યાના હૃદયને નીચેના મંત્રથી આલશન કરવું.

મમ વ્રતે તે દૃદ્યં દધામિ મમચિત્તમનુચિતં તે અસ્તુ ॥

મમ પાદ મેક મનાજુપ સ્વપ્રજાપતિદ્વા નિયુનક્તુ મમમ્ ॥

હે દન્યા, મારા નિશ્ચયમાં તારૂં હૃદય અર્પણ કર, તારૂં ચિત્ત મારા હૃદયને અનુકુલ થા, મારા વચનનું એકમનથી સેવન કર અર્થાત્ મને કબાલિ-ગરી થા, તેવી રીતે પ્રણા મારા વિશે તને જોડા ત્યાર પછી વરે દન્યાને અભિમંત્રણ નીચેના મંત્રથી કરવું.

સુમંગલી રિયં ઘણું રિમાઢે સમેત્તં પરિયતં ॥

સૌભાગ્ય મસ્યૈદત્વા યાયા સ્તં ચિં પરે તન ॥

હે વિવાહ દેવતાઓ, આ વધુ સુંદર મંગળ યુક્ત છે એમ જોઈને તેને સૌભાગ્ય આપી સ્વસ્થાનમાં જાઓ. ફરીથી પણ પુત્રાદિક મંગલાશીર્વાદ હપ શુભ કાર્યમાં ફરીથી પધારવા માટે જાઓ. આચાર્યને સારી દક્ષિણા સુવર્ણ વસ્ત્ર અલંકાર વીગેરે આપવાં. વરે નીચેના મંત્ર બેણી દન્યાને ક્રુવ દર્શન કરાવવાં.

ધુર્ધ ત્વા પશ્યામિ ધુર્ધૈધિ પોખ્યે મયિ ॥

મહાંત્યાદાદ્મહરૂપતિર્મયાપત્યા પ્રજાવતી સંજીવ શરદઃ શતમ્ ॥

હે સ્ત્રી, તું અવિનાશી રહે. તને ક્રુવના તારાતું દર્શન કરાવું-હું તું નિશ્ચય રહી પોપણ કરવા યોગ્ય થા. બૃહસ્પતિએ તને મને અર્પણ કરી છે એવી તું પુત્રાદિક અને મારા (પતિ) સહિત સૌ વર્ષ જીવ. તું મારા વિશે નિશ્ચય રહે એટલા માટે તને ક્રુવતું દર્શન કરાવું હું એવો. અંતર્ભાવ

છે. ત્રણ રાત્રી સુધી બી પુરને મોણું હાવિખ્યાન ખાવું, પચારીએ સુવું. વાં
સુંથી અથવા ખાર રાત્રી, છ રાત્રી અથવા ચોઠામાં એણું ત્રણ રાત્રી તે
ખાસ અક્ષયર્ષી રાખવુંજ. ત્રણ રાત્રીથી થવું હેતુ એવો છે કે ચતુર્થી કમ
ક્યાં પછીજ અક્ષયર્ષીના સામ કરવો.

હવે ચતુર્થી કમ એટલે ચેતીએ ગડે છે તેના સમય કહે છે.

ચતુર્થ્યામપરરરરેમ્વંતરતોમિમુપસમાચાય ।

વિવાહ તિથીથી આરંભ કરી ચોથી રાત્રીએ રાત્રીના ચોથા પોરમાં
પરની અંદર અગ્નિ પધારાથી તેમાં દાંખ કરવો અને તેમાં રાખેલ જલપાત્ર-
માંથી જલ લાઈ કન્યાના મસ્તક ઉપર નીચેના મંત્રથી વરે અભિષેક કરવો.

યાં તે પતિઘ્ની પ્રજાઘ્ની પશુઘ્ની મૃદ્ધઘ્ની ચણીઘ્ની નિંદિતા
તનૂર્જારઘ્ની તત પુનાં કરોમિ સા જીવેશ્વં મપા સદા સૌ ॥

દે કન્યા, આ અભિષેકથી તારા શરીરમાં રહેલ પતિનાશક, પશુના-
શક, મૃદ્ધનાશક, અને ચણીના નાશ કરવાવાળા જે જે દોષો રહેલા છે તેનો
નાશ કરવાવાળો કહું છું મારે આ અભિષેકથી ખારી સાથે રતી દીપાંકુળી
થા. ત્યારપછી કંસારનું પ્રાચન નીચેના મંત્રથી વરે કરાવવું.

માણેસ્તે પ્રાણાગરસ્તદધામ્યવિહભિરચ્યોનિ

. માંસૌર્માસાનિ દયણા દયણમ્ ॥

દે કન્યા, મારા પ્રાણ વડે તારા પ્રાણને, દાઠા વડે દાઠાને, માંસની
માંસને અને ગામડીથી ગામડીને બેરી દઈ છું અર્થાત્ આ ક્ષણથી પાકના
જન્મવા વડે કરી મારી સાથે તારું એક્ય કહું છું. इति શિષ્યમ્ ॥ હાથમાં
તો જીળે દીવસે ચેતીએ ચડવાની ફરી સાથે છે તે શાસ્ત્ર ચિરં છે.

દરેક માતિ બેળેઓ પોનાનાં બાળકોને વિવાહ પરદાં આ રીતે
સમજાવી વંચાવી તે પ્રમાણે વર કન્યાની જાણવાના મંત્રો બજાવવા પ્રયત્ન
કરશે તો બાળકની પ્રજા ઉત્તમ અને આદર્શ જનશે અને આપણે બાલિ
કરવાજુ થવા સંભવ છે. મારે આજણા મંત્રોને ધોઈ હસ્તીનારાયણ દરેક
માતિબેળેઓના હૃદયમાં સદ્બુદ્ધિને પ્રેરે એવી પ્રાર્થના છે.

શુભ દુર્ગાચંકર દેવચંકર.

श्री

श्री महालक्ष्म्यै नमः

निमन्त्रण पत्रिका.

मारवाड़ प्रान्तीय श्रीमाली ब्राह्मण संमेलन-सोजत
पत्रिका नं. ५.

सिद्धि श्री सर्वोपमा सकल गुणालंकृत ज्ञातिवांधवो-

(ज्ञाति समस्त योग्य).

सेवामे सादर "र्थना है कि मारवाड़ प्रान्तीय श्रीमाली ब्राह्मण संमेलन मिस्री चैत्र कृष्ण गुजराती फाल्गुण कृष्ण १०/११ १२ सोम, मंगल, बुधवार, ता. १२/१३/१४ मार्च १९२३ को सोजत में ज्ञाति वांधवों के हितार्थ होगा. ज्ञाति वांधवों का संमेलन अनेक दायक हो. जो जो ज्ञातिवांधव संमेलन में पधारना चाहें वे अपने आनेकी सूचना ता. ६ मार्च तक भेजदे, कमसे कम १० मार्च तक तो अवश्य भेजदें. साथ ही मारवाड़ प्रान्तके प्रतिनिधियों की सूचना ता. ६ मार्च तक सूचना अवश्य दे. यह पटला ही संमेलन है अतः दूरोंक या प्रतिनिधि आदि कीटें सियतसे पधारनेवाले ज्ञातिवांधवों के पास से किसीभी प्रकार की फीस नहीं ली जायगी सब प्रकार का इंतजाम किया जायगा. पूरे सूचनानुसार जातीय या ग्राम संघन्धी झगड़े टंटे पर विचार नहीं किया जायगा. दम-किमत आक्षेप करने का अधिकार किसीको न होगा. प्रचलित कुरीतियों के सियाय संदेहजनक बात पर कोई कुछ नहीं कह सकेगा. प्रत्येक वांधवों की शुद्ध हृदय से सत्यता के साथ भाषण

देना चाहिये । सम्मेलन की पूर्णतया सफल सफल बनाने के लिये विद्वान, पृष्ठ, धनी, मानी, नवयुवक, सदाचार विचार संपन्न विप भागी, उत्साही बांधवोंको अवश्य पधारना चाहिये। जातिकी श्रियों के पधारने पर सदाचार संपन्न विदुषी द्वारा शीशिक्षा का प्रबंध भी अवश्य कराया जायगा। संतोषजनक उपस्थिति होने से श्री. पी. सी. आर्, रेलवे के मारवाड़ जंक्शन स्टेशन के पास सोजतरोड स्टेशन है वहीं आने वाले जाति बांधवों का स्वागत करने की व्यवस्था उपस्थित करेंगे। स्टेशनसे ७ मील सोजत रोड गादियोंद्वारा आने का इंतजाम किया जायगा। श्री दरबार मिडिल स्कूल के यादिर पंडाल बनी है। यद्यपि यह मारवाड़ प्रांतीय सम्मेलन है तथापि मालवा, मेवाड़, गुजरात, काठियावाड़, कच्छ, आदि के जाति बांधव भी दूरोंक की है तिसत से अवश्य पधारने की कृपा करें।

आगशुभ मदाश्यों का भोजन सर्वेध भोजननियामो उत्साही गुरुप व्यवस्थाक भंडार द्वारा करेंगे। नवके सुभीते के वाक्यक असम २) प्रबंध होगा सम्मेलन के दिनेषी जाति बांधवों की उपस्थिति अवश्य प्राप्तीय है। राम

सांदावन कुनालाल, प्रमुख.

व्यास सदाशंकर, उपप्रमुख.

कुंवर गणपतलाल व्यास,

कोषाध्यक्ष.

निवेगंकर द्विवेदी, मंत्री

मीठालाल द्विवेदी,

सहायक मंत्री.

જીવન-પ્રપંચ.

(અક્ટોબર ૧૯૨૨થી ચાલુ.)

નોંધ:—આ પ્રકરણ પછીનું પ્રકરણ પછીનું ફેબ્રુઆરિ ૧૯૨૩માં છપાએલ છે. આ પ્રકરણ બૂલચી રહી ગએલ તે અનેઆપીએ છીએ.

તન્ત્રી,

જીવનરામની વિચાર-માળા મૂર્ખુ યદ્ય. જ્યારથી તેમણે નિર્મળાને જોઈ હતી ત્યારથી તેના મનમાંથી, તે તેજસ્વિન મૂર્તિની છાપ એક પણ પળ પાસી નહિ, અને બોટબાંધને કાઢપણ પ્રકારે સમજાવી આ બાળ-કન્યા સાથે લગ્ન કરવા નિર્ધાર્યું. તેઓ જાણી શક્યા હતા કે બોટશંકર લક્ષ્મીની લાલચમાં જરૂર લપટારો, અને પોતાની ધારણા પાર પાડવામાં ખીલકુંદ સંશય રહેશે નહિ.

“બોટશંકર, તમારી નિર્મળા-હવે મોટી થઈ છે. માટે તમારે-હવે સત્વર તેનો વિવાહ કરવો જોઈએ. નિર્મળા ધોણી સુંદર ચાલાક અને ડાઢી લાગે છે અને તેને માટે ડાઢા વરની ખાસ જરૂર છે. તમે જો ખ્યાલ કરશો તો સ્કેન્ડે જાણી શકશો કે તેવા વરની શોધ કરવાની કશી જરૂર જ નથી. હું તમારી સર્વ મનોવાંચના પૂર્ણ કરીશ અને તમારી બધી ધન-ચિંતા દૂર કરીશ.” જીવનરામે પોતાનામાં હતી તેટલી અક્ષલ અને હુશીયારીને ઉપયોગ કરી ધીમે સ્વરે પોતાનો સ્વાર્થી વિચાર જાહેર કર્યો.

“જાવતું હતું અને વૈધરાજે કહ્યું” એ કહેવતાનુસાર બોટબાંધેની લોભી પ્રકૃતિએ જીવનરામમાઠની માતાને આન્ય રાખી પોતાના હાકાર ઉતરથી પરિણામ શું આવશે તેના પણ ખ્યાલ કર્યો નહિ. પોતાની નિર્મળાની અને જીવનરામની વચ્ચે તફાવત તેની નજરે અડ્યો નહિ. અરેરે! ધન-લોભી અને સ્વાર્થી જીવવાળા અનુષ્ઠો પોતાનો સ્વાર્થ સાધવા પોતાને લાક્ષી કન્યાને છતી આંખે કુવામાં નાંખતાં જરાપણ અચકાતા નથી. પોતાની કન્યા જુદા વરને સોંપતાં, નીપજતા પરિણામની તેઓ લેશ પણ દરકાર કરતા નથી. આવા અનેક દાખલા બની ગયા છે, અને તેનાં પરિણામો અનુભવ્યાં છતાં, તેવા પરિણામની ભીતિ પોતાની આંદર-રહેલી અમાપ સ્વાર્થ-મુદ્દિને અંગે રાખતા નથી.

બોટમાઇને નિર્મળા માટે ઘણી જગ્યાએથી માંગણી આવી હતી, પરંતુ બોટમાઇએ જાણ્યું કે એ જગ્યાએથી હસ્થિત ધન મળે તેમ નથી, તેથી તેઓએ તે સર્વ માંગણી ના કબજા કરી, - અને કોઈ એવી કુખી માંગ-જીની વાટ જોઈ બેઠા હતા. અચાનક પોતાના અભિયોગ મુખમાંથી માંગ-જીના રાજદો સાંભળી બોટમાઇર ઘણા ખુશી થયા, અને પોતાના વૃદ્ધ પિતાની પણ રજા લેવાની તેઓને ખીલકુલ તૈયાર જણાઈ નહિ.”

વળી બોટમાઇને લાગ્યું કે જો અત્યારે ચાંડલા નહિં થાય, તો કદાચ બીહું જડપાઈ જશે, અને વળી હું રખડીયા. હવનરામ જેવા રૂપાળા, યુવાન અને લક્ષ્મીવાન મુરતીમાંને બીજી કન્યા મળતાં વાર ન લાગે, અને કદાચ તેઓ પોતાની દીક્રને અંગે અન્ય કોઈ રક્ષકે સંભવજી કરી નાંખે તો પોતાની ધારણા કૃત્ર થાય. આવા વિચારથી તેમણે હવનરામને કહ્યું, “આજનો દિન અને સમય શુભ છે, અને અત્યારે ચાંડલા કરવા મને હસ્થિત લાગે છે. જો આપનો વિચાર હોય તો બે ચાર ગાતિઓને બોલાવું. આપનો શું વિચાર છે તે.....”

“તમારો વિચાર તે મારો વિચાર સમજ્યા કે ? તમે જો કદેશો તેમ હું કરવા તૈયાર છું ! તમારો શું વિચાર છે ?” હવનરામે મદાન હિંમતતા અને શીર્ષતાક્રાંતિ બાવથી કહ્યું.

“રૂપીયા એક હજાર રોકડા આપતા તેમાં રૂપીયા એકસો સમવજી વખતે અને બાકીના રૂપીયા છાર વખતે આપવા પડશે.” બીહું એ કે તમારે મને કોઈ જગ્યાએ નોકરીમાં રાખી દેવો જોઈશે. બોટમાઇ પોતાની, સ્વાર્થી શરત તજવારી.

“તમે જે કદેશો તે મને કબજા નહિંર છે. આ વાત આપણા બે વચ્ચેની ખાનગી છે, તે ધ્યાનમાં રાખજો કોઈ બીજાને જાણે ન ત્યય તેથી પૂર્ણ સાવચેત રહેજો. જો કોઈ ગાતિઓનાં જાણવામાં આવશે તો મને અને તમને બંનેને તેઓ વગેરવા ચૂકશે નહિં. વળી અત્યારે ચાંડલા કરતી વખતે પણ તેમની શી તૈયાર છે ? આજુબાજુમાંથી બે પોરોશતિ બોલાવે તો બહા માજુસ ! આપણે કોઈ કાદના આપની ચોરી છે ?” હવનરામે સમર્થવિચાર હોય દેખાડી કહ્યું.

બોટમાઇએ હવનરામના કદેશ શુભજ, પાડોશમાં આમતમ આંટા મારી, કુરસદ અને નવરાસના ધોધમાં રમીયથી રહેલા, આંખો ચોગતા અને જગાસા ખાતા, નિશ્ચય પાડોશીઓની રોજી લઈ, મનમાં મલકાતા

મહાકાતા દાખલ થયા. પાડોશીઓની વાત કરતા, જાણે કે 'શરસ' નેવાતું હશે એમ ધારી, બેને બદલે બાર બોટભાઈ સાથે આવ્યા.

વાચકને યાદ હશે કે આ સર્વ વાતચીત બોજન પછી બે થી ત્રણ કલાકમાં થવા પામી છે. બોટભાઈ તથા શુવનરામ જમીને ઉઠ્યા પછી, નિર્મળા બોજન કરી વાસંતી કુસળ માંછ, અમોઢ લીપી, ખાંભું કેટલુંક ધરતું દામ પરવારી, અંદરની અંધારી ઝોરડીના ખુણામાં બેઠી હતી, અને જ્યારથી આ બન્નેની વાતચીતમાં નિર્મળા નામની - શરઆત થઈ, ત્યારથી તે સર્વ વાત સાંભળતી હતી. ઘોર તિગિરમાં પણ જેમ એક હીરા ચળકે, તેમ તેનું અંધારામાં ઉજ્જ્વળ મુખ પ્રકાશિત હતું. તેના બન્ને ચતુરઓની નીચે ઝીણા ઝીણા હીરાની હારો લટકતી હોય, તેવા બાસ થતો હતો. પરન્તુ ખરેખર તેમ ન હતું. તે હીરાની નહિ, પણ હીરાસમ ઉજ્જ્વળ અશુઓની હાર, લટકતી નહિ પણ વહેતી હતી. પોતાના પિતાશ્રી પોતાની એકની એક અને વહાલી પુત્રીને એક નિશાચરને લીલામ કરતા હતા તે જાણી પુત્રીને પિતા ઉપર અત્યંત તિરસ્કાર છુટ્યો.

“ દીદરી ગાય છે, અને જ્યાં દેરે ત્યાં જાય છે, ” તે દેવતાનુસાર પિતાશ્રીના દાયે સામે વિરુદ્ધતા દર્શાવવાની નિર્મળાને હિંમત ન હતી. વળી તેને ખાતરી હતી કે લક્ષ્મીમાં અન્ધ બનેલા પિતાશ્રી પોતાના ગમે તેવા દૃઢ સત્યાગ્રહની સામે થવા ચૂકશે નહિ. સર્વે વરતુઓનું ભવિષ્ય દેવાધિને છે. દમ્ભરેજા જેમ હશે તેમ યશે. શ્રીહરિની ઇચ્છા વિરુદ્ધ માનુષીય પ્રયત્ન સદા નિષ્ફળ ગાયછે. ભાવિ મિથ્યા કાટી ઉપાયે ચતું નથી, અને તેમ કરવા ઇન્છનારાઓની અન્તે હાર ગાય છે તે રાજ્ય પરીક્ષિતના દક્ષાંતથી સિદ્ધ ગાય છે. સર્વ-કંસ અટકાવવાનો તેનો ભગીરથ પ્રયત્ન સર્વથા રૂથાશ્રમ ગણાયો.

આ સર્વ સિદ્ધાંતોને સ્વીકારી કેવળ એક ભાવિ ઉપર આધાર રાખી સમયને પોતાનું દાયે કરવા દીધું.

કુરસદીયાઓની માનનીય હાજરી વચ્ચે, મંજળ સુદર્ભ, બોટભાઈએ શુવનરામના પ્રદાણા અને શ્યામ કપાળમાં દમ્ભ જેવડો દંડનો ચાંદ્રો દેખ્યો, અને અક્ષત યોજા. ગોળ ધાણા બૂંટ્યાયા, અને ખુશાલીના પોદાર વચ્ચે નિરૂધમી પ્રેક્ષકો, કેટલાક ગપાટાના અન્તે વીખાયા. અપૂર્ણ.

(રચેલું) ન. પો. ઝોંઝા,

શ્રી મહાલક્ષ્મી આશ્રિત શ્રીમાલી વ્રાહ્મણ કેલવળી. ફાલો.

—૧૪૪—

છાંત્રાલયના મકાન કાળાની મહાલક્ષ્મીની છબીવાળી રૂપીઆ એકવાળી
બરાએલી દીકરી.

હા. ગંગાશંકર પ્રભાશંકર ઝોઝા.

૧ હા. લક્ષ્મીદાસ પુરોત્તમ કરાદી

૧ હા. કરસનદાસ કાનજી

૧ ન. દયારામ કેવળરામ

૧ દેવે. ખેચરભાઈ નેહાભાઈ

૧ સોની દયાળજી રામજી

૧ સાહે નેતુંશી. ચાંપશી

૧ સાહે રેમશી. વેલજી

૧ સાહે નેહા દેવા

૧ સાહે તળશી. મેધજી

૨ ન. ગોપાળજી લવજી

૧ નં. વેલજી પ્રેમજી

૧ ન. કામેશ્વર પ્રેમજી

૧ „ દયારામ પ્રેમજી

૧ હા. વેલજી દેવચંદ.

૧ રાવળ. રેવાશંકર દેવરામ

૧ હા. રવજી દામજી

૧ ન. ત્રીકમજી વેલજી

૨ „ વજેશંકર માધવજી

૨ „ સુનીલાલ કુંવરજી હા. કેશવ-

લાલ

૧ „ મયાશંકર મૂળજી ખીદડા

૧ ઝોઝા ઉમીયાશંકર-દાલાભાઈ.

નાગલપુર

૧ દેવે નારજીજી નયુભાઈ અંબર

૧ દેવે ગોરિદાસંકર રંગનાથજી

૧ દેવે દસ્યાજીજી નેહા અંબર

૧ વૈધ આચારામ દુર્લભરામ

૧ દેવે મકનજી ધનજી

૧ દેવે કુંવરજી પ્રાગજી હા. લક્ષ્મી

શંકર

૧ દેવે કરજીશંકર ભગવાનજી

૧ દેવે ધશ્વરલાલ ભગવાનજી

૧ દેવે રેવાશંકર શિવજી ભગાઈ

૧ દેવે નારજીજી ભાજીજી અંબર

૨ ઝોઝા વજેશંકર કલ્યાણજી

૧ વૈધ દામજી લાધા

૧ સારાધરી મણિશંકર જટાશંકર

૧ ઝોઝા પ્રભાશંકર આણંદરામ

૧ વ્યાસ રંગનાથ શિવજી

૨ ધશ્વરલાલ વજેનાથ ઝોઝા માંડવી

૧ ન. જુહાલાલ છબીલદાસ

૧ ઝોઝા હેમતરામ મયાશંકર

૧ ન. આત્મારામ રજીછાણ

૧ „ બાઈશંકર પિતાંબર

૧ „ સામજી આણંદજી

૧ જાવા કલ્યાણરામ હરિદાસ

૧ ન. મયાશંકર મુળજી ખીદડા

૧ „ કલ્યાણજી પરમાણંદ માંડવી.

૧ „ મણિશંકર કાનજી

૧ ઝોઝા રંગનાથ કેશવજી

૧ ન. પ્રાણજીવન પરોત્તમ

૧ શેઠ ત્રીકમદાસ લીલાધર લા. હે	૫ શેઠ વિસનજી કલ્યાણજી માંડવી
૧ મતરામ મયાશંકર ઓઝા માંડવી	૧ ધનાબાઈ બાલીયા "
૧ ડૉ. મહેરવાનજી ધનજી કરજીયા,	૧ ન. ફલશંકર જીવરામ "
૧ શેઠ જીજીશી ખીમજી "	૧ " વસંતરામ ફલશંકર "
૧ સોની ડાહ્યા બાણજી "	૧ " હરસખરામ ફલશંકર "
૧ શેઠ હાથીબાઈ રવજીભાઈ "	૧ હ. ગમજી કુંવરજી "
૧ રાધવજી ભગવાનજી "	૧ ત્રિવેદી દુર્લભજી ગૌરિશંકર તળામ
૧ સોની નારજીજી હેમરાજ "	૧ ય. મળજી ગંગારામ "
૧ ઓઝા શંકરલાલ વિશ્વનાથ "	૧ " અમૃતલાલ મયાશંકર "
૧ શેઠ પુરષોત્તમ અમરશી "	૧ " મોહનલાલ મણિશંકર "
૧ શેઠ ગોકળદાસ વલ્લભદાસ "	૧ " ગિરિજાશંકર પિતાબર "
૧ ઓઝા પ્રાણુશંકર નરભેશંકર "	૧ " નારજી બોધા "
૧ સોની નારજીજી ભવાનજી "	૧ " વનમાળી નારજીજી "
૧ શેઠ પરસોત્તમ ગોવિન્દજી "	૧ " નાગજી, નથુરામ "
૧ ઓઝા હીરજી હરિશંકર "	૨ " શીવલાલ નારજીજી "
૧ ઓઝા મયાશંકર હીરજી "	૧ વ્યાસ પોપટલાલ કરસનજી મહુવા
૧ ગં. સ્વ. અચરતખેન ભોળાનાથ,	૧ જોશંકર વંજેરામ "
૧ ઓઝા જયાશંકર હેમતરામ "	૧ ઓઝા પ્રાણુશંકર ગોધીન "
હા. ગંગાશંકર પ્રભાશંકર ઓઝા	૧ ત. રેવાશંકર ધનેશ્વર "
૧ સેવક ત્રીકમજી રણજીદાસ માંડવી	૧ " લાલજી પરસોત્તમ સાવરકુંડલા
૧ વાંઝા પુરષોત્તમ માવજી "	૧ ઓઝા શંકરલાલ વિશ્વ "
૧ ઓઝા શિવશંકર મયાશંકર "	૧ " જટાશંકર જોશંકર સાણેશ્વર
૧ ત. મગનલાલ જટાશંકર "	૧ " લક્ષ્મીશંકર બીમાબાઈ કુંડલા
૧ હરિલાલ બેચર માસ્તર "	૨ દેવે પ્રાણુજીવન ખીમજી મુકા
૧ ત. ઉમીયાશંકર બેચર "	૧ ત્રિ. મોહનલાલ લક્ષ્મીશંકર રાણપુર
૧ ત. દેવશંકર જીવરામ હા. મંગ-	૧ ઓઝા દેવશંકર પિતાબર બાવનગર
જીજી દેવશંકર, "	૧ ત. વજેશંકર ધનેશ્વર "
૧ ત. જોશંકર પરમાણુદ "	૧ ઓઝા મહાશંકર ગણેશ "
૧ " રતિલાલ નાથાબાઈ "	૧ ઓઝા જગન્નાથ કાશિરામ "
૧ ઓઝા દુર્ગાશંકર રેવાશંકર "	૧ " પ્રમથેશંકર નારજીજી બાવનગર
૧ " રંગનાથ લક્ષ્મીશંકર "	૧ ત. જગનલાલ જુહાબાઈ "
૧ શેઠ લીલાધર મોરારજી "	૧ " બાઈશંકર વજેશંકર "
૧ હા. જોશ નાનજી "	૧ " પિતાબરદાસ ગોવિન્દરામ "

- ૧૧) રા. રા. જ્યાં-તલાલ મગનલાલ ઓઝા-મુંબાઈ-તેમનાં સ્વ. પત્નીનાં પુણ્યાર્થે.
- ૫) રા. રા. નાયાલાલ ગૌરીશંકર ત્રિવેદી-ખરકાલ-છાત્રાલયની મુક્તકાંત પ્રસંગે.
- ૫) રા. રા. ગરુલાલ લીલાશંકર ઓઝા.
- ૫૦) સ્વ. બાઈ રેવા સ્મારક અર્ધા માસીના-હાં. લક્ષ્મીશંકર મળજી ત્રિવેદી-મડીઆદ.
- ૫૦) રા. રા. માણેકલાલ દયાશંકર ઓઝા-મુંબાઈ
- ૨) રા. રા. બાઈશંકર ઓઝા-મુંબાઈ-તેમનાં સ્વ. માતૃશ્રીનાં પુણ્યાર્થે.
- ૩) રા. રા. ચામજી વિશ્વનાથ ઓઝા-રામોદ-તેમનાં સ્ત્રી. સુતીલાલની જન્મગૌરીની પ્રસાદીમાં.
- ૭) રા. રા. વનમાળી ઠાકિરામ ઓઝા-બીલખા-તેમની પુત્રી લીલાવતીના લગ્ન પ્રસંગે ભેટ જાન માંડવા તરફથી.
- ૧૦) રા. રા. વનમાળી ઠાકિરામ ઓઝા-બીલખા-તેમનાં પુત્ર શિવશંકરનાં પત્ની શિવલક્ષ્મી શુજરી જતાં તેમનાં પુણ્યાર્થે.
- ૩) મોહનલાલ પ્રાણજીવનત્રિવેદી-રાણપુર-સ્ત્રી. પોપટલાલના લક્ષ્મી પ્રસાદીમાં લોજન માટે (મોહનદાસપુરીનું લોજન)
- ૧૯) ચીમનલાલ મોહનલાલ ત્રિવેદી-સોળરમતી-તેમનાં પુત્રીના લક્ષ્મી પ્રસાદીમાં જરડીચુરમાના લોજનના.
- ૪) મોહનલાલ પ્રાણજીવન ત્રિવેદી-રાણપુર-વિધવા શંક ખાતે
- ૧૦) મગનલાલ અંબારામ દવે-ગેલ-પ્રત્યેક વર્ષ પ્રમાણેના.
- ૧૫) કૃલશંકર માવજી વડીલ-વંચલી. સોરઠ-એન અજવાળી તથા શાન્તાગૌરીના લગ્ન પ્રસંગે.
- ૧૦) ત્રવાડી મયાશંકર સવાઈલાલ-શિલોર-લગ્ન પ્રસંગે.
- ૫) ત્રવાડી કેશવલાલ ગવડીશંકર-સરધાર-સ્ત્રી. જયશંકરના લગ્ન પ્રસંગે
- ૧૯૫૫ મગનલાલ જગન્નાથ ઓઝા-મુંબાઈ-તેમના પત્નીની સંવત્સરી નિમિત્તે અડદીઆપુરીના લોજનના.

જાતીય સમાચાર.

ખીલખા:—વનમાળી કાશીરામ ઝોઝા સાણેદરવાળાના મુખ શિવચંદર વનમાળી ઝોઝા-જેઝો હાલ મુંબઈ શહેરે તેમનાં પત્ની સિવ-લક્ષ્મી માલ વદ ૯ ને શુક્રવારના રોજ દેવલોક પામ્યાં છે.

શાહીશાળા:—અન્નેના ફાજદાર અમૃતલાલ છવાલાલ ત્રિવેદીની બદલી કાળીયાક મુકામે થઈ છે. તેમની વિદાયગીરીના માનમાં મહા-જન તરફથી સભા ભરવામાં આવ્યાં હતી અને તેમની સેવાની કદરમાં ગાનપત્ર તથા બેટ આપવામાં આવ્યાં હતાં.

માકુજીજી:—સન્ન:—વત્સલિલાલ મગનલાલ ત્રિવેદીનાં, રેવાચંદર અંબાચંદર ત્રિવેદીની પુત્રી વેરે. વરરાજ્ય શુદ્ધ ખંદીના પોપાકમાં હતા.

શુકલતીર્થ:—૧. શીમાળી બાળકેએ “અરજોદય” નામનું હસ્તલિખિત માસિક કારતું ચર કર્યું છે. સરખાતે રૂલદાથી નીવડી છે—નીવડશે. ૨. સ્વરાજ્ય સાખાના શિક્ષક બાઈ કાશિચંદરે જુદા જુદા સ્થળોમાં ફરી જુદાં સાળાપત્રોની પુસ્તકો ઉપરાંત શીમાળી બાળકેએ વિનામૂલ્યે આપવા એક પુસ્તકાલય સ્થાપ્યું છે. પુસ્તક ગ્રંથના સંગ્રહ ૩૫૦ થવા પાળી છે. વાંચનારે આનું અનુકરણ કરશે એમ આશા છે.

અમદાવાદ:—બાઈ કાશિલાલ વસનંદ દવે, મલિપુરનું “આધ્યાપન મંદિર” બંધ થવાથી, મુંબઈ “રાષ્ટ્રીય શાળા”ના આચાર્ય તરિકે નીમાપાછે.

સુરત:—બાઈ પ્રેમીલાલ મૂળજીભાઈ ઝોઝા, જેઝો એપવજ મોરારજી ઝોઝાના પુત્ર હતા અને મોરજી નાટક દંપતીવાળા સ્વ. મૂળજી આચારામ એમના હતા પુત્ર અને વારસ હતા તેઓ શુગરી ગયા છે. તેમના શોકજનક અવસાનથી સ્વ. મૂળજીભાઈના કુટુંબમાં અને દંપતીના માવજીપણામાં બારે અવ્યવસ્થા થઈ પડી છે.

મહુવા:—નવાડી હરિરામ વિઠ્ઠલ જેમણે ચી. મ. આ. શી. આ. ટે. શાળામાં શ. ૨૦૧ બર્ષ દના તેઓ દેવલોક પામ્યા છે.

હિમરાળા:—બાઈ નવનિરાય પોપટલાલ ઝોઝાનાં પત્ની દેવલોક પામ્યાં છે.

રાજા મહારાજાઓ

નવાળ સાહેબો, નામદાર સરકારના ધારાસભાના ઓનરેબલ મેમ્બરો, સેશન્સ જજો, ઈન્ડિયો, મેજિસ્ટ્રેટો, ક્રેપ્ટનો, નામદાર લેફ્ટ વૉઇસરોયના લેફ્ટ ઓનરરી એ. ડી. સી., પોલીસીટલ એજન્ટ, સરકારી સીવીલીયન ઓફીસરો, યુરોપીયન સીવીલ સરજનનો, એમ. ડી. ની ડીગ્રી ધરાવનારા મેટા ડાક્ટરો તથા દેશી અને યુરોપીયન અમલદારો અને ગૃહસ્થોમાં

બાદશાહી યાકુતી

નામની જગમહેર દવા બહુ વપરાય છે એજ તે ઉપયોગી તાની નિયાની છે—ગવર્મેન્ટ લેબોરેટરીમાં આ રજવાડી દવા એનેલાઇઝ થયેલ છે.

બાદશાહી યાકુતી

ગમે તે કારણથી શુભાવેલી તાકાત પાછી લાવે છે પુરુષાતન કાયમ રાખે છે. આ રાજવંશી યાકુતી વીર્ય વિકારના તમામ બાધી મટાડે છે અને વીર્ય ધદ બનાવી ખડ પુરુષાતન આપે છે. ખરી મદદ આપનાર અને નબલા માણસને પણ શુવાનની માફક જોરાવર બનાવનાર આ દવાનો લાભ લેવા અમારી ખાસ આમણ છે. આ દવા વાપરવામાં કોઈપણ જાતની પરેશની જરૂર નથી.

૪૦ ગોળીની ડબી એકના રૂપીઆ દશ.

બાદશાહી યુનાની લેપ

ઉમદા દવાઓમાંથી આ લેપ બનાવેલ છે. ખડ પુરુષાતન લાવવા માટે આ લેપ ફતેહમંદ ઈલાજ છે. આઈસ એકની ડબીના રૂપીઆ આઠ.

ડાક્ટર કાલીદાસ મેતીરામ-રાજકોટ-કાઠીયાવાડ.

પી. બ્રધર્મ શાહીવાળા

દરેક જનની દેથી શાહી જેવી કે સોઈંગ, કોર્પોરેટ, રબ્બર સ્ટેમ્પીંગ, માર્કીંગ, સ્ટામ્પોમાર્કીંગ; તથા શાહીનો પોલિશ, ગુરુ વગેરે બનાવનાર તથા વેચનાર. અમારે ત્યાંથી છુટક તથા જથ્થાબંધ માલ મળશે. વધુ વિગત માટે પ્રાઇમરીસ્ટ મંગાવો.

કેશવ-સ્થાપ્ત-ગોલીની ચાવી, કાંઠાવાડી-મુખામુ

વિજળીના દીવા.

- ૧ નાના, મળવામાં રાખી ચક્રામ છે.
  - ૨ અગ્નિની બીજકુલ ધારતી નથી.
  - ૩ તલ દીવેટ કે દીવાસળીની જગર પડતીજ નથી.
  - ૪ ફક્તે ચાપ રજા-વર્તાજ, મણીજ બપકોદાર રાહની યાય છે.
- કીમત - ૧. રા. ૩, મા. ૪, ૫, ૬ અને ૮.
- પેરેટોજ આઠ આના રપેર બેટરી કીમત રા. ૧).
- પેરેટોજ ૪ આના

દી. ૮. સાદજ હલેદ્દીક સ્ટેસ.

દેડ. આસિ (બાળપીપા) બેઝે ૪.

માવ આસિ (પાંચકપા ચાર રૂતા) અમદાવાદ

૫૫ બવદાર દેડ આસિને ચિરનામે કરશે.

શુ તમે દૃઢયથી જ્ઞાતિ

ઉત્પતિ ધમ્મો છે !

જે હજી હો તો

શ્રીમાળી શુભેચ્છના આદેશ

યમ વાચન-ઉપરાંત જ્ઞાતિ

વિદ્યાર્થીઓનો શુભ આશિર્વાદ

વોદ પ્રાપ્ત કરવા ચૂકશે નહિ

વાર્ષિક લવાજમ રૂ. ૧૧

દર વર્ષે ઉપરોક્ત બેટ પસ

આપવામાં આવે છે.

આદેશ તરીકે તરત નામ

નોંધાવો.

श्रीसाळी शुभेच्छक.

सर्वेषां । धर्मवर स्वाध्यायान्मापमहः । उपनिषद्
यत्करोषि यद्वनामि यद्वदोषि ददामि यत् ।
यस्यस्यसि कोऽप्येव तत्कुरुष्व मन्दपेणम् ॥ श्री. भ. गोसा.

वर्ष ४ शु.]

परील १९२३.

[अंक ४.]

विषयातुष्टभिक्षा.

१ तात्पर्यं शुभं अर्थ भक्तिः ।	श्री. भ. गोसा.	१०५
२ जोड साधुः दिग्भुज अर्थी साधुः त-नी.		१०६
३ पवित्र नं. १.	वि. नि.	८२
४ कर्मसिद्धि मारुतः ।	भ. श्या. विवेकी	८१
५ अर्थ प्रपञ्च.	न. गो. गोसा.	८८
६ भवनकाव्य.	श्री. न. गोसा.	८२
७ प्रपञ्चि नैमि	नं. गो.	८५
८ भार साधुः श्रुतीय श्री. गो. गोसा.		८६
९ स्ववि. सभासाधु.		८७
१० श्री. भ. गो. श्री. गो. गोसा.		१०४

तन्त्रो शने स्वाध्याय

अर्थसाधुः निदमकर विवेकी, पृष्. ए.

श्रीसाधुः, ४२०३-०६-अमदावाद.

दलमन्दिर श्रीसाधुः श्रीसाधुः श्रीसाधुः श्रीसाधुः

प्राप्येसीसी पेश, ४२०३-अमदावाद.

રાજ મહારાજાઓ

નવાજ સાહેબો, નાગદાર સરદારના ધારાસભાના એનરેબલ મેમ્બરો, સેશન્સ જજો, કર્નલો, મેજરો, કેપ્ટનો, નામદાર લેફ્ટ વૉઇસરોયના લેફ્ટ એનરરી એ. ડી. સી., પોલીટીકલ એગ્રંટ, સરદારી સીવીલીયન એપીસરો, યુરોપીયને સીવીલ સર્વિસનો, એમ. ડી. ની ડીગ્રી ધરાવનારા મોટા ડાક્ટરો તથા દેશી અને યુરોપીયન અમલદારો અને ગૃહસ્થોમાં

બાદશાહી યાકુતી

નામની જગતફેર દવા અદુ વપરાય છે એજ તે ઉપધોગી-તાની નિશાની છે—ગવર્મેન્ટ લેબોરેટરીમાં આ રજવાડી દવા એનેલાઇઝ થયેલ છે.

બાદશાહી યાકુતી

ગમે તે કારણથી યુમાવેલી તાકાત પાછી લાવે છે પુરપાતન કાયમ રાખે છે. આ રાજવંશી યાકુતી વીર્ય વિકાસના તમામ બાધી મટાડે છે અને વીર્ય ઘટ્ટ બનાવી ખર્ચ પુરપાતન આપે છે. ખરી મદદ આપનાર અને નબલાં મોંજુસને પેશુ જીવાનની મદદ નોરા વર બનાવનાર આ દવાનો લાભ લેવા અમારી ખાસ માંખણ છે. આ દવા વાપરવામાં કોઈપણ જાતની પરેશની જરૂર નથી.

૪૦ ગોળીની કબી એકના રૂપીઆ દર.

બાદશાહી યુનાની લેપ

દિમદ દવાઓમાંથી આ લેપ બનાવેલ છે. ખર્ચ પુરપાતન લાવવા માટે આ લેપ હેતુકર્મક ધરાવે છે. આઉસ એકની કબીના રૂપીઆ આદ.

ડાક્ટર કાલીદાસ મોતીરામ-રાજકોટ-કાઠિયાવાડ.

શ્રીમાળી શુભેચ્છક.

ઈષ્ટાન્શુમં યઃ સ્વપરસ્થ તિત્યં કૃન્તત્યશુમં કુલદેવો તસ્ય. ।
વિચાર્યં ચૈયં વિદરન્તુ સર્વે ધીમાઙ્ગો શુભેષ્ઠક ઇષ્ટતીત્યમ્ ॥

(જે મનુષ્ય દુઃખોમાં પોતાનું તેજન પારણું શુભ ઇષ્ટે છે તેનું
અશુભ શ્રી મહાલક્ષ્મી નાશ કરે છે. આ સુત્રનો દરેક બંધુ વિચાર રાખી તે
માણે વર્તે એમ શ્રીમાળી શુભેચ્છક ઇષ્ટે છે. રા. મ. અપાઘી)

[પા. ૪ થી.]   એપ્રિલ ૧૯૨૩   [અંક ૪]

તાત્પર્ય શું જીવન મહિં ?

(ગણક)

૧
ગળી સેત્રા સેત્રી સ્વજનને
સહભાવ સેવા નવ મર્પા;
વિચાર કાજ ન વિલનાં,
ત્રેમલ પરિમલ પાયવી,—

૨
નવ સુવરે કીરે અમૃતતાં,
મંડલે જીત્યાં ચોંપથી;
દિવ્યાદી વિલગર કાજને,
નિજ જગતી ગાળી નથી.—

૩
સીતલવા પ્રિય પાત્રને,
તપર કલિય રજા નદિ;
બીજાગી કો દેવતાના,
તાત્પર્ય શું જીવન મહિં—
ચંદ્રાન્ત મંગલજીઓશ.

एक अपूर्व हिम्मतभरेली शरुआत.

પરિપક્વની સફળતાનું સખળ દેશાંત.

જન ચાર દિવસ અને વરોડીનાં બદલામાં અમદાવાદના
શાંતિ છાત્રાલયને લેટ.

આટલેટની અંદર ફાગણ વદ ૬ ના રોજ થીમાનું રા. રાં. દારકા-
દાસ દેડવા એકા તથા કેશવલાલ દેડવા એકાને ત્યાં ત્રણ કન્યાઓનાં
લગ્ન હતાં. તે જાને ગૃહસ્થો લીંગડી મુકામે બરાએલી શાંતિ પરિપક્વનાં
હાજર હતા. અને પરિવેદે કરેલી બલામણીએ તેમના હૃદય ઉપર સંચોટ
અસર કરી હતી. તેઓ જમાનાની જરૂરીયાતો સારી રીતે સમજી શકે છે;
તેથી તેમણે પોતાને ત્યાં પ્રસંગ આવતાં એકં ધણુંજ હિમ્મત ભરેલું પગલું
લીધું છે. જન ચાર દિવસ રાખવાનો રીવાજ સામવેદી શાંતિબંધુઓમાં હવે
બહો પ્રચલિત થતો જાય છે. પરંતુ વરોડી નહિં કરાવવાની. અને તેના
બદલામાં શાંતિની કેળવણીની સંરચાએને મદદ આપવાની રીત હજી સૂધી
શાંતિમાં દાખલ થવા પામી નથી. વ્યવસાયના આ જમાનામાં આઠ આઠ
દિવસ સૂધી જન રાખવાનું ધણું મુશ્કેલ થઈ પડ્યું છે અને તેનો અનુભવ
સૌ કોઈને થાય છે. જેટલો માંડવા વાળાને ત્રાસ પડે છે તેટલોજ ત્રાસ
જનવાળાએને પણ પડે છે. ધધી નોકરી છોડી આઠ આઠ દિવસ સૂધી
લગ પ્રસંગોમાં પડ્યું રહેતું આ જમાનામાં કોઈને પાલની રાકતું નથી. હજી
એવો જમાનો પણ આવશે કે જ્યારે ચાર દિવસ લગ્ન પ્રસંગે ગાળવા તે
પણ મુશ્કેલ થઈ પડશે. એવો પણ જમાનો જોઈએ હુંક સમયમાં આવી
લાગશે કે પરણવા આવનાર વરજ સાક્ષર કહી દેશે કે મહારાથી ચાર દિવસ
પણ રોકાઈ શકાશે નહિં. જમાનાનો વ્યવસાય એટલો વધતો જાય છે કે
એ વખત આવતાં વાર નહિં લાગે. તેથી જમાનાની જરૂરીયાતો જોઈ
જન રાખવાનાં રિવાજમાં અનુકૂળ મુધારો મુધારો કરવાની હવે ખાસ
જરૂર રહે છે. કેટલાક શાંતિ ગૃહસ્થોએ આ જરૂરીયાત જોઈ હતી અને

તેથી રાજકોટમાં રા. રા. દલ્લાબુજી ચત્રજીવ જોગા તથા તેમના કેટલાક સ્નેહી મિત્રોએ ચાર દિવસ જનન રાખવાનો નિશ્ચય કર્યો હતો. તેમને ત્યાં પ્રસંગે આવતાં તે રિવાજની શરૂઆત કરવામાં આવી હતી અને તે ઉપરથી ચાર દિવસ જનન રાખવાના બીજા અનેક પ્રસંગો બની ચૂક્યા છે. વધુ દિવસની હેરાનગતીથી સૌ કોઈ હવે કંટાળી ગયું છે અને તેથી ચાર દિવસ જનન રાખવાનો રિવાજ હુરતમાંજ સર્વ રથએ માન્ય થઈ જવાનો સંભવ છે.

બીજો પ્રશ્ન હવે વરોડીનો છે. વરોડી એ સૌ જાણે ગૃહસ્થોને લખતો આનંદ આપવા માટે વર વાળાઓ પાસેથી લેવાતો હતો. આ હર આપવાને સૌ શક્તિવાન હોય તેવું માનવાનું ધારણ નથી. ઘણાંએને લાગે પ્રસંગે દેવું કરવું પડે છે. જાણે વરોડીથી હર તેની પાસેથી લઈ તેને વધારે દેવાદાર બનાવે છે. તેથી જાણે વ્યક્તિઓના બચાવનું-રક્ષણનું સાધન બનવાને બદલે તેનું અહિત કરનાર બને છે અર્થાત્ જાણે જાણે મરી વ્યક્તિની દિતચત્ર બને છે. આવા બનાવો ન બને તેટલા માટે પરિવર્તે લાગે તથા ગરજ પ્રસંગના શાસ્ત્ર વિધિની જરૂર સિવાયના બીજા વરોડી મરજીયાત કરવા માટે બંધામણ કરેલી છે.

વરોડીને મરજીયાત કરવા માટે સાધન મંપત માણસોએ પહેલ વહેલો લાખલો બેસાડવો જોઈએ અને તે બંધ કરી સારી રકમ જાણે કેગવણી અથવા વાપરી પોતાની કીર્તિ વધારવી જોઈએ. જે ગૃહસ્થોને ખર્ચના બોલો જાણાતો હોય તે વરોડી બંધ કરી મયાચકિન રકમ બેટ આપે; સાધન મંપત માણસો સારી રકમ બેટ કરી સુષરા પ્રાપ્ત કરે. વરોડીમાં બીજો હેતુ થાય જોજનનો હોય છે. જાણેના બાજાલોમાં જાણેનાજ વિદ્યાર્થીઓ રહે છે. તેને બેટ આપવાથી બ્રહ્મ જોજનનો હેતુ પણ પાર પડી શકે છે. સાધન મંપત માણસો વરોડી કરે અને તે ઉપરાંત બેટ પણ આપી શકે, પરંતુ વરોડી મરજીયાત કરવાનો રિવાજ પ્રચલિત કરવાને માટે સાધન મંપત જાણેનાઓજ સરસ વરોડી કરી સુગીર્તિ પ્રાપ્ત કરવા કરતાં લાખલો બેસાડવા માટે અને વરોડી મરજીયાત કરવાના રિવાજને ધીમે ધીમે વધુ પ્રચલિત કરવા માટે વરોડી બંધ કરી વધુ સારી રકમ બેટ તરિકે અર્પણ કરી સુષરા કેગવવાને તત્પર થવું જોઈએ. વર પક્ષવાળાઓ પાસેથી જેની રીતે વરોડી મરજીયાત થતી જોઈએ તેની રીતે દલ્લાબુજી તરફથી મંજૂર,

ગોરવ કે ખીજો કર મરજ્યાત થવો જોઈએ, જેથી જાણે પ્રશ્નને એક સરખી-
આર્થિક રાહત મળે.

આટકોટમાં વર પક્ષ તેમજ કન્યા પક્ષ એ ઉભેય પક્ષવાળાઓ ઉત્સાહી
અને સમજી શૂદ્રરથો હતા. કન્યા પક્ષવાળા શ્રીમાન્ દ્વારકાંદાસ કાંધો તથા
કેશવલાલ કડવા ઝોઝા આદિ દિવસ જન રાખવાને માટે સારી રીતે સમર્થ
છે. છતાં તેમણે ચાતિની અંદર દાખલો જોસાડવા માટે ઉત્તમ પ્રકારની
દિમ્મત અને ઉત્સાહ દર્શાવી જનન ચાર દિવસ રાખી હતી અને વરવા-
ળાઓને વરેલી નહીં કરવા સૂચવ્યું હતું. જનવંદનાઓ પણ તેટલાજ સમજી
ચાતિમાં સુધારો કરવા માટે તેટલાજ ઉત્સાહવાળા અને એક અપૂર્વ પગલું
બરવાની તેટલીજ દિમ્મતવાળા શૂદ્રરથો હતા. એક જન સરધારવાળા
રવિશંકર લાલજી ત્રવાડીના ધરની, એક જન અંબરવાળા રેવાશંકર નાર-
ણજી ઝોઝાના ધરની અને ત્રીજા જન મોરખીવાળા ઇશ્વરલાલ ચંનજીજી
ઝોઝાના ધરની હતી. ત્રણે શૂદ્રરથો યોગે ધારે તો સારામાં સારી વરેલી
કરી શકે તેવી સ્થિતિના છે. છતાં તેમણે શ્રીમાન્ દ્વારકાંદાસભાઈ તથા કેશ-
વલાલભાઈની દિમ્મત અને ઉત્સાહને યોગ્યાં હતાં અને તેમની સૂચનાને
માન આપી તેમજ ચાતિની અંદર એક અલકરણીય દાખલો જોસાડવા માટે
વરેલી નહીં કરવાનું કમલ રાખ્યું હતું. શ્રીમાન્ ઇશ્વરલાલ ચંનજીજી ઝોઝાએ
શ. ૧૦૧) અમદાવાદ ચાતિ હાજરાલખને રોકડા બેટ આપ્યા હતા સરધાર
વાળા થી. રવિશંકર લાલજી ત્રવાડીએ શ. ૧૦૧) નોંધાવ્યા હતા અને તે
પેટી શ. ૫૧) તે વખતે રોકડા આપ્યા હતા અને સ્વ. રેવાશંકર
નારણજીના વતી શ્રીમાન્ અમૃતલાલ લાલજી ઝોઝાએ શ. ૧૦૧) નોંધાવ્યા
હતા. તે ઉપરાંત દરેક પહે શ. ૧૦) જામનગર શ્રીમાળી વિદ્યા પ્રસારક
મંડળને બેટ આપ્યા હતા. રા. દ્વારકાંદાસ કડવા ઝોઝાએ પણ શ. ૨૫)
બન્ને બાઈઓ વતી અમદાવાદ હાજરાલખને બેટ આપ્યા હતા અને શ. ૨૫
રાજકોટ બોર્ડિંગને બેટ આપ્યા હતા.

આટકોટ જેવા ન્હાના ગામમાં વરેલીનું ખર્ચ બહુ બહુ તો ૫૦ થી
૬૦ રૂપીઆ થાય તેમ છતાં ચાતિની અંદર ઉત્સાહ ગ્રેરવા માટે તેમજ
ચાતિમાં સચોટ દાખલો જોસાડવા માટે દરેક જનવાળા શૂદ્રરથો શ. ૧૦૧)
નોંધાવ્યા હતા.

વરેલી મરજ્યાત કરતી તે જાણત ધણી ચાતિ શૂદ્રરથો તરફથી છે.

પત્રિકા નં. (૧).

જ્ઞાતિનાં ફેડા અને જ્ઞાતિની મિલકત.

—*—

આપણી જ્ઞાતિનું જળ અને જ્ઞાતિનું જ્ઞાતિ તરીકેનું જોરવ વધારવા માટે પ્રથમ આવશ્યકતા જ્ઞાતિના ફેડા, અને જ્ઞાતિની મિલકતનો સંચય અને વૃદ્ધિનો પ્રશ્ન ધણો મહત્વનો છે. અત્યારે પ્રત્યેક સ્થળે જ્યાં જ્યાં આપણી જ્ઞાતિ નાના અથવા મોટા જૂથોમાં વસે છે ત્યાં જ્ઞાતિની મિલકત અને મુડી મહાન ક્લેશનું કારણ છે. દરેક સ્થળે સારા નરસા પ્રસંગે કાંઈને કાંઈ રકમ આ ફેડામાં જમા થાય છે અને તેનો વહિવટ જ્ઞાતિના એકાદ અમગવ્ય માણસ પાસે હોવાનું ધોરણ પ્રચલિત છે. અત્યારે સૌ કાંઈ જોઈ શકે છે કે આ અમગવ્ય ગૃહસ્થને કાં તો આ રીતના જ્ઞાતિના ફેડાની વ્યવસ્થા કરવા પૂરતી કુરસદ નથી, અથવા તે જે વ્યવસ્થા કરે તેમાં જ્ઞાતિ સમુદાયને પુરે ભરૂંસો નથી, અથવા તો આ મૂળમાં કાંઈ એક ગૃહસ્થ ગમે તેવો મોભાદાર, પ્રામાણિક, અને શક્તિવાન હોય તો પણ જ્ઞાતિના આવા ફેડા, અને આવી મિલકતની વ્યવસ્થા એક ગૃહસ્થથી થાય તે નેવા રાજ નથી. ગમે તે કારણ હો, પણ જો બધાં કારણોથી આટલી વાત તો પ્રસિદ્ધ છે કે જ્ઞાતિ ફેડા અને જ્ઞાતિ મિલકતો અત્યારે નધણીયાતી સ્થિતિમાં પડ્યાં છે. પરિણામ જો આવાં છે કે કાંઈ ફેડાએ આ ફેડા અને મિલકત જ્યાં ત્યાંના સંતોષિકારીઓના હાથમાં છે અને જ્ઞાતિનું સ્વામિત્વ આ કારણથી લગભગ જ્ઞાતિજનો અને જ્ઞાતિ સમુદાયના હસ્તમાંથી ગયું છે. લીબડીમાં જ્ઞાતિની મિલકત અને જ્ઞાતિના ફેડાની આ દશા છે. ત્યાં અત્યારે જ્ઞાતિના અમગવ્યો ધણા વર્ષથી એકમત થતા નથી તેથી લીબડી દરબાર હસ્તક આ મિલકતો અને ફેડાનો વહિવટ થાય છે.

ધોરબંદરમાં અને પાટણમાં આ ફેડો યજમાન શેડીયાઓને હસ્તક ગયાં છે એમ મારી સાથે વાત કરતાં તે તે ગામના ગૃહસ્થોએ પ્રસંગવશાત કહ્યું છે.

ખીજાં સ્થળોમાં જ્ઞાતિના એક અમગવ્ય હસ્તક આવી વ્યવસ્થાઓ છે હતી. અને તેનું પરિણામ જો થયું છે કે મૂળ પુરુષ જેને વ્યવસ્થા

સોંપવામાં આવી તે શુભરી ગયા જાદ તે વ્યવસ્થા વારસામાં તેના કુટુંબમાં ઉતરી છે. અને એક વખત આવી વ્યવસ્થા કરવાનો હક વારસામાં આવી શકે છે તેમ માન્યતા સખળ થઈ એટલે પછી ક્લેશનાં બીજનેા પાથો રેપાય છે અથવા જ્યાં રેપાયો નથી ત્યાં ગાંતિના શરૂ અને ગાંતિની મિલકત માટે એક નાતની બેપરવાઈ અને ઉપેક્ષા ગાંતિજનોમાં આવી છે. ગાંતિજનો આ બેપરવાઈ એવા હેતુથી ધરાવે છે કે “એ રકમ અથવા એ રકમનો કાંઈ ભાગ જ્યાં મને અને મારા છોકરાને મળવાનો છે કે તેના વહિવટ માટે હું અમુક સમર્થ વ્યક્તિ સાથે નાહક દેવેશ હું?” જ્યારે ‘રૂરટના બેક્રીટા (Beneficiaries) માં આમ ઉપેક્ષા જૂતિ આવે છે ત્યારે ત્રસ્ટીઓ (વહીવટ કરનારા) કુદરતી રીતે સ્નેહાચારી થાય તે પણ સમજાય તેવુંજ છે. જ્યાં એક વખત અંકુશ દૂર થયો, એટલે કુદરતી રીતે નિરંકુશતા આવીને ઉભી રહે છે. સરકારમાં સરકારનું એકાઉન્ટન્ટ જનરલનું ખાતું, બીજા બધા ખાતાના ખર્ચ ઉપર મહાન અંકુશ ધરાવે છે. બીજા જાહેર સંસ્થામાં સ્વતંત્ર તપાસણી (Audit) એ વ્યવસ્થાનો પહેલો પાયો છે. તમામ સમાજ સેવા, અને તમામ સમાજ વિકાસોનો મૂળ પાયો તેની આર્થિક સ્થિતિ છે. આપણું શ્રીમાળા શુભેચ્છક આજ આટલાં વર્ષોની જીવંતોડ મહેનતથી બાગ્યે દસ ખાર હજાર રૂપીઆ બેગા દરી ચક્ષુ છે, ત્યારે પ્રથમ પ્રથમ ગાંતિ સમુદાયોમાં અત્યારે પ્રથમ પ્રથમ સ્થળે મોટી રકમો વ્યવસ્થા થયા સિવાયની પડી છે. ઘણું સ્થળે આ વ્યવસ્થાઓ બાળતમાં, ગાંતિસમુદાય ગમે તે પોતાનો અવાજ ઉઠા કરવા અસમર્થ હોય અથવા ગાંતિસમુદાય ઉપેક્ષા જૂતિ ધરાવતો હોય તે બે કારણો અને તે બે કારણો મધ્યેના એક અથવા બીજા કારણથી, ઘણો અગતિય પ્રવર્તે છે અને તેથી મારી પ્રત્યેક સ્થળની ગાંતિના એકે એક અંગૂળોને તથા સમગ્ર ગાંતિ મંડળને વિનંતિ છે કે

- (૧) તમે બીજા કેન્દ્ર-સમાં પધારો તે પહેલાં તમારા સ્થળની ગાંતિની સંભાળો ખોલાવો.
- (૨) તે સમામાં તમારા ગાંતિની ગાંતિની મિલકત અને ફંડની શી શી વ્યવસ્થા છે તેથી વાકેફ થાઓ.
- (૩) જ્યાં આ ફંડનો દિસાજ હેતાં કે વ્યવસ્થા સંભાળતાં તકરાર થવાનાં પ્રયોગ આવે ત્યાં ખામોસ પડેડો.
- (૪) આ વ્યવસ્થા બાળન તબ્દીજ કરતાં ખામોસ પડકારની સાથે ગાંતિનો સામાન્ય અભિપ્રાય પ્રથમ મેળવો કે આ વ્યવસ્થા બાળતનો આગમો.

ધતીદાસ જે તે વખતના વહીવટ કરનાર બતાવવા વિરોધ બતાવે તો તેમને સમજાવીને લેવાશે કે કેમ.

- (૫) ગાંધી ગુજરી આગલી વાત ન થાદ લાવતાં માત્ર અભારે દરેક-કંડની જેવી સ્થિતિ અને દરેક મિલકતની સ્થિતિ હોય તે સંભાળવા તમે જાતિ ગંધેથી નાની નાની જાતિ કમીટીઓ. ઉત્સાહી-કામ કરનારા જાતિજનોની નીમો.
- (૬) તેમની કમીટીઓ વખતો વખત સરખાવતમાં બોલાવો અને તે કમીટીઓ દ્વારા હાલની સ્થિતિથી વાંકે થાઓ.
- (૭) મિલકત, દાગીના, શેકડ, જ્યાં જ્યાં પડ્યા હોય તે આ કમીટીના વહીવટમાં આણો.
- (૮) શેકડ રકમ વગર વ્યાજ અને વહિવટ સિવાયની પડી રહેલી હોય તેને બંધનમાં આણી વ્યાજે મુકો. અને વહીવટ કરવો માટે પ્રતિ-વર્ષને આખરે બદલાઈ શકે તેવા પ્રતીઓ નીમો. રચાવર મિલકતો ને રીપેર કરવાની જરૂર હોય ત્યાં જોઈતાં રીપેર થોડે ખર્ચે, પ્રામાણિકપણે જાતિના હોંશીલા વોલન્ટીઅર હસ્તક કરાવો.
- (૯) આ નવી વ્યવસ્થા માટે
- (અ) પ્રત્યેક વર્ષે જોકે વખત મળી શકે તે પ્રમાણેના જાતિરાસુદામરૂપી આખા મંડળની જોકે સભા નિર્માણ કરો.
- (બ) પ્રત્યેક વર્ષમાં બે વખત મળી શકે તેવાં કાર્યાવાહક મંડળ (મેનેજીંગ કમીટીઓ) મેળવી જે જે કામ હાલમાં થયું હોય તેની નોંધ લેવા દરતર ઉપર બધી વાત લાવવા જાહેવણુ કરો.
- (ક) પ્રત્યેક વર્ષમાં બાર વખત પ્રત્યેક માસે મળી શકે તેવી વહીવટ કરનારી નાની નાની કમીટીઓ (મંડાન રીપેરના, વ્યાજ લેવા દેવાની રકમના વહીવટની, જાતિના કામ વાંસણું લાગ્યા વૃદ્ધા તેના સમારની અને બીજાં આકર્ષતાં કામ રસ્તે પાડવાની કમીટીઓ) નિર્માણ કરો.
- (ઢ) જાતિ કામને પ્રમાણિકપણે સંભાળી જે તે વખતે તે કામ કરી ઉપર બતાવેલી ભિન્ન ભિન્ન કમીટીઓ પાસે વખતસર રજુ કરી 'સેક્રેટરીયટ' (Secretary) સેક્રેટરીઓ નીમો અને તે સેક્રેટરીઓના યથાર્થ કામને અચાનક રીતે ટોકા મળે છે કે કેમ તે જુઓ.

ફેદામાં દરેક ગાંધિ વહીવટને પાયા ઉપર લાવવામાં પડેલાં કાર્યકર્તા પુરુષ એક વ્યથા બે માનપ્રદ સેક્રેટરી દમોદરને માટે હોવા બેઠકએ. તેઓ સ્વભાવે શાન્ત અને કોઈ સાથે વાત કરતાં બરાબં ન પડે તે પ્રમાણેના વર્તનવાળા ગાંધિજીનું હોવા બેઠકએ. પછી તે સેક્રેટરીના કામને પ્રતિ ગાંધે માર્ગદર્શક મંડળો (એક્ઝીક્યુટીવ કમિટીઓ) આગળ લાવી તેટલું કામ તપાસી લઈ બીજા કામને આગળ ધકેલવા ગોડવળુ થી બેઠકએ.

વસ્તુતઃ કાર્યોના સર્વ બેઠકને પ્રથમતઃ સેક્રેટરી ઉપર અને પછી માસિક કમીટીઓ ઉપર પડેલાં બેઠકએ. ઉમાસિક કાર્યવાહક મંડળ (Managing Committee) એ આ તમામ કામ તપાસી લેનારું મંડળ અને સૂચના આપનારું મંડળ હોયું બેઠકએ. સેક્રેટરીઓ, એક વ્યથા બે માત્ર સખવા, ત્યારે કાર્યવાહી માસિક કમીટીઓ ચાર પાંચ મેમ્બરોની બનેલી હોવી બેઠકએ અને ઉમાસિક મંડળો (મેનેજીંગ કમીટીઓ) ૭ ૭ સદ્યોની બેઠકી વસતી તેના પ્રમાણમાં ૧૦ મેમ્બરોથી થાંડી ૨૫ મેમ્બરોથી વધારે નહિ એવી હોવી બેઠકએ.

ઉપર ગાંધિ સમુદાયની સામાન્ય સભા બારીની આખરે એકતાર મહી તમામ કામને નિદાણી લઈ, માર્ગ ખર્ચ માટે બદાલી આપી, નવી કમીટીઓ નવા સેક્રેટરીઓ નીમી જુદી પડે એ રીતે ગોડવળુ દોળી બેઠકએ.

મતલબમાં ગાંધિ મંદ્યાર્થી આપણા સ્વરાજ્યના બેઠકો છે. તેમાં નવચેતનનો સંચાર કરવો એટલું પ્રથમ કામ પ્રત્યેક સ્થળે પ્રત્યેક ગાંધિ સમુદાયને કરવા મારી પ્રાર્થના છે.

આ પત્રિકા સામાન્ય વિચારો ઉપર અને સામાન્ય માર્ગ ઉપર નરો રસ્તો બતાવવા અર્થે લખાએલી છે તેથી પ્રત્યેક સ્થળમાં કામ કરતાં કાર્ક બચરથા માટે સૂચનાની હિંચા રહેશે તો આપનો આ સેવક દરેક વખતે તમને માર્ગ બતાવવા અને જ્યાં સુકેલી આવશે ત્યાં મદદ કરવા દેશે રહેશે.

આવા નવજીવનવાળા મંડળો અસ્તિત્વમાં આવશે એટલે ગાંધિ વ્યવહારના તમામ કાર્યો અને સુધારા માટે આજ મંડળો આપણા સમુદાયના મજબૂત પાયા બનશે.

મેવક,

વિદુલદાસ ગીરમ્લકાંકર

ના પ્રજામ.

કર્મયોગિને ચરણે !

—૪૪—

ઘણાર્પણં ઘણં દધિયલ્લોહી ઘણા હુતમ્ ।

ઘણેય તેન ગન્તવ્યં ઘણં કર્મ સમાશિતા ॥

એ અનેરી ઘણ બાવનાને સદા પોષતા, પરોપકારાય સત્તાં વિ-
મૂતયઃ । એ ધમ્મરી સિદ્ધાન્તને સર્વદા અનુસરતા, તે અમ્હારા કુળનું,
અમ્હારી યાતિનું, અમ્હારા ગામનું ઉજવણું છવ દતા.

ત્હેમની કર્તવ્ય બાવના કદી ન વિસરાય તેવી છે, ત્હેમની પરોપકાર
વૃત્તિ સર્વદા અમ્મરજ રહેશે. અનેકાનેક યાતિજનોનો તિરસ્કાર વ્હોરી લાઇ,
સર્વ જોખમ પોતાને ચિર લઇ, પોતાનેજ પેસે યાતિ માટે, એક જગ્યા
ખરીદી, નિરાશાવાદમાં ફૂળેલા સર્વ યાતિબન્ધુઓ પ્રત્યક્ષ જુએ તેમ પોતાનું
દ્રવ્ય યાતિને ધીરી તે જગ્યા પર બધ્ય મકાનો બંધાવનાર તે યોગિનો.
આત્મત્યાગ ક્યો માડી જગ્યા હવેથી નહી વધાવે ? હજુયે તે પ્રસંગી મ્હને
યાદ આવે છે; પીઠ પર પતયેરા ઉપાડી તે ઉપર ચુનાના વાટા કરી તેઓ
મકાનની બિતડીઓ ચણતા. સુતારની સામે બેસી રહેા ફેરવતા, અને ભુખ
તપાની દરકાર ક્યાં વિના ત્યાં સદા હાજરના હાજર રહેતા. ત્હેમને 'હુધા'
હતી ફક્ત યાતિનું બહુ કરવાની; ત્હેમને તૃપા હતી ફક્ત પોતાનાને ઉચ્ચ
પદે જોવાની.

ત્હેમની ટેક અચળ અને અડગ હતી. હમ્મેયો શંકરને જોળીને લોટા
બહાવ્યા પછીજ તેઓ ખાણી પીતા. યાતિમાં કાઢને ત્યાં ન્યાતવરે હોય,
ત્હેનું કામ કરવાં જતાં તેઓ સાંજરે સ્નાન કરવાની કુરસદ મેળવી શકતા.
સ્થવારના સાતથી સાંજના સાત સુધી નાણા ધોયા વિના મ્હે ત્હેમને
યાતિનું કામ કરતાં જોયા છે, અને રાત્રે દસ વાગ્યે તેઓ ઘણી વખત
જોજન પામ્યા છે.

મરણ પધારીયે પડ્યા પડ્યા પણ તેઓએ ત્હેમની ટેકને વિસરી ન
હતી. ગત મહાશિવરાત્રીને દિવસે શરીરમાં સખ્ત તાપ હોવાં છતાંયે, લાક-
ડીને ટેક તેઓ ગામની બજારમાં કાઢી આણણને રીધિતા ફરતા હતાં. શા
માટે ? પોતાની ટેક પૂર્ણ કરવા માટે. તે આણણ મહાદેવને જોળીને લોટા

મહાવીરે આવ્યા, પછીજ લેખણે દુધપાન કર્યું હતું. મહાદેવ જળાપણ કરવાં માટે લેખણે ધણી વખત ગાડ બે ગાડની મજલ પથુ કરી હતી.

ચોતાની સર્વ મિત્રકત્તુ ધર્મ સ્થાનોમાં અર્પણ કરીને તે દાનવીર થી કૃપણ ચંદ્રની.

ચરકરોપિ યદસ્નાસિ યજ્ઞુદોપિ વદાસિયત્ ।

યત્તપસ્યસિ કૌન્તેય તત્કુદ્ધ્ય મદર્પણમ્ ॥

એ મહામૂવી આજા અક્ષરશઃ હાલી છે, અને શૂદ્રસ્થાપ્રમી હોવાં છતાંયે ચોગનો દિવ્ય અંચલો ખાસ્યું હતો છે.

સત્યોત્તર વર્ષની વયે, અવનિમાં નિજ સત્કર્મના સંસ્મરણો શુંજવતો તે અમ્મર આત્મા કાશ્યુન શુદી પધીની રાત્રીએ દેલાસ પ્રતિ સિધાવ્યો. ત્રણ દિવસથી મેધાકમ્પર સર્વજ જ્વાલ રત્નો હતો, તે ચે લેખના કર્મ પ્રભાવથી, લેખની શુદ્ધ સત્ય ભાવનાથી છીન્ન બીજ ચર્ષ મયો અને ચન્દ્ર જ્યોત્સ્નામાં, નિજ સુવાસના, નિજ દિવ્ય કર્મ ભાવના, નિજ દાન વીરતાના પાકો જગતને વણાવતો, તે આત્મા મળી ગયો. જગતમાં લેખના સુદૃત્યોજ લેખની પ્રતિકૃતિ રૂપ તે ગાંતવું જલ્ય મકાનજ જ્યોતિ યુંજ શાં પ્રકાશી રત્નો છે.

મહારા તે કૂલયોગિ, મહારા તે દાદાને મહારા હૃદયની ઉર્મીઓ અર્પણ કરી, લેખના મહારા પ્રતિના અનન્ય સ્નેહનું દંઈકે નાણુ અદા કરે છું !

અધુમાવતી
કર્મયોગિની કર્મવાટિકા
કાશ્યુન શુદ્ધ અધમી.

મગનલાલ શ્યામજી ત્રિવેદી.

આ પ્રમાણે બોટખાઇ કેટલાક સિદ્ધાંતો અને દાખલાને હિસાબે એવા વિચાર પર આવ્યા કે પોતાના પિતાશ્રી તદ્દન મૂર્ખ અને બુદ્ધિહીન છે, અને પોતે જે દંપ્ત અક્ષલ હુશિયારીથી કર્યું છે તે વ્યાજબી છે.

નિર્મળાના વિવાહના સમાચાર સાંભળી દયારાંકરની અર્ધ-પ્રેરુક સ્થિતિ થઇ હતી. ઉઠનાટમાં તેણે બોટરાંકરને પ્રશ્નો પૂછ્યાં પરંતુ તેના તેમને ખ્યાલ હતો નહિ. આખરે કેટલીક મિનિટ વિત્યા બાદ તેઓ પૂર્ણ સાવચેત થયા તેમણે બોટખાઇને જીવનરામની પ્રપંચ જાણેનો ખ્યાલ આપ્યો અને અથડી તે ધતિ સુધી જીવનરામનો જ્ઞાનત દહી સંભળાવ્યો. પરંતુ તેમની દંપ્તપણ વાત બોટખાઇના ગળે ઉતરી લાગી નહિ, ત્યારે તેઓએ તેને નીચે પ્રમાણે સમજાવવાની શરૂઆત કરી:—

“ભાઈ તું મોટો થયો પણ તારામાં બુદ્ધિની પુરેપુરી ખામી છે. વળી તે જોઈએ તેટલી કેળવણી લીધી નથી. તને વાંચતો, ખીલકલ શોખ નથી તે હું સારી રીતે સમજું છું, આપણી ગણિતના માસિકો જે તું વાંચતો હોત તો તું શહેરે ખ્યાલ કરી શકત કે જીવનરામ જેવા જુદા પુરુષ સાથે નિર્મળાના વિવાહ કરવામાં તે કેવી બૂલ કરી છે. ખેડા એતો દન્યા વિક્રમ દહેવાય, આ વિષય માસિકોમાં લાંબી મુદતથી ચર્ચાય છે, અને જે દોષ દન્યા-વિક્રમ કરે તેને સખ દંડ કરવાનો ડરાવ કેટલાક શુશિક્ષિત ગણિત બુદ્ધિઓ આપણી આવતી પરિપક્વમાં રજુ કરનાર છે. આ ડરાવ ખસાર થાય તો મારા ધારવા પ્રમાણે દન્યા-વિક્રમ જડ મૂળથી નાબુદ થાય તે નિઃશંક છે. તારા હાથથી પણ દન્યા-વિક્રમ થયો છે. તે તારા હાથે નિર્મળાને વેચી છે. ભાઈ! હજુ તું દન્યા-વિક્રમમાં કેટલું પાપ સમાયું છે તે નથી જાણતો. તું પુરુષની પરિક્ષા કરી શકતો નથી. ભાઈ કહ્યું છે કે:—

यथा चतुर्भिः कनकं परिक्ष्यते

निर्घषणच्छेदनं ताप ताडनैः ॥

तथा चतुर्भिः पुरुषः परिक्ष्यते

क्षુતેन શીલેન ગુણેન કર્મણા ॥

વિશેષે સું કહું ભાઈ! બુદ્ધિમાનને ઉપદેશનો એક ઉચિત શબ્દ ખસે છે. પરંતુ મૂર્ખને ગાંભીરિ પેણી સંભળાવે તો પણ તે બેંસ આગળ ભાગે વત સમ છે.

હન્યા એ પશુ ધન છે, અને જેની માલેશીનું હોય તેને તે યોગ્ય સમયે સુપ્રત કરવું જોઈએ. પુત્રીએ દાન-લક્ષ્મી મળ્યા છે. દાન અર્થેજ તેનો ઉપયોગ થઈ શકે છે. આપણે લગભગ દાન દેતો કરીએ છીએ ? દાન પાત્રને હોય, દાન યોગ્ય સ્થળે હોય. અપાત્રને દાન આપવાથી પાત્રને અસુખોદન અપાય છે, પાપકંડ-વૃત્તિ પોષાય છે, અને આપણા લગભગ અપાયેલું દાન એરી સર્પની માફક આપણને ફાંસે છે, આપણનેજ શાપ આપે છે. કિં યજ્ઞના ! બાર્ધ રાતાનના સુખમાંજ માખાપતું પરમ સુખ સમાયું છે, અને તેના દુઃખથી જરૂર તેઓને દુઃખ યાય છે. દન્યા-વિશ્વ એ વિશ્વજીવો છે કે તેના પર જોઈએ લખણું હોય તેટલું લખાય, અને મોટું પુસ્તક પણ રચાય. સર્વનો સાર માત્ર એટલોજ છે કે દન દન્યાના વિશ્વથી અત્યુચ્ચ અનેક દોષો અને પાતકોનો અધિકારી જની સર્વની પિતામહી દૃષ્ટિની નિદાગાય છે, અને અન્તકાળે મદાનુ દટ પામે છે. ”

દયાશંકર શાન્ત યા. ભોટશંકરે મૌન્ય રાખી જે હતું તે સાંભળ્યું. આથી પોતાના ઉપદેશની તેને કંઈક અસર થશે એવું દયાશંકરને જણાયું પરંતુ સાયંકાળે જ્યારે ભોટશાંકર કંઈ નહોતા કામ પ્રસંગે જવાર થયા ત્યાં એમિતો તેમને જીવગમભાષનો બેસે થઈ ગયો. જીવનરામે ભોટશાંકરના મગજદર્શી પડીખાળેને પુરેપુરી માવી દીધી અને કાંટના રત્ન મળ્યાનું કહ્યું કે રમીને સરી પડે (ભોટશાંકર ફરી જાય).

જીવનરામના મેળાપથી ભોટશાંકર વધારે મદમ જન્યા અને દિવસો, લગા કેવી રીતે ઉઠેલી પિત્તેરી જરી રેતી, તેનાજ વિચારમાં નિર્મળન કરવા લાગ્યા. દયાશંકરની પ્રાંતિ દીનપ્રતિદિન જમાતી જાય છે તે તેઓ સારી રીતે જાણતા હતા. એક દરરોજ દયાશંકર દયા પ્રમુતીના નિત્ય કાંઈયે પગ પારી ઘેર આવ્યા બહુ તેમને છાતીમાં પુષ્કળ દુઃખારો ધરાથી મુજબ થવા લાગી. તેમજે દુરેગજ ભોટશંકરને તરફ નિર્દોષને પોતાની પાસે મેળાવી પીમા મીમા અને તેમની આંધમાં ઉપદેશ પામ્યો કર્યા, અને જેટલા સમજની યઃનિનાં અન્તે દયાશંકરના અધિનાથી અજમાએ આ શાની દુનિયાનો ત્યાગ કર્યો. નિર્દોષોનું હૃદય તેના ૨૬ પિતામહી અવસાનથી અશર્ધ અશ્વ, અને અવજન રહન કર્યું.

(રમેશ-ગાવળ.)

મંથનકાલ.

વર્તમાનકાળ એ પ્રગતિકાળ છે. દળિયુગ નથી, પશુ કર્મયુગ છે. આ મંથનકાળમાં સારી આલમ સ્વતંત્રતાનાં સંદેશ સૂણી રહી છે. ઇજ્જતમાં શું કે કેરીયામાં શું ! તુર્કસ્તાન, મેરિકો, આયર્લેન્ડ, અને આપણા ભારતવર્ષ સર્વમાં સ્વતંત્રતાનાં મ્યુગલો ફુંકાય છે. દરેક પ્રજા શુભાગીની બેઠીઓ તોડી નાંખવાનો પરિશ્રમ હાથે રહી છે. તમે કહેશો, આપણા પર કઈ શુભાગી છે? સસ્તનતની શુભાગીને જ્યાં દે. શું તમે રહીની શુભાગીમાં સપડાયા નથી ? તમે અસ્પીકાર્ય બાજતો ચાત્રસિદ્ધ ગતાવચાનો ખોટીરીતે બારે થ્રમ વઘેરી રહ્યા છો. આદ્યશુ ધર્મના ત્રિકાલાગ્રાધિત નીતિ નિયમોને તમે તમારા પગ તળે હુંદી નાંખ્યા છે. આદ્યશુ ધર્મના ચાર આશ્રમો સાંગોપાંગ વ્યતિત કરનાર કોઈપણ બાઈ તમારી દષ્ટિએ ચઢવા પામ્યો છે ? બાલકોને બ્રહ્મચર્યની અપાતી દિક્ષા તમે કેવળ કારસરપ બનાવી દીધી છે. બ્રહ્મચારીને વસ્ત્રાલેકાર અને ખીજાં કિંમતી આભૂષણોની શી જરૂર ? બ્રહ્મચારીને અપાતાં ઉપદેશાત્મક નીતિ સૂત્રો સંસ્કૃત ભાષામાં જન્દો બદલે થયેલ હોવાથી તેનું ભાષાંતર સંસ્કૃતનો વિના કાણજ દરી શકે ? બાલકોને અજ્ઞાનતામાં એટલા બધા રાખવામાં આવે છે, કે તેઓ બ્રહ્મચારી મટી મિથ્યાચારીજ બને છે.

આજના વિદ્યાર્થીઓને માળાપોએ વિદ્યાર્થીઓને બદલે દ્રવ્યાર્થી બનાવ્યાં છે.

તમારું પ્રાચિનત્વ કયું ? તમારું હુનિયામાં કયાં સ્થાન છે? તમારો કેલા અને સાહિત્યો કયે સ્થાને હતા, અને છે ? એ બધું સમજાવવા માટે દેવદૂત ગાંધી ભારતવર્ષમાં આવ્યો છે, તેની તમને ખબર છે ના ?

તેની આત્મશુદ્ધિની હિલચાલ તરફ સારી આલમનું ધ્યાન ખેંચાયું છે. હિંદુ ધર્મમાંની વિશિષ્ટતા જેટલા પ્રમાણમાં નિર્મિત છે, કુદરતના કાનુનો જેટલા પ્રમાણમાં મળવા જોઈએ; તે સર્વે તેણે પોતાના જીવનમાં ઉતાર બતાવ્યાં છે. તેણે પોતાનું જીવન દેશદાંડમાં નીચોવી નાંખ્યું છે.

જેએને યાત્રિની હાજ હોય, જેણે યાત્રિ માટે પોતાનાં મગજને ધરી નાંખ્યું છે. યાત્રિ-સેવાના કાર્યમાં જેના યાન તંતુઓ નળળા પડી ગયાં છે, એવા પ્રત્યેક પાછી તે તરણ હોય, બાજક હોય વા વૃદ્ધ હોય, દરેકે આ મંથન કાળમાં કંઈ ને કંઈ કરી બતાવવાનું રહ્યું.

આપણા પટેલીઆઓ, એ આપણા માર્ગદર્શક ગણાય. તેમનો અનુભવ, તેમનું દીર્ઘદર્શિત્વ, વૈચારિક સારું આપણને કામગીરીમાં લાગવાનું. વિષમ સંયોગોમાં તેઓએ જ આપણને સુમાર્ગ બતાવ્યા છે, બતાવશે. પરંતુ એટલું તો જિલગીરી સાથે જણાવવાનું રહેતું, કે તેઓ માત્ર શુભકાળ તરફ જ નિહાળે છે. વર્તમાનનું સંમિશ્રણ કરવાની તેમની કાળજી અને વ્યવસ્થાજ નથી. થોડા વર્ષો પહેલાં કેળવણી સુંદર સ્વરૂપમાં નહિ હોવાથી તેઓ બહુધા તેનો લાભ ઉઠાવી શકેલા નહિ. એટલે તેઓ તમને પૂછે છે:—

“અમે તમને ક્યે માગું કેવી રીતે દોરી, શાસ્ત્ર ? દુનીયામાં શું ચાલી રહેલું છે, તેની અમને ખબર જ નથી ! અમે તો ચીલે ચીલે ચાલીશું. તમારા જીવાતોના કાર્યમાં અમે નરતર દરીશું નહિ. પણ સમજ્યા, અમે શાસ્ત્રને જાણુ રહેવા દઇશું નહિ.”

વાત ખરી છે. શાસ્ત્ર એટલે જીવનના સિદ્ધાંતો. શાસ્ત્ર એટલે જીવંતી વાક્ય. શાસ્ત્ર એટલે પ્રતિજ્ઞા પત્ર. શાસ્ત્ર એટલે મર્યાદા. શાસ્ત્ર એટલે તાવજ્ઞાન. આ અને આવા બીજા અનેકાર્ય નીકળી શકે. પરંતુ શાસ્ત્રમાં રહેલું તત્ત્વજ્ઞાન તમે અમલમાં મૂકશો તો તમને કોઈ કદી શકશે નહિ. બગવાન કૃષ્ણે ગીતામાં ઉપદેશાત્મક ધર્મ દેયેલું છે. આપણા માંના ધણા લોકોએ કેવળ માર્ગમાં ગીતા અધ્યયન કરે છે. ધણાએ દ્વંદ્વભિન્ન કરે છે. અને સારા આસ્તિકો વેદાધ્યયનમાં જ પોતાનો અમુલ્ય કાળ ગાળે છે. આ બધું ઠીક છે, પરંતુ ગીતા વાંચી કોઈએ કોઈ છોડ્યો ? ગીતા વાંચી કોઈએ સત્ય જોડવા પ્રતિજ્ઞા કરી ? ગીતા વાંચી કોઈએ સ્વાર્થ માટે ગરિબોને શુભગાવી મારવાનો ધંધો તજ્યો ? પ્રત્યક્ષ નકારમાં જ મળવા સંભવ છે. ત્યારે મિથ્યાદંતર રાખે શું પાલવે ? શાસ્ત્રમાંના ઋષિમુનીપ્રણિત વેદ-વેદાંગનાં હૃદય રહસ્યો જ્યાંસુધી નથી પળાયાં, ત્યાં સુધી તમારો અભ્યુદય ક્યાંથી થઈ શકે ? પટેલીઆઓ આ પ્રમાણે શાસ્ત્રને સ્વાધિન નથી, પણ રૂઢીને સ્વાધિન છે. એમ હવે કહાવિના ચાલે તેમ નથી જ.

ધોખી હજમત કરવા જેસે તો માથું કાપે, અમલ હવા આપવા નય તો શેગીને મારી જ નાખે. જેનો જે સ્વભાવ હોય તેજ તે કામ કરી શકે. દેશની પ્રગતિ-રેલું નાવ દષ્ટ દિશામાં કેવી રીતે નય છે, એ જોઈ નજરે નિહાળું નથી, તેનાથી તે જની શકે જ કેમ ?

ત્યારે આ કામ કેનું છે ?

જવાબ. સમજશક્તિવાળાનું, અનુભવીનું, માર્ગદર્શકનું, શાંતિહિત-
નીઓનું. તેઓએ શાંતિના પ્રત્યેક સ્થળોમાં મંડળો સ્થાપી દેવાં જોઈએ.
આ બધું શરીરી ધારણ કયાં વિના બનવું કેવળ અસંભવિતજ છે. શાંતિમાંથી
પાંચ દશ ફીટો એવા નીકળવા જોઈએ કે જેઓ શાંતિવિસ અથાગ
પરિશ્રમ કરી અબુલ્લખના સીધા અને સાદા માર્ગ પર સર્વને દોરે.

આર્થિક ગંગાન વિના ધણાં કાર્યો લગભગ પાંગળી દશામાં રહી જાય
છે. દ્રવ્યપ્રાપ્તિ માટેના સુમાર્ગો (અમલમાં મૂકી શકાય એવા) શોધેજ
છૂટકો. લીંબડી પરિપટે કરેલું મહાન કાર્ય જળહળવુંજ રહેવાનું. શાંતિમાં
સાક્ષતાં છાત્રાસયો અને નાતિહિત માટે પ્રગટ થતાં અબુલ્લખ, ગુનેગદ
જેવાં કિંમતી માસિકો જ્યાં સુધી કાલ્યાં કુલ્યાં નહિ બતાવી શકાય, ત્યાં
સુધી આપણો પ્રયાસ ફેફડે અને બસંદ આગળ નથીજ વધવાનો. શાંતિવરનાં
વાત કરવા હું જોડો નથી. હવે તેમાં માફ આપું લક્ષ પલુ નથી. બીજા
પ્રયત્નો થશે તો એતો એની મેજેજ સુધારાપર આવશે.

શાંતિ એ સંયમ કરવાનું સાધન છે. શાંતિ સંસ્કારમાં સ્વ-
રાજ્યનું બીજ છે. છુદી છુદી શાંતિઓ લશ્કરની ટુકડીઓ જેવી
છે. શાંતિ એટલે મંડળ. શાંતિ એટલે ઐક્યતા. શાંતિ એટલે સુધા-
રાનું તત્વ. જેમાં સુધારણા નથી, તે શાંતિ નથી. તેનો શ્રુત્યુધ'ટ જ્યારે
ત્યારે વાગવાનોજ.

જયંતિલાલ ન. ધ્યાની.

જાહેરાત.

મુંબાઈની અંદર કોઈપણ વખતે કામદાજ માટે આવનાર શાંતિના
મહેમાનોને માટે ત્રણ દિવસ સુધી મફત રહેવા જમવા માટેની સગવડ તથા
મુંબાઈમાં પરિક્ષાઓ આપવા જનાર શાંતિ વિદ્યાર્થીઓને પણ મફત રહેવા
જમવા માટેની સગવડ સંસ્થાના શ્રી. લાલજી શિવરામ દવે તરફથી તેમના
લક્ષ્મીનારાયણ હિંદુ લોન્ (બુલેશ્વર, મહેલા બોમ્બાઈ)માં કરવામાં આવી
છે. આ સગવડનો લાભ લેવા ઇચ્છતા શાંતિ મુદ્દસ્યો તથા શાંતિ વિદ્યાર્થી-
ઓએ ઉપર લખાવેલા શિરનામે અગાઉથીલખી લખાવવું.

પ્રાસંગિક નોંધ.

શ્રીમાળી શુભેચ્છકની ખાદને પહેંચી વળવા માટે આર્થિક મદદની માગના કરવામાં આવી હતી જેના પરિણામે ગતાર્કમાં જળાશ્રય પ્રમાણે રૂ. ૧૧ ની આર્થિક સહાય મળી હતી. તે ઉપરાંત નીચે પ્રમાણે બીજી વધુ મદદ મળી છે જે ખાતે મદદ આપનાર ગૃહસ્થોના અત્રે અમે જાહેર રીતે ઉપકાર માનીએ છીએ.

રૂ. ૧૦૦ શ્રીમાનુ રા. રા. ચિમનલાલ દલપતરામ દવિ, અમદાવાદ.

૧) જી. સુનીલાલ શામજી ઝોઝા, કંપાલા.

૨) શ્રી. રામચંદર મણિચંદર અવાચી, કલકત્તા, ગાંધીની દામ વિધવા ખાતે શ્રીમાળી શુભેચ્છક મદત મેલવા માટે.

રૂ. ૨૨૩-૧૦-૦ આજ સુધી.

શ્રીમાળી શુભેચ્છકને રૂ. ૮૦૦ ની ખાદ આવેલી છે તે પૈકી ઉપર પ્રમાણે આજ સુધી રૂ. ૧૦૩ ની મદદ મળી છે. હજી રૂ. ૬૯૭ ની ખોટ બાકી રહી. શ્રીમાનુ ચિમનલાલ દલપતરામ દવિએ શ્રીમાળી શુભેચ્છકની ખાદ પેટે રૂ. ૧૦૦ ની ઝોટી રકમની સહાય આપી આ પત્ની સેવાની કિંમત કદર કરી છે. ગાંધીના અન્ય સાધન સંપત્તિ ગૃહસ્થો પશ્ચુ તેવીજ રીતે ઉદાર સહાય આપી આ ગાંધીની સેવાની કદર કરશે એવી અમેને આશા છે.

-તન્ત્રી.

અનાથ વિધવાં બહેનોને.

ગાંધીના અસહાય વિધવા બહેનોને ૧૦ રૂંડીઆ કલકત્તાવાળા દવે નરસેરામ માધવજી તરફથી આપવાના છે. જે બહેનોને ચરખા જોઈતા હોય તેમજો પોતાના પુત્રા શિરનામા સહિત નીચેના શિરનામે તુરંત લખી જણાવવું.

દોસ્તપાના ૪૧૦૩-૬ } અવરજાપક:—શ્રીમાળી શુભેચ્છક દાયાલિય, અમદાવાદ.

મારવાડ પ્રાન્તીય શ્રીમાલી બ્રાહ્મણ સંમેલન.

મારવાડ પ્રાન્તીય શ્રી. બ્રા. સંમેલન તા. ૧૨, ૧૩, ૧૪ માર્ચના રોજ મોજત મુકામે ભરવામાં આવ્યું હતું. તા. ૧૧ મીને દિવસે પ્રમુખશ્રીને સરધસના આદારમાં તેમના નિવાસાશ્રમમાંથી શ્રી સરેશ્વરજીમાં તેમના ઉતારાના સ્થાનમાં લઈ જવામાં આવ્યા હતા. તા. ૧૨ મી એ બારે વાગ્યે સ્વાગતમંડળ તથા સ્વયંસેવકમંડળ, સ્થાનિક દર્શકો, ૨૦૦ પ્રતિનિધિઓ અન્ય સ્થાનિક દર્શકો ૩૦૦ તથા પ્રતિષ્ઠિત દર્શકો ૧૦૦ વગેરેથી સભામંડપ ભરાઈ ગયો હતો. કુલ ૫૦૦ માતિ ગૃહસ્થોની સભામંડપમાં હાજરી હતી. શરૂઆતમાં વેદમન્ત્ર મંગળાગરણ થયા બાદ સ્વાગત સભાના પ્રમુખનું બાપણું, પ્રમુખની સુદૃષ્ટી તથા પ્રમુખશ્રીનું બાપણું થયાં હતાં તથા વિષય નિર્વાચન માટે પ્રબંધ થયો હતો. રાતના ૬ વાગ્યે દરાવો નક્કી કરવા માટે ૧૧ ગૃહસ્થોની એક સભા આખી રાત વિચાર ચલાવવા બેઠી હતી. તા. ૧૩ મીના રોજ બારે વાગ્યે ફરી સંમેલનનું કાર્ય શરૂ થયું હતું. ત્રણ વાગ્યા સુધી પ્રસ્તાવે ઉપર વિવેચન થયાં હતાં અને ઠેકઠાક દરાવો પસાર થયા બાદ પાંચ વાગ્યે બેઠક બંધ થઈ હતી. રાત્રે ૬ વાગ્યે વિષયો ઉપર વિચાર કરવા ફરીથી બેઠક મંળી હતી. રાતના ૧ વાગતા સુધીમાં ચોડા વધુ દરાવો નક્કી કરવામાં આવ્યા હતા. તા. ૧૪ મી એ બપોરે બારે વાગ્યે શ્રુતી ગાયન થયા બાદ સારા સારા વિદ્વાનોનાં બાપણો થયાં હતાં અને આર વાગતાં સુધીમાં બાંકીના દરાવો પસાર કરવામાં આવ્યા હતા. બેઠકનું નિવારણ આપરથી યુનીલાયજ તથા ઇન્દોરવાળા પંડિત ગોપીનાથજી ઝોઝાએ વિચારણ માટે દ્રવ્ય એકત્ર કરવા માટે પ્રયાસ કર્યો હતો. બાદ સાંજે ૭ વાગ્યે સંમેલન વિસર્જન થયું હતું.

નીચે પ્રમાણે દરાવો પસાર થયા હતા. ૦

દરાવ ૧ લો—આ સંમેલન શ્રી મારવાડ મહારાજાધિરાજ શ્રી હિમેદસિંહજી સાહેબ બહોદુરે પોતે રાજ્યસત્તા મારણ કરવા માટે ખૂબ હૃદયથી હર્ષ પ્રગટ કરે છે અને શુદ્ધ હૃદયથી અભિનન્દન આપે છે અને તેઓ સદા સુખી રહે તથા દીર્ઘાયુ થાય તેવી ઇચ્છા પ્રત્યે પ્રાર્થના કરે છે, અને વિશેષમાં એવી પ્રાર્થના પણ કરે છે કે શ્રીમાળી માંતિના વિદ્વાન પુરોહિતો

રાજ્યમાં ઉચ્ચ દોહા આપી શીમાળી માનિને મારવાડ રાજ્યની સેવા કરવાનો સામ આપે.

કસાય ૨ જો—આ સમયેન જોવી બહામજુ કરે છે કે જાતિય ઉત્થાનને માટે શીમાળી આજુ માનિમાં પરસ્પર પ્રેમ વધારવાનો પ્રયત્ન કરવામાં આવે ને આવશ્યક છે.

કસાય ૩ જો—આ સમયેન શીમાળી આજુને જોવી વિનંતી કરે છે કે જાતિમાં જ્યાં જ્યાં તક હોય તે તોડવાને માટે પૂરેપૂરો પ્રયત્ન કરવામાં આવે અને રવાઝા ફેડ રવાઝિય થવા બાદ ચાર ગુદરથો એવા નિયુક્ત કરવામાં આવે કે જે આ કસાયને વ્યવહાર જનાવવા માટે પ્રયાસ કરે.

કસાય ૪ જો—આ સમયેન જોવી બહામજુ કરે છે કે જે જે ગામમાં પ્રાચીનિક પાસાગાઓ ન હોય તે ગામેમાં પાસાગાઓ કાઢવું કરવામાં આવે અને તેમાં વ્યાવહારિક તેમજ શાંતિક સિદ્ધિ દેવામાં આવે અને પોઝ્ય કાલો એકત્ર થવા બાદ એકપુરની અંદર બોલીંગ ખોલવામાં આવે અને કાલો એકત્ર કરવા માટે સમયેન તરફથી પોઝ્ય જવરથા કરવામાં આવે.

કસાય ૫ જો—આ સમયેન જોવી કસાય કરે છે કે વિવાદ તથા મજબૂત પ્રત્યે દેવમાડી કે બેલમાડીમાં જલ્દિમિલિન સ્થાપવાનો આવાનો પદાર્થો દેવામાં કે સાવરામાં ન આવે જોથી તેનો વ્યવહાર કમચેમાં માટે જુધ થઈ જાય અને જે સ્થાન ત્રીઓ કાલ કાલ વખત જાનરમાંથી મજબૂતવાળી મીઠામ ઉપયોગ માટે લાગે છે તે ઘરનું જુધ કરવામાં આવે.

કસાય ૬ જો—આ સમાજો કસાય કરે છે કે જાતિની અંદર બી કેજવણીનો પ્રચાર કરવા માટે મોટા મોટા યુદ્ધોમાં જની થી લેરકા પ્રમાણમાં જાતિની કન્યાસગાઓ રવાણામાં આવે.

કસાય ૭ જો—સમયના પ્રમાણને લીધે જાતિમાં સેવક સંક્રાન્તી થકા મમ રફ મમ છે તેનો જાતિમાં પુનપ્રચાર કરવાની આવશ્યકતા મમજુ દોર જાતિ એવું જાણે કે જોવાના જાણકને એ મેળા નેરમાર કરવામાં આવે.

કસાય ૮ જો—પાઝુ માસમાં સરવા વિવાદ કોઈ પ્રત્યેએ મી

પુરુષ અશ્લીલ ભાષા વાપરે છે અને સ્ત્રીઓ ઠોણપર નાચે છે અને વિવાદ પ્રસંગોએ વેસ્થાઓ નચાવવાનો અને આતશયાણું કરવાનો રિવાજ છે. તેથી ગાંધિમાં પ્રચલિત ખરાબ રિવાજોનો આ સભા સંવર્ધા નિગેધ કરે છે.

ઠરાવ ૯ મો—કન્યાની લગ્ન કરતાં વરની લગ્ન ઓછામાં ઓછી પાંચ વરસ વધારે હોય તે સાફ છે તેનો આ સભાનો અભિપ્રાય છે અને કન્યાના વિવાદ દસ વર્ષથી વ્હેલા અને વરના વિવાદ ૧૫ વર્ષથી પહેલાં કરવા નહિ તેથી આ સભા ભલામણ કરે છે.

ઠરાવ ૧૦ મો—૪૫ વર્ષથી ઉપરની લગ્ન કરે જુરે લગ્ન કરવાં તે યોગ્ય નથી તેથી તેવા લગ્નો આ સભા નિગેધ કરે છે.

નોંધ—અપરાધ જેની પાછળ પુત્ર ન હોય અને નિર્વેશ જતો હોય તેના માટે છે. બાકી જલ્લ વિવાદ નિગેધ રૂપ છે.

ઠરાવ ૧૧ મો—આ સમ્મેલન એવી ભલામણ કરે છે કે શામાળી આત્મજી સમ્મેલનને સ્થાપરૂપ દેવા માટે ઠાઈ યોજના કરવામાં આવે.

ઠરાવ ૧૨ મો—આ સમ્મેલનમાં વિદ્યાલય સ્થાપન કરવાનો, તાંબા બંધ કરવા માટે કમિટી નક્કી કરવાનો એવા ૨-૩ ઠરાવ પાસ થયા છે. તેમાં દ્રવ્યની જરૂર છે. તે આ સભામાં હાજર થયેલા શુદ્ધરથોમાંથી સંતોષકારક પ્રમાણમાં થઈ શકે તે વિશે સંભોગો બેતાં ઓછી આશા છે. તેથી તેમાં વધારો કરવા માટે જૂઠું જૂઠું ગ્રામ ફરી વિનંતિ કરી ફાળો એકત્ર કરવાની ખાસ જરૂર છે. વળી આ કામ માટે જે સ્વાર્થ ત્યાગી, પરોપકારી, ઉત્સાહી ગાંધિજીઓ પસંદ કરવામાં આવે.

ઠરાવ ૧૩ મો—આ સમ્મેલન એવો ઠરાવ કરે છે, કે હાલમાં સ્થાપ્ત યોજના નહિ થવાથી સ્વાગત કારિણી સભાના હોદ્દાઓ આગળ કાર્ય ચલાવે.

ઠરાવ ૧૪ મો—આ સમ્મેલન એવો ઠરાવ કરે છે કે આ સમ્મેલનમાં થયેલા ફરાવોનો પ્રચાર કરવા માટે એક દિન્ટી માસિક પત્ર હાલવાની ધણી જરૂર છે તેથી દિન્ટી માસિક પત્ર હાલવામાં આવે.

જાતીય સમાચાર.

સરધાર:-રા. રા. ઉમીયાશંકર નથુભાઈ ઓઝા કવિને ત્યાં પુત્રીના લગ્ન થયાં હતાં. જાન ચાર દિવસ રાખવામાં આવી હતી.

ગ. રા. રવિશંકર લાલજી ત્રવાડીના પુત્ર કેવળરામના લગ્ન આટકોટ મુકામે દારકાદાસ કદવા ઓઝાની પુત્રી વેરે થયાં હતાં. વરોડી નહિ કરતાં અમદાવાદ છાત્રાલયને રૂ. ૧૦૧) આપવામાં આવ્યા હતા.

અનંતર:-ગીરજાશંકર રેવાશંકર ઓઝાના લગ્ન આટકોટ મુકામે દારકાદાસ ઓઝાની પુત્રી વેરે. વરોડીના ખદલામાં રા. રા. અમૃતલાલ લાલજી ઓઝા તરફથી રૂ. ૧૦૧) અમદાવાદ છાત્રાલયને આપવામાં આવ્યા હતા.

ઓઝા લાલજી રેવાશંકરની બધાંજ અને રા. મણિશંકર રેવાશંકરની પુત્રીના લગ્ન રા. ચક્રબાર્થ વલ્લભજીના પુત્ર કાલિદાસ વેરે થયાં હતાં. જાન ચાર દિવસ રાખવામાં આવી હતી.

ધારખી:-રા. રા. હથરલાલ ચત્રતુલ્ક ઓઝાના પુત્ર ચી. બાબુના લગ્ન આટકોટ મુકામે કેશવલાલ કદવા ઓઝાની પુત્રી વેરે થયાં હતાં. વરોડીના ખદલામાં રૂ. ૧૦૧) કોલકા અમદાવાદ છાત્રાલયને ભેટ આપવામાં આવ્યા હતા.

બીલખા:-રા. રા. વનમાળી કાશીરામ ઓઝાની પુત્રી લીલાવતીના લગ્ન પ્રમોગે રા. રા. વિઠ્ઠલદાસ ગિરિનશંકર ત્રિવેદીની સૂચના અને આમ-દથી જાન ચાર દિવસ રાખવામાં આવી હતી.

ભાવનગર:-મોળકાવાળા સ્વ. મૃગશંકર (વેદાભાઈ ત્રિવેદીના પુત્ર અંકજાનતનાં) લગ્ન ભાવનગરમાં થયાં હતાં તે પ્રમોગે રૂ. ૫૦૦) ભાવનગરના વિવાર્યાઓને મદદ માટે જાહેર કરવામાં આવ્યા હતા. તથા ફલિનોની રીત પ્રમાણે વરોડી કરવા ઉપરજન લાણું કરવામાં આવ્યું હતું.

નોંધ:-રા. રા. બાબુશંકરભાઈ તથા જ્યોત્શંકરભાઈ જન્મે જમાનાની જરૂરીયાત સમજનારા છે તેથી તેમણે વરોડી અરજીમાં કરવા માટે આ લગ્ન પ્રમોગે પરિવહના હેતુને માન આપી વરોડી જોઈ કરી, તેમજ જાન ચાર દિવસ રાખવા માટે આજ્ઞા કરી જાનિના કાવજી વિભાગ અને

યહુ ઉદાર રકમ અર્પણુ દરી' ગાંતિમાં એક હિંતમ દાખલો બેસાડવા પ્રયત્ન કર્યો હોત તો તે અધિક સફળ ગણાત એમ અમારું માનવું છે.—તન્ત્રી.

૨૧. મૂળશંકર જોડાબાઈ ત્રિવેદીના જ્યેષ્ઠ પુત્ર શંકરપ્રસાદનાં પત્ની એકદમ બીમાર થઈ જવાથી દેવલોક પામ્યાં છે.

આટકોટ:-૨૧. રા. દારકાંદાસ દડવા ઓઝાની પુત્રીઓનાં લગ્ન તથા ૨૨. રા. કેશવલાલ દડવા ઓઝાની પુત્રીનાં લગ્ન દાગળ વદ ૬ નાં રોજ થયાં હતાં. જનન આર દિવસ રાખવામાં આવી હતી. ઉપરાંત વરોદીઓ દરાવવામાં આવી ન હતી. તે ઉપરાંત અમદાવાદ છાત્રાલયને અને રા. ૨૫) રાજકોટ 'જોડિંગને રા. ૨૫) એટ આપવામાં આવ્યા હતા.

મોરબી-સામવેદી અચલુજ રવાશંકરની બહેન (સંવેલી કન્યા) નાં લગ્ન અંબરવાળા પ્રાગજી મૂળશંકર દ્વે દુધવાળા (લાલ મુંબાઈ) તેમની સાથે થયાં છે.

છગનલાલ કલ્યાણુજ દ્વેએ ખેતાની દીકરી-લલિતાનું સગપણ જામનગરના રહીશ વેદીઆ મણિશંકર-લાલજીના દીકરા જગન્નાથ પેરે સં. ૧૯૬૮ માં સામ સાથું એટલે રા. છગનલાલના બાઈ મુગટલાલને વેદીઆ મણિશંકર કન્યા ધણી સુદત પહેલાં આપેલ, પરંતુ દ્વે છગનલાલે જગન્નાથ પેરેનું સગપણ તોડી વીરમગામ મુકામે સુડાના દ્વે સુંદરજી 'મેલાબાઈના' દીકરા પ્રાણુશંકર પેરે કરેલ છે.

સભાસદોને.

શ્રી મ. આ. શ્રી. ધા. કે. મંડળના સંવત ૧૯૭૮ માં ચયેલા પહેલા તથા બીજા વર્ગના સભાસદોને તેમની સંવત ૧૯૭૯ ની સાલની શી વેગાન સર મોકલી આપવા વિનંતિ છે.

દોલતખાના ૪૧૦૩-૬
અમદાવાદ.

} મન્ત્રીઓ, શ્રી મ. આ. શ્રી. ધા. કે. મંડળ

સોજતમાં નવ યુવાનોની સભા.

તા. ૧૫મીના રોજ શ્રીમાળી બ્રાહ્મણ યુવકોની એક સભા મળી હતી જેમાં નીચે જણાવેલા ઠરાવો પસાર થયા હતા.

ઠરાવ ૧ લો.—મારવાડ પ્રાંતીય સમ્મેલનની છેલ્લી બેઠકમાં પરસ્પર પ્રેમની વૃદ્ધિ કરવાનો ઠરાવ પસાર થયો છે. અને ડેલ્હાઈ ગૃહસ્થોએ સૌની સમક્ષ યુજરાતી કાઠીયાવાડી આદિ સાતિબન્ધુઓની સાથે બોજન વ્યવહાર રાખવાનો હક્ક સાથે સ્વીકાર થયો હતો તેનો કાંઈ પ્રતિરોધ થયો નહોતો. તેથી યુજરાત કાઠીઆવાડમાં બધા આગામી પરિવર્ત હોય ત્યાં જવાનો ધણોજ પ્રયત્ન કરવો.

ઠરાવ ૨ જો.—નીચે જણાવેલા કુરિવાજો અને કુપ્રથાઓની બાબતમાં વિશેષ રૂપે કાંઈ નિશ્ચય થયો નથી. એ કારણને લીધે તેના નિવારણ અર્થે આ વખતે અસહયોગ કરવાની શરૂઆત કરવી. (ક) દોલપર નાયવાની બાબતો (જ) અસ્પૃશ્ય શબ્દયુક્ત ગીત ગાવા અથવા ગાજો દેવી તેમાં ભાગ ન લેવો. (ગ) વિવાહ પ્રસંગે ૪ સીરામણ થાય છે તે કરવાની બાબતમાં (ઘ) ખુલ્લે ખુલ્લો ઠંપાવિક્રય હોય તેવી બાબતમાં.

ઠરાવ ૩ જો.—સમ્મેલને કરેલા ઠરાવ નં. ૯ તથા ૧૦ નું પૂરેપૂરું પાલન થાય નહિં તો અસહયોગ કરવો.

ઠરાવ ૪ ઘો.—શ્રી કેળવણીની બાબતમાં પૂરેપૂરો પ્રયત્ન કરવો તે પ્રત્યેક સભાસદનું કર્તવ્ય છે.

ઠરાવ ૫ મો.—શાંતિના પત્ર મારફત કેઈ વ્યક્તિ ઉપર અનુચિત આક્ષેપ કરવામાં આવે તો તેની મદદે ઉભા રહેવું તે દરેક સભાસદનું મહાન કર્તવ્ય છે.

નોંધ—જે ગૃહસ્થો ઉપર જણાવેલા ઠરાવો પાળવા સમર્થ હોય અગર તો તે વિશે વધુ માહિતિ માગવા ઇચ્છતા હોય તેમણે (૧) ગોપીનાથજી એજા, ઘંટાગરની પાસે ગોપેશ્વર મંદિર ઇન્દોર સીટી અથવા (૨) માંગીલાલજી ઇર્મા, બી. એ., એલ. એલ. બી., હાઈકોર્ટ વડોદરા, જુના તોપખાના, ઇન્દોર સીટી એ હિરનામે પૂછાવવું.

શ્રીમાળી શુભેચ્છકના ગ્રાહકોને.

શ્રીમાળી શુભેચ્છકના ૧૯૨૨ ની સાલની બેટ જ્યોતિ જે ગ્રાહકોનાં લવાન્નમ અગાઉથી મળેલાં નહિ, તેમને વી. પી. થી અને જેમનાં લવાન્નમ વસુલાં થએલ. તેમને ખડપોરથી રવાના કરવામાં આવેલ છે. જે ગ્રાહકોને બેટનાં પુસ્તક મળ્યાં ન હોય તેમણે અમોને તુરત જણાવવું. મુંબાઈ, વડોદરા ધોળકા, મોરબી, નામનગર, ભાવનગર, મહુવા, તથા વડોદરાનાં ગ્રાહકોને વી. પી. મોકલવામાં આવ્યાં નથી. જેથી તે સ્થળોના ગૃહસ્થોને વિનંતિ જે શ્રીમાળી શુભેચ્છકના માર્ચના અંકમાં જણાવેલાં સ્થળોએ જઈ બેટનું પુસ્તક લઈ આવવું. સદરહુ સ્થળોના જે ગ્રાહકોએ લવાન્નમ ભરી ન હોય તેમને લવાન્નમ ભરી બેટનું પુસ્તક લઈ જવા વિનંતિ છે. જે ગૃહસ્થોને વી. પી. રવાના કરવામાં આવ્યાં છે તેમણે તે સ્વીકારી હશે એવી અમે આશા રાખીએ છીએ. જેમણે હજી તે સ્વીકારી ન હોય તેમને તે તુરત સ્વીકારી લેવા વિનંતિ છે. ઉપર જણાવેલાં સ્થળોના ગ્રાહકોને લીંબડી પરિપક્વ રિપોર્ટની પ્રતો પણ તે સ્થળોએથી મળશે. તા. ૨૫મી ઓપ્રીલ સુધીમાં ઉપર જણાવેલા સ્થળોના જે ગૃહસ્થો લવાન્નમ ભરી જણાવેલા સ્થળોએથી બેટનું પુસ્તક લઈ ગયા નહિ હોય તેમનું લવાન્નમ વસુલ લેવા માટે ત્યારબાદ વી. પી. કરવામાં આવશે તેથી તે સ્થળોના જે ગ્રાહકો ગ્રાહક રહેવા પ્રુથી નહોય તેમણે તે તારીખ દરમ્યાન અમોને લખી જણાવવું જેથી વી. પી. ખર્ચ અમારે કરવું ન પડે.

તબ્દી.

લીંબડી પરિપક્વ રિપોર્ટ.

લીંબડી પરિપક્વ રિપોર્ટ તમારે ચર્ચિત થયો છે. જે ગ્રાહકોએ, તેની કીમત મોકલી આપી હતી તેમને તે રવાના કરવામાં આવેલ છે. તેથી જેમને તે ન મળ્યો હોય તેમણે તુરત મંગાવી લેવો. રિપોર્ટની કીમત શ્રીમાળી શુભેચ્છકના ગ્રાહકો માટે મૂળ ચાર આના રાખવામાં આવી હતી તેમાં વધારો કરી ગતમાસના અંકમાં તેની કીમત ૭ આના રાખ્યાનું જણાવવામાં

આવ્યું છે. પરન્તુ તેટલી કીંમત પણ રિપોર્ટના ખર્ચને પહોંચી વળવા માટે પૂરતી નથી. તમામ હિસાબ કરતાં રિપોર્ટની એક પ્રતની કીંમત લગભગ સાત આના પડે છે. તેથી શ્રીમાળી શુભેચ્છના આહુકોને તે આઠ આનાની કીંમતે મળશે. આહુક સિવાયનાને તે એક રૂપીએ મળશે. મુંબઈ, જાવનગર, જામનગર, મોરબી, પાટણ, વડોદરા, મહુવા વગેરે સ્થળોએ બેઠાના પુસ્તકની સાથે રિપોર્ટની પ્રતો પણ મોકલવામાં આવી છે. તેથી તે સ્થળોના આહુકો તેમજ અન્ય જ્ઞાતિ બંધુઓને તે ગતાંકમાં જણાવેલા સ્થળોએથી મળી શકશે. અન્ય સ્થળના આહુકો તેમજ જ્ઞાતિ ગૃહસ્થોને તે રિપોર્ટ શ્રીમાળી શુભેચ્છક કાર્યાલયમાંથી મળશે. રિપોર્ટ દરેક ઘરમાં રાખવા લાયક છે તેથી શ્રીમાળી શુભેચ્છના તમામ આહુક આજામાં આછી એક પ્રત ખરીદશે એવી આશા છે. પોતાના મિત્રોને પણ તે બેટ દરી શકાય તેમ છે. આહુકોને ૮ આનામાં માત્ર એકજ પ્રત મળી શકશે. એકથી વધારે પ્રત જે આહુકોને જોઈતી હશે તેમને દરેક વધારાની પ્રતે એક રૂપીએ કીંમત આપવી પડશે. દરેક આહુક તેની એક પ્રત તો જરૂર મંગાવી લેશે તેવી વિનંતિ છે.

અ. શ્રી, શુ. કાર્યાલય.

જાહેરાત.

અમદાવાદ જ્ઞાતિ જાનાસભ તથા શ્રીમાળી શુભેચ્છના લાભાર્થે એક સીનેમાનો ખેલ મુંબાઈની અંદર લગભગ ચૈત્રવદ અમાસના દિવસનો મળેલ છે. તેની દીક્રીટો “ કાલ્યાણેવી ભાંગવાડી હાથીબીહીંગ, શુન્દરાત આયુર્વેદીક કાર્મતી ” તથા “ સેન્ડહર્સ્ટ રોડ રાષ્ટ્રીય શાળામાં કાલિદાસ વસનજી દવે ” પાસેથી ગળી શકશે. મુંબાઈના જ્ઞાતિ ગૃહસ્થો પોતે જાતે તે દીક્રીટો લેવા ઉપરાંત પોતાના લગભગ વાળા ગૃહસ્થોમાં તે દીક્રીટો ખપાવવા પ્રયત્ન કરશે અને એ રીતે જાનાસભ તથા શ્રી. શુ. ને આર્થિક સારી સહાય મેળવી આપવામાં મદદરૂપ થશે એવી અમારી ખાસ વિનંતિ છે.

સન્ની,

શ્રી મહાલક્ષ્મી આશ્રિત શ્રીમાળી વ્રાહ્મણ કેળવણી ફાળો

મકાન ફાળાની રૂપીઆ એકવાળી ટીકીટા.

હા. રા. નવનિધરાય પોપટલાલ ઓઝા, મુંબાઈ.

૧ પરશોત્તમદાસ મગજી, કપડવંજ	૧ શુવરાજ કલ્યાણજી પરવડી
૧ હીરાલાલ પરમાણુદાસ, પરવડી	૧ પરબુદાસ શુવરાજ
૧ હીમંતલાલ એન્ડ કો. મુંબાઈ	૧ વૃજલાલ નથુભાઈ મુંબાઈ
૧ સૌ. કંચનગૌરી હીરાલાલ દામનગર	૫ રોહ વિઠ્ઠલદાસ બાણુજી
૧ કેશવલાલ ભદ્રવજી મહેતા મુંબાઈ	૧ રતીલાલ જેઠાલાલ ઉમરાળા
૧ નાગરદાસ રામજી	૧ એક સદ્ગૃહસ્થ મુંબાઈ
૧ જયંતીલાલ બચુભાઈ	૧ ભટ્ટગિરીઆરાંકર મગનલાલ બા.
૧ સૌ. દેવકુંવર નાગરદાસ	વનગર
૧ સ્વ. જેકુંવરભાઈ ભગવાનદાસ સરૈયા	૧ ચિમનલાલ મગનલાલ સાહુમુંબાઈ
મુંબાઈ	૨૫ જટારાંકર ગંગારામ ઓઝા.
૧ વૃજલાલ ગાધવજી ખત્રી મુંબાઈ	—
૧ કુલચંદ પંથમદાસ	” ૫૦
૧ વલ્લભદાસ શુવરાજ સાહ	” ૩૧૧ અગાકી નાંકેર કરેલા.
૧ એક સદ્ગૃહસ્થ	” —
	૩૧૨ કુલ

અન્ય રાતિ બન્ધુઓને પણ ટીકીટ જોડો મંગાવી રાતિના તેમજ અન્ય રાતિના ગૃહસ્થો પાસે ટીકીટ ભરાવવા માટે આમહુપરૂંક વિનંતિ છે.
મન્નીઓ.

શ્રી મહાલક્ષ્મી આશ્રિત શ્રીમાળી વ્રાહ્મણ કેળવણી મંચન-અમદાવાદ.

જાહેર સ્વર.

શ્રીમાળો સ્વયં સેવક મંડલ, સૌજન્ય કા દ્વિતીય વાર્ષિકોત્સવ મિતિ વૈશાખ કૃષ્ણ ૧૦, તા. ૧૦ ૪-૨૨ ફો સંસ્કૃત પાઠશાળા મુખ્યમંત્રે દોગા. સમસ્ત જાતિ દિવચિંતક સજ્જનોસે પ્રાર્થનાકી જાતી દે ફિ ફિસ શુભ સમયપર પધારકર અવશ્ય લાભ ડઠાયે.

ગુજરાત આયુર્વેદિક શાસ્ત્રી.

વૈદ્યક પ્રચાર સાહિત્ય ખાતું.

માસીકો અને પુસ્તકો.

આ શાસ્ત્રી આપણા બનાવતા અને ઉપચાર કરવા ઉપરાંત વિદ્યેય મહત્વનું એક કાર્ય એ કરે છે કે પોતાના વૈદ્યક સાહિત્ય પ્રચાર ખાતા દ્વારા લોકોમાં તંદુરસ્તીના નિયમો અને આરોગ્ય સંબંધી જ્ઞાનનો ફેલાવો પણ કરે છે. ૨૫ વર્ષથી ગુજરાતી માસિક, વૈદ્યક મંથો અને નિબંધો દ્વારા આખાએ આયુર્વેદ સંબંધી સારું અજવાળું પાડ્યું છે.

“વૈદ્યકંપતર” માસીક વાર્ષિક લવાજમ રૂ. ૨-૦-૦.

વૈદ્યક મંથો.

ધરવૈદ્ય—વૈદ્યના અભ્યાસીઓ માટે ખાસ ઉપયોગી મંથ.

આવૃત્તિ ૧ કી. ડી. રૂ. ૧.

સારી સંતતી—સુદૃઢ, સુદૃઢ અને સદાચારી બાળકો ઉત્પન્ન કરવા એ માખાણના હાથમાં છે, એ વાત આપણે વૈદ્યક અને અંગ્રેજી વૈદ્યકનાં પ્રમાણો સાથે શિદ્ધ કરી આપનાર શાસ્ત્રી આવૃત્તિ ત્રીજી કી. રૂ. ૨).

ધાત્રી શિક્ષા—સુવાવદ સંબંધી શાસ્ત્રીય મંથ. ગર્ભોદયાનમાં યત્નાં કરેલા ઉપાયો તથા પાલવાના નિયમો, પ્રસવ માટે પ્રાયમિક તૈવારીઓ, પ્રસવની ત્રણ અવસ્થાઓનું વર્ણન, સુવાવડના કારણો અને ઉપાય, સુવાવડીની સારવાર તથા બાળક ઉછેરવાની નિયમો એક સુવાવડીને મોડવાદ્ધ સમગ્ર છે. આવૃત્તિ ત્રીજી કી. રૂ. ૨).

દાગી પરિચર્યા—માંદાની આવજત વિષે સંપૂર્ણ જ્ઞાન મેળવવાનો ગુજરાતી બ.વામાં પ્રથમ મંથ. કી. રૂ. ૧૦૦.

ગરીબોનો વૈદ્ય—દરેક દરદની સામાન્ય સમજણ, ધરમયુ અને સરતા ઉપાયોના સમજૂનો મંથ કી. રૂ. ૨.

મીઝાનો વૈદ્ય—મીઝાનાં ખાસ દરદો, તેનાં લક્ષણો, કારણો તથા ઉપાયોનો મંથ કી. રૂ. ૧૦૦.

બાળકોનો વૈદ્ય—બાળકોનાં ખાસ દરદો. તેનાં લક્ષણો, કારણો, તથા ઉપાયોનો મંથ. કી. રૂ. ૨).

સુવાવસ્થાનો શિક્ષક—સુવાવ મીપુરવાનો કર્તવ્ય તથા દર-જનો આદર્શ શિક્ષક. કી. રૂ. ૧૦.

મજવાનું ઠંકણ—ગુજરાત આયુર્વેદિક શાસ્ત્રી—અમદાવાદ.

પી. બ્રધર્સ શાહીવાળાં.

રેલ જાતની દેશી ચાહી જેવાં કે સમીકમ, કાપીકમ, રાખર રેમ્પીમ
 ને વિવન રતામસોઆરીક; તથા ચાહીનો ખાઈકર, ગુંદર પમેરે બંનીવનાકે
 તા તે ચિનાર. અમારે ત્યાંથી છુટક તથા જથ્થાબંધ માલ મળશે. વધુ વિગત
 માં ગુલામસંઘીસ્ટ મળાવો.

મેળ

મરલ

ટેકાણું-કલ્યાણ મોતીની ચાહી, કોદાવાડી-મુંબાઈ ૬.

વિજળીના દીવા.

- ૧ નાના મળવામાં
 રાખી ચકાવ છે.
  - ૨ અઝનીની ખીલકલ
 ધારતી નથી.
  - ૩ તલ દીરેટ કે દી-
 વાસગાની જરર
 પાતીજ નથી.
  - ૪ ફકત સાથે જ્યા-
 વનાંજ પળીજ
 બપકાર રાચતી
 થાય છે.
- કોમન ૩. રા. ૩.
 ૩ા. ૪. ૫. ૬
 અને ૮.
 પોરેજ આઠ જાના
 સ્પેર મેટરી કોમન
 રા. ૧૧.
 પોરેજ ૩ આના

દી. છ. સાહેજ હલેકટીક રોચી.
 હા. જોશીમ (જાગપીત) કોમી ૪.
 જોશીમ (પાયકલ) માં રનાંજમરોવા
 પત બપકાર હાં આરીસને વિરવામે કરવે.

શું તમે દલ્યથી શાતિ

ઉત્તિ હમ્મે છે ?

જે હમ્મતા હો તો

શીમાળી ગુનેમ્હકના માહક

મમ વાંચન ઉપરોત્તે શાતિ

વિવાયોજિનો શુભ આશિ-

વોદમાસ કરવા ચૂકી નહિ

વાર્ષિક સવાળા રા. ૧૫

દર વર્ષે ઉપરોળી મેટ ૫૫

આપવામાં આવે છે.

માહક તરીકે વરત નામ

નોંધાવો.

સ્થાનિક સમાચાર.

અગાઉ શ્રીમાળી બ્રાહ્મણ યુવક મંડળ તરફથી દર વર્ષે સ્થાનિક શાંતિ વિદ્યાર્થીઓને મેળાવડો ભરી પુસ્તકો ધનમંત્રો આપવામાં આવતા હતાં. તે પ્રથા બે વર્ષે થયાં બંધ હતી. શ્રી. મ. આ. શ્રી. બ્રા. કે. મંડળ તરફથી અગાઉ શ્રીમાળી બ્રાહ્મણ યુવક મંડળ તરફથી સ્થાનિક વિદ્યાર્થીઓને ધનમંત્રો આપવાને મેળાવડો શ્રીમાન દામોદરદાસ બાઈચંદર ઓઝાના પ્રમુખપણા નીચે પુનઃ હવે તમામ આવ્યા હતા અને રા. રા. ગોરંમરલાંચ લક્ષ્મીભાઈ દ્વારા તરફથી સ્થાનિક પ્રાથમિક શાળાઓમાં ભણતા વિદ્યાર્થીઓ તથા દુન્યાઓને પુસ્તકો ભેટ આપવામાં આવ્યાં હતાં તેમજ રા. ગ્રંથલાલ શિવેશંકર ત્રિવેદી તરફથી રાષ્ટ્રીય પુસ્તકો ભેટ આપવામાં આવ્યાં હતાં તથા વિદ્યાર્થીઓને પંતાસાં વહેંચવામાં આવ્યાં હતાં.

લેખકો તથા ગ્રાહકોને મૂચનાં.

૧. હવે મેળાવામાં, સ્વચ્છ લખાણ તથા કાગળની ભેટ મોટાપર, જેમ અને તેમ દુકા પરથી અર્થ ગર્ભિત લેખો લખી મોકલવા લેખકોને વિનંતિ છે, માત્ર ઉત્તમ અને અતિ ઉપયોગી કાવ્યોનેજ. સ્થાન આપવામાં આવશે-લાંબા લેખોને સ્થળના અભાવે સ્થાન નહીં મળવાનો ભય છે.
૨. લેખોને માસિકમાં સ્થાન આપવા સંબંધી સુખલાંબી તન્ત્રીની છે.
૩. લેખકે પોતાનું નામ છપાવવું હોય તો લેખ નીચે, નહિતર ત-
જણ માટે પૂરેપૂરાં નામ કામ લખવું.
૪. જે લેખને માસિકમાં સ્થાન ન મળે તેવા લેખો પાછા મોકલવા મે-
તન્ત્રી બંધાતા નથી.
૫. ધાર્શ્નિક આદર્શ પોતાનું ચિરનામું જણાવે છે અને તે દેશદાર જણાવતા નથી, તેથી માસિક મેરવલ્લે જાય છે, અને પછી માસિક નહીં મળ્યાની ફરિયાદ કરે છે. તેથી દરેક આદર્શ પોતાનું સ્થળ જણાવવાની સાથે ચિરનામું દેશદાર અંગેને જણાવવો જેથી ફરિયાદનું કારણ રહે નહીં.

વેવાઈ બંને દહી રાકે કે જાઈ, આ બોલે તમે ગણુશો નહિ. તમે ગરીબ માણસ કંકુને છાંટે કન્યા દેતા હો તો, અમે જ્ઞાતિ રાજી છીએ કે તમે તમારાં સગાં બે દીવસ જમી-ખાઈને સંતોષ માનશો. અને વેવાઈ કહે કે અમે માત્ર વર અને બે 'કહેવાતી', 'મોડાતી' અને ધીજી એક બે માણસ મળી પાંચ છ માણસજ આવશું અને તમારે ત્યાં વરઘોડીઆં, પરણી ઉતારે એટલે અમે ચાલ્યા જઈશું. સારી સ્થિતિનો માણસ હોયતો પોતાને ઉતારે પોતાનું રસોડું દરે અને વેવાઈને માંડવે વેવાઈનું સાઈ દેખાડવા ખાતર જ પાંચ માણસોને ત્રણ દિવસ "કહેવા, લગ્ન, મોરી અને વરઘોડીઆં વળાવવાને દિવસે" મોકલશે. મતલબમાં આ પક્ષ ગૌણ છે. અને તે ગૌણ પક્ષ હોવાથી તેનો ઉપાય પણ સામાન્ય છે. જરા નાતની અંદરનો પ્રતિષ્ઠિત ને આગળ નીકળતો એક માણસ ગરીબ માણસનો વાંસો ધાબડે અને વરવાળા, દીકરીના માંડવે પોતાની મોટાઈ ન ગદાલતાં પોતાને ઘેર પોતાની મોટાઈ રાખે, અને પોતાનાં સગાં વડાલાંને પોતાને ત્યાં દીકરીનાં લગ્ન હોય ત્યારે બોલાવવાનું ધીરાણ રાખે એટલે આ કારણ ને વિક્રયના કારણો પૈકીનું એક મનાય છે તે સ્વતઃ દૂર યાય છે.

હવે પ્રથમ વિભાગ એ અરેખરો અગત્યનો પ્રશ્ન છે. સામાન્ય સ્થિતિનો માણસ હોય, અને તેને એક દીકરા અને એક દીકરી હોય તેવા પ્રસંગમાં પણ જ્યાં કંકુને છાંટે કન્યા આપતાં છતાં અથવા આપવાની ઇચ્છા છતાં દીકરાને માટે સંકાંક્ષીય રહે છે ત્યાં સ્ત્રી રીતે આ સંકા દૂર કરવી તેજ મહાન પ્રશ્ન છે. જ્ઞાતિના રહાપણની અને કાર્યદક્ષતાની જરૂર આ આંદી ઉકેલવામાં ન છે. આ આંદી ઉકેલવી તે પણ શુદ્ધ નથી. આ આંદી ઉકેલવા માટે વેપારી ચોટી મુકી છતાં પોતાની "આંટ", આખર (ordeal) ઉપર રળી ખાય તેમ "આંટ" દેવજન કરવામાં જ જ્ઞાતિના રહાપણની જરૂર છે. પરિપક્વતા પ્રમુખ તરિક્કેના બાપણમાં "ધોળકા વિભાગ"ની વ્યાખ્યામાં આવતા આજીણો આ "આંટ" ઉપરજ પોતાનો વહેવાર ચલાવે છે એમ મેં કહ્યું છે. તે વર્ગમાં ને કચરો છે અને ને વર્ગ બેશરમ છે તે વર્ગને બાબુએ રાખતાં આખો મોટો વર્ગ એમ માન્યતા ધરાવે છે કે "હું મારા કુળને પૈસા લઈ ડાઘ બેસવા નહીં દઉં તો મારા દીકરા બંધે પાંચ દશે તોએ પણ મને કંકુ કન્યા મળશે કારણ કે હું જ્ઞાતિના પગની 'રૂઝ' છું. હું ધનવાન કે શુદ્ધ નથી પણ હું ગરીબ માણસ છું. તો પણ મારે 'દીકરીનો 'મોખો' ખરવા દમ્મ નહિ. આવી માન્યતા ઉપર

મુસ્તદિમ રહી આ જગ્યાના ખરા ટેપીલા આહણો પોતાને સાત દીકરીઓ હોય તો તે સાતે દીકરીઓને “નાડા વીંટી” કન્યાદાનમાં આપે છે અને દીકરીઆવર વખતે વેવાઇને ઉપર મેં કહ્યું તેમ “હાય જોડીને” હમા રહે છે અને દહે છે કે બાઈ “આયું લીધું” ન કરશે પણ મારા સમા થયા” છે। માટે હવે મારી લાજ વધારશે।

હવે આ “ધોળકા વિભાગ”વાળા આહણોના રીત રિવાજો ધોળકામાં જાંઘડા અને તે રા. ૧૦૧૫ પહાના લેવા; રા. ૫૫ અંશુદો ઝલામણના, રા. ૫૫ માંડવાના અને રા. ૨૫ જડ વાસવાના મળી રા. ૧૧૮૫ લેવાનો રિવાજ રાફ થયો હતો. ઓઢણું રા. ૨૫૫ પચીશતું મૂરતવંતું કન્યા સુંદડી ઓઢવા આવે ત્યારે ઓઢાડતું એ પ્રમાણે રીતની શરૂઆત થઈ હતી.

ઠાળકમે સુંદડી અથવા ઓઢણું મૂરતવંતું યોડી અથવા ઝાઝી કીમતનું રહ્યું અને માખાપો રા. ૧૩૭-૩૮ ના આંકડા ઉપર આવ્યા અને વળી ઓઢણું રા. ૫૦ ની કીમતનું બોલાવા લાગ્યું ત્યાં આંકડો રા. ૧૬૨-૧૩ નો થઈ ગયો. રા. ૧૫ તો પાછો આવવાનો છે એટલે આંકડો, રા. ૧૧૨, ૧૩૭, રા. ૧૬૨ નો દહેવાય છે.

જમાના પ્રમાણે દીકરીના શણગારની માવતરેને ઈન્દિયા થઈ અને જ્યાં પોતાની દીકરીને પોતાને ઘેરથી પૂરતો શણગાર દરવા સ્થિતિ ન હોય ત્યાં ધરેણું રા. ૧૦૦ અથવા ૧૫૦ તું થયું. આ ધોળકા વિભાગ, જેમાંથી મેં ઉપર કહ્યું તેમ મેશરમ ક્યારે બાદ દીકરીએ તો હજી શણગારેક રાખી આ રા. ૧૧૨; રા. ૧૩૭, રા. ૧૬૨ અને કન્યા માટે રા. ૧૦૦-૧૫૦ નો ધરેણું આગળ અટકીને અડગ રીતે આવીને હોય રહ્યો છે.

કોઈ પ્રશ્ન કરશે કે આ રા. ૧૧૨, ૧૩૭, ૧૬૨ એ વિક્રય નહિ ? તો તેનો જવાબ એ છે કે “હા, વિક્રય જ છે.” પણ કોઈ જનસમાજને ક્ષેત્રમંદ રીતે જીવનવાળો અને આર્થિક જનાવલો હોય તો ઉચું આદર્શ (High Ideal) સંપૂર્ણ પવિત્રતા (complete parity) તું રાખવું. પણ વ્યવહાર સામાન્ય ધોરણ રીતે એવો રાખવો કે તે સર્વ વ્યકિતોએને પરવડી શકે. ધોળકામાં આ ધોરણ દાખલ થયું ત્યારે શાસ્ત્રમાં દૈવ, બ્રાહ્મ, આર્ય, પ્રાજાપત્ય એ વિવાહ સ્વરૂપના ઉચ્ચ સ્વરૂપ શાસ્ત્ર અન્વય હતા. તે મધ્યેનું આ પ્રાજાપત્ય સ્વરૂપ રીતીકારાયું લાગે છે. બીજા ચાર નીચ સ્વરૂપ ગાંધર્વ, આસુર, પિશાચ અને રાક્ષસ પદ્ધતિ મુકવામાં આવ્યા છે.

(૧) દેવ સ્વરૂપમાં કન્યાને સારી રીતે અન્નદારો પહેરાવી સારું ગુણી બ્રાહ્મણને આપવાનો વિધિ છે. (૨) બ્રાહ્મ વિવાહ પણ આગામી પણ જરા ઉતરતા સ્વરૂપના લગ્ન છે, (૩) આર્ય વિવાહમાં આંખે ઉપર રહ્યું તેમ ગરીબ બ્રાહ્મણ, ગરીબ બહેનના બ્રાહ્મણને દર્બના ઘર્વાડીએ પીટીને આપે છે. (૪) પ્રાગ્વપત્યમાં જે ગોધાનું મૂલ્ય લઈ કન્યા આપે છે જે ગોધાના મૂલ્ય તરિક્કે ધોળકા વિભાગે રૂ. ૧૦૧) મુદરર. કર્યા લાગે છે.

ધોળકા વિભાગે આ પ્રમાણે જે બંધારણ બાંધ્યું તે આજસુધી અપવાદરૂપ કાળા મેંદાઓ જે દરેક સમાજમાં દરેક કાળમાં હોય છે તે બાંધરતાં ધોળકા વિભાગે પાળ્યું છે. જેમ આ ધોળકા વિભાગમાં દાહ થોડોત ખોત માણસોએ પોતાની રેકને છોડી પોતાના કુળને કલંક લગાડ્યું છે તેમ સામાજીક પંચ કુટુંબ છે કે જે પોતાના દીકરાઓને પરણાવતી વખતે ઉપર બતાવ્યા રૂ. ૧૧૨, ૧૩૭, ૧૬૨ શરવામાં જરાએ “નાનપ” સમજતા નથી અને છતાં પોતાની દીકરીઓને નણુ નણુ પેટી થયાં, માંચાર પેટી થયાં આપી દેવ વિવાહમાં વિધિ બતાવી તેમ સારી રીતે અન્નદારીને આપે છે.

વળી આ વિભાગનો ગરીબ બ્રાહ્મણ આ જે ગોધાના મૂલ્યની રકમ સ્વીકારતાં છતાં અભિમાનથી એમ કહે છે કે પોતાની પુત્રીને (દોહિત) યાત્ર અને તેના લગ્ન યાત્ર સારે પડ્યું પોતે ભરવા સમર્થ થાય. એટલે એ રીતે આ સ્વગૌરવ માટે અભિમાન ધરાવતો બ્રાહ્મણ આ રકમને પણ “ચાપણ” ગણે છે.

હવે આ પ્રમાણેનો વ્યવહાર થયો છે. તે વ્યવહાર “વ્યાવહારિક” હોવાથી આજ રૂ. ૫૦-૩૦૦૦૦ થયાં આશ્યો છે અને આ જરૂયાના વિભાગને વિશ્વની નીચી દ્રષ્ટિએ લઈ જતાં જવાની શમ્યો છે. આ જરૂયાના માણસોમાં જ્યાં એક પેટીમાં “આખજ” ખાવાના દાખલા બને છે તે જરા સારી રિશ્તિ આમ જતાં બીજા પેટીમાં “સાફ જોણુ” બોધ સદ્વર્ત પુનઃ સ્થાપન દરવાના દાખલા ધણા મોટા જરૂયામાં બન્યા છે. મતલબ આ ધોળકે વેશારી રહે છે તેમ “આંટ” સ્થાપન દરી છે અને તેથી “આંટ” ના દરણથી આ જરૂયાનો માણસોને દીકરીઓ કે દીકરા બોધા વધત પ્રમાણમાં હોય તો તેમને યોગ લાવવાનું કારણ રહેતું નથી.

હવે આ “વ્યવહાર” કે માતિ પારો શુકં છું અને પાકું છું કે આવે

વ્યવહાર એકસરખા ધોરણને આધારે કરે તો વ્યવહાર
 “વિક્રય”ને નાણુદ તરતજ કરી શકશે. પ્રાથમિક રીતે મુચના તરિકે
 પરિપૂર્ણતા આપણમાં મેં કરું છે કે ગોદેસવાડ એટલે બાવનગર-મહુવા
 બગસરા-અમરેલી-ઝોટાદથી વર્તુલમાં આવતા પ્રદેશમાં આ એકસરખો
 દિવાજા થાય, અને જાણવાડ જેનો વ્યવહાર ગોદેસવાડ સાથે છે તે આ
 વ્યવહારમાં બંને એટલે દીકરા, દીકરીઓ માટે પૂરતું વિશાળ ક્ષેત્ર થવાની
 સાથે વિક્રય માટેનો અવકાશ ઝંપ લાય. આ એક આવે પ્રદેશ આ ધોરણ
 એટલે મારા મત પ્રમાણે ધોળકા વિભાગવાળું ધોરણ રચીકારે એટલે
 ધોળકા વિભાગ. અને આ ગોદેસવાડ-જાણવાડ વિભાગ ક્ષેત્ર વિક્રય
 વિનાના થઈ ગયા. વિક્રય વિનાનો પ્રદેશ કયો એટલે સમગ્ર રિશ્તિના
 કુટુંબોમાં વ્યવહાર કરવામાં મુશ્કેલી નહીં નહિ અને ધોળકા વિભાગના
 ધોરણની “આટ” આજ (૧૯૪૭) નાં આવી આવનારી કુદ, ત્યાં
 દુડીઓ આજ ૬૪૨ જેમ રચીકામય તેમ આ દીકરા, દીકરીના સમપણે
 “જેમ વિશાળે વડાણ ચાલે છે” તેમ છટાની થવાની અને ગરીબ પેસા-
 વાળાં કોઈ “અડધું” રહેવાનું નહિ અને જેમ હેતરતી કોળોમાં પણ થોડી
 મુડીવાળા માણસોના દીકરા દીકરી પરણે છે તેમ સમાન સમાન વ્યક્તિઓ
 આપણે ત્યાં પણ વહેવાર કરવાની અને ધોરણ એક સરખું દેવાયી,
 અને જરૂરોમાં લગભગ જુદા જુદા નોંધોના સરખી સંખ્યાવાળા કુટુંબો
 દાખલ કરે દેવાયી વહેવાર મળીજ સમજ અને સહેલું થશે.

આ જાળમાં પ્રતીક રચણની નીતિઓ રહે શું શું આવધારિક
 પગલાં લે છે અને પોતે પોતાના રચણની સંતિનું નક્કી કરી સમગ્ર મોટા
 ગોદેસવાડ, જાણવાડનાં સમુદાયને પ્રજા કો-ઓર્ડિનેશન પાસે રજુ કરે તો, પ્રજા
 કો-ઓર્ડિનેશન એક જ સુધી સરશે. પ્રતીક એવો પેનપોનનો અભિપ્રાય આ
 ધોરણ માટે એક કરી, પેનના “વગ”ના સમગ્ર મામોને આ ધોરણમાં
 સામેલ થવા કો-ઓર્ડિનેશન પાસે લાગે, અને પેનનાં મામની સંમતિ લેતા
 આવે એટલે આ પ્રજા વ્યવહારિક પગલાંમાં ૬૪૨ મુરત ચડી જશે.

વીહલકારો ગીરજાનાં કરે વિવેદીનાં

માવાપોને.

(મહુવામાં એક વળત એક કન્યાને તહેને સાસરેથી કંઈપણ વાંક વિના કહાડી મફવામાં આવી. કોઈ રાખજીતી સમાધાનીથી તે કન્યાને પાછી તેડાવી. ફરી પાછું તેની તેજ વાત જાતિ શુદ્ધરથી સમીપ મફવામાં આવી. તે વાદવિવાદમાં ચૂતિના એક પટેલે નીચેના ઉદ્ગારો કહાડ્યા હતા.)

યાદ રાખજો કે તહમારી પુત્ર-વધુ તે તહમારા શુદની લક્ષ્મી છે, તહમારી પુત્રી કરતાંયે તે મોંઘી છે. એક કુટુંબમાંથી પોતાના સર્વ સમ્બન્ધીઓને ત્યજી બીજા કુટુંબમાં નવા સમ્બન્ધ બાંધવા આવતી એક અચાન પિનઅનુભવી-સરળહૃદયા-નિર્દોષ બાલિકાને તે પરિવર્તન કેટલું વિપમ લાગતું હશે ? પોતાનું નિર્દોષ મ્હાલવું, પોતાનું સ્વતંત્રપણું, સર્વ ત્યજી તે તહમારા કુટુંબમાં આવે છે. આરા-નિરાશામાં ઝાલા ખાતી તે નવા જીવનમાં પ્રવેશ કરે છે. તે બાલિકા પ્રત્યે જરી પણ બીજા ભાવ રાખવો, તેના કુણા જીગરને દુભાવવું, તેના સમ્બન્ધીઓના વિયોગથી થતા અસહ્ય દુઃખમાં ઉમેરો કરવો, એ તહમારા નાશની નિશાનીજ છે. તેના બળતા અંતરની છૂપી હાય તહમારા કુળનું નિકંદન કાઢશે, તેના આંશુઓમાં તહમારા સર્વ વંશવ તણાઈ જશે.

મોઠે જો તહમે તહમાઈ શ્રેય-ધ્વિજતા હો, તો કદાપિ જૂઠ્ઠે ચૂંઠે ચે તહમારા ઘરમાં આવી વસેલી તહમારી પુત્રવધુને દુભાવતા નહી. તે તેના માઆપને ત્યજી તહમારી પાસે આવી છે. તહમે તેના માઆપ જતી રહેજો. તેને તહમારી પુત્રી કરતાંયે વધારે વહાલથી પાળજો. અને નિજ કુટુંબના વિયોગથી થતું દુઃખ તે ક્યમ વિસરી જાય, તે પ્રતિજ હમ્મેશાં પ્રયત્ન આદરજો. તહમારી તે શુદલક્ષ્મી છે, તહમારી તે કુલમયાદા છે, તહમારી તે વંશોદ્ધારક વેલી છે. એના સંતોષમાંજ તહમાઈ શ્રેય છે એ નિશ્ચય માનજો.

તા. ૯-૩-૨૨.

સંપાદક,

મગનલાલ શ્યામજી ત્રિવેદી.

પ્રાસંગિક નોંધ.

અમદાવાદ છાત્રાલય તથા શ્રીમાળી શુભેચ્છકના લાભાર્થે સીનેમા:-

દાન આપવાના કે મદદ કરવાના અનેક રસ્તા છે, પરંતુ આપવાથી કે કોઈને આપવાને પ્રેરવાથી મદદ કરવાનો ઉદ્દેશ પાર પડે છે, મુંબઈમાં વસતા રા. રા. ભાઈ દલપતરામ ભગવાનજી ત્રિવેદીએ અમદાવાદના આપણા યાત્રિકાલયના મહાન કાળામાં તથા “શ્રીમાળી શુભેચ્છક” ની ખાદની પૂરતી અર્થે સીનેમાનો એક ખેત્ર અપાવવા શ્રીમાન્ મોહનલાલ ગોપાળજી દયેને બલામણુ કરી હતી; જે પરથી શ્રી. મોહનલાલ ભાઈ કે જેઓ ઉદ્વિગ્ન બોરિંગના એક મુખ્ય કાર્યવાહક છે તેમણે બ્રાહ્મણ જાતિ તરફના પોતાના આભાષિક અભિમાનથી પ્રેરણાને પોતાની લાગવગથી ધમ્પીરીઅલ સીનેમા કુ.ના માર્કિટ વહેરા ગૃહસ્થ પાસેથી “સતી અંજની” નામનો ધાર્મિક ખેલ ગયા અમાસના રોજ અપાવવાની ગોઠવણુ કરી આપી હતી. અમદાવાદ છાત્રાલયના મહાન કાળામાં મદદરૂપે તથા શ્રીમાળી શુભેચ્છકને આવેલી ખાદની પૂરતી અર્થે મુંબાઈની અંદર, ધમ્પીરીઅલ સીનેમા કુ. તરફથી એક ખેલ ધૈર્ય વદ અમાસના રોજ સોડા ત્રણ વાગ્યે આપવામાં આવ્યો હતો. શ્રીમાન્ મોહનલાલ ગોપાળજી દયેની શુભેચ્છાના પરિણામે આ ખેલનો લાભ મળ્યો હતો તેથી અત્રે અમે પ્રથમ તેમનો ઉપહાર માનીએ છીએ. તે ઉપરાંત સીનેમાના ઉદાર માલિકે કાંઈપણ અર્થ લીધા વિના ખેલ આપવા માટે તેમનો પણ ઉપહાર માનીએ છીએ. જે જે ગૃહસ્થોએ ટીકીટા અપાવવા પ્રયાસ કરેલો તેમનો પણ સામાન્ય રીતે અમે અત્રે ઉપહાર માનીએ છીએ. ખેલની કુલ ઉત્પન્ન રૂ. ૩૪૫-૨-૦ થઇ છે. હજી લગભગ રૂ. ૫૦)ની ઉધરાણી બાકી છે. તેથી કુલ ઉત્પન્ન લગભગ રૂ. ૪૦૦) સુધી પહોંચશે. તેમાંથી લગભગ રૂ. ૨૦૦) અમદાવાદના યાત્રિકાલયના મહાન કાળામાં જશે અને બાકીના લગભગ રૂ. ૨૦૦) શ્રીમાળી શુભેચ્છકની ખાદ ખાતે મદદ તરિકે જશે.

શ્રીમાળી શુભેચ્છકની ખાદ:-શ્રીમાળી શુભેચ્છકને રૂ. ૮૦૦)ની ખાદ આવેલી છે. તે પેટે રૂ. ૧૧૩)ની મદદ મળ્યાનું ગતાર્કમાં અમે જણાવી ગયા છીએ. તે ઉપરાંત રૂ. ૧૭૨-૯-૦ મુંબાઈમાંથી મળેલા સીનેમાના ખેલની આવકના અર્થે લાગે જમા થયા છે. અને હજી પણ લગભગ બીજા

૩૧. ૨૫) આવશે એટલે શ્રીમાળા શુભેચ્છના કુલ ખાદ ૩૧. ૮૦૦)ની તેમાંથી લગભગ ૩૧. ૩૧૦)ની આવક આ રીતે થઈ છે. હજુ ૩૧. ૪૯૦)ની ખાદ ઉભી રહેલી છે. શાંતિના કદરદાન શ્રીમંત ગૃહસ્થોને યથાશક્તિ પોતાની સહાય મોકલવા માટે અને વિનંતિ કરી ચૂક્યા છીએ. તેથી તેઓ યથાશક્તિ આર્થિક સહાય મોકલવા ચૂકશે નહિં એવી અમોને શ્રદ્ધા છે. ઉપરાંત જે ગૃહસ્થો શ્રીમાળા શુભેચ્છના આહક થયા ન હોય તેમજ જે આહકો ખંધ થયા હોય તેઓ ફરીથી આહક થશે એવી અમોને આશા છે. શ્રીમાળા શુભેચ્છના કદરદાન આહકોને અમારી આગ્રહપૂર્વક એટલીજ વિનંતિ છે કે તેઓ પોતાથી ખનતી યથાશક્તિ આર્થિક સહાય મોકલી આપશે અગર તો થોડાં નવાં આહકો મેળવી આપવા પ્રયત્ન કરશે.

લીંબડી પરિપદનો હેવાલ:—લીંબડી પરિપદનો હેવાલ તેના મન્નીઓ તરફથી બહાર પડી ચૂક્યો છે. રિપોર્ટ થયો સુંદર, આકર્ષક અને સંપૂર્ણ છે. પરિપદની ઉપસ્થિતિ, તેને કસ્ટોમંદ કરવા માટે થયેલા પ્રયાસો, લીંબડીમાં કરાએલો ભવ્ય મેળાવડો, પરિપદમાં થયેલી 'ચર્ચાઓ', કરાવેલ તથા બાપણો લગભગ સંપૂર્ણ રીતે રિપોર્ટમાં આપવામાં આવ્યા છે. પરિપદમાં હાજર રહેનાર ગૃહસ્થોની નામાવલિ, સ્ત્રી પ્રેક્ષકોની નામાવલિ, સ્વયંસેવકોની નામાવલિ વગેરે નામાવલિઓ, પરિપદની મેળના અને ખંધારણ, સ્વાગત ગંડળના પ્રમુખ તથા પ્રમુખશ્રીનાં સંપૂર્ણ બાપણો, શ્રીમાનુ હવશમજાફને આપવામાં આવેલ માનપત્ર, પરિપદમાં ગવાએલાં સ્વાગત ગીતો તથા અન્ય ગીતો વગેરે વસ્તુઓનો રિપોર્ટમાં સમાવેશ કરવામાં આવ્યો છે. પરિપદમાં હાજર રહેલા ગૃહસ્થોનો એક ફોટો, કાર્ડ-વાહકો તથા સ્વયંસેવકોનો એક ફોટો, સ્વાગત ગંડળના પ્રમુખ તથા પ્રમુખશ્રીના ફોટા એમ ચાર ફોટાઓ પણ આપવામાં આવ્યા છે. છપાઈ ટાઇટલ તથા કાગળ પણ સુંદર છે. રિપોર્ટની કીમત માત્ર રૂ. ૧) રાખવામાં આવેલો છે તે તદ્દન વ્યાજબી છે. શ્રીમાળા શુભેચ્છના આહકોને માટે રિપોર્ટની કીમત આઠ વાના રાખવામાં આવી છે. 'એકંદરે મન્નીઓએ ધણીજ તરફી લઈ રિપોર્ટ તૈયાર કરેલો છે. તેમાં આપેલી વસ્તુ, તે તૈયાર કરવામાં પડેલો શ્રમ અને તે છપાવવાના ખર્ચના પ્રમાણમાં તેની કીમત કાંઈ હિસાબમાંજ નથી. દરેકે દરેક શાંતિ ગૃહસ્થે તે રિપોર્ટની એક પ્રત પોતાના ઘરમાં રાખવા ચૂકવું નહિ, તેથી અમારી ખાસ બલાગણુ છે.

શ્રીમાળી શુભેચ્છના તમામ ગ્રાહકોએ ટિપોર્ટની ઓળખાં ઓછી એક પ્રત તો અવશ્ય લેવીજ જોઈએ. જે ગૃહસ્થો-લીંગાદી પરિપદ્માં હાજર હોય તેમણે તો જરૂર એક પ્રત રાખવી જોઈએ. જોએલી અને અતુભવેલી વસ્તુનું મનન કરવામાં ટિપોર્ટ ધણો લાભદાયક નીવડશે.

આપણી શરમઃ—એક તરફ જ્યારે ચાતિની પરિપદ્ બરાબ છે, ચાતિ ઉત્પત્તિના દાંષ્ટક ચિન્હો જણાય છે, ચાતિની ઉચ્ચ સ્થિતિને માટે દાંષ્ટક આશા રાખી શકાય છે તેવા સમયે બીજી તરફ કોઈપણ વખતે ન જન્મ્યાં હોય તેવાં અને તેથી વધુ સંખ્યામાં કન્યા વિક્રય તથા સવેલી કન્યાઓનાં લગ્ન થયાં છે. જન્મનગર જેની પાસેથી ઉત્સાહની દાંષ્ટક વધુ આશા રાખી શકાય ત્યાં તો ગત અને ચાલુ વર્ષમાં જન્મ્યાર્જ્ય સવેલી કન્યાઓનાં લગ્ન થયાં છે. વધારે શોચની વાત તો એ છે કે ચાતિના ઉત્સાહી પટેલો, ચાતિના ઉત્સાહી ગૃહસ્થો જેમના હસ્તે દાંષ્ટક ચાતિ ઉત્પત્તિના કાર્યોની આશા રાખી શકાય તેવાઓના હસ્તે આ કન્યાઓનાં સાંઠાં અને સવેલી કન્યાઓનાં લગ્નો થયેલાં છે. ચાતિ ઉત્પત્તિના પહેલા પગથીએ આ દાંષ્ટક ઓછી શરમની વાત આપણા માટે ન જણાય. આપણે આશા રાખીએ કે આપણી શરમની જવાબાને આ છેલ્લોજ અગકારો હોય.

સ્વર્ગસ્થ વૈધરાજ જટારાંકર લીલાધરનું સ્મારકઃ—સ્વર્ગસ્થ વૈધરાજનું સ્મારક રાખવાની ગોઠવણ શ્રી. મ. આ. શ્રી. બા. કે. મંડળ તરફથી દાદેક વર્ષ થયાં કરવામાં આવી છે. તેમા સ્વર્ગસ્થના પુત્રોએ રૂ. ૨૫૦૦) ભર્યા છે. ઉપરાંત તેના સગાં સનેહીઓએ પણ યથાશક્તિ રકમો નોંધાવી છે. પરંતુ હજી તેમનાં ઘણાં સગાંસનેહીઓ છે કે જેઓએ સ્વર્ગસ્થ પ્રત્યેની પોતાની ફરજ બજાવી નથી. સ્વર્ગસ્થનું કુટુંબ અને તેમનો સનેહી વર્ગ ધણો વિશાળ છે. તેમના દરેક કુટુંબી અને સનેહીજન તેમના પ્રત્યેનો પોતાનો ભાવ તેમના સ્મારકમાં યથાશક્તિ રકમ નોંધાવી અવશ્ય દર્શાવવા ચૂકશે નહિં એવી અમારી વિનંતિ છે.

તન્ત્રી.

“ સનમ્ ના છોડશો અમને—”

સનમ્ ! ના છોડશો અમને—અમારી મરતી વસમી છે;
તમારી બેઠકદાની ચૂકી—અમ દીલ ઝખમી છે.
તમે કુરબાનના કાતિલ, મરતમાં ચારી ફેંકી છે;
તમારા ચરમમાંના નમ-ખુમારી મીઠા બહેંકી છે.
બસે બનતા અમે પાગલ, તમે ના આવશો આગળ;
અમારી ખાનદાનીમાં તમારે—પાય તો લાગેલ.
સનમ્ ! ના રોકશો આંસુ; તમે હરરોઝના પાગલ;
અમારાં ચરમ ખુશી છે; તમે આવો અંહી આગળ.
મળીશું જનમાં ધાલી; દળીશું દુઃખડાં સરવે;
ગળીશું પ્રેમ-રસ પાને; તરીશું રહેજા આલમને.
બજે પાપલ ઝમકારી, સનમ તાને ચકી ગઈ છે;
મગર અફસોસ ! અમ ખંવાબો—અધૂરા મૂકતી ગઈ છે.

ન. પ્રા. દેવે.

“ રૂપીઆવાળી ટીકીટ ખૂંડો !

જે જે જ્ઞાતિ ગૃહસ્થોને ધી મ. આ. ધી. પ્રા. કે. ફાળાની મકાન
શાળાની. ધી મહાસક્ષીની હળીવાળા રૂ. બેઠની ટીકીટ ખૂંડો મોહલવામાં
આવી છે તેમણે તે બરાબી હરો. બરાબી જાણી હોય તેમણે તુરત બરાબી
લેવા તથા ખીટ ખૂંડો બરાબી સકાય તેમ હોય તો તે મંગાવી લેવા તેવા
તમામ જ્ઞાતિ ગૃહસ્થોને વિનંતિ છે. અન્ય જ્ઞાતિ ગૃહસ્થો પણ તેની રીતે
મકાન ફાળાની ટીકીટ બરાબવામાં સહાયબૃત્ત થઈ જ્ઞાતિનું સરસ્વતી
મંદિર ઉભું કરવામાં મદદગાર થશે. મકાન માટે રૂ. ૨૫૦૦૦૦ બ્લેઝ
છે તે જ્ઞાતિના તમામ હિસાબી ગૃહસ્થોની મદદ વિના બનવું મુશ્કેલ છે.
તેથી જ્ઞાતિના હિસાબી ગૃહસ્થોને અમારી આગ્રહપૂર્વક વિનંતિ છે કે તેઓ
ટીકીટ બરાબવા મથાસકિત જરૂર પ્રયાસ કરશે.

સંવત્ ૪૧૦૩-૬. }
અમદાવાદ.

ગન્ડીજી-શ્રી મ. આ. ધી. પ્રા. કે. મંડળ.

જીવન-પ્રપંચ.

(લેખક:—નવનિધરાય પોપટલાલ ઝોઝા).

ગતાંકથી ચાલુ-રચેલું.

સમય જેમ વીતતો ગયો તેમ વૃદ્ધ પિતાથીનું સ્મરણ જંપુ થયું, પરંતુ નિર્મળાને તો તે નિત્ય હૃદયે રહ્યું. હવે હવનરામના કાર્યક્ષેત્રમાંથી સર્વ નડતર દૂર થઈ. તેના પ્રપંચના પ્રભાવ અને વિશાળતા વધ્યાં.

હજી તો રૂઢી મુજબના ડોસાના દહાડાને ચાર પાંચ દિવસ થયાં નથી, ત્યાં તો હવનરામ બોટબાંધને લમ માટે ઉતાવળ કરવાનું કહેવા લાગ્યા.

“તમારી વાત સાંભળીને મને જાહેર લાગી આવેછે. હજી તો મારા પિતાશ્રીના મરણને વીસ દિવસ પુરા થયા નથી, ત્યાં તો તમે આ પ્રમાણે લમ કરવાનું કહો છો, તે ખરેખર અપટિત અને નિન્દાપાત્ર વિચાર છે. શાંતિજનો જાણે તો મારી નિન્દા કરે, અને મારે અમરપુરમાં રહેવું બારે પડી જાય. થોડા સમયે હું લમ કરીશ તેમાં સંશય જેવું કંઈ નથી,” બોટશંકરે ખુલાસો કર્યો.

“ખરેખર બોટશંકર, તમે જાહુ ડરકણ ચાણસ લાગો છો. સ્વકાર્ય સિદ્ધિમાં શું આપણે મુઠ્ઠી જેટલા શાંતિજનધુધી ડરી જઈએ! દહાડા તેઓ તમારી નિન્દા કરે, તો તેમાં તમારું શું જવાનું હતું. ધણી આપણી પાસે અન્ય માર્ગો ક્યાં ઝોઝાછે. બુઝો! સાંભળો, જોંદ! આપણે જેને અહીંથી દોષ ખીજી ગામમાં જઈએ, અને ત્યાં સપાટામાં લગ્ન ક્રિયા ઉઠેલી હુમ પાડી જસ.....તમારું કામ કેતેહ, તમારી ને અમારી ભવની બીડો ભાંગશે ને લાડી ઘેર આવશે.” હવનરામે કપટ અને પ્રપંચથી મિથ થયેલી વાચાનો ઉપયોગ કર્યો અને બોટબાંધને હાજી હા કરવાની ફરજ પડી.

બોટશંકરે ફેટલાક દિવસો વીતવા દીધા. એક દિવસ તેને નિર્મળાને કહ્યું, “બેન! મારે માટે તોફાનીના બંદોબસ્ત હવનરામબાઈએ પાટનગરમાં કર્યો છે, અને ત્યાં જઈ વેળાસર તોફાનીમાં હાજર થઈ જવું એ હમિયત છે. હવનરામે પણ આપણી સાથે આવી થોડા સમયક દરી આપવા વચન આપ્યું છે.”

ખીજેજ દિવસે સવારમાં, બોટશંકર સરસામાન જાંધી સ્ટેશનપર ગયાનાં થયા, અને પ્રથમથીજ દરેલી મેજના મુજબ જીવનરામ પણ પાટનગરની ત્રણ દીકરી લઈ, તેઓને ગળ્યા. ત્યાં એક જીર્ણ ગૃહ વિશે બોટશંકરે રહે-
માણું રાખ્યું.

વાંચકને અત્રે જણાવવાની જરૂર પડે છે કે પાટનગરમાં બોટબાઈ માટે નોકરી છે, તે એક પ્રપંચજ દત્ત, અને તે પ્રપંચના દત્તા આપણા પ્રપંચ-
ત્રેમી જીવનરામજ દત્તા. લગ્ન જલદી કરી લાડી પરમાં લાવવી તે તેનો હુકમ દત્તા, અને ત્રીય પ્રપંચ શસ્ત્ર વિના પોતે કાવરો નહિ તેની તેઓને ખાતરી હતી. બોટશંકર આપો દિવસ પર જતારજ ગઈતા, અને જાણે પોતે નોકરી કરે છે તેવોજ ડોળ રાખતા.

ઓચિંતા એક સવારમાં નિર્મળાને દાને કંઈ અવાજ સંભળાયો. તે અવાજ ઢોલ ત્રાંસા અને સરસાધનો છે, તેમ તેને માત્રુમ પડ્યું. તેણે ધાર્યું કે ગામમાં કોઈના લગ્ન હશે, જેથી ઢોલ વાગતાં હશે. તે ખીચારીને ખીજી પ્રપંચ ખાટની શી ખજાર હાથ! અવાજ ધીમે ધીમે નજીક આવવા લાગ્યો; અને હેવટે પોતાના પરના દરવાજાની સામે જ આવી તેઓ હભા. આ સર્વ શું છે, એ હજી તે નિર્મળા વિચાર કરે છે ત્યાં કેટલાક સ્ત્રી પુરુષો દરવાજામાં દાખલ થયાં, સ્ત્રીઓ નિર્મળાનું નામ લઈ, વિવાદમાં ગવાતાં મંગળ ગીતો ગાતી હતી.

નિર્મળા ચમકી. તે વિચારમાં પડી. ધડીગર તેને પોતાના દેહનું પણ ખાત ન રહ્યું, આ સર્વ શું ? આની શું મતલબ ? શો અર્થ ? તે તેનાથી તુરત કંઈ ન સંભળાયું. એટલામા બોટશંકર દાખલ થયા. તેણે મહેમાનેનું સ્વાગત કર્યું. ખારેક અને પતારમાં વહેંચાયાં. પાનસોપારીના મુખવાસ દરખી, સર્વેને શાન્તિથી વળાવ્યાં. પછી તેઓ અર્થ દિગ્ગદ જની ગમેલી નિર્મળા પાસે જઈ દહેવા લાગ્યા. “જેય, તારા લગ્નનું આવતી દાસનું શુભ મુહૂર્ત છે. આજે મંડપ મુહૂર્ત હતું તે આપણે નિર્વિધિ ઉકેલ્યું છે. ખરેખર હજાર આપણને સહાય છે. તેની કૃપા વિના લેશ માત્ર પણ દાર્થ મનુષ્યની રક્ષ શકતું નથી. તારા લગ્ન જીવનરામ સાથે વેળાસર થાય, તેની મહાન કૃપાણ પરમેશ્વરની ઇચ્છા જણાય છે અને તેની ઇચ્છા મુજબ રૂબ રૂબ કરતું તે પ્રત્યેક મનુષ્યની ફરજ છે. માટે જેન ઉઠ ! તૈયાર થા આ તારા માટે હું દાગીના લાવ્યો છું, તે સોહયી પહેરી વિલુપિત થા. વળી આ મુંદર વસ્ત્રો પણ

સાથેજ લાગ્યો હતું. લે બેન ! તે તું ગ્રેમથી અંગે ધર. પિતાશ્રીની ઈચ્છાને આધિન થવું, તે સંતાનનું મુખ્ય ધ્યેય હોવું જોઈએ. હું તને દરમાન કરું છું તેનો તું-અગલ કર. અત્રે દીલ કરવી હચિત નથી." બોટસંકરે શાન્તી સાથે કોધથી ગિજ્ર થયેલી લાપાથી ધમણીરૂપે નિર્મળાને જણાવ્યું.

બોટસંકરનું અકસ્માત આગમન. ધમણી ગમે જોયેલા નાટકથી બી-ચારી નિર્મળા જહાવરી બની ગઈ. તેનાથી એક શબ્દ પણ આ સમયે ગુરત બોલી શક્યો નહિ. તે અરાજક સમજી કે આ સર્વ તેના પિતાશ્રીના તથા જીવનસાથીના પ્રશ્ન છે. પરંતુ આટલાથી તે કરે તેમ ન હતી, અને આખરના અસરકારક શબ્દોથી દોભાધ પિતાશ્રીને સમજાવવાનો પ્રયત્ન અશ્વળ થશે તેમ જાણ્યા છતાં તેણે ક્ષેપ.

" પિતાશ્રી ભોજ એ મહા પાપનું મૂળ છે, અને તેનાથી નીપજતા અનર્થનાં રૂળ ભોજી મનુષ્યને જરૂર ચાખવાં પડે છે. દુનિયામાં ભોજની એક ઢોપ (Vince) તરીકે ગુજના થઈ છે, અને તેથીજ પ્રત્યેક માની પુરૂષે તેનાથી દુર રહેવું જોઈએ. કહ્યું છે કે ભોજની પણ સોમા હોતી જઈએ. ભોજવૃક્ષ થઈ અનેક નરનારીઓએ શાશ્વત પાતક કર્યાં છે, તેનો ખ્યાલમાત્ર એક સાધુ પુરૂષને સપ્ત આઘાત કરે છે. ભોજી પુરૂષ બહે પછી તે એક નામાંદિત વહીલ હોય અગર તે પંચારી હોય અગર તે દંધરાજ હોય તથાપિ પોતાની અંદર રહેલી મહાન ભોજાશક્તિના દારણે દેવા દેવા પાપ કરે છે તેનું સાધારણ દર્શાવ પણ એક સંત પુરૂષનું ઉદય ચારી નાખે છે. ભોજાધીન પુરૂષ હંમેશાં નિર્દન અને સાધારણ સ્થિતિવાળો હોય તેવું હોતુંજ નથી. અતિ ઉચ્ચ પંદ્ર ભોગવનો પૂર્વ કેળવાએલ, મહાસત્રાઓમાં અસામાન્ય માન પામતો પુરૂષ પણ ઘણી વખત ભોજાસક્ત હોય છે, અને તેમ હોઈ હલ્લનો પાપી, બીર અને દુષ્ટ હોય છે. આવા અનેક પુરૂષો વિશે આપણે વાંચ્યું છે અને ગાઠુ નજરે પણ જોઈએ છીએ. પિતાશ્રી હું સત્ય સદેહ છું કે તેના પુરૂષોમાં તમારું નામ પણ પરમેશ્વર હેતુ મોંઘશે. તે દુષ્ટાત્માએને અહીં નહિ તો પરશોકમાં પણ પોતાના દુષ્ટમેાં માટે જવાબ આપશે પડશે. અને પરિણામે ભોગવવાં પડશે. જાણો છો છતાં ભૂલી જાઓ છો, પિતાશ્રી ! કે ઈશ્વર સત્યનો બેગી છે. લગાટે લખ્યું મિથ્યા

યનાર નથી. લક્ષ્મી ચલિત છે આજ છે ત્યાં કાલે નહીં હોય, તો પછી. એવા નિર્હવ લોભમાં તમે કયા પડો છો ? સન્માર્ગે જો તમારું પેટ ન ભરાવું હોય તો ફેડી નાખો, પરંતુ આવા પાપી કૃત્યોથી તો જરૂર ફરે નાસો. શુવનરામ જેવા મહેન્દ્ર સાથે મારાં લગ્ન કરતાં પહેલાં મને અશીષ્ય ઘુટીને આપો, તો હું ઘણી ખુશીથી તે અમૃત ગણી પી જઈશ. પિતાશ, શા માટે દયા ખાઓ છો ? શું જુઓ છો ? જો તમારો વિચાર મને પરણાવી રીખાવી રીખાવી મારવાનો હોય તો, શા માટે આજેજ નિદ્રાલ નથી કરતા ? જો તમને દયા આવતી હોય તો લાવો આપો અને પીવા ઘો મને વિધનો ખાસો. પ્રભુ તમારું બધું કરે. પણ યાદ રાખજો પિતાશી કે આ તમારી પુત્રી રીખાઈ રીખાઈને મરશે અને તેનું કાળુ કલંક તમારા નામને ચોંટશે. જો ધ્રુવર હજી હોય તો ચેતો. હું તમારા સ્વાર્થની વાતો કરું છું. મારા દિલમાં તમારું અને તમારા દિલમાં મારું દિલ સમાયું છે. વધુ શું કહું ! માત્ર બાવિપર આધાર ગળી ગાયને જેમ દોરે તેમ, દોરાઈ છું ! ”

નિર્મળાએ બોલવું બંધ કર્યું. આ તેના મોઢાના શબ્દો નહિ પણ હૃદયની દાઝની જવાલા હતી. પ્રભુ અગામ છતાં મહેશ્વરીની કુદરતી બક્ષિસથી વાચા ખુશી થઈ. તે મોહિની સ્વરૂપીણીનું સ્વરૂપ પ્રગટ્યું, અને ભોટભાઈને એમજ લાગ્યું કે કોઈ દેવી અંશ તેના શરીરમાં દાખલ થયો છે અને તેનાજ પ્રભાવ અને પ્રેરણાથી નિર્મળાએ આ ખુલાસો કર્યો છે. આ શબ્દો નિર્મળાના નહિ, પરંતુ દેવી નિર્મળાનાજ હોય, એમ તેને લાગ્યું, અને તુરંતજ ત્યાંથી ચાલી નિદ્રામાં.

નિર્મળાના હૃદયભેદી વાંકોના અવણાન્તે પણ ભોટભાઈના નિદ્ય હૃદયમાં લેશમાત્ર પણ દયા ન આવી દિવું તેઓ વિશિષ્ઠ મક્કમ બન્યા. “વાત માત્ર એક રાત્રિનીજ છે. સવારમાં તો હરેત મેળાપ થઈ જશે અને આ ભોટશંકરનો ખેડો પાર.”-ભોટશંકર મનમાં બળકયા.

અન્ય દીવસે પૂર્વથીજ ચોટત કર્યા મુજબ શુભ મુહૂર્તે શુવનરામ વરરાગનો વરઘોડો ચડ્યો. અને નગરજન અને નારીઓના ટોળેટોળાં તે જોવાને અહીં તહીં દેખાયાં. ભાગ્યેજ આ નગરે પ્રેક્ષકોના મુખમાંથી અરરર !!! હાઈ ! હાઈ ! સિવાયના અન્ય શબ્દો તો નીકળ્યા હશે “આતો કંઈ કે કાકા એ શબ્દો તો સૌ કોઈ બજલયા હશે. બાળકો તો

તેનો દેખાવજ નોઈ ગંભીરારૂપી રહતાં હાજુ કે “આ બાવો પકડી જશે”
તેવી બીતિ તેમને લાગી. દોલ ત્રાંસા અને ચરણાધ જે ફિક્કે વાગતાં હતાં,
છતાં કુતરાઓના બસવાનો અવાજ એટલો તો મોટો હતો કે આ ઘોષારી
જેન્ડની ત્યાં દેશી અગત્યજ ન હોય તેવું અનુમાન દુરત એક કરકસરીયો-
જીવ (economist) કરી શકતો. વરરાત્રની આગળ પુરો અને પાછળ
જીઓ મંગળ ગીતો ગાતી માણસ પડતી હતી. આ સઘળા નરનાટીઓ
જીવનરામે ક્યાંથી જમાવ્યાં તે એક પ્રપંચી-પુરુષ પહેલોજ સમજી શકશે.
ગમે તેમ હોય, પરંતુ જીવનરામની પ્રપંચ-શક્તિનો પ્રભાવ અને પ્રાણસ્પર્શ
માપ આજેજ કોઈ કરી શકે તેમ હતું.

અપૂર્ણ.

૨૧. શિવશંકર ભગવાનજી ત્રિવેદી સ્મારક શિષ્યવૃત્તિઓ.

જીનથી ઝોકોજીર માસની મુદત માટે ઉપરોક્ત શિષ્યવૃત્તિઓ કાઢીઆ-
વાડી સાળાઓ તથા કોલેજોમાં બજાતા વિદ્યાર્થીઓને આપવાની છે. જે
વિદ્યાર્થીઓને તે સ્કોલરશીપ લેવા હજી દેશ નેમણે પોતાની આર્થિક સ્થિતિ,
આલસલગત, અભ્યાસ વગેરેનાં સાળાના સુખ્ય શિક્ષક, પ્રીન્સીપાલ અગર
તો કોઈ સંબંધિત શાંતિ ગૃહરચના પ્રમાણપત્ર સહિત તા. ૧૫ મી જુન
મુદ્દીમાં નીચેના શિરનામોએ અરજી કરવી.

દોલતખાના ૪૧૦૩-૨ } મન્નીઓ શ્રી. મ. આ. શ્રી. બ્રા. કે. મંડળ.
અમદાવાદ.

૨૧. મણીકુંવર સ્મારક આખી માફી.

અમદાવાદ હાજાલખમાં રાખય રવા હજીતા વિદ્યાર્થીઓ પૈકી કોઈ
લામક વિદ્યાર્થીને “૨૧. મણીકુંવર સ્મારક” આખી માફી આપવાની છે.
જે વિદ્યાર્થી આ માફીને લાભ લેવા હજીતા દેશ તેમણે પોતાની આર્થિક
સ્થિતિ, અભ્યાસ, તત્ત્વજ્ઞ વગેરેનાં મોક્ષ પ્રમાણપત્રો સહિત સવિસ્તર
અરજી નીચેના શિરનામે તા. ૧ લી જુન પહેલો કરવી.

મન્નીઓ-શ્રી. મ. આ. શ્રી. બ્રા. કે. મંડળ.

શ્રીમાળી પ્રાણીય છાત્રાલય-અમદાવાદ.

૩૧. માર્ગી એપ્રિલમાં મળેલી નવી મદદ.

૨ શ્રી. હનુમાય મંગળજી ઓઝા, જમશેદપુર.

૫ શ્રી. પ્રાણીયન મહાશંકર ત્રિવેદી (આરીકા) સં. ૧૯૭૯ ના પ્રથમ વર્ગના સભાસદના.

૨ શ્રી. અંબાશંકર ભીમજી ઓઝા, આટકોટ. ૩, પ્રભાશંકરના લગ્ન પ્રસંગે ભેટ.

૧૦૧ શ્રી. ઇશ્વરલાલ ચત્રજી ઓઝા, મોરબી ૩, વાપુના લગ્ન પ્રસંગે ભેટ.

૨ શ્રી. ભાઈશંકર અંબારામ તવાડી મદાણી ૩, નંદલાલના લગ્ન પ્રસંગે ભેટ.

૫૧ શ્રી. રવીશંકર લાલજી તવાડી, સરધાર, ૩, ટેવળરામના લગ્ન પ્રસંગે
૩૧. ૧૦૧ પૈડી.

૫૧ રવ. શાન્તાલક્ષ્મી તે ૨૮. તપનિધરાય પેા. ઓઝાના પત્નીના પુણ્યાર્થે.

૧૦ શ્રી. શિવલાલ રેવાશંકર ઓઝા પ્રાંગત્રા તેમના સસ પ્રસંગે.

૬ શ્રી. મગનલાલ ત્રીજોવન દવે, ચૂડા.

૫૦ શ્રી. શેઠ હીમતલાલ જુગલદાસ તેમના ૨૫. પત્ની કમળાલક્ષ્મીના પુણ્યાર્થે જોજન માટે.

૩ શ્રી. પ્રભાશંકર મંગળજી ત્રિવેદી, બાવનગર, સં. ૧૯૭૯ના બીજા વર્ગના સભાસદની રીના.

૨૦ શામજી હરિરામ ત્રિવેદી, હા. ગૌરિશંકર શામજી ત્રિવેદી, જામનગર. ૩૨૬ બતાવના માટે.

૧ ગૌરિશંકર શામજી ત્રિવેદી, જામનગર.

૫૬૧૧ જેતર જેડવા આપેલું તેની ઉપજના.

૨૫ શ્રી. દોહલરાય રેવાશંકર ત્રિવેદી, કલકત્તા મ. ગાંધીની કાર્યાલયની પુણ્યતિથિ નિમિત્તે.

૧૫ શ્રી રવિશંકર વિષ્ણુરામ ઓઝા, સંખેડા તેમના પુત્ર કમળાશંકરના યજ્ઞોપવિત પ્રસંગે મહાદ્વ કરેલ તે પ્રસંગે.

૧૦ શ્રી. પ્રભાશંકર આણંદરામ ઝોઝા અંબર તેમના સ્વ. બાનીંગ લક્ષ્મી-
શંકર ઈશ્વરલાલની સંવત્સરી નિમિત્તે બોજન માટે.

૩ શ્રી જટાશંકર હનુજી ત્રવાડી લીંગડી, સં. ૧૯૧૯નાં થીંગ વર્ગના
સમાસદની શીના.

૧૦૧ સ્વ. રેવાશંકર નારણજી ઝોઝા, અંબર હા. અમૃતલાલ લાલજી ઝોઝા
રા. ગીરગજંકર રેવાશંકર ઝોઝાના લગ્ન-પ્રસંગે.

૫ શ્રી. બાધશંકર બાધલાલ ઝોઝા મુંગાઈ તેમના સ્વ. માતૃધીના
પુણ્યાર્થે.

૧૨૧૧ શ્રી. પ્રાગજી મુંગશંકર દવે, મુંગાધ, બોજનના.

૧૭૨૧૧~ મકાન ફાળા ખાતે મુંગાધની સીનેગાની આવકના.

૧ દુર્લભજી ત્રિશુવન ત્રિવેદી લોહા, તેમની સ્વ. પુત્રી જવાલક્ષ્મીના પુણ્યાર્થે.

૧૦ શ્રી. જગન્નાથ ધોળાભાઈ ઝોઝા, અમદાવાદ, તેમના પુત્રના મજો-
પવિત્ર પ્રસંગે.

૫ શ્રી. મૂળશંકર મુખાશંકર ઝોઝા, સરધાર, તેમના શ્રી. અમૃતલાલના
લગ્ન પ્રસંગે ભેટ.

૧૯ ૩૬ દરીલાલ તથા અમૃતલાલ જાની જંગમર, બોજન માટે.

કુલ ૭૦૦ તે ઉપરાંત એક રૂ૨૫ હાતાલપની દવાશાળા માટે મૌરિશંકર
શામજી ત્રિવેદી જામનગરવાળા તરફથી.

શ્રીમાળી ધાહાણુ છાત્રાલય-અમદાવાદ.

હન્દાળાની રગ્નએને લીધે ઉપરોક્ત છાત્રાલય તા. ૫ મી મે થી તા.
૧૬ મી જુન સુધી બંધ રહેશે. તા. ૧૭ મી જુનથી છાત્રાલયનું નવું સત્ર
શરૂ થશે. આ સત્ર ન્હાનું હોવાથી તેની શી સત્રની ફા. ૪૦) રાખવામાં આવી
છે. જે વિદ્યાર્થીઓને છાત્રાલયમાં દાખલ થવાનું હોય તેમજ દાખલ થવાની
અરજનાં હાલેનાં ફોર્મ્સ નીચેના સિરનામેથી મંગારી તા. ૧ લી જુન
પહેલાં મોકલી આપવું.

જામનખાના ૪૧૦૮-૯ } મન્ડીઓ-શ્રી. મ. આ. શ્રી. પ્રા. કે. મંડળ.
અમદાવાદ.

જાતીય સમાચાર.

માણાવદર:-શ્રીમાન્ મૂળશંકર લીલાધર ત્રિવેદીનાં પૌત્રી તથા અ-
લીના દિવાન સાહેબ રા. ત્રીભોવનદાસ મૂળશંકર ત્રિવેદીનાં પુત્રી જ્યાગૌરીનાં
લગ્ન વૈશાખ શુદ્ધ ૪ ના રોજ જામનગરવાળા એકા મૂળશંકર મયારાંકરના
પુત્ર અમૃતલાલની સાથે થયાં હતાં. પરિવહના દરવાને માન આપી જાન
આર દિવસ રાખવામાં આવી હતી. શ્રીમાન્ મૂળશંકર લીલાધર ત્રિવેદી
તરફથી સ્વર્ગસ્થ વૈદ્યરાજ જટાશંકર લીલાધરના સ્મારક ખાતે રા. ૨૫૧
નોંધાવવામાં આવ્યા હતા. રા. મૂળશંકર મયારાંકર એકા તરફથી લગ્ન
પ્રસંગે અમદાવાદ છાત્રાલયને રૂ. ૫૭ જેટ આપવામાં આવ્યા હતા.

મહુવા:-શ્રીમાળી બ્રાહ્મણ મિત્ર-મંડળનો સુસમ મહોત્સવ.
શ્રી. છાત્રાલાલ દલપતરામ દવિના પ્રમુખપણા નીચે યાત્રિ બાળકોને
ધનામ વહેંચવાનો એક મેળાવડો અંગ્રેજી નિશાળમાં ભરવામાં આવ્યો હતો.
તે વખતે વિદ્યાર્થીઓને પુસ્તકો અને મીઠાઈ વહેંચવામાં આવ્યા હતા. મત
શરદ્ધ પુર્ણિમાની રાત્રિએ બજાવેલા સ્નેહ સમ્મેલનમાં ભાગ લેનાર વિદ્યાર્થીઓને તેજ વખતે જર્મન સીલ્વરના રઠાળી પ્યાલા આપવામાં આવ્યા
હતા. તે પ્રસંગે મંડળને શ્રીમાન્ દવિ તરફથી રૂ. ૫) તથા સ્વ. હરીરામ
વીઠલ ત્રવાડી તરફથી દર વરસે રૂ. ૧૦૦) નું વ્યાજ આપવાનું જાહેર કર-
વામાં આવ્યું હતું. પ્રાસંગિક વિવેચન તથા સ્વ. હરીરામ વીઠલ ત્રવાડીના
મૃત્યુમાટે દિલ્હીરી દર્શાવનારે દરાવ પસાર કર્યાપછી સભા વિસર્જન થઈ હતી.

અમદાવાદ:-શ્રીમાળી બ્રાહ્મણ છાત્રાલય તરફથી મગનલાલ
શ્યામજી ત્રિવેદીના પ્રમુખપણા નીચે 'કલરવ' નામનું એક હસ્તલિખિત
માસિક પૈશાખ માસથી ગરૂ કરવામાં આવ્યું છે. વિદ્યાર્થીઓની શુદ્ધ વિકાસ
પામે, હેમનામાં સારા સંસ્કારો-સારી બાવનાઓ-ઉદ્ભવે એવો માસિકનો
સરળ ઉદ્દેશ છે. માસિકના તંત્રી યાત્રિના દરેક હિસાબી ભાષ-બહેનને તેમાં
લેખો મોકલવા-નિમંત્રણ કરે છે. આપાદ માસ પહેલા 'સ્વદેશ ભક્તિ' પર
એક ઉત્તમ નિબંધ માટે, તથા એક ગમે તે વિષય પર લખેલા ઉત્તમ કાવ્ય
કે લેખ માટે એક શ્રેષ્ઠ તરફથી ઉપેયોગી પુસ્તક ધનામ તરફ આપવાની
શુભેચ્છા દર્શાવવામાં આવી છે. આશા છે કે યાત્રિના ભાષ બહેનો આ તકનો
લાભ લેવા નહીં ચુકે.

તંત્રી 'કલરવ'.

શ્રી મ. આ. શ્રી. ધા. કે. કુળો.

મકાન રાણાની રૂપીઆ એકવાણી દીકરી.

હા. વનમાળી કાશીરામ આચાર્ય-બીલખા.

૧ આધવજી વાવજી બીલખા.	૧ સોમામાઈ શીવજી બીલખા.
૧ મણિચંદર મોતીરામ બદ, બીલખા	૧ સોની લાલજી દામોદર
૧ બેન હસ્તુર જોથંદર બીલખા.	૧ કેશવલાલ રાયચંદ
૧ રામજી હીરા	૧ રોડ કેશવજી બીજા
૧ હા. મુંદરજી વાલજી	૧ વલમજી દામજી
૧ યા. નંદલાલ માવંજી	૧ ધારણી અમરણી લાખાણી
૧ શેઠ વલમદાસ દાગી	૧ શેઠ લાધા વાલજી
૧ યા. જગજીવનદાસ રાંદેદાસ,	૧ વસનજી રામજી
૧ યા. આયુ આનંદલાલ	૧ હા. દરખચંદ જીવરાજ
૧ સોમજી વેલજી	
૧ નરમોરામ આધવજી	૩૫ ૨૪
૧ હા. નારજી આણંદજી	૩૬૧ એપ્રિલના અંદ મૂળી ભાદર
૧ યા. જોથંદ નાગજી	કરવા.
૧ જોધિંદજી મુંદરજી કોનદાર,	૩૮૫
૧ ત્રીભોવનદાસ નાગજી વડીલ,	

અન્ય માતિ ગૃહસ્થો પણ તેવીજ રીતે દીકરી જુદા મંગાની માતિના તેમજ અન્ય માતિના ગૃહસ્થો પાસે દીકરી-બરાવવા પ્રયત્ન કરમે એવી અમારી ખાસ વિનંતિ છે.

મન્ત્રીઓ-શ્રી મ. આ. શ્રી. ધા. કે. મંડળા. અમદાવાદ.

શ્રી. શુ. નો આવતો-અંક.

જુન માસની અંદર તન્ત્રીને જ્ઞાર મામ જુવાનું દેવાથી શ્રીમણી રાજેન્દ્રકેનો જુન માસનો અંક વખતસર દેવાર થવાનો સંબંધ નથી. તેથી જુન તથા જુલાઈના સંબંધ અંગે જુન માસની આખરે જ્ઞાર પડમે.

તન્ત્રી.

જાહેરાત.

મુંબાઈની અંદર કોઈ ચર્ચિતે ઠાગડાજ 'માટે' બાવનાર મહેમાનોને માટે ત્રણ દિવસ સુધી-અક્ષત-રહેવા જમવા માટેની સગવડ તથા મુંબાઈની પરિક્ષાઓ આપવા જનાર જ્ઞાતિ વિદ્યાર્થીઓને પણ મફત રહેવા જમવા માટેની સગવડ થાનવાળા શ્રી. લાલજી શિવરાગ દ્વે તરફથી તેમના લક્ષ્મી-નારાયણ હિંદુ હોજ (લૂલેશ્વર, પહેલા બોમ્બાઈ) માં કરવામાં આવી છે. આ સગવડનો લાભ લેવા ઇચ્છતા જ્ઞાતિ ગૃહસ્થો તથા જ્ઞાતિ વિદ્યાર્થીઓએ ઉપર જણાવેલા શિરનામે અગાઉથી લખી જણાવવું.

અનાથ વિધવા બહેનોને.

જ્ઞાતિની અસહાય વિધવા બહેનોને ૧૦ રૂંટીઓ દલકાવાળા દ્વે નરોરામ મામળજી તરફથી આપવાના છે. જે બહેનોને ચંરખા બેઠતા હોય તેમણે પોતાના પૂર્ણ શિરનામાં સહિત નીચેના શિરનામે તુરત લખી જણાવવું. દોલતખાના ૪૧૦૩-૬. : } અવરજાપક-શ્રીગાળી શુભેચ્છક કાર્યાલય. અમદાવાદ.

સલાસદોને.

શ્રી. મ. આ. શ્રી. બા. કે. મંડળના લગભગ બધા પહેલા તથા ખીન વર્ગના સલાસદોની સંવત ૧૯૭૯ ની સાલની શી હવુ સુધી જમા થયેલ નધી. તેથી જે જે જ્ઞાતિ ગૃહસ્થો સલાસદો થયા છે તેમને તેમની સંવત ૧૯૭૯ ની સાલની શી શ. પુ અથવા રૂ. ૩૭૫ પ્રમાણેની તુરત મોકલી આપવા વિનંતિ છે. દોલતખાના ૪૧૦૩-૬. } મન્ત્રીઓ-શ્રી મ. આ. શ્રી. બા. કે. મંડળ. અમદાવાદ.

છપાય છે ! છપાય છે !

ઉત્તરગીતા.

વેદાંતના રહસ્યથી ભરપૂર જ્ઞાનમય ગ્રંથ હોઈ સુમુક્તિઓની મનન કરવા ય છે. ગૃન્દરાતી અર્થ અને ટિકા સહિત.

બાહ્યી આલક ચર્ચ નામ મોંધાવો.

દીગત માત્ર આક આના.

લખો:-

કવિ પ્રેમી-જમખાનાની પોળ-વડોદરા.

શ્રી મહાત્મકર્મી આશ્રિત શ્રીમાળી આલણ

કેળવણી મંડળ-અમદાવાદ.

ઉપરોક્ત મંડળ સરકારમાં સને ૧૮૬૦ ના ૨૧મા એક્ટ પ્રમાણે રજી-
સ્ટર કરાવવામાં આવ્યું છે. જે બદલ નીચે પ્રમાણે સર્ટીફિકેટ ગણ્યું છે:-

સર્ટીફિકેટ ઓફ રજીસ્ટ્રેશન.

આથી હું પ્રમાણ પત્ર આપું છું કે શ્રી મહાત્મકર્મી આશ્રિત શ્રીમાળી
આલણ કેળવણી મંડળ આજરોજ સને ૧૮૬૦ ના સોસાઈટીઝ રજીસ્ટ્રેશન
એક્ટની રૂઝે રજીસ્ટર કરવામાં આવ્યું છે.

મદારી સદીથી મુંબઈ ગુજામે આજરોજ ૧૮૨૩ ના એપ્રિલની પાંચમી
તારીખે આપવામાં આવ્યું.

સદી—

રજીસ્ટ્રાર ઓફ કંપનીઝ

મુંબઈ.

કાશીમાં જ્ઞાતિ વિદ્યાર્થીઓ માટે સંગવડ

ગુજરાત હજી દાણીઆવાડમાંથી થી દાણિમાં રહી વેદાધ્યયન કરવા
છાંછતા વિદ્યાર્થીઓને ખાવા પીવા તથા રહેવાની સગવડ કરવામાં આવી છે.
સગવડનો લાભ લેવા છાંછતા વિદ્યાર્થીઓએ નીચેના શિરનામે અરજી કરવી.

વી. પી. એજા.

જ્ઞાન. સેક્રેટરી-ગીમાળી શાળા વેદ પાઠશાળા.

હાકેરી ગજાર-શ્રી કાશી (બનારસ સીટી).

નેમ્સ છે એક રસોઇઓ.

એક શ્રીમાળી પ્રાજ્ઞાન રસોઇ ઓ વીસ પચ્ચીસ માણસની રસોઈ કરી
યકે નેવો પ્રમાણિત તથા આલણ. પમાર સાયકાન પ્રમાણે. મુગ્ધ સખે.

સાવનખાના ૪૧૦૩-૬

અમદાવાદ.

એ.

૯/૦ શ્રીમાળી ગુજરાત દાણસવ.

રાજ મહારાજાઓ

નવાજ સાહેબો, નામદાર સરકારના ધારાસભાના આનરેબલ મેમ્બરો, સેન્ટ-સ જીનો, કર્નલો, મેજરો, કેપ્ટનો, નામદાર લેફ્ટ વૉલંટિયરોના લેફ્ટ આનરરી એ. ડી. સી., પોલીટીકલ એગન્ટ, સરકારી સીવીલીયન આર્મીસરો, મુરોખીયન સીવીલ સર્વન્ટો, એગ. ડી. ની ડીથી ધરાવનારા મોટા કાક્ટરો તથા દેશી અને મુરોખીયન અમલદારો અને ગૃહસ્થોમાં

બાદશાહી ચાકુતી

નામની જગમગહેર દવા બહુ વપરાય છે એજ તે ઉપયોગી-તાની નિયાતી છે—ગવર્મેન્ટ લેબોરેટરીમાં આ રજવાડી દવા એનેલાઇઝ થએલ છે.

બાદશાહી ચાકુતી

ગમે તે કારણથી ગુમાવેલી તાકાત પાછી લાવે છે પુરુષાતન કાયમ રાખે છે. આ રાજવંશી ચાકુતી વીર્ય વિકારના તમામ બાધી મટાડે છે અને વીર્ય ધૃદ બનાવી ખર્ચ પુરુષાતન આપે છે. ખરી મદદ આપનાર અને નમલા માણસને પણ જીવંતની માફક જોરાવર બનાવનાર આ દવાનો લાભ લેવા આમારી ખાસ બામણ છે. આ દવા વાપરવામાં કોઈપણ જાતની પરેશની જરૂર નથી.

૪૦ ગોળીની ડબી એકના રૂપીઆ દશ.

બાદશાહી યુનાની લેપ

ઉમદા દવાઓમાંથી આ લેપ બનાવેલ છે. ખર્ચ પુરુષાતન લાવવા માટે આ લેપ હોદમદદ પ્રદાન છે. આઉટ એકની ડબીના રૂપીઆ આઠ.

કાક્ટર કાલીદાસ મોતીરામ-રાજકોટ-કાઠીયાવાડ.

ગુજરાત આયુર્વેદિક કાર્મસી.

વૈદક પ્રચાર સાહિત્ય ખાતું.

માસીકે અને પુસ્તકે.

આ કાર્મસી આપઘી જનાવતા અને ઉપચાર કરવા ઉપરાંત વિશેષ મહત્વનું એક કાર્મ એ દરે છે. કે પોતાના વૈદક સાહિત્ય પ્રચાર ખાતે દારા સોકોમાં તંદુરસ્તીના નિયમો અને આરોગ્ય મંબંધી જાનનો ફેલાવો પણ દરે છે. ૨૫ વર્ષથી ગુજરાતી માસિક, વૈદક પ્રચાર અને નિબંધો દારા આ ખાતાએ આયુર્વેદ મંબંધી સાફ અજમાણું પાડ્યું છે.

“વૈદકકથાત્ર” સારીક વાર્ષિક લખાવળ, શ. ૩-૦-૦૦.

વૈદક પ્રચાર.

ધરવૈદ—વૈદકના અજ્યાસીઓ માટે ખાસ ઉપયોગી મંથ.

આવૃત્તિ ૧ કી. કી. શ. ૬.

સારી સંતતી—ગુરુક, સુંદર અને સહાયારી બાળકો ઉત્પન્ન

કરવા એ માખાપોના હાથમાં છે, એ વાત આર્ષ વૈદક અને

અંગ્રેજ વૈદકનાં પ્રમાણો સાથે સિદ્ધ કરી આપનાર શાસ્ત્ર.

આવૃત્તિ ત્રીજી કી, શ. ૨).

ધાત્રી શિક્ષા—મુલાવઠ સંબંધી શાસ્ત્રીય મંથ. ગંભીરિયાનમાં

ચતાં દરદોના ઉપાયો તથા પાલવાના નિયમો, પ્રસવ માટે પ્રાયમિક તૈયારીઓ,

પ્રસવની ત્રણ અવસ્થાઓનું વર્ણન, કસ્ટવાવડના કારણો અને

ઉપાય, મુલાવડીની સારવાર તથા બાળક ઉછેરવાનો નિયમો એક મુલા-

વડીને મોકવામ્હ સમજાવે છે. આવૃત્તિ ત્રીજી કી. શ. ૨).

રોગી પરિચર્યા—આંદાની માવજત વિષે સંપૂર્ણ જ્ઞાન મેળવવાનો

ગુજરાતી શાખામાં પ્રથમ મંથ. કી. શ. ૧૧૧.

ગરીબોનો વૈદ—દરેક દરદની સામાન્ય સમજણ; ધરમયુ અને

સસ્તા ઉપાયોના સમજનો મંથ કી. શ. ૨.

સ્ત્રીઓનો વૈદ—સ્ત્રીઓનાં ખાસ દરદો, તેનાં લક્ષણો, કારણો

તથા ઉપાયોનો મંથ કી. શ. ૧૧૧.

બાળકોનો વૈદ—બાળકોનાં ખાસ દરદો. તેનાં લક્ષણો, કારણો,

તથા ઉપાયોનો મંથ. કી. શ. ૨).

મુલાવસ્થાનો શિક્ષક—મુલાવ સ્ત્રીપુરુષોનાં કર્તવ્ય તથા ફરજનો

આદર્શ શિક્ષક. કી. શ. ૧૧.

મજબૂત ઠેકાણું—ગુજરાત આયુર્વેદિક કાર્મસી—અમદાવાદ.

પી. બ્રધર્સ શાહીવાળા,

હરેક જાતની દેશી ચાહી જેવી કે રાષ્ટ્રીય, કોપીંગ, રબ્બર સ્ટેમ્પીંગ, માર્કીંગ, સ્ટામ્પોમાર્કીંગ, તથા ચાહીનો પાઉચર, શુદ્ધ પગર, બેનાવનાર તથા વેચનાર. અમારે ત્યાંથી છુટક તથા જ્યાખંધ માલ મળશે તે સિવાય મોટે પ્રાપ્તલીસ્ટ મંગાવો.

ટેકાણું-કચ્છાણુ ખેતીની ચાલી, કાચવાડી-મુમ્બાઈ

વિજળીના દીવા.

- ૧ નાના મોટામાં રાખી ચકાપે છે.
  - ૨ અગ્નીની બીલકુલ ધારતી નથી.
  - ૩ તલ દીવેટ કે ટીવાસળીની જરૂર પડતીજ નથી.
  - ૪ ફક્ત ચાપ હળાવનાં બધીજ બપકાતાર રાસની પાપ છે.
- કોમત રૂ. ૨૫, ૩, ૪, ૫, ૬ અને ૮.
પોસ્ટલ આદ આના સ્પેર બોટરી કોમત રૂ. ૧).
પોસ્ટલ ૪ આના

શું તમે હૃદયથી જ્ઞાતિ

ઉત્પતિ ધમ્મો છો ?

જો ધમ્મતા હો તો

શ્રીમાળી શુભેચ્છના ગાહક

ચક્ર વાંચન ઉપરાંત મોતિ

વિદ્યાર્થીઓ શુભ આશિર્વાદ પ્રાપ્ત કરવા ચૂકશો નહિ.

વાર્ષિક લવાજમ રૂ. ૧૫

દર વર્ષે ઉપયોગી બેટ ૫૫

આપવામાં આવે છે.

ગાહક તરીકે તરત નામ

નોંધાવો.

દી. છ. રાહક. ઇલેક્ટ્રીક સ્ટોર્સ.

હેડ ઓફીસ (મોળપીત) ભોમ્બે ૪.

બ્રાંચીસ (પાંચકુવા, નાર રસ્તા) અમદાવાદ

હાર હેડ ઓફીસને ચિરન્નમે કરવો.

શ્રીમાળી શુભેચ્છક.

સત્યેવદ્ ! ધર્મેચર સ્વાધ્યાયાયાગ્નિમાત્રમદ્ ! ઉપનિષદ્
ચત્કરોપિ વદ્વનાસિ યંજ્ઞદોષિ વદ્વાસિ યત્ !
યત્પત્યસિ લૌક્યેય તત્કુરુધ્વ મદર્પણમ્ ॥ ધો. મ. ગીતા.

વર્ષ ૬ શુ.]   શુભ-શુભાર ૧૯૨૩.   [અંક ૬-૭.]

વિષયાનુક્રમણિકા.

૧. વિષાદ છે	ચ. મં. જોડા	૧૨૬
૨. પામર તણું હમ્બુ ૧૬૧.	" "	૧૩૦
૩. સનમ્ શુભાર્થે આ ખેલ.	પ્રો. ન. ધા. દવે.	૧૩૦
૪. ખેડારે અનુભવ-ગુણવિધિ.	કા. બા. જોડા.	૧૩૧
૫. આપણી નમસ્તિ.	ર. શી.	૧૩૩
૬. સામગ્રી	મ. મં. જોડા.	૧૩૫
૭. સમાજની પ્રગતિમાં આપણો ફરિસો	મ. મુ. ત્રિવેદી.	૧૪૦
૮. પત્રિકા નં. ૩.	વિ. ગી.	૧૪૨
૯. " નં. ૪.	" "	૧૪૩
૧૦. વિદ્યાર્થી આશ્રમો: રિપોર્ટ	" "	૧૪૨
૧૧. હાલન-પામ	" "	૧૪૫
૧૨. ખેડારને અવસાન.	ત. ગી.	૧૪૦
૧૩. શી. બા. સંપાદન	વિદ્યાર્થે દિવેદી.	૧૪૧
૧૪. નાનિય સમાચાર.	કુળ ૬૨ ખીજી.	

તમ્બી સને પ્રવાસીક

અંબેદકાઈ ત્રિવેદી, એમ. એ.

લોકતજાના, ૪૧૦૩-૦૨-મજાદાવાદ.

સાનપનિર પ્રી-લિંગ પ્રેક્ષર્મ કંઈસાન અપરણે માધુ.

લગેરીની રેત, રાજપુર-અમદાવાદ.

જાતોય સમાચાર.

બુનાગઢ:—વિપ્લવચંદ્ર દુર્ગાચંદ્રના પીપાહ નગનગર ત્રવાડી જતા રાંદર શિવરાંદરની પુત્રી સંસ્કૃતી જેરે શામળ વદ ૨૨ના રોજ થયાં હતાં. તે પ્રસંગે રા. પં. વરપત્ર તરફથી અમદાવાદ છાત્રાલયને આપવામાં આવ્યા હતા.

વ્યાસ દેશવલાસ ગીરજાચંદરની પુત્રીનું વેશવંશ મોગજીવાળા પોરા વલભદાસ કામેશ્વરના પુત્ર જેરે વેશાળ વદ ૧ મંગળવારના રોજ થયાં છે. તે પ્રસંગે પોરા વલભદાસ તરફથી અમદાવાદ છાત્રાલયને રા. પં. બેટ આપવામાં આવ્યા હતાં તથા રા. ૧૦૦ બુનાગઢ મહાસક્ષીના મંદીરના છવો દારઅર્થે આપ્યા હતા.

રામોદ:—ઝોજા શામળ વિશ્વનાથની પુત્રી ખાગીરથીના સમ વેશાળ વદ ૧૨ના રોજ કચ માંડીના ત્રિવેદી ભાઈચંદર પિતાંજરના પુત્ર અમૃતલાસ સાથે થયાં હતાં. તે પ્રસંગે ઝોજા શામળભાઈ તરફથી અમદાવાદ છાત્રાલયને રા. પં. આપવામાં આવ્યા હતા. જાન છ દિવસ રાંખવામાં આવી હતી.

સુબાઈ:—રા. અંબાચંદર બંગવાનલાલના પત્ની તામે જડી વેશાળ વદ ૭ ને સોમવારે દેવસોહ પામ્યાં છે.

ગિતલ:—ડાઈર દયાચંદર જગજીવનના પુત્રી બ્યાકુવર વ્રજુ નાની દીકરીઓ મૂકી વેશાળ વદ ૧૦ ને શુક્રવારે ફેલોસવાસી પામ્યાં છે. તેમની પુણ્યાર્થે ઝોજા કેટશ્વર મુદરેજ તરફથી અમદાવાદ છાત્રાલયને રા. પં. બેટ મોકલવામાં આવ્યા હતા.

ભુજ:—ઝોજા મંગળ નારજીના પુત્ર સુભાષચંદરના લગ્ન મોળ માં ત્રવાડી સક્ષીચંદર ડોસાજીની પુત્રી સક્ષી જેરે થયાં હતાં. વરરાજા આદીના પાપાકમાં હતાં. તે પ્રસંગે પુણ્યાર્થે ઝોજા મંગળ નારજી તરફથી રા. પં. અમદાવાદ છાત્રાલયને બેટ તરિકે આપવામાં આવ્યા હતા. તથા તેમની પુત્રી સી. બેને રંજીપાતનાં લગ્ન માંડીવાળા ઝોજા પ્રાણવન કુંવરજીના પુત્ર કેરસંદાસ જેરે થતાં તે પ્રસંગે પુણ્યાર્થે પીળ રા. ૧૦ અમદાવાદ છાત્રાલયને બેટ આપવામાં આવ્યા હતા.

તણાળા:—ત્રવાડી દામજી રંજીજી તરફથી અમદાવાદ છાત્રાલયને વિવાહીઓ નર્મદાચંદર ગોપાળજી ત્રિવેદી તથા બાલાચંદર દેવચંદર બટને રા. સાહ સાહ નિશાળની શી મટિ સ્કોલરશીપ તરિકે આપવામાં આવ્યા છે.

શ્રીમાળી શુભેચ્છક.

इच्छन्तुमं यः स्वपरस्य नित्यं कृन्तत्यशुभं कुलवेयो तस्य ।
विचार्यै चयं पिहरन्तु सर्वे श्रीमाली शभेच्छक इच्छतीत्यम् ॥

(જે મનુષ્ય હમેશાં પોતાનું તેમજ પારકાનું શુભ ઇચ્છે છે તેનું અશુભ શ્રી મહાલક્ષ્મી નાશ કરે છે. આ સૂત્રનો દરેક બંધુ વિચાર રાખી તે પ્રમાણે વર્તે એમ શ્રીમાળી શુભેચ્છક ઇચ્છે છે. રા. મ. ભયાચી)

પુ. ૪ યુ.]

જુન-જુલાઇ ૧૯૨૩

[અંક ૬-૭

ધિકાર છે.

(ગઝલ.)

(૧)

મેલા બનો શાને રહી,
મિથ્યા મમત્વ વિમોહમાં ?
અહીં મર્યો શિદ્ધને સતત,
પારસ્પરિક વિદ્રોહમાં ?—

(૨)

નિજ પિંડ પોષેજમાંજ શું,
સમજે એવન સાધ્યને ?
ગર્વિષ્ટ, કિંવદ રહી, ન વર્ગો,
જ્ઞાતયી વાત્સલ્યને !—

(૩)

ચાહો, સહો, સેવો, અવરને,
મન્ય તો અવતાર છે;
સ્વાર્થે રમ્યા રહેનારના,
મનુ જન્મને ધિકાર, છે.—

પ્રાગજ્ઞા રહે... અદ્રશ્ય મંગળ આજી

પામર તળું જીવ્યું વૃથા.

(ગઝલ)

(૧)

સરી ચરણુ ચરણે રમેલથી,
પૂજન ન પ્રિયજનનાં કર્મો;
મીઠા પરાગ પદાબજના,
શીર્ષે ન વ્હાલપથી ધર્યા—

(૨)

શારવમયિત દિલ્લારનાં,
માન્યા નહિ ગુણગાનથી;
સગ્યા ન કદિએ પ્રેમ મળે,
આત્મના બસિદાનથી—

(૩)

જીવ્યા ન જો ઉરસાગર,
અમૃત તરંગ અખેદનો;
પામર તાલું છોડ્યું વૃથા,
પ્રીતિ ન જો પરવેદના—

પ્રાંગણ ૩ : : ચંદ્રકાન્ત મંગળજી આચાર્ય

“સનમ્ જુગારનો આ खेल—”

સનમ્ જુગારનો આ ખેલ, નસીબી દાણુ દેવું છે;
અને જો દિસૂમતે આપ્યું—પ્રીતિથી તેમ લેવું છે.
ન ચાલે જોર નાલિમતું; ન આલમનીય પરવા છે;
તમારે પાંચ છે મસ્તક; ન માલમની ન પરવા છે.

અમારાં હોય જે ખેડી, રહો જ્યાં હોય ત્યાં ખેડી,
 અમારે કાળજે ખોસી, મગર કાતિલ કંટારી છે.
 નથી રડવો નિગરનો ધા, દબી નાદાનની નજર;
 અમારી લાંબી અંતરની—અમારી લાંબી ખુમારી છે.
 ન જોશો ફાટતી આંખે, અમારા ઘાટ ના રોશો;
 મગર ધાયા નિગર માંહે—ન આતશની સુમારી છે.
 તમે રસ્તે તમારે છો—અમારી વાત ન કરશો;
 મગર માંહે બજે ભડમડ—અમારી આ ખીમારી છે.
 ગણો નાદાન ગાંડો પથ્થુ, તમારી નાતવાની છે;
 દીવાનાના નિગરની આ—અર્ધસિ કો સવારી છે.
 ન સુલતાની છે આલમની—મગર સુલતાની માની છે;
 અમારી શાહીની માંહે—શુઓ જાલિમ ખુવારી છે.
 તમારી મર્જ ના, ના, નહિ, અમારૂં દર્દ જોશો નહિ;
 તમારી નાતવાનીની—અમારી આ સવારી છે.
 સનમ! પ્રેમે રહેજો! તમારી વાસના હ છે;
 અમારી આસનાઈમાં—જગતની આ સુમારી છે.
 પ્રો. ન. પ્રા. દવે.

શ્રી ઓ

સ્હારો અનુભવ-શુકલતિર્થ.

લીંબડી પરિવેદે પસાર કરેલા ડરાવે સમજાવવાને તથા તેના અમલ
 માટે ઉત્સાહ ઉત્પન્ન કરવાને અને સ્થાનિક સમિતિ સ્થપાવાના કામે હું આ
 આવાડીએ શુકલતિર્થ ગયો હતો. શુકલતિર્થ એ પ્રાચિન યાત્રાનું સ્થળ છે.
 કાતિક શુક્લ પૂર્ણિમાએ તો ત્યાં મોટી યાત્રા ભરાય છે. જગત પ્રસિદ્ધ પતિત
 પાવનિ નર્મદાના પવિત્ર તટપર તે આવેલું છે. જગ મહાદુર નર્મદાના બેટમાં
 આવેલા કબિરવડની નિકટ શુકલતિર્થ હોવાથી આમન સામન બંનેની
 પ્રસિદ્ધિ હિંદમાં નહિ પણ વિદેશી પ્રજામાંએ જાણીતી છે. સ્વર્ગસ્થ કવિ

નર્મદાકાંઠે પોતાની ઉત્સાહપ્રેરિત વાણીમાં આ રચણોને જોવા નગતનનને આકર્ષ્યા છે. શુક્લતિર્થ ખી. ખી. સી. આદિ. નાં અમારગામ રોશનથી પાંચ ગાઉ હોઈ દમણીઆ-ગાડામાં જવાય છે... અંકલેશ્વરથી નોંદાદ જતી લાઇનના ઝપડીઆ રોશનથી પણ પનાઈમાં નર્મદા-ઉતરી જવાય છે. આ માર્ગે માત્ર ત્રણેક માઈલ ચાલવું પડે છે.

વેદાધ્યયનમાં જેમ હિંદમાં કાશી પ્રધાન ગણાય છે, તેમ ગુજરાતમાં શુક્લતિર્થ ગણીએ તો ગણી શકાય. કારણ કે ત્યાં વેદાધ્યયન કરનારા બ્રાહ્મ-ધર્મના પ્રેમી જુદેવો ઠીક વસે છે. આપણી જ્ઞાતિની વસ્તીવાળા રચણોનું તો શુક્લતિર્થ કાશીજ ગણાય. ગુજરાત કાઠિઆવાડમાં જેટલા જ્ઞાતિના કંઓ પ્રભાવિક વેદધર્મના અનુરાગી મળી શકે તે કરતાં એકલા શુક્લતિર્થમાં વધારે મળી શકે. બાળક વિદ્યાર્થીઓને પણ સામવેદ ભણાવવામાં આવે છે. આજ પણ ૮-૧૦ વિદ્યાર્થીઓ સામવેદ બજે છે. સમાધિરથ થએલા પૂર્વાશ્રમી પ્રાણુકાંઠે શુર બાવનગરમાં સામવેદનું એધ્યયન કરાવતા, તેમજ સામવેદી આહુનિક હપાવી જ્ઞાતિ ઉપર ઉપકાર થયો છે. નાનપણથીજ તેમનીજ વિકસાએ હું શુક્લતિર્થને ધાર્મિક ભાવનાવાળું જ્ઞાતિમાં શોભારૂપ સ્થળ માનતો હતો. તેના આજે ઠેકથેકે પ્રત્યક્ષ અનુભવ થયો.

પરિપક્વના કામે હું ગુજરાત, કાઠિઆવાડનાં જે જે રચણોમાં ફર્યો છું ત્યાંના કરતાં શુક્લતિર્થનો અનુભવ મહેને નોંધવા જેવો જણાયો. તેમાંથી જ્ઞાતિભાઈઓને કંઈક જણવા જેવું, કંઈક અનુકરણમાં શુકવા જેવું મને જણાયું તેથી આ પાનાં હું નકામાં નથી ચીતરતો એ વાંચ્યા પછી ખાત્રી થશે.

શુક્લતિર્થમાં આપણી જ્ઞાતિના અત્યારે સાઠ ઘર છે. અને તે બે ભાગમાં વહેંચાયલાં રહે છે. આયેમણી મોર્ગેથી શહેરમાં પેસતાં જમણા હાથપરજ આખા ગામમાં હડીને આંખે વળગે એવી બ્રહ્મપોળ આવે છે. જેમાં બે તરફની લાઇનના ધરો લગભગ સામસામી સરખીજ બાંધણીના સામા છેડાં સુધી આવે છે. એજમણે માણસ તો ઘર પણ જુલી જાય, એવી સામાન્ય બાંધણી છે. આ બ્રહ્મપોળમાં આપણી જ્ઞાતિ સિવાય ખીજ કોઈ પણ જ્ઞાતિ વસતી નથી. જ્ઞાતિનો મોટો ભાગ આ પોળમાંજ રહે છે. માત્ર દસ બાર ઘર ખીજ વિભાગમાં રહે છે. અને બે ત્રણ ઘરજ છુટા હવાયા રહે છે. આ પ્રકારની વ્યવસ્થા પૂર્વકાળમાં ધોળકામાં હશે એવું ધોળકાની સિંચેતિ જોતાં અનુભવાય છે.

સાઠ ધરમાં ચાર તડ છે. આ તડો વૈરમાવતે લીધે નથી, પરંતુ ખાવા ખવરાવવાની સગવડ ખાતર પાડવામાં આવેલાં છે, એકંદરે શાંતિ તો એકજ છે. જોને શાંતિ બોજાન કર્યું હોય તે આખી શાંતિ જમાડે છે અને તડ કર્યું હોય તે તડ કરી બેસી રહે છે. તેની કોઈ ટીકા કે પંચાત કરતું નથી. શાંતિની જગ્યા પણ સુંદર અને સગવડવાળી પોળનાં મોખરેજ છે.

શાંતિબંધુઓની એકંદરે સ્થિતિ સારી છે. જમીન જગીર વગરતું તો એકેય ધર નથી. ઝોઝાવત્તા પ્રમાણમાં બધાને પોતીકી જમીનો છે. લગભગ શુકલતિથની એકંદરે જમીન અગર તો અર્ધો ભાગ શાંતિભાઈઓનેજ ધરે છે એમ કહેવાય. યુવક વર્ગનો મોટો ભાગ આસપાસ ગાયકવાડી રોડમાં તથા બ્રિટિશ રોડમાં નોકરીઆતે છે. પણ લમાઈકે પ્રસંગે લગભગ બંધાયે આવે છે અને પોત પોતાનું કામ ઉપાડી લે છે. કોઈને કાર્યમાં અંક-ચંચળ પડેલી નથી.

અહીંપણ કળિયણું અને ધાકડનો વિભાગ તો છે જ. ધાકડનાં ધર માત્ર ૩-૪ છે. જે કે તેઓ ખીલકુલ દન્યાવિક્રય તો કરતાજ નથી છતાં તેમને ધાકડ કેમ કહેવામાં આવે છે એ વિચારવાનું છે. શાઆતી પ્રમાણે પુણ્યથી પાપનો નાશ થાય છે પણ શાંતિ બંધારણમાં સદેહર્મના પ્રભાવે પણ પડેલી ડાપ લુપ્તાતી નથી અને અકર્મ આગળ આવતું નથી. એજ શાંતિઓની અધમતાની નિશાની છે !

આખું શુકલતિથ ગામ ઝૂંપેને બહારગામ દન્યા આપવા ધંધળું નથી. અંગાડ બંરકાલ દન્યાઓ આપેલી પણ હવે તો તેથે બંધ છે. શુકલતિથે, બંરકાલ, સુરતે, નંદુરગાર અને વિજાપુરે એ પાંચ ગામનો જથ્થો કહેવાય છે પણ તે માત્ર નામનેજ જાણાય છે. આવી સંકુચિત વૃત્તિથી દન્યા આપવા સેવા દેવામાં ધર્મનિધિ લાંબા સર્ગપણોનો પણ લાગ થાય તો નેવાઈ શું ? બધા પડતું લે છે અને તે નાની રકમથી વેધીને જમાનાના આગળ વંધવા સાથે આગળ વધ્યું છે !

આધુનિક એક જીવતી સી ઉપર ગમે તેવા કારણે પણ કોઈ કરી લામ કરી રાહતું નથી, તેમ ઉમ્મરની હદ કુદાળા પછી જદ લામ પણ થતું નથી. આ શિવાજ ધણો ઉત્તમ છે.

કેળવણીનો જોષએ તેટલો પ્રચાર નથી. ચારેક યુવક મેટ્રીક બંધ્યા છે, એકે ભાઈ ઇન્ટરમીડીએટમાં છે. આથીજ શાંતિની બાબતમાં અહીં કેમ

વધારે પ્રચાર થઈ શકતો નથી. વિચારો સંકુચિત રવા છે તો પણ કેટલાક કાર્યો પ્રગટાવે પાત્ર છે.

યુવક મંડળની સભામાં રાત્રે મને લઈ જવામાં આવ્યો. ૨૦ યુવકો હતા. બધાય ખાદીના સ્વદેશપ્રિય સ્વાંગમાં. સ્વદેશ સેવા અને જન સેવા બળવવાના પણ તેટલા જ ઉત્સાહી બાઈ જ્યંતીલાલ તથા ભાઈ અમિટોની આ બાવ પ્રચારી રહ્યા છે. આ ભાઈઓએ હાલમાં ગાંધીજીઓમાં ભાવનાનો અને સામ્યતાનો ભાવ ઉત્પન્ન કરવા માંડ્યો છે. મંડળનો નિભાવ ગાંધીભાઈઓની મદદ ઉપર છે. મદદ પણ મળતી તો જાય છે. ઘણા યોગ્ય પ્રમાણમાં શ્રીમાળી આશ્રણ પરિવહના ઠરાવો સમજાવવાને, તે તરફ અસિ- રચી ઉત્પન્ન કરવાને માટે આ મંડળ તરફથી પ્રયત્ન કરવામાં આવે છે. પરંતુ હજી જુની અજ્ઞાનતા એકદમ નાશ નથી પામી એટલે. ઉત્સાહમાં નિરુત્સાહ મોટે ભાગે લેવાય છે. યુવક મંડળે બોલાવેલી ગાંધીની સભામાં ભાગ્યેજ કોઈ જાય છે. જ્યારે ગાંધીના પંચની એક કોષ્ટ ગાંધીના સ્થાનિક, દારણે મળતી હોય ત્યારે તો બધાય ભેગા થઈ શકે છે. પરંતુ પાસ્ટી વાતને સમજાવવાને કોઈ તૈયાર નથી. એવું દારણ આધુનિક મંદુરિતિના અભાવ અને પેશોય આપવો પડશે એવી ધારતી !

યુવક મંડળના કામે તો મને દંગ કરી મૂક્યો. જે આપણી ગાંધીની બહેણી યસ્તીવાળા ગામોમાં આવા સેવા બાવનાવાળા શુદ્ધ હૃદયી સ્વયંસે- વકોના યુવક મંડળે બંધાય તો એ પાંચ વર્ષોમાં પરિવહના કાર્યકર્તાઓને સ્થળે સ્થળે ફરવું પડે નહિ અને પરિવહની સર્વમાન્ય આજ્ઞાઓનું સંતુલન વિના વિલંબે પાલન થાય. જાવનગરમાં અને અમદાવાદમાં આવા મંડળો છે. પરંતુ તે મંડળો કરતાં આ મંડળમાં કંઈક વિશેષતા છે અને તે એ કે યુવક મંડળના બધાય સભ્યો એક બે આગેવાનોના એવા અંકુશમાં છે કે બિવિધમાં તે ગાંધીના અયોગ્ય રિતરિવાજો સાથે દેવાય સત્યાગ્રહ પણ વખત આવતાં કરવાને તૈયાર થાય તો ના નહિ કદી ચકાવ. એકમાર્ગી બુદ્ધિને સહન પાંચે વાગવાનો આ એક રસ્તો આવકારદાયક તો છે જ. વળી ભાઈશી બદલાઈ યુવકમંડળ તરફથી અરજોદાય નામનું દસ્તલિખીત માસીક આજ દોઢ વર્ષથી પ્રસિદ્ધ છે. તેના બીજા વર્ષેના છઠ્ઠો અંક મારા લેવામાં આવ્યો અને તેમાં મોટે ભાગે સામાન્ય મૃતિએ લેખો લખાય છે. છતાંય ગાંધી ઉગતિ પોપટ ભાવનાની અંખી તો દોાય છે. હાલમાં દરેક માસે આ માસિકના વધારાપે એક અર્થો હુસોય ઉપાવી પ્રગટ કરવાની

મંડળના ઇચ્છા છે. આ વધારામાં તો ખાસ માતિને ઉત્તિ પંથે દોરવાના વિચારોનું પ્રગટ કરવામાં આવી દરેક સ્થળે તેની એકેક પ્રત મોકલવામાં આવશે. એક બાદ આ પ્રત દરેક માતિશુભ્યોને વાંચી સંભળાવે આ ચોજના ઉત્તમ છે. પરંતુ દરેક સ્થળે આવાં યુવક મંડળો નથી. કેટલેક સ્થળે યુવકો ઉત્સાહી છે. પણ વારંવાર માતિબાધ્યોને તે સાંભળવા એકદમ થવું પણ ગમશે નહિ. તો પણ આ શરૂઆત બિવિધમાં સાદું કરશે એની તો ના નહિ કહી શકાય. આ યુવક મંડળ હસ્તક 'સાર્વજનિક વાંચનાલય' સાથે છે જેનો લાભ આખા ગામને અને પરદેશીઓને પણ મળે છે. હાલમાં શુભાશુભ પ્રસંગે આ મંડળે ૪૮ ઉપરાવવાનું કામ હાથમાં લીધું છે. યુવક મંડળમાં જોડાયેલો દરેક યુવક માત્ર ખાદીમાંજ રહેતો હોય તો તે આ એકજ યુવક મંડળ આપણી માતિમાં છે. આવા યુવક મંડળો માતિમાં દરેક સ્થળે જોવાની હું અભિલાષા રાખું છું. આ ઇચ્છા મેં તે યુવકોને ધન્યવાદ આપતાં જણાવી પણ હતી. તેમનાં આત્મ કર્તવ્યમાં વિશેષતાળતાપતાં માતિજનોના વિચારો કેળવવાને અને પરિપૂર્ણ સમાગમમાં વધારે આવતા થાય, હાલમાં વધારે રસ લેતા થાય અને સંભાનતાની દૃષ્ટિએ વિશાળ કાર્ય કરવા હજારો મળતા થાય એવા ઉદ્દેશો જણાવ્યા હતા.

ધાર્મિક કેળવણીની સાથે સાપ્રત કેળવણીને પ્રચાર થવાની વધારે જરૂર છે અને તોજ આ અભિલાષાઓ ફળિત થઈ શકે.

બીજે દીવસે માતિસમુદને એકદમ કરવા રાત્રે એક જાંધુને ત્યાં મંત્ર જગરણના માંગલિક પ્રસંગે જે હલાક વેદમંત્રોના અમૃતમય અવધુનું પાન કર્યાં પછી વિનંતિ કરી. વિનંતિનો સ્વીકાર થયો. પરંતુ દિંદમાં જ્યાં આજ હાલ પેસાની અને મીટ બોજનો જન્મવાની લગુપતા લાગી હોય ત્યાં જળી એકદમ થવાની વાત કેમ સાંભળે? રખે ફંડ થાય તો પેસા આપવા પડે અને શક્તિ હોવા છતાં પણ તે કેમ સાંખી શકાય? જાણેના ત્રણના છ વાગ્યા, કોઈ ન આવ્યું. જામતી વખતે પંચત બેઠી હોય ત્યારે જોડવાની સુમતા સ્વર્ગ. પણ મને એ શંકા હૃદયથી કે ઉપર નીચે થી જામેલા મગજના કકડાઓ મીઠામાં ચિત્તરેક મીઠો મીઠો, હાલને ખટ રસમાં આરવાદ જાળવતા વિવિધ શાકો, પાંપડી, બજાર્યાં, પુરી વિગેરેને પતરાણામાં આવતાં આવંતોથે પેટમાં પધરાવવાની ઉતાવળવાળાઓ, દૃષ્ટિએ જોઈને જ મોઢામાં પાણી લાવનારા છુદેવો, સંજુભર જોનાપર વેરાગ્ય લાવી મારી વાત સાંભળવાની એકાગ્રતા ભરી ફેરજ જાળવવા ઉત્સુક જનશે ખરા? વિચારના અંતે

એ સુચના મુલતવી રહી. બેઠી પંગતે રાત્રે અઠ વાગ્યે એકત્ર થવાનું અને સાંભળવાનું પુનઃ મોટા અવાજે, સાંભળવામાં પણ અનુદારતા વાપરવાના મિથ કપકા રૂપે, એક આગેવાન બાઈએ પુનઃ સર્વને સુચિત કર્યું; પરંતુ અન્યથા અંધારૂં ક્યાં જોવી કહેવત. ખરેખર ત્રયોદશાની ચંદ્રવિકસીત ઉજવળ રાત્રી માંયે કોણ બેજું યાવ? આનું નામજ અંધકાર! ઉપર જણાવેલા શુદ્ધતિ-ર્યની ઉજવળ દારકીદિમાં એકત્ર થવાની અને ડાઈની વાત સાંભળવાની પણ કુરસદ ન મેળવવી. અને અનેક તર્ક વિતર્કોથી શકિત ખતનું એ બધા શુભોદ્ધાર પાણી ફેરવ્યા જોવી ખીના નથી શું?

મારે તો જો કાર્ય કરવાનું હતું તે હવે સંગમગ ધરેધરે શરીને પણ કરી લીધું. બેએક દીવસ વધારે રહેવાનું હોય તો કાર્ય થઈ શકે એની તો પ્રતિતિ છેજ, પરંતુ વખતના અભાવે માર્યા કરતાં કમી કાર્ય થયું.

શુદ્ધતિર્ય એવી શક્તિમાં અને સ્થિતિમાં છે કે જો તે મારે તો પ્રસ્વિદને એક વાર નિમંત્રણ પણ કરી શકે! આ જાવના ઉત્પન્ન કરવી એ હાલતો લાંબા સુવક મંડળ ઉપરજ કરેલ્ય રહેવા હઈ અહીંજ પ્રીતમીશ.

ધાર્મિક જાવનાતો પોષણ શુદ્ધતિર્ય, પુણ્યમાના ચંદ્ર જેવું શુદ્ધવલ્ય મારે જનશે? હૃદયમા ગાતિ પ્રેમનાં સ્વરૂપાં વહેવડાવી સમસ્ત ગાતિ ઉત્તિના સહકાર્યમાં સામેલ જનશે? પરમાત્મા એવો વખત જાણતો આપો એજ અભિલાષા.

વૈશાખ શુક્લ
પુણ્યત્રિ.

કરીરામ ભાગશંકર-આજી.
પ્રેમી

આપણી જાગૃતિ.

कर्तव्यमेव कर्तव्यं प्राणैःकंठ गतैरपि ।

अकर्तव्यं न कर्तव्यं प्राणैःकंठ गतैरपि ॥

આ શ્લોકનો અર્થ સમજવાના દીવસો હવે દૂર નથી. સંપીકું વાતા-વરણ પ્રસરાવવા માટે ચોમેર ભગીરથ પ્રવલ્લો થઈ રહ્યા છે. આજસ-અ-જાનરૂપી અંધકારનો નાશ કરવા ઐશ્વર્ય જ્ઞાનરૂપી સૂર્ય પોનાના સોનેરી

કારણોને આધારીત રીતે પ્રસરાવવા તત્પર થઈ રહ્યા છે. જેથી કોઈ કોઈ ઉદ્યમી મનુષ્ય ખીજાનાનો ત્યાગ કરી કર્તવ્યોદય થતા જાય છે. આપણી ગતિ પણ હવે સુશુભાવસ્થાને ત્યજી નિઃશ્વરસ્થાને પાત્ર થતી જાય છે. કોઈ કોઈ જગ્યાએ કોઈ કોઈ વખતે પરિપદની હાક અમલ કરી રહી છે જેથી અમુક વખતે પણ સંપૂર્ણ નિઃશ્વરતા આવતાં-પોતાપણાનું જ્ઞાન થવાથી પોતાની કર્તવ્ય દિશા તરફ સૌ કોઈનું મિત્ત દળતું રહેશે.

અધાપી પર્યંત આપણી ગતિ રૂઢી પ્રાધાન્ય થઈ પડી હતી. જેથી તેનાં કેવાં કેવાં પરિણામો આન્તરીક તેમજ બાહ્ય રીતે દેખાવમાં આવેલાં છે-આવે છે-તે વાત તો સર્વને વિદીત જ હશે. કન્યા વિક્રય, માટાં, આવાં કૃત્યોની કરાતી, દલાલી વીગેરે વીગેરે ક્રિયાઓના અધમ ઉદાહરણો આપણા માંના ધણીઓએ અનુભવ્યા-જોયા-હશેજ. છતાં પણ હવે, જેમ રાત્રીના બીપણે અંધકાર પણ અમુક વખતે અત્યંત તેજસ્વી પ્રદાશમાં બદલાઈ જાય છે, તેવીજ રીતે આપણે પણ આપણામાં ઉત્થિત થતા અધરિત કૃત્યોરૂપી અંધકારને બદલે આપણામાં તદ્દન તેના સ્વરૂપને વિરોધી આભાસમાં જોવા શક્તિવાન થઈ અંધકારના નાશ માટે સર્વ સાધી ભગવાન દીવાકરની આવશ્યકતા છે. આપણી પરિપદનો પુનરુદ્ધાર એક વખતે આપણા કુકર્મોરૂપી અંધકારનો નાશ કરનાર પ્રતાપી સર્વનારાયણનું કામ કરી બતાડશે એવી આશા રહે છે. અત્યારે તો જોઈ પરિપદને અંધકારમાંના એક દીપકની માફક લેખી શકીએ અને તેથીજ શાન્તિપ્રીય મનુષ્યોનું એ પ્રથમ કર્તવ્ય છે કે તે દીપકને ધારેલા સમય સુધી પ્રદીપ્ત રહેવા માટે ચોખ્ખ સાધનોથી પુષ્ટ રાખવો.

આપણી ગતિ તો શું પરંતુ આંખો દેશે અત્યાર સુધી ગદગદ નીંદાવલ પડ્યા હતા; પરંતુ આખરે એક યુવોએ મજરકું થવાની નાણું ફરવા માટે ચોમેર કુદી કુકડે કુક હરવા માંડ્યું જેથી એકાએક સર્વની આંખ ખુલતાં ખુલતાં એક પછી એક ધીમે ધીમે પોતાના ખીજાનાને સંપેટવા પ્રયત્ન કરવા લાગ્યા. આપણા માટે પણ આવુંજ હતું એમ કહેવું એ અયોગ્ય નહીં ગણાય. આપણે પણ કુકદાનો અવાજ સાંભળ્યો અને નિઃશ્વર થયા; કર્તવ્ય દીશા તરફ આંખો ચોળતાં ચોળતાં દૃષ્ટિ કરી તો એક કીરણ દૃષ્ટિ

ગોચર થયું અને લાન થયું કે પ્રાતઃકાલ-થયો. પ્રાતઃકાલને અનુસરે, મોડું પણ જોએ અર્કતબ્ધનો ત્યાગ કરે અને જે કરવા યોગ્ય છે તેને માટે ખાલ આપો. પણ હૃદ્યા હવે હોડો.

આટલું જ્ઞાન થતાં બીજાનું ત્યાગ્યું એટલે રોજના તેમજ નવીન અનેક ક્ષેત્રો સામે ખડાં થયાં એટલે તેઓને પણ બળવ્યે છુટકો. અલ્પમતા આથી ગમરાવા લાગી કે આટલાં ક્ષેત્રો આપણે કેવી રીતે કરશું? એકાદ જે હોય તો હજી હીક; પરંતુ આતો ગાફે બરતાં પણ વધી પડે. માટે પ્રથમ ક્યું કામ હાથ લેવું? આ કામ કરવાથી આવું થશે અને પેલું કામ કરવાથી આવું નીપજશે આવા આવા વિપાદો મવા લાગ્યા જેથી તેનું નિવારણ કેમ કરવું એ પ્રશ્ન સ્વાભાવિક રીતેજ ઉત્પન્ન થાય.

આપણે જાણ્યા તે વાત સત્ય છે; પરંતુ તે લાંબી નિદ્રાનું ઘેન હજી અસર કરી રહ્યું છે. ત્યાં સુધી આ ઘેન નાશ નથી પામ્યું ત્યાં સુધી આપણે અભ્યવરથ છીએ, અસાવધ છીએ જેથી વળી કદાચ પાછો બીજા નાવશ થઈ જઈશું એવો ભય રહે છે. આવી પરિચયિતિ દુર કરવા માટે આપણે તે ઘેનના ત્યાગ કરવો રહ્યો. આ ઘેન તે બીજું કાંઈ નહીં પરંતુ આપણામાંના ટેટલાક, સડાઓ છે. તેનો જો ત્યાગ થાય પછી શું બાકી રહે? કન્યા વિક્રયના ભવાદા જે પરદેશ ગમનનાં પ્રાયશ્ચિત્તનો સંતોષકારક નીવેડો. થઈ જાય અને સુખ્યત્વે કરીને ઘાંઘળો ઘાંઘળ મદદવા શ્વાનચત્ર ઘુર્ચરાયસે એટલે બાહ્યજી યાત્રિ એવી છે તેઓ. એકે બીજાને જોતાંજ શાનની માફક દેવાગ્રિથી બળવા લાગે એવી જે હક્તિ પ્રચલિત થઈ રહી છે તે પણ દુર થઈ જાય.

પ્રભુ સર્વને કર્તવ્યથી વિશુદ્ધ થતા, અટકાવી જે કર્તવ્ય છે તેની મોદ દેવડાવી યોગ્ય સાધનોથી તેનો અમલ કરાવે. કલ્પલ મધુના.

લી. રમણીકલાલ શીવશંકર-મંગરોજી.

શાસ્ત્રી.

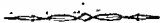
હિમાલય પર્વત પર એક શાસ્ત્રીનું ઝાડ હતું. તે ધણું જ મોટું હતું. તેથી તેની નીચે હાથી, સિંહ, વગેરે વનપ્રાણી આવીને વિસામો ખાતાં હતાં. એક દિવસ નારદ મુનિએ ઝાડ પાસે આવીને પુછ્યું કે હું શાસ્ત્રીતરુ (સેમળા) તું આવા હંચા સ્થળમાં એકલો આવી રીતે ઉભેલો છે તેથી મને આશ્ચર્ય થાય છે કે પવન તને કાંઈ હરકત કરતો નથી? પવન એક સપાટાથી મોટા મોટા ઝાડોને પાડી નાંખે છે અને તને ધ્રુજ કરતો નથી માટે શું તે તેની સાથે દોસ્તી કરી છે? શાસ્ત્રી બોલ્યો કે મુનિરાજ હુંતો એવો પરાક્રમી છું કે પવન મને કાંઈ કરી શકતો જ નથી. પવન મારો દોસ્ત નથી. હુંતો મારા બળથી જ ઢળી રહ્યો છું. મેં ધણી વખત તેના બળને તોડી નાંખેલ છે. કહાડું મિય મુનિરાજ બોલ્યા કે અરે શાસ્ત્રી તું અનિમાન કર નહિ. બધા દેવો પણ વાયુદેવને નમીને આસે છે. તું વાયુદેવનું અપમાન કરે છે તે સાઈ કરતો નથી. અનિમાનનું ફળ ધણું ખરાબ આવે છે. ત્યાંથી નારદમુનિ વાયુદેવ પાસે ગયા અને બોલ્યા કે હિમાલય પર્વત ઉપર રહેલા શાસ્ત્રીએ ગર્વિષ્ઠપણાથી આપના બળને એવું ધિક્કારી કહાડ્યું છે કે તેના ચપ્પે ચપ્પે તો હું તમને દહેતો નથી. આ સાંભળી વાયુદેવ શાસ્ત્રી પાસે જઈને બોલ્યા કે તે મારા બળને નારદજી પાસે ધિક્કારી કહાડ્યું છે. તેનો સ્વાદ હું તને આવતા પ્રભાતમાં અખાડીશ. તારી નીચે બ્રહ્મદેવે વિશ્રાંતી લીધી હતી તેથી હું તને હેરાન કરતો નહતો. શાસ્ત્રી બોલ્યો કે તમારાથી યામ તે કરી લેજો. હું તમારાથી ડરવાનો નથી. વાયુદેવે કહ્યું કે ઠીક છે. સવારે વાત. શાસ્ત્રીએ વિચાર કર્યો કે હું વાયુદેવના બરોજારીયો નથીજ. તે (વાયુ) સૂર્યોદય થતાં મારો નાચ કરશે માટે હું પોતેજ મારી મેલે પડી. જાડ તેથી શાસ્ત્રી પોતાની મેલે પડી ગયો. સવારે વાયુદેવ જપાટાથી આવ્યા અને શાસ્ત્રીને બૂમી ઉપર સુતેલો દીઠો.

દોહરો.

બૂમી ભરમે ભગિનીઓ, ઘરો ન ગઈ અસ્ત,
શાસ્ત્રી પેડે સર્વને, ગર્વ ખખડે અસ્ત.

મનોરમા મંગળજી આજી.

સમાજની પ્રગતિમાં આપણો હિસ્સો.

કોઈ પણ સમાજની ઉન્નતિ અથવા અવનતિ તે સમાજમાં રહેનારી વ્યક્તિ અને ગાતિને આભારી છે. કોઈ પણ સમાજનો સડો દુર કરવાનું કાર્ય એકલે હાથે બની શકે નહિ. તેને માટે તો વ્યક્તિ સમૂહ અને ગાતિ સમૂહ લક્ષ આપે તોજ તેની ઉન્નતિ સંભવે. હાલની સમાજની ઉન્નતિને અર્થ આપણી ગાતિએ કેટલો ભોગ આપ્યો છે અગર સ્વાર્થ ત્યાગ કર્યો છે તે વિચારીએ.

કોઈ પણ સમાજ પોતાની ઉન્નતિના શિખર પર ત્યારેજ મંદી શો કે જ્યારે તે સમાજની વ્યક્તિઓ ધર્મ, અર્થ, દાગ અને મોક્ષ મેળવવા, પ્રયત્ન-શીલ થાય. મોક્ષનો સંવાલ બાંજુપર રહેવા દઇએ તોપણ ધર્મ, અર્થ અને કામ એ ત્રણ સાધવા માટે આપણી ગાતિએ શું કર્યું છે ?

હકત ૨૫-૩૦ વર્ષ પહેલાં જ આપણી ગાતિની અંદર વેદ ભણનારા તથા ભણાવનારા અને કર્મકાંડમાં કુસળ વિદ્વાનોનો ટોટો નહોતો. આજે તે ટોટો ૨૫૯ દેખાઈ આવે છે. બીજી રીતે જોતાં ગાતિની અંદર અંગ્રેજી બોલતું જ્ઞાન વધ્યું છે ખરું પણ તે જ્ઞાનથી સમાજ ઉપર મંગીન, અસર કરવા કોણે શું કર્યું ? ધર્મના અર્થ શરૂ થયાની એ તોપણ આપણે આ બાબતમાં આપણો હિસ્સો પુરો કર્યો હોય એમ લાગતું નથી. આપણે આપણી શરૂઆત સમજતા નથી તો પછી બચાવવાની તો વાત ક્યાં રહી !

આર્થિક સ્થિતિમાં એ આપણે સમાજ ઉપર કોઈ જાતની અસર કરી શક્યા નથી. ૧૫-૨૦ વર્ષ પહેલાં તો આપણી ગાતિના આપણા વડીલોમાંથી પણ બિશાવૃત્તિ ધારણ કરી રહેલા હતા અને એ રીતે સમાજને જીવનરૂપ હતા. અત્યારે એ રિયલિટી તો નથી, પરંતુ પોતાના ધનનો ઉપયોગ સોફા-પરચોળી ઠામો અને સમાજસેવા અર્થે કરવામાં હજી સુધી કેટલા કટિબદ્ધ થયા છે ? એક જ બોર્ડિંગ અને તે પણ સમાજની નહિ પરંતુ આપણી ગાતિનીજ તે પણ હજી સંપૂર્ણ સંદેહ યદ્ય શક્ય નથી, તો પછી સાર્વજનિક કાર્યો તો આપણા બાઈએ ક્યાંથી કરી શકે ?

દરે ત્રીજો પુરુષાર્થ રત્નેદ્ર દામ જાળવતો-દામ એટલે નિષ્કામશ્રત્તિથી સેવા રજની આપા રાખ્યા સિવાય સમાજમાંવા દરવી તેનું નામ દામ. આ વિભાગમાંએ આપણે સમાજમાં ધણાજ પગલ હીએ. આપણી ગાતિમાં કયા સ્વાર્થભાગી મદદપૂરક સમાજ સેવા કરવા વદ્ત થયોછે? કોણ રજ-શ્રીતિની આપા રાખ્યા સિવાય માન દાનિ સ્વદન દેશ્વા નેવાર છે? અરે સમાજની વાત જાણુએ રાખીએ તેમજ આપણી ગાતિ દિવની વાતમાંએ નિષ્કામશ્રત્તિથી કોઈ કાર્ય કરવા તેવાર નથીને! જેઓ ગાનિ સેવા જાળવવાનું માન આદી વ્યય છે તેઓના દામની અસર દશુ છાતિ ઉપર જ પુરી થઈ નથી તો સમાજ ઉપર તો ક્યાંથી જ થાય. જે સોપા પોનાના મોટા થણા વખતનો જોગ આપી ગાતિ સેવા કરવાની લાગણી વાળા છે તેઓને તેમના દામની અંદર ઉત્સાહ આપવો તો બાનુએ રહો. થરંતુ તેમના દામની અંદર અનેક પ્રદારની ખોટ-ખાંપજુ દાદવામાં અને તેમના દામમાં અનેક અંતરાય હોવા કરવામાં પાછા ન દો તેવા મદદ પુરોતો આપણી ગાતિની અંદર રોડો નથી. સર્વને શ્રીતિ મેળવવાની અને મોટા મનવાની આદા દોષછે થજુ તે દેષજુ યંચિન કાર્ય કયાં વમરજ. એટલે ૩ ના પ્રદારના પુરુષાર્થમાં પણ આપણે દિશ્સો નથીજ.

રેવે સોવા પ્રદારનો પુરુષાર્થ મોક્ષ. આ જાળત આંખ્યાત્મિક વિચ્ચની દોવાથી અને ત્રણે પુરુષાર્થે કયાં સિવાય જનવી કીન દોવાથી તેને પાની શુદ્ધિએ.

આ પ્રમાણે સમાજની પ્રગતિમાં મારા નમ મત પ્રમાણે આપણે કાલો કંકજ નથી. આ સર્વનું મુખ્ય દારજ આપણી ગાતિની અંદર રોડો વ્યક્તિમત રોડ, વેર, મિત્ર બિમાન અને મોટાકની લટી સાવસાજ છે એમ મને તો લાગે છે. અંતમાં તું એટલેજ મળું છું કે પદમાત્મા સર્વ ગાતિઓએ મુશુદ્ધિ આપી રેર, જેર, વેર, મિત્રબિમાન વનેરમાંથી મુખ્ય હરી ગાતિની વ્યક્તિમાં અને સમાજની પ્રગતિમાં રેર. અરુ.

બી. દાનિમેર.

મહિયંદર મુદ્દાંદર પ્રિયો.

પત્રિકા નં. ૩.

યજુર્વેદી અને સામવેદી શ્રીમાળી બ્રાહ્મણ વચ્ચે અરસપરસ રહેતો ભેદ, અને તે કેમ બંધ પાડી શકાય તે બાબત ચર્ચા.

—

પ્રેસીડેન્ટ તરીકેના પરીપદ આગળના મારા બાપણમાં બીજક તરીકે મેં જણાવ્યું હતું કે વસ્તુતઃ યજુર્વેદી અને સામવેદી શ્રીમાળી બ્રાહ્મણો વચ્ચે પળાતો ભેદ અને સંકેત એ માત્ર રચાનિક છે. અને “રચાનિક” પણ કાઠીઆવાડ પૂરતોજ છે. મારવાડમાં અને ગુજરાતમાં અમદાવાદ ધોળકા-આદિ કસ્ટાં જે જમ્યો વસે છે તે જમ્યાના શ્રીમાળી બ્રાહ્મણોમાં જુદા જુદા પૂરાણ ઉપનામો અથવા સંઘાઓ છે તે સંઘાઓ, જેવી કે ત્રીવેદી અથવા ત્રવાડી અને ત્રિપાઠી, દ્વે (દ્વિવેદી) અને જની (યાગિક) એ તમામ બ્રાહ્મણોમાં છે. વડનગરા નાગરોનો જે વિભાગ પોતાને પોતાના પૂરોહિત નાગર વર્ગથીજ અલગ રીતે નાગર ગૃહસ્થથી ઓળખાવે છે તે કિવામના નાગર બ્રાહ્મણો જે બધા વસ્તુતઃ વડનગરા, નાગરા છે તેમાં ત્રીવેદી, ત્રિપાઠી, ત્રવાડી છે. અને આ સંઘાવાળા બ્રાહ્મણો તમામ “સામવેદી” બ્રાહ્મણો છે. આગ્રા, અલાહાબાદ, અને યુનાઇટેડ પ્રોવીન્સીસમાં અને અન્ય સ્થળે “તિવારી” સંઘ છે તે પછી આ ત્રીવેદી, ત્રિપાઠી ત્રવાડીવાળીજ સંઘ છે. મતલબમાં “ત્રીવેદી, ત્રિપાઠી, ત્રવાડી,” સંઘના સામવેદી બ્રાહ્મણો આપણી શ્રીમાળી ગાતિમાં છે તેવીજ સંઘાવાળા બ્રાહ્મણો અન્ય બ્રાહ્મણ ગાતિઓમાં છે છતાં તે ગાતિઓ પછી નાગરની ગાતિ હોય, ઔદિચ્ય, પુષ્કરણા સોમપરા કે અન્ય હોય તેમાં વેદવિભાગથી ગાતિના બે સમુદાય વિભન્ન થતા નથી, થયા નથી, અને અસ્તિત્વ ભોગવતા નથી.

એ પ્રમાણે આપણા પોતાના શ્રીમાળી બ્રાહ્મણના મારવાડ વસતા વિભાગમાં આ ભેદ અસ્તિ ભોગવતો નથી. આપણો જુજ શુદ્ધસતીર્થ અને અરઘાળનો લોપ થતો વેદવિદ્યામાંનો વિદ્યાન્ વર્ગ ખાદ કરીએ તો મારવાડ તો હજી આ વેદવિદ્યા જાળવી રહ્યાના પ્રમાણે મારી પાસે છે. તે તરફ હજી સારા યાગિકો છે પણ તે છતાં તે જમ્યામાં ખાવા ખવરાવવા માટે, કે કન્યા લેવા દેવા માટે વેદ પરત્વે વિભાગ નથી. આ વાત મેં આરંભમાં

હજી તેમ આ વિભાગ સ્થાનિક-કાઠીઆવાડનોનું છે એમ પ્રતિપાદન કરે છે. મને લાગે છે કે અમુક સ્થળમાં બે જગ્યા સાથે વસતા હતા ત્યાં બ્રાહ્મણ બાઈઓનો હમેશની કલેશ કરી ખાનપાનમાં જુદા પડવાની રીતિ પ્રમાણે પ્રથમ બે તક તરીકે વિભાગમાં વહેંચાયા. પછી શ્રીમાળી બ્રાહ્મણોમાં મમત્વનો મોટો દોષ એ વાત સ્વીકારીએ તો એ તે જગ્યાએ પોતપોતાના સગેવહાલે ખીજા ગામોમાં પત્રો લખી જમવા ખાવાના પ્રસંગે આવતાં તક પાડ્યાં અને ખાવા પીવાના તક પડ્યાં એટલે પછી ખાવા પીવાના તકની પડવાટે કન્યાં લેવા દેવાના પશુ વિભાગો પરિણામ તરીકે પ્રાપ્ત થયા. મારા પોતાના અનુભવમાં ખીજા ગાતિઓના ત્રણ દાખલા ખાવાજ આવ્યા છે. કપોળ વાણીઆ બધા એકજ ગાતિ છે. અને તેમાં ઉંચા નીચાના કારણથી દેવ-વાડીઆ અને ધોધારીની સંજ્ઞાઓવાળા કુટુંબો હતા. પ્રથમ એક પક્ષ અને ખીજા પક્ષ વચ્ચે થોડે અથવા ઝાઝે અશે દીકરીઓ લેવા દેવાનો વ્યવહાર હતો. પશુ મહુવા ગાતિમાં જીવતી સ્ત્રી છતાં થોડી મુદતમાં ખીજા સ્ત્રી કરવાનો દાખલો જાણ્યો અને તેમાં ધોધારી અને દેલવાડી બાઈઓ મમતમાં આવ્યા અને પરીણામે એક ગાતિના બે વિભાગ હમેશને માટે પડી ગયા છે. અતે તે વિભાગના અને તે કલેશનાં ખીજા ખીજરૂપે ન રહેતાં હવે જશ રૂપે થયા છે અને તે એટલે સુધી કે અખીલ ભારતીય કપોળ પરીવહ જે મુંબઈમાં સરાઈ હતી તે તદ્દન નિષ્ફળ નીવડી.

મહુવામાં તેજ પ્રમાણે યોગ્ય સર્વ એકજ હતા. પણ તેમાં આગા-ખાનનાં અનુયાયી, અને મસીદીયાના બે વિભાગ પડતાં, તે બે જગ્યા ભિન્ન ભિન્ન વિભાગમાં વહેંચાઈ ગયા છે અને આ જગ્યા અમલમાં આવ્યાને હજી ૪૦-૪૫ વર્ષ થયા નથી ત્યાં એક ખીજા જગ્યા વચ્ચેનો ખાનપાન અને દીકરીઓનો વ્યવહાર સગમજ બંધ પડી ગયો છે.

વડનગરા નાગર ગૃહસ્થો અને વડનગરા નાગર બ્રાહ્મણો વચ્ચેનો વિભાગ પૂણે કોઈ પણ વૈમનસ્થના કારણથી જુદો પડ્યો છે તે પાછો સંધાયોજ નથી. છુટા છવાયા ગુજરાતમાં આ જગ્યામાં લગ્નો એક ખીજા જગ્યામાં થવાના દાખલા છે અને દાખલા ચતા જાય છે તે વાત હજી સ્પષ્ટ છે.

આવી સ્થિતી દશાશ્રીમાળી વૈષ્ણવ, ધર્માનુયાયી સ્વામિનારાયણ ધર્માનુયાયી, અને જૈન ધર્માનુયાયી જગ્યામાં દૈવ્ય યર્ષ છે, અથવા દૈવ્ય યતી જાય છે અને સ્વામિનારાયણ જગ્યા જે ઘણો નાનો છે તેને માટે તો એ સ્થિતિ.

આવી છે કે કંતો તેમણે પોતાનો ધર્મ છોડવો, અથવા પોતાનો દસાશ્રીમાળી, સ્વામીનારાયણના ધર્મ અનુયાયીનો નવો જથ્થો બની શકે તો ઉગ્રો કરવો.

આ બધો મારો પ્રસ્તવનાનો હેતુ એ છે કે કોઈ એમ કહે કે યજ્ઞવેદી, અને સામવેદી શ્રીમાળી બ્રાહ્મણોમાં દોષ આંતરિક બેદ છે તો તે વાત માટે હું ના પાડું છું. મારા પોતાના અનુભવોમાં એક દાખલો છે કે મોરબીમાં એક યજ્ઞવેદી બ્રાહ્મણ આચરણ બાબત વૈમનસ્ય થતાં બે જથ્થા વચ્ચે લગભગ ખાનપાનનો વહેવાર ચોરસ વર્ષ ઉપર બંધ પડી ગયો હતો. એકવાર બે જથ્થા જુદા પાડી શકાયા, એક તળાવના પાણીમાં બાકી પાણી મુકાઈ બે તળાવ થયાં એટલે પછી બધાજ જુદાંરો ચામ છે, જ્યાં 'શાંતિનો' સમય મોટો હોય છે, જ્યાં આખી સમગ્ર શાંતિને બોજન-આપતા ખર્ચ વિશેષ લાગે છે ત્યાં પ્રથમ સમયડાતાની ખાતર વહેવારના નાના જથ્થા લેને પાંખી, તડ, અથવા જતાવત, જતોવાઈ કહે છે તેવા હોય છે. માણસ પોતાની રિયલિ પ્રમાણે અને પ્રસંગ પ્રમાણે 'આ નાના વહેવારને બોજન આપી પોતાની દરજ્જા અદા કરતો. આ પાંખી, તડ, જતાવત, જતોવાઈ એ કસેશના વિભાગ નહોતા; સમયડાતાના વિભાગો હતા. ધોળકા, બોવનગર, જામનગરમાં આ પાંખી, તડ, જતાવત, જતોવાઈની સંજ્ઞાઓને બાળકો પણ સમજે છે. આગળ કહ્યું તેમ મમત્વના દારણથી વૈમનસ્ય થતાં વિભાગ પડે તે "તડ" એ ખરા તકરારના તડ છે; તે તડો એક તળાવમાં વચમાં પાણ નાંખતાં બે વિભાગ થાય છે તેવાં વિભાગ ઉત્પન્ન કરાં છે. એક વખત ઠામ એક રથને યજ્ઞવેદી અને સામવેદી જથ્થા વચ્ચે અથવા પ્રથમ શાંતિમાં ઠામ એક અનુષ્ઠના દારણથી તડ પડ્યાં એટલે પછી રેલુવે ડાળના કમ્પાર્ટમેન્ટ (ખાનાં) અને તે એવાં ખાનાં કે એક ખાનામાંથી બીજા ખાનામાં ન જવાય તેવાં પડ્યાં. જમવા જમાડવામાં ખર્ચ મોટો. આ કાયદા પડતું જણાતું. હાજ જતાં પણ વિભાગ જુસાવા ન દેતાં ઉલટા દંદીશૂત કરવામાં આવ્યા. અને પરીણામે બે શાંતિઓ વસ્તુતઃ કરી નાંખી.

હવે શ્રીમાળી બ્રાહ્મણો પૂછે કે પાણું સહિ એક કેમ થાય, અને ગંગા સરોવરનું પાણી એક કેમ થાય તો તેનો જવાબ આપ બ્રાહ્મણોના હાથમાં જ સોંપું છું. જે રીતીથી તે વિભાગ પડ્યા તે રીતીથી વિભાગ તોડી નાખશે એટલે ગંગાના બે વેણુ-પાર્શ્વ એકત્ર થઈ જશે. મોરબી, જામનગર, સુડા, ધ્રાંગધ્રા, લોમડી, જ્યાં જ્યાં બે જથ્થાની વસતી છે ત્યાં જતોવાઈ, જતાવત, પાંખી, તડના જાણો જે સમયડાતા માટેનાં છે. તેવા પ્રસંગો બાદ કરતાં

એક બીજા જરૂરના માધ્યમે દુટથી, વ્યવહારથી જમવા જમાવવાના આમંત્રણો યામ અને સ્વીકારાય એટલે આડી પાગ પડી છે તે દુર યામ. વૈભવસ્યના પ્રસંગ આવે તો પણ ચંદુવેદી અને સામવેદી એમ ભાગ પાડવાજ નહિ, મતભેદ હોય તો, અથવા યામ તો દેશમાં છે તેમ મતભેદવાળા મનુષ્યો અલગ યામ અથવા અલગ રહે પણ તે મનુષ્ય-વ્યક્તિ-તરીકે જરૂરનારી એક સંખી દરે, જરૂર રહે જુદા યામ તેમ નહિ.

જ્યાં ખાનપાનનો અને આમંત્રણ લેવા દેવાનો વેદના કારણના વિભાગને કારે રાખી, વ્યવહાર સર યથે એટલે પડેલી મોટી આડી દીવાલ ટુંડી જરો. સામવેદી જાણે કે દુ પંસાવાળો હું અને તેથી સામક ચંદુવેદીને ઉપકાર અર્થે નિમંત્રણ દે રું ત્યાં એક સંખી યામજ નહિ. માટે એ કોઈ એક અથવા બીજા જરૂરનામાં સમસ્ત ગાતિને નિમંત્રણ કરનાર માણસ પોતાનીજ નાત છે એમ સમજી વર્તન કરે તોજ ઐક્ય યામ. એકવાર ખાનપાન છૂટથી પુનઃ રચાવન થયાં એટલે દીકરો લેવા દેવામાં પણ જ્યાં જેનું મન માનશે ત્યાં દીકરો જેમ મારવાડમાં તે છે, અને દે છે તેમ લેશે દેશે. મારી દન્યા વિકવની પવિત્રમાં વિકવના દારણીમાં એક દારણી બતાવવામાં આવ્યું છે તે આ પ્રશ્નના નિર્ણય માટે પણ લાગુ પડે છે. એ જરૂરના વચ્ચે *credulity* (શ્રદ્ધા) અપાય અને આમન સામન શાદુકરો દુડી જેમ મૂળ ધણી લખે અને નીકરાય તેમાં પણ વ્યવહાર યામ છે તેમ એક બીજાના મનમાં રહેલો એવો વસવસો કે " મારી દીકરીઓ પરણશે ખરી પણ મારા દીકરા કુંવારા રહેશે તો " તે દુર યામ એટલે વ્યવહાર દુટથી આગાદ રીતે મોટી ધીરીસરક ઉપર ચડી જવાનો. અગાઉ એક બીજા મિત્રો, અને સર્ગા એક બીજા તરફ મધ્યસ્થ રહી સમપણ યવામાં મદદ આપતાં હતાં તેમ આમાં પણ યામ એટલે વસવસો દુર યામ. બાકી એ તેટલું કરે તો પણ દીકરો આપવામાં દીકરીના મજાપતું મન પ્રવૃત્તિ થવા સિવાય દીકરો આપવાના પ્રસંગ કોઈ બીજાના કહેવાથી ઉપવનજરો રહ્યા નથી, અને હરી રહ્યો નહિ. એ તો ગરીબ દો કે સીમંત દો પણ મનુષ્ય પોતાનું મન માન્યા પછી દીકરીનો સંજોર કરશે. અને કોઈ વાર અજાગમનો મંજબ દરશે તો ખારી ઝાલ દીકરો નંખવાના દાંતને અનુસરીને દરશે.

હવે જે રસમમાં આપણે વસતા દાંતે, જ્યાં જેના બેસી, જેના મહી, જેના જમણ જમી એક બીજાને સારી રીતે જાણના દાંતે, જ્યાં

એક બીજાના ધરની સ્થિતિ નગર આગળજ પ્રત્યક્ષ હોય ત્યાં મનની જુદાઈ મટશે એટલે શું યજુર્વેદી કે શું સામવેદી પોતાની સ્થિતિના આધારે દીકરો આપતાં લેતાં આગ્રહ આણે નહિ.

આ લાઈન ઉપર પ્રથક પ્રથક સ્થળમાં વસેલા જગ્યા પહેલાં જમવા જમાડવાનો વ્યવહાર અરખલિત રીતે દાખલ કરો, પછી એક બીજા ભેગા મલી પોતાના ગામમાંજ પોતાને લાચક ધરમાં એક બીજાના સંબંધ કરવા તૈયાર થાય તો આ પ્રશ્ન સહેલો છે.

માટે આ પત્રિકા દ્વારા પ્રથક પ્રથક સ્થળની શાંતિઓ ખાસે હે સૂચના મુકું છું કે,

(૧) તમે પ્રિયમ ખાનદાનીમાં, ધોળકા, ભાવનગર, જામનગરના માન તંડ પાંખી, જતાવત, જતોવાઈના વ્યવહારો પ્રસંગ અને સ્થિતિ અનુસાર કરી પછી બીજા મોટા પ્રસંગમાં એકજ શાંતિ વ્યવહાર ચર કરો.

(૨) પછી તેવી શાંતિમાં જે તે માણસ પોતપોતાની સ્થિતિના અને પોતાને પસંદ પડતા ધરમાં વ્યવહાર કરવા વિચારની આપ લે કરી પાંચ સાત દસ દાખલા એક સરખી રીતના લુગડાં, ધરણાં પાંખાં ધોરણુ જેની એક દર મેં કન્યા વિક્રયના સવાલમાં ખતાવી છે તેવા સ્વરૂપે સગપણ કરી ઉભા કરો એટલે દીવાલ જે અત્યારે કોઈનાં તંરીકે ઉભી છે તે ટુટી જશે. આ વિષય હાલ આંતરિ બંધે રહે છે.

દાસાનુદાસ.

વીઠ્ઠલદાસ ગીરજાશંકર.

પત્રિકા નં (૪).

કન્યાવિક્રયનો પ્રશ્ન, અને યજુર્વેદી સામવેદીના ઐક્યનો મત.

અત્યાર સુધીમાં " કન્યા વિક્રય " નાં દુષ્ટ રીવાજને પ્રતિષેધક, અને સામવેદી, યજુર્વેદી જન્યોએ મધ્યેના ભેદનો પ્રતિષેધક માર્ગે દર્શાવનારી પત્રિકાઓ લખીને આપ શાંતિ બંધુના પર્યટમાં રજુ કરી છે. હવે એ બે વિષયને એકત્ર કરી આખા ધર્મમાળી સમાજને એકે એકે થવાનો માર્ગ આ પત્રિકામાં અગત્ય છે.

કન્યા વિક્રય બંધ પાડવા માટે વ્યાવહારિક યોજના મેં રચી છે. તે વખતે ધોળકા જથ્થાના ધોરણથી ખીટું એક ધોરણ જે આ તરફ હાલારના મુલકમાં કમીટીનું ધોરણ પ્રચલિત છે-તે મારા લક્ષ બદલ નથી. કમીટીના અનુયાયીઓ કમીટી 'ફતેહમંદ' હોવા બાબત ગમે તેટલો ઉચ્ચે અભિપ્રાય ધરાવે પણ કમીટી મધોના ધણા શ્રીમાણી બન્ધુઓ સાથે વાત કરતાં મને માલુમ પડ્યું છે કે તે ધોરણે મારા પ્રથમના લેખમાં "આંટ" બાબત લખવામાં આવ્યું છે તેવી "આંટ" સ્થાપન કરી નથી.

એ ધોરણ જ્યારે પ્રથમ મહુમ બાવાબાઈ અને ચત્રબજનાઈએ બાંધ્યું, ત્યારે ધરેણીની હદ રૂ. ૪૦૦) ની મુકરર કરી હતી. ઉપરાંત કપડાં ૧૫૦-૨૦૦ ની કીમતની આસપાસનાં ધોરણનાં હતાં.

હવે જ્યારે આ ધરેણી લુગડાંની મર્યાદા બંધાઈ તે વખતે ઉદ્દેશ વડ-નગરા નાગર આદ્યોની ગૃહસ્થ નાતના સિવાજને અનુસરી અસ્તિમાં લાખ-વાર્ગાં આવ્યો. હોય તેમ માની શકાય છે. બાવનગરના વડનગરા નાગરો દીકરીઓને પક્ષ તરિકે ૧૦૦ એકસો ગડીયાણાં સોનું, અને બસો તોલા રૂપુ લે છે. કમીટીના આદ્ય પવર્તકોએ એમ માન્યું સાગે છે કે શ્રીમાણી આદ્ય માટે રૂ. ૪૦૦) આરસેના ધરેણીનું પક્ષ દીકરીઓના "પુણે દુણે આશરા" માટે ઠીક ગણી શકાય. કપડાં પણ દીકરીઓને જે જનસમાજમાં હરબું ૬૨બું-પડે તે જન સમાજ (વાણીઆ નાગરો) ની દીકરીઓની હરોલમાં ઠીક લાગે. આ બે વિચારોથી ધરેણી લુગડાંની ઉપર પ્રભાણેની હદ, ગર્યાદા મુકરર કરવામાં આવ્યાં હતાં. તે વખતેજ શ્રીમાણી બાઈઓમાં અને તે કમીટીના અનુયાયીઓમાં અગ્રતોષ પ્રાપ્ત થયો હતો. ધણા બાઈઓએ કહ્યું હતું કે આ ધરેણી લુગડાંની હદ પણી મોટી છે અને શ્રીમાણી ચાતિના સમાજની આર્થિક સ્થિતિને વીચારમાં લીધા સિવાય બાંધવામાં આવી છે. પણ કમીટીના પ્રવર્તક ગૃહસ્થોએ એમ ઉદ્દેશ અને તે ધણો ઉચ્ચે ઉદ્દેશ લક્ષમાં રાખ્યો હતો કે આટલી રકમ તો પરણવા તૈયાર થતા વરરાજ અને તેના કૌટુંબિકજનોએ યોડામાં મોડી ધરાવવાની સ્થિતિ ધરાવવી જોઈએ. એ આદ્ય પ્રવર્તકો સાથેજ આ લેખકને આ સંબંધમાં વાત થતાં જણાવ્યું

(નોંધ. આ આંકડાંના ખરાપણા માટે લેખક ચોક્કસ નથી અને તે હકીકત તેણે સ્વાનુભવની ન હોવાથી પ્રથમ પ્રથમ ગૃહસ્થો સાથેની વાત-માંથી મેળવી છે અને તેથી લેખક આંકડા માટે સુધારીને લેખ વાંચવા કમીટીના બન્ધુઓને ભક્ષામણું કરે છે).

હવું કે તેમના તે ઉદ્દેશ શ્રીમાળી સમાજને આર્થિક સ્થિતિમાં એક રીતે પ્રોત્સાહન આપી હવે લઈ જવાનો હતો.

લગભગ લાલસાની ખાતર શ્રીમાળી બંધુઓ વધારે ઉદ્યોગી અને વધારે ઉત્સાહી બની દ્રવ્યોપાર્જન કરશે એ આ ઉદ્દેશનું દષ્ટિ બિન્દુ હતું. કાષ્ઠક અંશે પ્રયત્ન પ્રયત્ન વ્યક્તિઓએ આ પ્રોત્સાહનને લીધે વધારે પ્રયત્ન કર્યા, આક્રિક્ષા સુધી મુસાફરી કરી અને દેશવટો વર્ષો સુધી અમુક અમુક વ્યક્તિએ ભોગવ્યો અને દ્રવ્યોપાર્જન કર્યું. પણ માત્ર પ્રયત્ન પ્રયત્ન વ્યક્તિએ જ દ્રવ્યોપાર્જન કર્યું. શ્રીમાળી જનસમૂહ તો ગરીબ રહ્યો અને આ આર્થિકવર્તમાં પ્રથમ જ્યાં નિવૃત્તિ માર્ગ હતો ત્યાં પ્રવૃત્તિ માર્ગ દાખલ થયો અને જ્યાં તે પ્રવૃત્તિ માર્ગના દાખલ થવાના પરિણામે જીવન માટેનું જીવનના વિકાસ માટેનું, ધન સમૃદ્ધિ ઉપાર્જન માટે હરિશ્ચંદ્રનું સ્વરૂપ દાખલ થયું ત્યાં શ્રીમાળી બાધઓનો સમૂહ મુજબ સ્થિતિમાં હતો ત્યાંથી ઉલટો પળાડી ફડી ગયો, અને નિવૃત્તિ પરાયણ માર્ગમાં રહી પોતાનો મર્યાદા બંધવાર, શાંતિથી અલાવી શકતા હતા તે બંધ થતાં પ્રવૃત્તિ પરાયણ પ્રતિજ્ઞા સંભાન, શ્રીમાળી સમાજ પાછળ પડી ગયો. આ વાત એકલા શ્રીમાળી બંધુઓને સાંભળી પડે છે તેમ નથી. પણ તમે રેલ્વે સ્ટેશનો જુઓ, પોસ્ટ ઓફીસ જુઓ કે નાની નાની નિશાળો જુઓ, તો નાની નોકરીના ઉદ્યોગો હવે માત્ર બ્રાહ્મણો જ રજા છે. બ્રાહ્મણ કોમ અત્યાર સુધી પુરોહિતના ધંધા ઉપર પોતાનો નિર્વાહ નિવૃત્તિ પરાયણ મુજબ કરતી હતી. પણ જનમાનોએ બદલાતાં જમાનામાં આ બ્રાહ્મણોનું પુરોહિતપણું સ્વીકારવા ના પાડે. અથવા તો પુરોહિતને એક પ્રામ્તંગિક સેવક માની તેના પ્રામ્તંગિક લગાજોને મર્યાદિત કરી નોખ્યા ત્યારે પુરોહિતપણું નિર્વાહ માટે પૂરતા સાધનવાળું રહ્યું નહિ.

બીજી સારીરિક મહેનત માટે તો બ્રાહ્મણ અમીરો કેળવાયા ન હોતા એટલે, પછી નાની નાની નોકરી પાણી પાનારાની, ટપાલના કાગળો વહેંચવાવાળાની, રસોઇ કરવાવાળાની નાના સિક્કો ધવાની, રેલ્વેના સ્ટેશનો ઉપર નાની નાની કામગીરીની સ્વીકારી.

શ્રીમાળી બ્રાહ્મણમાં આ લેખકને આ ૫૦ વર્ષનો અનુભવ છે તે પ્રમાણે બ્રાહ્મણ વિદ્યા આ તરફના સામવેદી જરૂરમાં હતી નહિ. પરિવર્તના પ્રમુખ તરિક્કાના આંખમાં મેં દેખ્યું છે તેમ શુદ્ધ સ્થિતિ અને ખરકાલના વેદપાઠી જેને હાલની દુર્દશાએ પહોંચાડવાની જવાબદારી કાઢી આવાક મુજબતના શ્રીમાળી બંધુઓ ઉપર છે તે બાદ કરતાં એક પણ સારો વિદ્વાન, સારો

જ્યોતિષિ, સારો વેદ, સારો પૌરાણિક, સામક શ્રીમાળી જથ્થામાં ધણું વર્ષ થયાં જથ્થાએ નથી. ધોળમાં આ વિદ્યા જાળવી રાખવા પ્રયાસ થયા હતા. પણ એ વિદ્યા અન્ય બ્રહ્મ મંડળીમાં વિદ્વાન બ્રાહ્મણને ગાન અપાવતી એ વાત ખરી છે છતાં શ્રીમાળી બંધુઓ જે પોતાને ગૃહસ્થ મનાવાની આકાંક્ષા ધરાવતા હતા તેમણે આ “વેદીયા” વર્ગને ઉતરતી શ્રેણીમાં કિતારી પાડ્યો.

આ ચર્ચા આટલા પટથી આ સુધી ચર્ચા છે તેનો હેતુ એ છે કે શ્રીમાળી બ્રાહ્મણોએ કન્યા વિક્રયના પ્રતિષેધ માટે ધોરણ સ્વીકારવું તો કયું ધોરણ અથવા કેવું ધોરણ સ્વીકારવું તે તેઓ પોતાથી જોઈ શકે, કમીટિના ધરેણાં લુગડાની આંકડો અત્યારે રૂ. ૪૦૦ અને ૧૫૦-૨૦૦ ઉપર વ્યવહારમાં અને વસ્તુતઃ રહ્યો નથી. ધરેણાં ૧૦૦૦ની મર્યાદા સુધી પહોંચી ગય છે અથવા પહોંચી ગયા છે અને કપડાં પણ મર્યાદા ઓળંગાવી ગયાં છે.

ઉપરની વિસ્તૃત ચર્ચાનાં પરીણામે શ્રીમાળી બંધુઓને એમ લાગે કે કદી તેના ધરેણાં લુગડાને આંકડોજ વાસ્તવિક અને કાયદા કરતા છે તો શ્રીમાળીના સમાજનો જે ભાગ અત્યારે કન્યાવિક્રયના કુદ રીવાજના પંજામાં સપડાએલો હોઈ વિક્રય તરીકેના અવેજ તરીકે રોકડ રકમ રૂ. ૧૦૦૦-૮૦૦-૧૨૦૦ કે ઓછા વધતી રકમ આપે છે તે કદાચ આ માત્ર ધરેણાં લુગડાની મર્યાદા હોવાથી પોતાને કાયદો થાય છે એમ માની આ મર્યાદા સ્વીકારવા લલચાય, પણ તે વર્ગ અથવા તેરી માન્યતા ધરાવતો વર્ગ અલગ પાડતાં હાલનો ધોળકા જથ્થો જે પ્રથમ પત્રિકામાં જતાવ્યું તે ધોરણે પોતાનો વ્યવહાર સારી રીતે ચલાવી શકે છે તે વર્ગ આ ધરેણાં લુગડાની મર્યાદા સ્વીકારવા બીજાકુલ તૈયાર થશે જ નહિ. તેજ પ્રમાણે યજુર્વેદી નં. (૧) નો ઉચો જથ્થો જે ધોળકા જથ્થાની માફકજ પોતાનો વ્યવહાર અન્ધી રીતે સરળતાથી કરી શકે છે અને તેને માટે નીચે ચર્ચા કરી છે તે પણ એ ધોરણ સ્વીકારવા તૈયાર થશે નહિ. અને તેમ નહીં થાય એટલે ધોળકા જથ્થો અને યજુર્વેદી નં. ૧૨ (૧) વાળો ઉચો જથ્થો જેને હું ધોળકા જથ્થો કરતાં પણ ઉચો નં. ૧૨ આપું છું તે જે અત્યારે પોતાનો વ્યવહાર અલગ રહી કરે છે તે પ્રમાણે અલગ રહીને કરશે એમ હું આખા વાતાવરણથી જોઈ શકું છું. ધોળકા બંધે ખીન્ને વર્ગ રૂ. ૧૦૧, ૧૩૭ રૂ. ૧૬૨ ના વિક્રયકર્તા તરિકે ઓળખાવશે તો પણ તે દીકાની અસર અત્યાર સુધી થઈ નથી અને થશે નહિ. તે વર્ગ સમજે છે કે આ ધોરણ વખતના પહેલાં છતાં જુજ વધપટ છતાં અડગ રીતે ઉભુંજ રહ્યું છે.

હવે સવાલ આ બાબતમાં યજુર્વેદી બાઈઓનો રહ્યો. તેમનામાં

વિક્રય ન કરનારો વર્ગ તો સામવેદી ધોળકા જથ્થા કરતાં ઘણી ઓછી રકમનાં ધરેણાં લુગડાંથી પોતાનો વ્યવહાર કરે છે. તે જથ્થો તો જુજ ૩૧.૫૦-૧૦૦નું* ધરેણું અને જુજ ૩૧.૨૫-૫૦ના કપડાં ઉપરજ પોતાનો વ્યવહાર કરતો આવ્યો છે. તેમજો તો રોકડ રકમનો ખીલકુલ અસ્વીકારજ કર્યો છે. અને તેમ કરી તેમજો પ્રજાપત્ય વિવાહ વીધી કરતાં પણ હયા નંખરતી આર્યવિવાહ પદ્ધતિ સ્વીકારી છે. આ વાત પણ મારા સ્વાતુભવની નથી પણ યજુર્વેદી ભાષ્યો સાથેની મારી વાતચીત ઉપર આધાર રાખનારી છે.

હવે આ પ્રમાણે સ્થિતિ છે. અને તેથી શ્રીમાળી જથ્થાના નિચે પ્રમાણે વિભાગ થાય છે:—

- (૧) યજુર્વેદી જથ્થો જે ખીલકુલ વિક્રય જેવું વ્યવહારનું પણ સ્વરૂપ ધરાવતો નથી અને માત્ર જુજ રકમનાં ધરેણાં અને જુજ રકમનાં કપડાં ઉપર આર્ય વિવાહ પદ્ધતિ અનુસાર પોતાનો વ્યવહાર કરે છે તે.
- (૨) ધોળકા જથ્થો જે ૩૧. ૧૦૦, ૧૧૨, ૧૩૭, ૧૬૨ ઉપર જુજ પ્રસંગે ૩૧. ૧૦૦-૧૫૦ ના ધરેણાં અને, લુગડાં ૩૧. ૨૫-૫૦ ના ઉપર વ્યવહાર કરે છે તે.
- (૩) કમિડીવાળા બંધારણનો જથ્થો જે ૩૧. ૪૦૦, ૫૦૦ ના ધરેણાં અને લુગડાં ૩૧. ૧૫૦, ૨૦૦ જેની ગર્યાદા હાલમાં વધતી ગઈ છે અને વધતી જાય છે તે ઉપર વ્યવહાર કરે છે તે.
- (૪) સામવેદી વિક્રય કરનારો જથ્થો જે મોટી રકમ રોકડ લાઇને વ્યવહાર કરે છે તે જથ્થો.
- (૫) યજુર્વેદી વિક્રય કરનારો જથ્થો જે રોકડ રકમ લાઇને વ્યવહાર કરે છે તે જથ્થો.

હવે શ્રીમાળી શ્રીમાળીભાષ્યો-માંથી તે સામક હોય કે યજુર્વેદી હોય તેના વચ્ચે સમાનતા આપ્યા સિવાય બેદ કાંદી નાંખવાની વાત આકાશ કુસુમવત છે. અને એ બધાના વ્યવહારને એક સ્વરૂપમાં લાવવા માટે ધોળકા જથ્થાએ જે વ્યવહાર ૨૦૦-૨૫૦ વર્ષ મુસડેલી સિવાય જાણ્યો તે એ લક્ષ્ય તરીકે મૂક્યો છે. હવે પ્રત્યેક જથ્થાની ગતિઓ, અને પ્રત્યેક સ્થળની ગતિઓ આ વાત લક્ષ્ય તરીકે રાખી દૃઢીરિતે મધ્યમ એક ધોરણ સ્વીકારે છે તે ઉપર એકમ થવાનો આધાર રહે છે. લેવા દેવાની એક પ્રથા

*આ બાબતમાં એ યજુર્વેદી વિક્રય રહિતનો વિભાગ પોતાના આંકડા પોતાના હોય તેમ લેખી આ લેખ સાંચે એમ મારી વિવર્તિ છે.)

એટલાર સમસ્ત શ્રીમાળી-સમાજ કુળ્ય કરે. એટલે પછી ઉચા નીચાને, કુલીન અકુલીનનો સવાલ બંધ પડ્યો. એ સવાલ બંધ પડ્યો એટલે સમાન સમાન સ્થિતિના માણસો મન મુકી ખુશ મનથી સમાન સમાન સ્થિતિમાં વિવાહ-લગ્નનો સંબંધ કરશે.

પ્રથમ લેખમાં કહ્યું છે તેમ કોઈ એક પણ વ્યક્તિ પોતાની પુત્રિનો સંબંધ બધી રીતે પોતાને અનુકુળ વાત ધ્યાનમાં ન ઉતરે ત્યાં સુધી ખીજ કુટુંબ સાથે કરતો નથી. પણ વચમાં રિવાજ-ચાતિ રિવાજ, ચાતિ રીત-ની સમાનતાનું ધોરણ દાખલ થયું કે તુરત નાના મોટા, ઉચા નીચાનો સવાલ બંધ પડ્યો એટલે પછી માત્ર મનમાનતાં સંબંધો સમાન સમાન સ્થિતિના કુટુંબોમાં થવાનાંજ. પણ જ્યાંસુધી સમાન ધોરણજ નથી ત્યાં એક માણસ પાંચરો ફળીઆનું પરણું દીકરી માટે લેવાના ધોરણનો સ્વીકાર કરનાર, પોતાના દીકરા માટે જોછા ધોરણવાળા જરૂયામાંથી દન્યા મેળવવાની અપેક્ષા રાખશે તો અપવાદો સિવાયના પ્રસંગમાં અપેક્ષા ફળીબૂત જેવા બાબ્બલાળી થશે નહિ. તેજ પ્રમાણે જે બાઈનો દીકરો જોછા રીતથી જોછા ધરણું લુગડાંથી, અને જોછા અથવા ખીલકુલ રોકડ અથવા સિવાય પરણાવી શકાય છે તે બાઈ પોતાના દીકરા માટે પોતાની સારી સ્થિતિ હોવા છતાં પણ ખીજ ધણા વધારે બોળવાળા જરૂયામાંથી દન્યા મેળવવા આતુર રહેશે નહિ. અને તેથી બેદાબેદ ચાલુ રહી વિભાગ જ રહેવાનું પરિણામ છે તે કાયમ માટે દહીબૂત થશે. આ બધી વાત સમગ્ર રીતે વિચારમાં લઈ પ્રથમ એક આખી આપણી ચાતિની લેવડદેવડની રીતના મધ્યમ ધોરણને સ્વીકારવા માટે મેં પ્રથમના લેખમાં સૂચન કર્યું છે. અને આ બાબતમાં આ વિષયના બે લેખમાં જે ચર્ચા કરી છે તે ચર્ચાના પરિણામે. મુંઝ ધોરણ સ્વીકારવા પ્રથમ પ્રથમ રજાળની ચાતિએ અભિપ્રાય ધરાવે છે તે બાબત વિચાર કરવા હું તે તે ચાતિ સંસ્થા ઉપર આ પ્રશ્ન અત્યારે છોડું છું. ખીજ કાન્દર-સમાં બેગા થવા પ્રસંગ આવે અને તે વખતે વ્યાવહારીક કાર્ય થઈ શકે તે માટે પ્રમુખના બાપણમાં મેં વ્યાવહારીક પગલાં રજુ કરવા તૃચન આપ્યું હતું તે આ રીતે આ હારમાળાના રૂપમાં ચાતિ સમક્ષ રજુ કર્યાં છે.

શ્રી. સેવક

શ્રીકુલદાસ ગીરજાશંકર

ના પ્રણામ.

ઓફા વાઘજી આશારામ શ્રીમાલી બ્રાહ્મણ વિદ્યાર્થી આશ્રમનો વીજો ટુંક રીપોર્ટ.*

વાતવ્યમિતિ યદાનં ધીયતેન્નુપકારિણે ।

દેશે કાલે ચ પાત્રે ચ તદાનં સાત્વિકં સ્મૃતમ્ ॥

આ સંસ્થાનો પહેલો ટુંક રીપોર્ટ તથા ઉપજ ખર્ચનો કાચો આંકડો તા. ૩૧-૧-૧૯૨૧ સુધીનો માટે એપ્રિલ સને ૧૯૨૧ ના શ્રીમાળી અબુ-દ્યમાં છપાઈ ગયો છે. તેમાં આશ્રમની શરૂઆત કેવી રીતે થઈ તે જણાવવામાં આવ્યું છે.

પ્રથમ રીપોર્ટ સાથે તા. ૧૫ જુન ૧૯૧૯ થી તા. ૩૧-૧-૧૯૨૧ સુધીનો કાચો આંકડો છપાવવામાં આવ્યો હતો. આ નીચે તા. ૧૫ જુન ૧૯૧૯ થી તા. ૩૧-૧૦-૨૨ સુધીનો પાંચો હિસાબ તૈયાર કરી સરવૈયા રી છપાવેલ છે.

હિસાબ ઉપરથી જણાશે કે હાલ આશ્રમને ભેટ કરેલી રકમ પૈકી રૂ. ૧૬૬૭-૭-૧૦ના ની રકમ ખાતે માંડેલી છે તેની વિગત હિસાબમાં બતાવી છે, તે પ્રમાણે રકમો જો તે શુદ્ધ તરફથી મોકલવામાં આવશે તો મોટો ઉપકાર થશે, કારણ કે આશ્રમનું મકાન બાંધવા માટે જમીન ચોરસવાર ૭૮૭૫ ખરીદ કરી છે તેના ઉપર મકાન બાંધવા માટે નોકરો રજુ કરી મકાન બાંધવાની મંજૂરી મેળવી લીધી છે તેથી પૈસાની પુરી જરૂર છે અને સિલિકમાં હિસાબમાં બતાવ્યા પ્રમાણે રૂ. ૮૦૬૯-૧૪-૯ છે જેમાંથી રૂ. ૧૨૫-૪-૦ એકા પરશોતમ ગીગાભાઈવાલી રકમ તો કાયમ રાખવાની છે અને રૂ. ૨૫૦૦ની પ્રેમીસરી લોન નોટ ટકા રૂ. વાલી છે તે વેચી શેઠડા પૈસા કરતાં રૂ. ૧૩૦૦ થી ૧૪૦૦ ઉપજવા સંભવ છે; તેથી રૂ. ૨૫૦૦ ની એકાએ સીટી ડેવેલપમેન્ટ લોન ટકા રૂ. ની તથા શેઠડા રૂ. ૨૫૦૦ ની ટકા ૫ માં વ્યાજ રાખેલી રકમ જેનું વ્યાજ તા. ૧-૧૧-૧૯૨૨થી ચડે છે તે રૂ. ૫૦૦૦; અને પ્રેમીસરી નોટના રૂ. ૧૩૦૦ થી ૧૪૦૦ મળી

*નોંધ—સ્થળ સંક્રાંત્યને લીધે આ હેવાલનું પૂરું લખાણ અમે લઈ શક્યા નથી તે માટે દીલગીર છીએ માત્ર અગત્યનોજ ભાગ આપવામાં આવ્યો છે. સંપૂર્ણ લખાણ શ્રી. અ.ના ગતિકમાં છપાયું છે. તન્નિ.

૩૧. ૬૩૦૦ થી ૬૪૦૦ માન મકાન બાંધવામાં વાપરી શકાય તેટલી છૂટ છે, તેથી દરેક માતિ બંધુને તથા ગૃહસ્થને વિનંતિ કરવામાં આવે છે કે પોતાને ખાતે જે આત્મી ઉપરાણીની રકમ તરત મોકલી આપશે અને મંરચાને સારા પાયા ઉપર સુકવાને દરેક પ્રસંગે સારી ભેટ આપવી તથા અપાવવા પ્રયાસ કરી આશિર્વાદ મેળવશે. અરજી.

સરવૈયું તા. ૧૫-૬-૧૯૧૯ થી ૩૧-૧૦-૧૯૨૨ સુધીનો.

જ	ઉ
૮૮૦૦-૦-૦ સુડી ખાતે જમા.	૧૫૭૬-૪-૦૧ શ્રી ભોજન ખર્ચ ખાતે
૨૩૦૧-૨-૧૧ ખુશી ભેટ ખાતે જમા	ઉધારે
૧૫૩૬-૧૨-૬ બાજની ઉપજના જમા	૧૬૨-૮-૯ શ્રી સંપૂર્ણ ખર્ચ ખાતે
૧૨૫૪-૧૦-૦ પેટા ખોરડરની રીના	૪૬૫-૯-૩ શ્રી તોફર પગાર ખર્ચ ખાતે
૫૬-૨-૧ એકાદ દલપતરામ	૪૭૬-૬-૦ શ્રી મકાન માડા ખાતે
બાવાભાઈના જમા	૨૦૨-૮-૪ શ્રી ડેકોરેશન ખર્ચ ખાતે
૧૪૯૪૮-૧૧-૬	૩૪-૮-૦ શ્રી ઉપામણી ખર્ચ ખાતે
	૨૬ ૧૫-૬ શ્રી કંટીન/ટ ખર્ચ ખાતે
	૭-૬-૦ શ્રી ટેપીંગ ખર્ચ ખાતે
	૫-૧૦-૬ શ્રી પરચુરસ ખર્ચ ખાતે
	૮૬-૧-૩ શ્રી દીવાર્મસી ખર્ચ ખાતે

૩ ૪૬-૧૩-૭૧

૨૧૬૪-૫-૩ શ્રી જમીન ખરીદી ખાતે
 ૨૭૮-૭-૧૦૧ એકાદ દલપતરામ
 મુજબ ખાતે

૧૦૧-૦-૦ કાગળના સને
 ૧૯૨૦ ના

૧૫-૦-૦ બાજ કાગળનું
 વર્ષ ૨૧ નું

૮૨-૬-૧૧ ખાતાના
 દિસાખના

૮૦-૧-૯ ખુશી ભેટના

૨૭૮-૭-૧૦૧

૬ ૨૮૮-૮-૦ કાકર ગીરનાસંકર મધ્યર- લાલને ખાતે ૨૫૧-૦-૦ કાળાના સને ૧૯૨૦ ના ૩૭-૮-૦ વ્યાજ કાળા <u>નું વર્ષ રાતું</u> ૨૮૮-૮-૦ ૨૭૩-૮-૦ ઓઝા કંડવા મોસરજીને ખાતે ૨૫૧-૦-૦ કાળાના સને ૧૯૨૦ ના ૨૨-૮-૦ વ્યાજ કાળા <u>નું વર્ષ રાતું</u> ૨૭૩-૮-૦ ૨૮૮-૮-૦ ત્રવાડી કુલસંકર માવજીને ખાતે ૨૫૧-૦-૦ કાળાના સને ૧૯૨૦ ના ૩૭-૮-૦ વ્યાજ કાળા <u>નું વર્ષ રાતું</u> ૧૧૬-૦-૦ ઓઝા જગજીવન બાવા- ભાઈને ખાતે ૧૦૧-૦-૦ કાળાના સને ૧૯૨૦ ના ૧૫-૦-૦ વ્યાજ કાળા <u>નું વર્ષ રાતું</u> ૧૧૬-૦-૦ ૧૪૫૬-૪-૯ ૧૧૬-૦-૦ ઓઝા વનેશંકર દેવચાણુ ને ખાતે	૭ ૧૦૧-૦-૦ કાળાના સને ૧૯૨૦ ના ૧૫-૦-૦ વ્યાજ કાળા <u>નું વર્ષ રાતું</u> ૧૧૬-૦-૦ ૬૦-૦-૦ ત્રવાડી જટાસંકર દેવા- સંકરને ખાતે ૫૧-૦-૦ કાળાના સને ૧૯૨૦ ના ૬-૦-૦ વ્યાજ કાળા <u>નું રાત વર્ષ</u> ૬૦-૦-૦ ૨૫-૦-૦ ઓઝા દલપતરામ નરમે- શંકરને ખાતે ૨૫-૦-૦ ખુશી ભેટના જાહેર કરેલા ૯૬-૦-૦ રા. રા. કામેશ્વર ખુશી- તામને ખાતે હા. પ્રાણ- લાલભાઈ અમદાવાદવાલા ૯૬-૦-૦ ખુશી ભેટના ર. ૨૦૧ પીડી- ના બાઈ ૨૦-૦-૦ ત્રવાડી હેમતરામ હકા- ભાઈને ખાતે ૨૦-૦-૦ ખુશી ભેટના ૧૦+૧૦ જાહેર કરેલા ૨૫-૦-૦ ત્રવાડી હરીશંકર દેવશંકર કાનજીને ખાતે ૨૫-૦-૦ ખુશી ભેટના જાહેર કરેલા

૭૬-૦-૦ ઓઝા અનુસાસ પ્રાણુ- વન તથા મુગશંકર પ્રાણુ- શવનને ખાતે	યાત્રુ ખાતામાં બાણુ ટકા દા થી
૭૬-૦-૦ નેતાન નીખીતે ૨.૧૦૧ પૈડીના ખાતે	૭૭૦૦-૭-૯ ઓઝા કમ્પાણુ મનખુજ પાસે
૧-૮-૦ વિ. દરજાશંકર જટા- શંકરને ખાતે	૨૦૦-૭-૯ રાકડા ચાત્રુ ખર્ચ માટે
૬૮૭૮-૧૨-૯ ૦૬૯-૧૪-૯ શ્રી સિલક ખાતે તા. ૩૧-૧૦-૨૧	૨૫૦૮-૦-૦ બોમ્બે સીટી ડેવેલપમેન્ટ લોન ટકા ૬૩
૩૯-૧૩-૦ રાકડા ડાહર ગીરજાશંકર ધર્મસાલ પાસે	૨૫૦૦-૦-૦ રાકડા બાણુ ટકા ૫ થી તા. ૧-૧૧-૨૨ થી
૧૦૦-૦-૦ બોન્ડ ૫ વર્ષનું ૭૮૬૫ અના મત રાખવાનું નરભેશંકરજી- શંકર પાસે	૨૫૦૦-૦-૦ પ્રેમીસરીનાટ ટકા ૩૩ ની બાજ તા. ૧ -૧૧-૨૨ થી ચડે છે.
૨૨૯-૯-૬ મહેતા દીનકર પ્રસાદ મંગળ- પ્રસાદને ત્યાં ગાત્રુ ખર્ચ માટે	૭૭૦૦-૭-૯ ૮૦૧૯-૧૪-૯ ૧૪૯૪૮-૧૧-૬

ઉપરનો પાસો હીસાખ ગણિતજીઓની જાણ માટે જાદાર પાસો છે
અને દરેક વર્ષને અંતે હીસાખ જાદાર પાડવાનું ધારણ નહીં કરેલ છે.

રાજકોટપુરા } ગીરજાશંકર ધર્મસાલ ઓઝા.
તા. ૨૦-૪-૧૯૨૩ } નરભેશંકર જોશંકર ત્રિવેદી.
ઓનરરી સેક્રેટરીઓ.
શ્રી. વા. આ. શ્રી. આ વિ. આશ્રમ.

જીવન-પ્રપંચ.

(લેખક:—નવનિધરાય પોપટલાલ આર્જી);

(ગતકથી આલું)

શું બંધું છે અને શું બનવાનું છે, તેની પુરેપુરી ખબર હવે નિર્મળાને પડી. કેટલાક વીતી ગયેલા પ્રસંગોપરથી હવે નિર્મળાએ ચોક્કસ માની લીધું કે કોઈપણ જાતનો અવરોધ તદ્દન નિષ્ફળ જવાનો છે. કેવળ ભાવિ પર આધાર રાખી તેની મહત્વતા અને પ્રાબલ્ય શીરે ચૂંકાવેલો. તેણે મૌન ધારણ કર્યું. બોટસંકર જેમ કહે તેમ કરવા માંડ્યું, અને આથી બોટસંકરનો નિર્વાસ રથાનમાં ચોતરફ શાન્તિ પથરાઈ.

અલ્પ સમયમાં વરરાજ, સોનેરી રહેરી રાણીગારથી સોબતા ઘોડા પર આવી સ્થળા, અને કેટલાક સમયની આખરે કેટલીક ગરીબડી અને અચાન વિધિના અંતરે હસ્ત-મેળાપનો સમય આવી પહોંચ્યો. અહીં ગાડું અટક્યું. બોટસંકરે અવેજની માંગણી કરી અને વરરાજ મુકાબા. તેઓ વિચારમાં પડ્યા. શું કરવું, શું થશે, એ વિચારેએ તેને ગમરાટમાં નાખ્યા. છતાં પણ બહુજી ગમરાવા જેવું ખીલકુલ દારણ નહતું. તેમની પાસે એક ભયંકર અને પ્રબલ શસ્ત્ર હાજર હતું, કે જેનાથી તેઓ કંઈ પણ બીજુટા પડ્યા નહતા અને અંતે સુધી પણ છુટા પડવા સંભવ નહોતો. પોતાની પ્રેમચ શક્તિના પ્રાબલ્ય પર તેને પૂર્ણ વિશ્વાસ હતો. આ ભયંકર શસ્ત્રનો ઉપયોગ કરવો આ સમયે તેને ઉચિત લાગ્યો. બોટસંકરને પોતાનો પાસે આજનો ઇસારો કરી બોલાવી, તેના કાનમાં કંઈ એવો તો નીંદુઈ મંત્ર બોલ્યા, કે તેની અસરથી, બોટસંકરે એકદમ સુષ યંત્ર, કંતેઈતો પોદાર કરી, ગોરજને ગાડું આગળ ગમરાવવાં સપટી વગાડી ચેતવ્યા.

ગાડું આગળ ચાલ્યું. ધોરેલા મુકામે આવી પહોંચ્યું, અને જ્યાં જના સુચિનો મંચંગતું નાં મંત્રોચ્ચારેથી ગોરજે સર્વેને આશીર્વાદ આપી, અસત્ર કેડ્યાં. સંગ વિધિ સમાપ્ત થઈ અને જીવનરામની ઇચ્છા ફળીજીત થઈ.

હવેના વળાંવવાંતો પ્રેમંગ-નંજક આવ્યો. પૂર્ણ હૃદયથી અને કંઈક અવેજ વેળાસર મેળવવાની ધારણાથી આ કાર્ય બોટબાઈએ તુરતજ પતાવ્યું, અને જીવનરામ નવોદાને લઈ ઘોળપુર જઈ પહોંચ્યા.

દવેજ ખીચારી નિર્મળાને જીવનરામના ડોળની પુરેપુરી ખબર પડી. પ્રથમનો પાગો ફટકો મળ્યુંત કહેવામાં આવ્યો હતો, તેની કંપના તેને દવે થઈ. જાણતી તો હતીજ પણ દવે વધારે જાણ્યાથી તેના દુઃખનો પાર રહ્યો નહિ.

શીશુ તરફ બોલ્યામને દાનમાં સંમતિથી સંતોષ મેળવીને તુરત એક શાદાનેગ દૂડી, રા. ૬૦૦ નવસોની જીવનરામ ઉપર લખી નાખી. પેતાનો જગાઈ થીમત છે અને દૂડી જરૂર ચીકારો એવી મળ્યુંત હતીકથી, બોલ-બાઈએ પોતાનું દાઈ તો દૂડી, પ-૧ જીવન-સામગ્રીવાની શક્તિ તે દૂડી સ્વીકારવાની છે કે નહિ તે તો જાણતો હતો. નવસો પૈસાના કાંઈ દોષ ત્યાં કીધાનો તો ક્યાંથી ગેજ થાય. અવશ્ય દૂડી પાછી ફરી અને બોલ્યામની આજ્ઞાના કાંઈક થયા. પોતાનું દાઈ મોટું કુમાવવા તેણે જાણુ પર્વતનો રસ્તો માથો અને ત્યાં જઈ પિતામહનો સામલ થઈને મંમળી લીધો. મિશાન દેહિના દગ્ધારો શરૂ થયાં. આંજીબર દયા દેહની માયના માત્રાજીઓના કાને પડવા લાગી. માયા અને દાદીના વાગ વધાર્યા અને મૂર્તિ દંડક પિત્રાજી જાતી, અંગે બરમ મોઝી જગતને તપસ્યીનું રૂપ દેખાડ્યું, અને તેવીજ રીતિમાં દિવસો નિર્ગમન થવા લાગ્યાં.

* * * * *

અતિથમ ગંદરો જ્યારે એક જાતિ ઉપર આવી પડે છે, ત્યારે તે જાતિનું ચિત્ત અસાન્ત બને છે, તેને કંઈ રસ્તો સૂઝે નથી સું કરું સું ન કરું તેનો વિચાર તેનાથી ફરી ઘડતો નથી. દુઃખની પણ કંઈ રીતો દોવી દેદેએ. હોય ત્યાં જાદ જીવનરામે એમજ જાતી લીધું કે સ્ત્રી એ એક મોજ રોખનું સાધન છે, કામકાજ કરવાને માટે છે, અને વેદ કર-વને ગુલામ છે. સુખ, શાન્તિ અને આરામ માત્ર પુરો મોજ દોષ રહે, મોજરોખનું સાક્ષિ-સ માત્ર તેઓજ ગેજતી રહે, સ્વનંતતા માત્ર તેમનો જ જન્મસિદ્ધ દંડ છે, તેવી જ માન્યતાથી જીવનરામમાં નિંદર નિરતિ પોદવા.

* મોમનાંજી નિર્મળાથી આવ્યા કપો સદન ન થયે શક્ય. તે ખીચારી મુજાવા સામી, તેને કંઈ રસ્તો ન મુજાવો, અને તેની દમીલની પ્રાર્થનામાં માત્ર મમદેવને મતા સદિન ત્વરિત આગેમન કરવા આર્થવજી હતું. પોતાના આજ્ઞાને સ્વર્ગનો આનંદ મળ્યાવવા લાઈ જવા મત્સ્ય દેવને પ્રતિજ્ઞા નિર્મ-જી હતું.

જન્મ મરણની દેરી મોદરિના દોષમાં છે. મેંજીનું ત્યાં કંઈ મ.લેનું

નથી. તેની ઇચ્છાથી આંખ ઉધડે છે અને તેની ઇચ્છાથી આંખ મીંચાયછે, અતિશય દુઃખો પડવાથી નિર્મળાનો વિચાર ઇવનનો એકદમ અન્ત લાવવાનો નિશ્ચિત થયો અને તેમ કરવાનો શ્લેષો ઉપાય તે શોધવા લાગી.

નિરંતર જળ ભરવા સરિતા કાંઠે તે જતી. તે સરિતા ધણી વિદ્યાગ અને ખારેમાસ જળથી ભરપુર રહેતી. તેનું બેહુ ઘણું વેગમય હતું. વાર્ષિક એક મનુષ્ય-ભોગ લેવાનો આંદો ધારે થઈ ગયો હતો. દેદાચ જળદેવી તેથી સંતોષ પામતા હોય. સુદત થઈ ગયા છતાં હજુ ભોગ ધરાયો નહતો અને તેથી દેવી ભોગાયે ઉત્તુક થઈ રહ્યાં હતાં.

ઇવનરામ જ્યારે ભગાસાં ખાતા, આળસ મરડતા, આંખો ચોળતા પડ્યા હોય, જ્યારે ગૃહ જહાર ફકડાના સ્વરો ગાજી રહ્યા હોય, જ્યારે ભક્ત જનો સ્નાનથી પરવારી, પાઠ પૂજામાં મગ્ન થયાં હોય, જ્યારે સન્નારીઓ ગૃહ-કાર્યમાં એક ચિત્તે પરવામ્મ હોય, જ્યારે વિદ્યાર્થીઓ પોતાના અભ્યાસ પર ગુંથાયા હોય, જ્યારે સ્ત્રીદમને દલાકથી ઓછી વધુ વાર હોય, ત્યારે નિર્ભાગી નિર્મળા, ભોટકંકરની દુર્ભાગી દુહિતા, અને ઇવનરામની ભાગ્યહીન બાબી, સ્નાન કરી, ગુદ વસ્ત્રો રાજ નદી કિનારે જળ ભરવા જતી અને આજે પણ ગમ્મ. ગમ્મ તો ખરી, પણ હમેશના જળ ભરવાના સ્થળે નહિ. તે કંઈ ધણીજ દૂર ચાલી, જ્યાં મનુષ્ય નજરે ન ચડે. "શા માટે આટલું દૂર જવાતી જરૂર હોય? દૂર જવાથી કંઈ સ્વચ્છ જળ મળતું હશે?" આવા પ્રશ્નો પાણી ભરનારીઓમાં પરસ્પર પુછાયા. પરંતુ કોઈ તરફથી બાવિ ઉત્તર ન દેવાયો. કોઇના દીવમાં કંઈ બેઠમ આવ્યો, કોઇ કહે તે બીચારી ઉધમાં જતી હશે, અને કોઇ કહે તેને તેવો શોખ થયો હશે. કિંતુ કોઇ ન કહી શક્યું કે તે અજ્ઞાના યમદેવને બેટવાં જતી હશે, કોઇ ન કહી શક્યું કે તે ભાગ્યહીના સ્વર્ગના સુખ મ્હાલવા જતી હશે, અને ન બાબી શક્યો કોઇ જ્યારે તે અજ્ઞાના નહિ પણ સજ્જા જતી, શિવને શરણે સીધાવતી હશે.

આજે પ્રાતઃકાળે નિર્મળા જળ ભરવા અત્યંત દૂર ગઈ અને આટકા. આ સ્થળે સર્વત્ર શાન્તિ હતી. કોઇ મનુષ્ય આ સ્થળે દૃષ્ટિગોચર ન થયું. શીર ઉપરનું જાંબાનું બેડું રેતી ઉપર કાંઠે સુઝ્યું. અને મહાન વિચારમાં દેટલોદ સમય સરિતા તીરે બેઠી. ત્યાં બેઠી પણ ઘણો વખત બેઠી. શાએ વિચારમાં બેઠી હશે તે શિવ જાણે, પરંતુ દીર્ઘકાળપર્યંત, કોઈ નામી નાખી પગના અંગુઠાવડે રેતીમાં ખાડો કરતી, ઘડી ઘડી મનમાં કંઈક જાગડતી,

સરિતા કિનારે તે બેઠી. પણ આચિતી અને બેબાકળી તે હસી થઈ. તળે કે દીવાની થઈ ગઈ હોય તેવો ભાસ થયો, અને તેવી જ સ્થિતિમાં તેણે અઘટિત પગલું બરું. નદીમાં ઝંપલાવ્યું. આત્મહત્યામાં ગ્રહેલા પાપની દરકાર ન હતી, અને હરિ-પાદ સુખવા સ્વર્ગ પથે તે પડી. ત્યાં તેને બચાવનાર કોઈ હતું નહિ. ધર્મરાજની દુઃખેરીમાં ન્યાય માગવા તે ગઈ. મૃત્યુ લોકના મનુષ્યોના પ્રપંચોનું માપ આપવા તે ધર્મરાજને ચરણે પડી.

નિર્ભયા ગમ્. સદાને માટે આ વ્યવસ્થાપર તેણે પોતાનો બાર ઓછો કર્યો. શુવનરામને એકલા મુકીને રહ્યો. તે બીચારાની હતી તેવીજ સ્થિતિ કરતી ગઈ.

* * * * *

શુવનરામ જરી પોતાની પામના પ્રપંચ સત્ત્વથી સન્ન થઈ, મુછો મરડી, કોઈ એવાજ સિદ્ધારની મેલમાં પાછીપતના મેદાને પડ્યા.

(સમાપ્ત.)

— — — — —

૨૫. શિવરાંકર ભગવાનજી ત્રિવેદી સ્મારક શિષ્યવૃત્તિઓ.

સદરકુ શિષ્યવૃત્તિઓ માટે તા. ૧૭ મી જુન મુખીમાં અરજીઓ માગવામાં આવી હતી. તે મુદત સંખ્યાથી તા. ૫ મી જુલાઈ મુખીની રાખવામાં આવે છે. જે વિદ્યાર્થીઓ સદરકુ શિષ્યવૃત્તિઓનો લાભ લેવા ઈચ્છતા હોય તેમણે તા. ૫ મી જુલાઈ મુખીમાં પોતાની સ્થિતિ તથા અભ્યાસના પ્રમાણપત્રો સહિત અરજીઓ મોકલી આપવી.

દોસ્તખાના ૪૧૦૩-૬. } મન્ત્રીઓ-શ્રી મ. ગા. શ્રી ગા. કે. મંદળ.
અમદાવાદ.

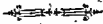
— — — — —

ખારા જરૂર છે.

* અમદાવાદ હાયામથના મુદપતિ તરિફેનું જોનારની કામ કરનાર એક ક્લસારી શક્તિશીલ માનિ જોડાની ખામ જરૂર છે. તેના માટે માનિષ્યનું જરૂર પોતાની મવાનતા સાથે આપવા તકરાર થઈ જ્યારે જરૂરનો એવી આશા છે.

દોસ્તખાના ૪૧૦૩-૬. } મન્ત્રીઓ-શ્રી મ. ગા. શ્રી ગા. કે. મંદળ.
અમદાવાદ.

સ્વેદજનક અવસાન.

ભાવનગરના રહીશ મારૂતર પિતાંબરદાસ ગોવિન્દરામ ત્રિવેદી અધિક
જ્યેષ્ઠ શુદ્ધ ૬ તા. ૨૪-૫-૨૩ ના રોજ દેવલોક પ્રાપ્ત છે. આ ખેદ-
જનક અવસાનથી દરેક ગાતિ હિતિંગિ હૃદય ચોક પ્રાપ્ત થઈ રહેશે નહિ.
સ્વ. પિતાંબરદાસભાઈ નવા અને જુના વચ્ચે પૂલ સમાન હતા. તેઓ નવા
જમાનાની જરૂરીયાતો બહુજ સારી રીતે સમજતા હતા. તેઓએ પોતાનું
આયુ જીવન શિક્ષક તરિકેના ઉચ્ચ ધંધામાં ગાળ્યું હતું અને તેથી ઉચ્ચ
કેળવણીના તેઓ ખાસ હિમાયતી હતા. તેમના બે પુત્રો પ્રોફેસર ત્રિભુવં-
દાસ અને તેમના લઘુ બન્ધુ પુરુષોત્તમદાસ જાણેને તેમણે યુનિવર્સિટીની
ઉચ્ચ કેળવણી આપી છે. ત્રિભુવંદાસે ઇંગ્લીશ કાલેજની અંદર પ્રોફેસર છે
અને રા. પુરુષોત્તમદાસ પણ ઇંગ્લીશમાં હાઈસ્કૂલમાં શિક્ષક તરિકે કામ કરે
છે. ગાતિ ઉત્તિ માટે સ્વર્ગસ્થ સારો ઉત્સાહ ધરાવતા અને ગાતિહિતના
કામમાં તેઓ ભાગ લેવા ચૂકતા નહિ. ભાવનગર ખાતે ખાસ કરીને ત્રણ
વ્યક્તિઓ શ્રીમાન વિઠ્ઠલદાસભાઈ, શ્રીમાન હંરગોવિન્દદાસે મંજિશંકર અને
સ્વ. પિતાંબરદાસભાઈ ગાતિ સુધારાના સ્તંભરૂપ ગણાય. તેમાં પિતાંબરદાસ-
ભાઈની ખોટ ગાતિ સમસ્તને અને ખાસ કરીને ભાવનગરની ગાતિને અસલ
ચર્ચ પડશે. લીંબડી પરિવહમાં સ્વ. પિતાંબરદાસભાઈ હાજર હતા. વયોષ્ટક,
અનુભવી, ઉત્તમ સલાહ આપનાર ગાતિ શુદ્ધચેતી આ રીતે દિનપ્રતિદિન
પડતી જતી ખોટ તરફ ગાતિજન્યુઓએ ખાસ ધ્યાન આપવાની જરૂર
છે. હજી પણ વખતસર નહિ એટલીએ તો વયોષ્ટક અનુભવી સલાહકારોના
અભાવે ગાતિને દેવાણું ફેંકવાનો વખત જરૂર આવી પહોંચશે. દિનપ્રતિદિન
આ ખોટ વધતી જાય છે. બેલાસર નહિ જગીએ તો જે હવે થોડા
ઘણા પણ અનુભવી માર્ગદર્શકો છે તેમનો લાભ પણ આપણે લઈ નહિ
શકીએ. સ્વ. પિતાંબરદાસભાઈનું અવસાન આપણને આ બાજતનું સંપૂર્ણ
ભાન કરાવે અને તેમના ઉજ્જવળ આત્માનો પ્રકાશ સ્વર્ગમાંથીએ આપણને
ઉન્નતિપથ સૂચવ્યા કરે એજ અભ્યર્થના.

તન્ત્રી.

श्रीमालि ब्राह्मण संगठन

—*—

संसार के इतिहास को देखनेसे पता चलता है कि इस मूमेडल पर कई जातियों का उदय और अस्त हुआ। कई जातियाँ जिनका प्राचीन संसार में बड़ा नाम था आज नामशेष हो गई हैं, उनका इस पक्ष कहीं पता तक नहीं। मानवी स्मृति से ये विस्मृत हो गई हैं। आज उनके नाम कहीं २ इतिहासों के पृष्ठ मात्र में शेष रह गये हैं। उन जातियों का क्यों पतन हुआ ये कौन सी बुराईयाँ थी जिन के कारण उनका नाम तक मिट गया वह कौनसा पुन या जो उन्हें भीतरही भीतर से खागया और उन्हें सफाघट करगया? हम पर विस्मृत रूप से विवेचन करने को इस पक्ष हमारी इच्छा नहीं। तथापि यहां हम उन तर्कों का विश्लेषण करना चाहते हैं जो जातियों को जीवित रखते या मृत्यु के मुहमें ढकेलते हैं। विकासवाद के सुप्रख्यात जनक महामति "डार्विन" महोदय का कथन है कि यह जीवमृष्टि जीवन कलहमय है। इस जीवन कलहमें ये प्राणी जीवित रह सकते हैं जो बदलती हुई परिस्थिति के अनुकूल अपने आपको बनाकर सुसंगठित होजाते हैं, जो पैदा नहीं करते, जो बदलती हुई परिस्थिति के अनुकूल अपने आप को बनाने की सामर्थ्य नहीं रखते ये बलवान प्राणियों के शिकार बनकर इस मूमेडल से उठ जाते हैं। डार्विन महोदयने ऐसे कई प्राणियों को जातियों का उद्देश किया है जिनका एक समय हम मूमेडलपर अस्तित्व था पर अब उनका नाम निशान तक नहीं। डार्विन महाशय अपने दीर्घ अध्येषण से हम नतीजे पर पहुंचे हैं कि हम संसार में योग्यतम की जीत होता है और बेहो प्राणी दीर्घ काल तक जी सकते हैं अपना अस्तित्व कायम रख सकते हैं। जो शक्तिमान होते हैं और बदलती हुई परिस्थिति के अनुसार अपने आपको बनाने का सामर्थ्य रखते हैं, जीव मृष्टि का यहो निदम जातियों के जीवन को भी लागू है। क्यों कि राष्ट्र कोई निर्जीव पदार्थ नहीं यह सजीव प्राणियों का जंगलस्थल या समुदाय है अगर आप संसार के विभिन्न देशों के उद्यान और पर्वत के इतिहास का सूक्ष्म दृष्टि से अब

लोकन करेंगे तो आपको मालूम होगा कि उसमें "योग्यतमकी जीत" का सिद्धान्त बड़ी दुरती से अपना काम कर रहा था। जिन राष्ट्रोंने-जिन जातियोंने-अपने आप को पत्थर की अचल न यन्त्राकर बदलती हुई परिस्थिति के अनुसार अपने आप में आवश्यक परिवर्तन किया वे दोषकालतक जीवित रहों, जो ऐसा न कर सकी वे या तो जीवन कलह युद्धमें समाप्त होगईं या दूसरी चलमान जातियाँ उन्हें हजम कर गईं। यह एक प्राकृतिक नियम है जिसे न तो इतिहास ही भुला सकता न समाज शास्त्र ही। अतएव यदि हम अपनी श्रीमालि ब्राह्मण जाति को जीवित रखना चाहते हैं तो हमारा कर्तव्य है कि हम प्राकृतिक नियमों की अवहेलना न करें, हम उस प्राकृतिक नियमानुसार अपनी श्रीमालि जाति को इस प्रकार मजबूत और सुसंगठित बनाने का यत्न करें जिससे बाहरी हमलों से वह अपना बचाव करती हुई अपने जीवन की-अपने अस्तित्व की रक्षा कर सके। इस के लिये आवश्यक है कि श्रीमालि ब्राह्मण जाति को संकीर्ण घाँघरे से निकाल कर उसे बदलती हुई परिस्थितिके अनुसार बनाई जाय। इस के साथ ही साथ हम ऐतिहासिक तथ्यों को न भूल जायें। इन्हीं के प्रकाशमें इन्हीं के अनुभवमें हम अपनी जाति को मर जाने से बचाने की चेष्टा करें, श्रीमालि जाति एक असें से मृतः प्राय अवस्थामें है जिस जातिके आतंक पकड़िन अपनी सम्बन्धता और संस्कृति का प्रकाश सारे संसार पर फैलाया था वही जाति अपने गैर संकीर्ण भावों के कारण आज तितर धितर हो रही है। प्रथम तो इस जाति को पूर्ण संख्या का अभाव तिसपर भी हम अचेत पड़े रहें तो भय है कि एक दिन वह आयगा जिस दिन इस जाति का नाम मात्र इतिहास के पृष्ठ पर रहे, जायगा अतएव अपने जातीय जीवन की रक्षा के लिये श्रीमालि ब्राह्मणों को चेतने की अत्यन्त आवश्यकता है। उन का कर्तव्य है कि वे बदलती हुई परिस्थिति को लक्ष्यमें रख अपना इस प्रकार संगठन करे जिस से उस की इस भावि मृत्यु से रक्षा हो सके। जो जाति अपनी हजम करने की शक्ति को खो देती है और जो निरन्तर विना चाँचनों को मिलाने के धैर्य अपनी जाति के

લોગોં કો જાતિ ચહાર કરને કો પ્રવૃત્તિ રહતી હૈ જો સમય કે પ્રબંધ કે સાથ તેજ ચાલ સે નહીં ચલતી જો અધ્યાચારિયોં પરં સ્વાર્થીયોં સે અપની રક્ષા કા પ્રવંધ નહીં કરતી ઓર હસ નાજુક સ્થિતિમેં અચેત અવસ્થામેં રહતી હૈ ઉસકા અવેશ પતન હોતા હૈ । પહેલે સમયમેં યહી સમય કો પરિસ્થિતિ કો દેઁલકર કામ કરતીયો યહી કારણ થા કિ શ્રીમાલિ જાતિ ફલતી ફૂલતી રહી. હસ કે વિપરીત જય ઉસમેં સ્વાર્થેન્ધતા ઘુસી શુદ્ધગર્જાપન ઘુસા અઠંભાવ કો આદત પઢી પ્રભાવશાલી મનુષ્ય સ્વાર્થી હોને લગે અપની ચઢાઈ કે લિયે ઓરોં કો જમરન નીચા દિશાને લગે તો જાતિ મેં ભેદ ઉપભેદ પઢને શુરુ હુવ. કોઈ અંકુશ નહીં રહા ન્યાય કર્તા અધિકર મોન હોગયે, કુલ સ્વાર્થીયોં કો ધન પઢી । કિતને હો અનુભયો વિદ્વાનોં કા કહના હૈ કિ અગર શ્રીમાલિ જાતિમેં અપને ભાઈયોં કો અલગે કરને કો આદત ન હોતી તો તો આજ યહ દશા પ્રાપ્ત નહીં હોતી. અનુમાન સે કહ ધર્મ સે શ્રીમાલિ જાતિ કો સંભાળે ચલતી હો જા રહી હૈ પરંતુ અવ કુલ સમય નેં જાતિમેં જીવન કો લહર નજર આતી હૈ ઓર અવને ગૌરવ કો તરફ ફિર સે નજર ઉઠાઈ જા રહી હૈ. યદિ જાતિ કે ગણ્યમાન્ય નેતા ફિરસે હસ જાતિ કો ફલતી, ફૂલતી દેઁલના ચાહતે હૈ તો અપને સુવિધારોં સે અપના સમય જાતિ કે અનુપરવાનમેં લગાવેગે તો શીઘ્રહી શ્રીમાલિ જાતિ કા મયજીવન નજર આવેગા. લેઁલમેં કોઈ ચાત અસંબદ્ધ કો પ્રતીત હો તો માનનીય યોગ્ય ક્ષમા કરેગે પસી પૂર્ણ આશા હૈ.

જાતિ ગંગા કા હાસ
શિવશંકર દ્વિવેદો.

લીખણ પરિપદ્ધનો રિપોર્ટ.

એક સુધારો.

સદરુ રિપોર્ટનાં પાને ૫૪ મે “પ્રેકેસર પ્રાણજીવન નરમેશંકર” એવું સરતશુધ્ધી લખાયું છે તે સુધારી “પ્રેકેસર નરમેશંકર પ્રાણજીવન હવે” એપ્રમાણે વાંચવા ચાલિજન્મુએને વિનંતિ છે. મન્ત્રીઓ.

શ્રી. ધા. પુરિષદ.

મકાન ફાળાની ટીકોટોના હિસાબમાં સુધારો.

માર્ચ માસના ગ્રંથમાં મકાન ફાળાની ટીકોટો બરનાર ગુહસ્થોનાં નામ પ્રસિદ્ધ થયાં છે. તેમાં કેટલીક છાપવાની ભૂલ રહેલી છે તે નીચે પ્રમાણે સુધારી વાંચવા વિનંતિ છે. પાનું ૭૧, શાહ નેણુદી આંપસી ૧ ને બદલે ૨; તથા શાહ રામથી વેલજી ૧ ને બદલે ૨. પાનું ૭૨, ડૉ. મહેરવાનજી ધનજી કરંજીયા ૧ ને બદલે ૪, ઓઝા દુર્ગાચંદર રેવાચંદર ૧ ને બદલે ૨, તથા શેઠ લીલાધર મોરારજી ૧ ને બદલે ૨.

મન્ત્રીઓ—શ્રી. ગ. વ્યા. શ્રી. બા. કે. મંડળ.

મકાન ફાળાની એક રૂપીઆવાળી ટીકોટો.

હા. કેશવરાવ કૃષ્ણ ગોડબોલે તથા	" સુરજનસ જોરદાન
પોપટલાલ રેલાભાઈ ઓઝા,	" માધવદાસ સુરજકરજી
કલકત્તા.	" જયંતીલાલ જમનાદાસ.
૧ મી. કેશવકૃષ્ણ ગોડબોલે	" શુભાળયંદ ધનરાજ
" પોપટલાલ જી. ઓઝા	" ભાઈ પુરોહિતમદાસ
" દીર્ગબર પરશુરામ ગોડબોલે	" ગર્ભનંન જુગલપીરોર
" શ્રીજદાસ મથુરાદાસ	" પ્રાણજીવનદાસ હરીશીસનદાસ.
" જમખોહનદાસ કુંપની.	હા. રામપ્રસાદ જગન્નાથ લોદ.
" છોટાલાલ મોતીલાલ	૧ રામપ્રસાદ જગન્નાથ ભટ્ટ અમદાવાદ
" લક્ષ્મીદાસ રણજોડદાસ	૧ ત્રવાડી શીવલાલ નારણજી મહેવા
" લાલજી હેમરાજ હરીદાસ	૧ લક્ષ્મીચંદર જગન્નાથ ભટ્ટ ભાવનગર
" વનેચંદ ઘેઝાભાઈ	૧ ચિમનલાલ રણજોડદાસ પટેલ
" ચુનીલાલ જુલ્હાખીદાસ	અમદાવાદ.
" રામલાલ પ્રેમસીંગ	૧ અંબાર દામોદર જવેરદાસ "
" મુલજી ગીરધારીદાસ	૧ ડાહ્યાભાઈ મોતીલાલ પટેલ "
" ગીરધર દલાલ	૧ રણજોડલાલ મોહનલાલ બીરોડ "
" થીનીવાસ શીવચંદરાય	૨ ચુનીલાલ દલસુખરામ પટેલ "
" દલાલ છોટાલાલ મોતીભાઈ.	૧ રણજોડલાલ કેશવલાલ પટેલ "
" રામલાલ કનૈયાલાલ	૧ રામચંદ્રભાઈ નરસિંહભાઈ "
" છોટાલાલ ચુનીલાલ	૧ વિજલાલ મગનલાલ શાહ "
" સતીતારામ ગોરધનદાસ	૧ ચંદરલાલ હરગોપિન્દ બટ "

૧ દશરથલાલ ત્રંબકલાલ મહેતા "	૧ દેશવલાલ દારખાનીસ "
૧ શા. કૃષ્ણચંદ મુલાખચંદ "	૨ રામનાથ ગવરીચંદર "
૧ નામદાસ સુનીલાલ પટેલ. "	૨ ધીરજીરામ ભગવાનજી "
૧ પરબુદાસ મોતીચંદ "	૧ પાશંધીરભાઈ પાનાચંદ "
હા. નરવરલાલ મજિશંકર ઝોઝા	૧ લક્ષ્મીચંદર રેવાચંદર "
ધોળકા.	૩ એક બાટીયા સદગૃહસ્થ "
૧ ગણુપતરામ મગનલાલ ઝોઝોધોળકા	૩ એક બાટીયા સદગૃહસ્થ, મરગીવાસી
૧ ત્રીભોવનદાસ ગવરીચંદર "	બેનના પુણ્યાર્થ, દલકતા
૧ નરવરલાલ મજિશંકર ઝોઝા "	૧ કાનજીભાઈ "
હા. ત્રંબકલાલ શિવશંકર ત્રિવેદી	૧ દેશવલાલભાઈ "
અમદાવાદ	૧ દેશવલાલ હીરજી "
૧ રવિશંકર ત્રિભુજ ત્રિવેદી, લોડીયા	૨ ડી. જી. મહેતા એન્ડ કું. "
૨ ત્રંબકલાલ મગનલાલ દવે ચૂડા.	૧ દોલતરામ રેવાચંદર "
૧ રમણીકલાલ શિવશંકર બાસ દલકતા	૧ ઉમેદમાઈ ડી. પટેલ "
૧ જીવરામ દેવચંદર ત્રવાડી ગોડાજી.	૧ નારણજી પરશોતમ ઝોઝા. "
હા. નરભેરામ માધવજી દવે કલકતા	—
૧ નરભેરામ માધવજી દવે દલકતા	૧૭૮
૧ સી. ડી. દવે, દલકતા	૩૮૫ મેના અંક મળી જાહેર કરેલા.
૧ રાધવજી ડી. જોષી મોરબી	—
૧ હરીલાલ હરીશંકર દવે દલકતા	ફલ ગા. ૪૫૫

(મુખ પૃષ્ઠ બીજાનું અપેક્ષા)

માંડવી:—અંક નંબર ૯ ને દિવસે અત્રેના વિદ્યાર્થીઓને હનામ આપવા માટે અત્રેના સુવર્ણમંડળ તરફથી એક સભા યજ્ઞ હતી. ત્રવાડી મજિશંકર હરસનજીના હસ્તે હનામો વહેંચવામાં આવ્યા હતાં તે પ્રમંચે ત્રવાડી મજિશંકર હરસનજી તરફથી મેરી ૫૦ તથા શ. ૧૦૭ મંડળને એક આપવામાં આવ્યા હતા તથા બીજા જાતિ ગૃહસ્થો તરફથી મંડળને સારી મદદ મળી હતી.

રાજકોટ:—ઝોઝા મંગળજી દરજીવનના પુત્રો મુકનામૌરિનાં સમ બાવનગરવાળા ઝોઝા શિવશંકર વનમાળી વેરે વૈદ્યાજી ૧૦ ૧૧ ના રાજકોટમાં હતાં.

શ્રીમાળી બ્રાહ્મણ છાત્રાશ્રય—અમદાવાદ

૩૧. ગત બે માસમાં મળેલી મદદની યાદી
- ૨૫) શ્રીમાનુ રા. રા. ગીરધરલાલ ઉત્તમરામ પારિખ વડીલ, અમદાવાદ તરફથી સીમ્પેયાર્કર તરિકેના વર્ગના અગાડિના રૂ. ૧૦૦ સાથે મળીને.
- ૨૬) રા. રા. રતીલાલ પરમાણુદાસ મુગાધ. તેમના સ્વ. પત્ની સૌ. હરકુંવરના પુણ્યાર્થે બોજન માટે.
- ૧૦) રાં. દેવશંકર લક્ષ્મીરામ ગોશા, તેમની પુત્રી ચતુરલક્ષ્મીના લગ્ન પ્રસંગે.
- ૫) રા. ઝોઝા કોટેશ્વર મુંદરજી જામનગર, તેમના સ્વ. પત્ની જ્યાકુંવરના પુણ્યાર્થે.
- ૧૧) રા. નૌતમલાલ મયાશંકર ઝોઝા, જામનગર, તેમની બહેનના લગ્ન પ્રસંગે.
- ૧૧) રા. દયાશંકર ડાલાભાઈ ઝોઝા, જામનગર, તેમના પુત્રના લગ્ન પ્રસંગે.
- ૫) રા. વિકુલદાસ છગનલાલ ઝોઝા, બોટાદ, તેમને ત્યાં સીમંત પ્રસંગે.
- ૫) રા. ગંભીર ફુલ્ભજી ત્રવાડી, ધોળા, તેમના લગ્ન પ્રસંગે.
- ૫) બાઈશંકર કુબેર ત્રવાડી, બોટાદ, તેમની પુત્રીઓના લગ્ન પ્રસંગે.
- ૧૫૦) સ્વ. શામજી ચત્રજીઝા ઝોઝાની તિથિ સ્મારકના અગાડિના રૂ. ૧૦૦ સાથે મળતાં હા. મંગશંકર લીલાધર ત્રિવેદી.
- ૨) રા. મુકુન્દલાલ હરગોવિન્દદાસ ત્રવાડી, તળાજા તેમના લગ્ન પ્રસંગે.
- ૫) રા. ખેડારામ મોતીરામ જાની, અમદાવાદ, તેમના લગ્ન પ્રસંગે.
- ૩) રા. રામપ્રસાદ જગજાય ભટ્ટ, ખીજ વર્ગના સભાસદ તરિકેના ૧૬૭૬ના
- ૧૦) રા. પ્રાણશંકર નર્મણંકર ઝોઝા મુગાધ બોજન માટે.
- ૫) રા. શામજી વિશ્વનાથ ઝોઝા, રામેદ પુત્રી બાગીચીના લગ્ન પ્રસંગે.
- ૭) રા. પોપટલાલ ઘેલાભાઈ ઝોઝા, ભાવનગર ચી. બાઈ વિનોદરાયના યજ્ઞોપવિત પ્રસંગે.
- ૫૫) રા. મંગળજી નારણજી ઝોઝા જીજ, ચી. શુભાગરાયના લગ્ન પ્રસંગે.
- ૧૦) " " " " " ચી. બહેનરણીઆતના "
- ૫) રા. કૃષ્ણલાલ કેશવલાલ ત્રિવેદી, જાનવગર, પ્રથમ વર્ગના સભાસદના ૧૬૭૮ના
- ૩) મહાપુરુષ શામળજી ઝોઝા જીનામંદ, ખીજવર્ગના સભાસદના ૧૬૭૬ના.
- ૨) રા. મણિશંકર દેવકૃષ્ણ દવે, જુનાગઢ, લગ્ન પ્રસંગે.
- ૫) રા. દવે બીમજી જોડાભાઈ અંજાર તેમના સ્વ. ધર્મપત્ની દીવાળીના પુણ્યાર્થે હા. દોલતરાય બીમજી.

- ૫૭) રા. શુક્લ લક્ષ્મીચંદર વિશ્વનાથ મોરબી, તેમના રવ. બહેન દીવાળીના પુત્રચાંચે.
- ૫૮) રા. દામોદરદાસ પિતાંગરદાસ ઓજા વડવાણ કાંપ, વિદ્યાર્થીઓને ભોજનમાં ફેરીઓ આપવા માટે.
- ૧૭) રા. દયાચંદર જુહાભાઈ ત્રિવેદી, બોટાદ તેમના પુત્રના સમ પ્રસંગે.
દા. મોહનલાલ.
- ૫૯) મનોહર ન્હાનાલાલ કવિ અમદાવાદ, પ્રથમ વર્ગના સમાસદ તરિકે ૧૯૭૯ના.
- ૨૧) રા. જેરાંદર કેશવજીવવાડી નામનગર, બી. જયન્તીલાલના સમપ્રસંગે.
- ૫૯) રા. દેવચંદર પ્રભાચંદર દવે, નવમનગર, રા. ૫૦ ના ત્રીજા સમાના.
- ૫૯) રા. વિશ્વનાથ ગોવિન્દજી બદ નવમનગર, રા. ૨૫ ના ત્રીજા સમાના.
- ૨૧) રા. હમરજીભ રામેશ્વર શુક્લ જા. ૨૫ ના ત્રીજા દુપતાના.
- ૩૭) રા. પ્રભાચંદર બાઈચંદર, નવમનગર, બીજા વર્ગના સમાસદના ૧૯૭૯ના.
- ૫૯) રા. વિપ્લવચંદર દુર્ગાચંદર ઓજા, જુનાગઢ, તેમના સમ પ્રસંગે દા. નયુ મોનદાસ ઓજા.
- ૫૯) રા. વમજદાસ કામેશ્વર વંશ, આગરાજી, તેમના પુત્રના સમખણ પ્રસંગે.
- ૫૯) રા. દયાચંદર પ્રભાચંદર દવે, નવમનગર, તેમની પુત્રી શાન્તાગૈરિના સમ પ્રસંગે.
- ૫૯) રા. રેવાચંદર ભીમજી દવે, મોરબી, તેમના બત્રીજા અંબાસંકર પ્રાણ-જીવનના સમ પ્રસંગે.
- ૩૭) રા. ગોપાલજી મુંદરજી ત્રિવેદી, રામનુજા, બીજા વર્ગના સમાસદના ૧૯૭૯ના.
- ૧૭) મેસર્સ બી. આર. એન્ડ કા. જેરામપુર, ઝરીઆ.
- ૫૯) મેસર્સ થેરા પંચાણ એન્ડ કા. " "
- ૫૯) શેઠ દેવજી ત્રીકમજી " "
- ૫૯) મેસર્સ એમ. એમ. સી. એન્ડ કા. જુનાગઢ, ઝરીઆ.
- ૫૯) મેસર્સ જી. પી. સી. એન્ડ કા. " "
- ૫૯) શેઠ બોહાભાઈ રામજી, ઝરીઆ.
- ૫૯) મેસર્સ બેંગારજી ત્રીવેદી એન્ડ કા. ઝરીઆ.
- ૧૭) ઓમ બાપચંદર ત્રીકમજીના કારજ પ્રસંગે દા. કાલિદાસ કાનજી ઓજા વડવાણ સહેર.

રાજા મહારાજાઓ.

નવાબ સાહેબો, નામદાર સરકારના ધારાસભાના ઓનરેબલ મેમ્બરો, સેશન્સ જજો, દર્નલો, મેજરો, કેપ્ટનો, નામદાર લેફ્ટ વાઇસરોયના લેફ્ટ ઓનરરી એ. ડી. સી., પોલીસીકલ એજન્ટ, સરકારી સીવીલીયન ઓફીસરો, યુરોપીયન સીવીલ સરજન્યનો, એમ. ડી. ની ડીગ્રી ધરાવનારા મોટા ડાક્ટરો તથા દેશી અને યુરોપીયન અમલદારો અને ગૃહસ્થોમાં

બાદશાહી યાકુતી

નામની જગમહેર દવા બહુ વપરાય છે એજ તે ઉપયોગી-ત તાની નિશાની છે—ગવર્મેન્ટ લેબોરેટરીમાં આ રજવાડી દવા એનેલાઇઝ થયેલ છે.

બાદશાહી યાકુતી

ગમે તે દારૂચુથી ગુમાવેલી તાકાત પાછી લાવે છે પુરુષાતન કામમ રાખે છે. આ રાજવંશી યાકુતી વીર્ય વિકારના તમામ આંધી મટાડે છે અને વીર્ય ધદ બનાવી ખૂં પુરુષાતન આપે છે. ખરી ગદાઈ આપનાર અને નબલા માણસને પણ જીવાનની માફક બેરા-ગર બનાવનાર આ દવાનો લાભ લેવા અમારી ખાસ બામણ છે. આ દવા વાપરવામાં કોઈપણ જાતની ખરેજની જરૂર નથી.

૪૦ ગ્રામીની ડબી એકના રૂપીઆ દરા.

બાદશાહી યુનાની લેપ

ઉમદા દવાઓમાંથી આ લેપ બનાવેલ છે. ખૂં પુરુષાતન લાવવા માટે આ લેપ ક્ષેત્રકર્મદ ધરાવે છે. આઉસ એકની ડબીના રૂપીઆ આઠ.

ડાક્ટર કાલીદાસ મોતીરામ-રાજકોટ-કાઠીયાવાડ.

ગુજરાત આયુર્વેદિકે કાર્મસી.

વૈદક પ્રચાર સાહિત્ય ખાતું.

માસીકો અને પુસ્તકો.

આ કાર્મસી ઔષધો બનાવતા અને ઉપચાર કરવા ઉપરાંત વિશેષ મહત્વનું એક કાર્મ એ કરે છે કે પોતાના વૈદક સાહિત્ય પ્રચાર ખાતા દ્વારા ભોક્ષામાં તંદુરસ્તીના નિયમો અને આરોગ્ય સંબંધી જ્ઞાનનો ફેલાવા પથ કરે છે. ૨૫ વર્ષથી ગુજરાતી માસિક, વૈદક ગ્રંથો અને નિબંધો દ્વારા આ ખાતાએ આયુર્વેદ સંબંધી સાદું અજવાળું પાડ્યું છે.

“વૈદકરૂપતર” માસીક વાર્ષિક લવાજમ રૂ. ૩-૦-૦.

વૈદક ગ્રંથો.

ધરવેદ—વૈદકના અભ્યાસીઓ માટે ખાસ ઉપયોગી ગ્રંથ.

આવૃત્તિ ૧ કી. કી. રૂ. ૧.

સારી સંતતી—સુદૃઢ, સુદૃઢ અને સદાચારી બાળકો ઉત્પન્ન કરવા એ માખાપોતું હાથમાં છે, એ વાત આપ વૈદક અને અંગ્રેજ વૈદકનાં પ્રભાવો સાથે સિદ્ધ કરી આપનાર શાસ્ત્ર.

આવૃત્તિ ત્રીજી કી. રૂ. ૨).

ધાત્રી શિક્ષા—સુવાવક સંબંધી શાસ્ત્રીય ગ્રંથ, ગર્ભાર્થાનમાં થતાં દરદોના ઉપાયો તથા પાલવાના નિયમો, પ્રસવ માટે પ્રાથમિક તૈયારીઓ, પ્રસવની બેંચ અવસ્થાઓનું વર્ણન, કસુવાવકના કારણો અને ઉપાય, સુવાવકીની સારવાર તથા બાળક ઉછેરવાની નિયમો એક સુવાવકીને મોકલાઈ સમજાવે છે. આવૃત્તિ ત્રીજી કી. રૂ. ૨).

શાળી પરિચર્યા—મોંઘાની માવજત વિષે સંપૂર્ણ જ્ઞાન મેળવવાનો ગુજરાતી ભાષામાં પ્રથમ ગ્રંથ. કી. રૂ. ૧૫.

ગરીબોનો વૈદ—દરેક દરદની સામાન્ય સમજણ, પરમથુ અને સસ્તા ઉપાયોના સમઘનો ગ્રંથ કી. રૂ. ૨.

સ્ત્રીઓનો વૈદ—સ્ત્રીઓનાં ખાસ દરદો, તેનાં લક્ષણો, કારણો તથા ઉપાયોનો ગ્રંથ કી. રૂ. ૧૫.

બાળકોનો વૈદ—બાળકોનાં ખાસ દરદો, તેનાં લક્ષણો, કારણો, તથા ઉપાયોનો ગ્રંથ. કી. રૂ. ૨).

સુવાવસ્થાનો શિક્ષક—લુવાન સ્ત્રીપુરુષોનાં કર્તવ્ય તથા કર-જનો આદર્શ શિક્ષક. કી. રૂ. ૧.

મળવાતું ટેકાણું—ગુજરાત આયુર્વેદિકે કાર્મસી—અમદાવાદ.

પી. બ્રધર્સ શાહીવાળા.

એક જાનની દેહ-ચાલી જીવી કે રાહદીમ, કોપાદીમ, રૂબર રોમ્મીમ,
માર્કીમ, રેડામરોમ્મીમ; તથા શાહીના પાકાર, જોઈને પનેરે મતાવનાર
તથા મેચનાર. અમારે સ્થાના છુટક તંબો-જવાબે મુકાવે વિગત
માટે પ્રાંતવાસી સ્થ મળાવો.

ટેકાણું-કલ્યાણ મેલીની ગાલી, કોંઠાવાડી-મુબારક

મિજબીના દીવા.

૧ નાના મજવામાં
રોપી દડા ૧ છે.
૨ અગ્નીની બીલકું
ધાસ્તી નથી.
૩ તલ દીવેટ કે દો-
પાસળીની ગરર
પડતીજ નથી.
૪ ફક્ત ચોપ દળા-
વતાજ. પળીજ
મપકાવાર રાતની
ધોમ છે.
કીમત રૂ. ૨૫. ૩.
ગા. ૪. ૫. ૧
અને ૮.
પોસ્ટેજ બાક બાના
રૂપેર બેટરી-કીમત
રૂ. ૧).
પોસ્ટેજ ૩ આના

થું તમે દલ્લથી જ્ઞાતિ

ઉમતિ ઇન્હો છે

જે. પુસ્તક-કો તો
મીઝબીનો શુભોચકના મોકર
મહ. વાંચન ઉપરાંત જ્ઞાતિ
વિદ્યાવીજ્ઞાનો, યુગ બાલક-
વીદ પ્રાપ્ત કરવા મૂકરો નહિ
વાર્ષિક લવાજમ રૂ. ૧૫.
૧૨-વર્ષ ઉપયોગી બેઠ પશુ
આપવામાં આવે છે.
આલક તરીકે તરસા નામ
નોંધાવો.

દી. ૯. શાહજ. મલેકીક સ્ટોર્સ,
દે. જોર્જસ (મિજબીના) બોરો ૪.
બાંચ જોર્જસ (પાંચકુવા) ચાદ રસ્તા) અમદાવાદ
૫૧ નવસાર-દેહ બોરીસને રિજામે સ્થિતો.

શ્રીમાઠી શુભેચ્છક.

શત્વં પદ । ધર્મપર સ્વાધ્યાયગ્માદમદઃ । ઉપનિષદ
યત્કરોપિ યદશ્માસિ યન્નુદોષિ દદાસિ યત્ ।
પત્તપત્યસિ વૌત્તેષ્ તત્કુરુત્વ મદર્જનમ્ ॥ શ્રી. મ. ગીતા.

વર્ષ ૪ શુ.]

અગસ્ટ ૧૯૨૨.

[ગ્રંથ ૮.

વિપયાનુક્રમણિકા.

૧ કવનર ગ્રંથ એક પત્રી.	મ. મ. ઓ.પા.	૧૫૪
૨ સમજ મન.	મ. વિવેદી.	૧૭૦
૩ સ્વર્ગના રહસ્ય.	લે. જી.	૧૭૦
૪ સ્વર્ગસોપાન.	મ. મ. ઓ.પા.	૧૭૩
૫ ગંધાર.	લે. જી. વિ.	૧૭૪
૬ સ્વર્ગરથ કેશવભાઈ ત્રીપુલત દવિ (૬૬૫૩૨) પ્રેમી.		૧૭૭
૭ ગરીબની બેઠી.	મ. વિવેદી.	૧૮૦
૮ પ્રાથમિક નોંધ અને ચર્ચા.	તત્ત્વી.	૧૮૩
૯ વાવનગર બોર્ડિંગ શાળાની ચાચાન.		૧૮૭
૧૦ નવતિય સમાચાર.		૧૮૮
૧૧ અમદાવાદ શાંતિ ધાગાવળી મોટે મહેલો મદદ.		૧૮૯

તાત્ત્વી અને પ્રવચક

અમદાવાદ શિવસંકર વિવેદી, એમ. પ.

લોકસત્તાલા, ૪૨૦૩-૦૬—અમદાવાદ.

શાંતિનિર પ્રીતીમ પ્રેમથી સંવેશાય અમદાવાદે ધામ્યું.

વાવેશરીની રોડ, રાણપુર—અમદાવાદ.

તનુ બંધન, મનુષ્યપ્રેમની પરિક્ષા, - એ સદ્ગુણો અને સાધનોના સામે પા પડેલાં છે.

અર્હતાનો ન્યાય, પ્રભુની સદાગતિ, અતઃકરુણતા પરિધનો વિસ્તાર, મનની વિશુદ્ધિ, અને પ્રભુમાં તનમયતા, - એ કૃપાળી રામભાણુ સામગ્રીઓ છે. ખરો પ્રેમ પ્રકટ થશે, દેવસમૂહો સહાય થશે અને હૃદયન દેવીસ્વરૂપ લેશે. જગત સર્વગની નીસરણીમાં પાંચ દસ સોપાન હોયે ચંદશે. તથાસ્તુ.

સંસાર.

અર્થ.

હવે મોઢાંએ આ દુનિયાનું નામ 'સંસાર' પાડેલું છે. કારણ કે જે તેમાંથી માર લેતાં આવડે તે પણીજ સાર લાઇ શકાય તેમ છે. એટલુંજ નહીં પણ તેમાં સારમાં સારો સાર બરેલો છે. ખાટે તે સંસાર કહેવાય છે. સંસારમાં શું સાર છે એ તમે જાણો છો? મહાત્માઓ કહે છે કે, સંસાર એ મોટામાં મોટું તિર્થ છે. દુનિયામાં જે અનેક તિર્થ છે તે જ્યાં તિર્થોત્તર સંસારમાં સમાવેશ થઇ જાય છે, ખાટે સંસાર એ મોટામાં મોટું તિર્થ છે. અને તિર્થની કામગીરી શું છે? તિર્થોત્તર હેતુ શો છે? તિર્થ કેને કહે છે? અને તિર્થથી શું શું લાભ થાય છે? આ જાણું જાણું બોધ્યો. સંસાર એ મોટામાં મોટું તિર્થ છે, - ખાટે એ તિર્થના સંબંધમાં ચાનીઓ કહે છે કે, જે ડેકાણે સાંધિ મળે છે તેનું નામ તિર્થ છે. જે ડેકાણે જીવ હરે તેનું નામ તિર્થ છે. જે ડેકાણેથી આગળ વધવાના ઉપાયો મળે તેનું નામ તિર્થ છે. જે ડેકાણે મહાત્માઓ રહેતાં હોય અથવા સદી ગંગોત્રી હોય તેનું નામ તિર્થ છે. જે ડેકાણે નવા નવા બનુંભવો મળે તેનું નામ તિર્થ છે. જે ડેકાણે લક્ષ્મીના સંસારો મટે તેનું નામ તિર્થ છે. જે ડેકાણે ઉત્તમ પ્રકારના સરખા વિચારના યાત્રિગણો મળે તે તિર્થ છે. જે ડેકાણે ચાનીઓનાં સંસારોનાં સાથ મળે ને સત્સંગ થાય તેનું નામ તિર્થ છે. જે ડેકાણે પોતાનાં દુઃખો ભુલી જવાય અને પોતાનાં યાત્રિગણોનાં દુઃખો ઝાઝાં કરી શકાય તેનું નામ તિર્થ છે. જે ડેકાણેથી પવિત્રતા મળે તેનું નામ તિર્થ છે. જે ડેકાણે પોતાની ખામીઓ સમજાય ને એ ખામીઓ દૂર કરવાના ઉપાયો મળે તેનું નામ તિર્થ છે. જે ડેકાણે જ્યાંથી પોતાનાં સ્વાર્થનો ભોગ આ-

પતાં શીખાય તે તિર્થ છે. જે ઠેકાણે બહારતું તથા અંદરતું કુદરતિ અદ્-
ભૂત મૌંદર્ય હોય તે તિર્થ છે. જે ઠેકાણે આત્મિક બળ મળે તે તિર્થ છે.
જે ઠેકાણે દ્રષ્ટિ ખુલી જાય અને ઉત્તમતા જોવાનું બળ આવી જાય તે તિર્થ
છે. જે ઠેકાણે ધર્મરત્નો મહિમા સમજાય તે તિર્થ છે. જે ઠેકાણે જગતની
વસ્તુઓની હાલના કરતાં ઘણીજ વધારે દીપ્ત સમજાય અને તે પ્રમાણે
કરી બતાવતાં આવડે તે તિર્થ છે. અને જે ઠેકાણે પોતાનાં તથા બીજા-
ઓનાં દુઃખ દુષ્ટિય તે તિર્થ છે. અને જે ઠેકાણે પોતાનાં યાત્રિ ભાઈઓની
તથા દેશી ભાઈઓની સેવા થાય તે તિર્થ છે. આ બધું અને આનાં કરતાં
બીજું ધણું વધારે સંસારમાં ચર્ચ શકે છે. માટે સંસાર એ સૌથી વધારે
મોટું તિર્થ છે. અને આપણાં ધર્મને તથા દુનિયાના સૌ બીજા ધર્મને
એ મુખ્ય સિદ્ધાંત છે કે, બીજે ઠેકાણે જે પાપ કરેલાં હોય તે પાપ તિર્થમાં
જવાથી છુટી જાય છે. પણ તિર્થમાં જે પાપ થાય તે પાપ તો વળ્લના
જેવાં સખ્ત બનીને ચોંટી જાય છે. એ પાપનું નિવારણ સહેલાઈથી થઈ
શકતું નથી. આમ હોવાથી બીજે ઠેકાણે જે પાપો થયેલાં હોય તેની માફી
મળી શકે છે, પણ તિર્થમાં જે પાપ થાય તેની માફી મળી શકતી નથી.
માટે તિર્થમાં કદી પણ કોઈપણ કારણસર પાપ ન કરવું જોઈએ.

હવે વિચાર કરો કે મૌંદર્યનાં તિર્થોમાં પણ પાપ કરાય નહિ અને
જો કદિ પાપ થઈ જાય તો તે પાપ વળ્લ લેવું એવું થઈ જાય છે, સારે જે
સૌથી મોટામાં મોટું તિર્થ કે જેની અંદર જગતનાં બધાં તિર્થો આવી જાય
છે તેવા મહાન તિર્થોમાં પાપ કરવાથી તે પાપ કેટલું બધું ભયંકર થઈ પડે?
એ જરા પ્રયાસ તો કરો ! માટે સંસારરૂપી તિર્થમાં કોઈપણ જાતનાં પાપ
ન થાય એ સંભાળજો.

આપણને આપણાં આત્માનું ક્યાણ કરવાની તક મળે તે સારૂ પરમ
કૃપાળુ પરમાત્માએ આ સંસારરૂપી તિર્થમાં આપણને મોકલેલા છે, કારણકે
શાસ્ત્રમાં કહેલું છે કે, આ સંસાર છે તે કર્મભૂમિ છે. એટલે કે સારંસાર
કામો કરી લેવાની આ જગ્યા છે. સંસાર એ આપણાં યાત્રિ ભાઈઓની
તથા દેશી ભાઈઓની સેવા કરવાનું મંદિર છે. સંસાર તથા દેહ એ બે
વિનાની સ્થિતિમાં જ્યારે હવે હોય ત્યારે તે કાંઈ કરી શકતો નથી, પણ
હવે જ્યારે દેહની મદદ મળે તથા સંસારસમુદ્રરૂપી મહાન તિર્થ મળે ત્યારે
તે પોતાની કરતો બરોબર રીતે બળતરી શકે છે, અને ત્યારેજ તે પ્રજ્વળે.

પગલે પગલે ચાલીને અતિ મોક્ષ મેળવી શકે છે. માટે યાદ રાખજો કે દેહ તથા સંસાર એ કંઈ નકામી વસ્તુ નથી, એ કંઈ દુઃખ દેવાની વસ્તુ નથી, એ કંઈ માણસોને પાછળ પાડવાનાં સાધનો નથી, એ કંઈ જીવને બંધનમાં રાખી મૂકવાનાં સાધનો નથી, અને એ કંઈ ગમે તેમ છડાવી દેવા જેવી બાબત નથી. પણ જેની અંદર સર્વ તિર્થ રહ્યાં છે એવો સંસારસમુદ્ર છે, માટે તે સૌથી મોટામાં મોટું તિર્થ છે, અને એ સમુદ્રને તરવા માટે દેહરૂપી વહાણુ મળેલું છે, માટે એનો દુરુપયોગ થવા દેશોમાં, પણ જેમ બને તેમ તેનો સદુપયોગ કરજો અને મહાન્ સંસાર તિર્થમાં પાપ ધોવાઈ જાય અને પવિત્રતા આવી જાય તેમ કરજો. એમ કરવું એ જ જીંદગીની સાર્થકતા છે. અને તે સાર જ પરમ રૂપાણુ પરમાત્માએ આપણને આ સંસારરૂપી તિર્થ આપેલું છે. માટે ધણીએ અગાનીઓ ઠણા કરે છે તેમ સંસારને અગાનનાજ ફળરૂપ સમજશોમાં, અને દેહને 'પાપતું' જણ સમજશોમાં, પણ ચોખ્ખી રીતે એમ સમજી લેજો કે, મનુષ્ય અવતાર એ બહુ મોટા પુણ્યતું જણ છે અને મોક્ષ મેળવવાની અમૂલ્ય તક આપવા સાર જ સંસારરૂપી તિર્થ આપણને મળેલું છે. માટે એ મહાન્ તિર્થમાં જેમ ખૂંમ જાય, તપ, ધ્યાન, જ્ઞાન આદિ થાય તેમ કરવું જોઈએ. એ મહાન તિર્થમાં જેમ બને તેમ વધુમાં વધુ પવિત્ર રહેવાય તેમ કરવું જોઈએ. એ મહાન તિર્થમાં જેમ ખૂંમ નવા નવા અનુભવો મળે તેમ કરવું જોઈએ, અને એ મહાન તિર્થમાં જેમ આત્માની શાંતિ મેળવી શકાય તેમ કરવું જોઈએ. એમ કરવું એ આપણી દરજ્જા છે, અને એ માટે જીંદગી છે. માટે જેમ બને તેમ સંસારરૂપી તિર્થમાં સારી રીતે વરતાય અને તેનો ખૂંમ લાભ લેવાય અને મનુષ્યમાંથી દેવ થવાય તેમ કરજો. અને સંસાર એ પાપ ધોવાણું તિર્થ છે, માટે તેમાં પાપ ધોવાની કોશિય કરજો અને નવાં પાપ ન થાય એ સંભાળજો. એજ અગારી પ્રાર્થના છે.

છોટાલાલ દલપતરામ કવિ.

શ્રી ઓ

સ્વર્ગસ્થ કેશવલાલ ત્રીભુવન કવિ (કુંડલાકર).

પ્રશ્નોરા ગાતિમાં જેમ વૈદકનો ધંધો વધારે પ્રમાણમાં પ્રચલિત જોવામાં આવે છે તેમ આપણી ગાતિમાં દવિનો ધંધો પણ વધારે પ્રમાણમાં પ્રચલિત જોવામાં આવે છે. ચારણ અને બ્રહ્મજનની ગાતિઓને બાજુ સુધીએ તો આપણી ગાતિની સંખ્યાના પ્રમાણમાં થયેલા દવિઓ અન્ય ગાતિઓની સંખ્યાનાં પ્રમાણમાં વધારે જોવામાં આવ્યા વગર રહેશે નહિ. પ્રાચિન કવિ ચિરોમણી બંકિતમાર્ગના મથકુર ગણાયલા દવિ માધ અને દવિ દંડી પછીના સ્વર્ગસ્થ કવિવર દસપતરામ ડાળામાછ 'સી. આઈ. ઈ. ના સમય સુધીમાં આપણી ગાતિની પરિચિતિનો ઇતિહાસ હજુ અંધારામાં છે તો પણ મારવાડ-મેવાડમાં એ સમયની જહોજલાલીનાં દરખ આજે પણ અનુમાનદ્વારા તેમજ ગુપ્તકથાદ્વારા મળી આવે છે અને ત્યાર પછીના પાટણ-ધોળકાની પ્રખ્યાતિના બનાવો હજુ આપણા હૃદયપટ પર તાજાજ જણાય છે. એટલે આ ડાળામાં આપણી ગાતિમાં દવિઓ દરી પણ તે અજ્ઞતાગામાં આવ્યા જણાતા નથી. મેવાડ-મારવાડ વાસીઓના પરિચય વગર તેમજ ઇતિહાસ વગર તે બંધુઓના જીવનક્રમો હજુ આપણે જાણી શક્યા નથી. પરંતુ હાલ જોધપુર વિગેરે સ્થળોએ વિદ્વાન-પંડિતો છે અને તેથી તે જુમિમાં પણ તે સમયમાં દવિઓ દરી એવી પ્રતિતિ માય છે.

દવિશ્વર દસપતરામના સમય પછી તો શુનર કવિઓમાં આપણી ગાતિના દવિઓ ગણાતા આવ્યા છે. આ ગણનામાં ગણાયલા યુવાન દવિ સ્વર્ગસ્થ કેશવલાલ ત્રીભુવન ઓજા (કુંડલાકર) પણ ગણાય છે. અને તેના લખેલા પ્રસિદ્ધ યજ્ઞેલા પુસ્તકો પણ ધી રજુહોડાઈના ભાવિક ભક્તોમાં આજેપ્રે છુટથી વંચાય છે. આ યુવાન દવિ લાંબા સમય જીવ્યા હોત તો બંકિતમાર્ગમાં પણ સાફ લખી શકત. દારણ કે આ દવિ સાહિત્ય અને અને સામ્રાજક વિષય દરતાં શી રજુહોડાઈ મદારાજના અનન્ય ભક્ત હોઈ બંકિતમાર્ગનાં જ દાવ્ય વધારે પ્રમાણમાં કરના હતા.

આ ભક્ત દવિનો જન્મ કુંડલામાં સંવત ૧૯૪૮ ની સાલમાં થયો હતો જે કે તેઓ શુનરાલી ઉપરાંત અગ્રિજમાં હૂંઠા ધોરણ સુધીજ આગળ

વધ્યા હતા, પરંતુ ન્હાનપણથીજ ભક્તિમાર્ગના સંસ્કાર પડવાથી ધાર્મિક ગ્રંથોનો અભ્યાસ કરવામાં વધારે હત્સાહી હતા અને તેથી તેમણે સંસ્કૃતમાં પણ સારો અભ્યાસ કરી ભાગવતાદિ પુરાણો અને સામવેદ સંહિતાનો પણ અભ્યાસ કર્યો હતો, કવિને મુળથીજ પ્રારબ્ધ ઉપર વધારે આસ્થા હોવાથી કમાવાની છવતેડ ખટપટમાં નહિ પડતાં ઈશ્વરોપાસનામાંજ પ્રેમપૂર્વક લક્ષ આપતા હતા, જે કે પ્રસંગોપાત તેઓ મુગ્ધ રહી નાંટક કંપનીઓમાં નાટકો લખી આપવાનું કામ કરતા હતા. અનાથ બાળાની દીલ હૃદયરનારી નોર્વેલ પણ તેઓએ આજ સમયમાં લખી છે.

કાઠિઆવાડમાં (સિંહગઢ) સિહોરના સુપ્રસિદ્ધ સ્થળમાં આપણા પતિતપાવન ગૌતમ મુનિના આશ્રમ સ્થાનમાં વિરાજતા ગૌતમેશ્વર મહાદેવમાં લગભગ કવિ જે વર્ષ રહ્યા હતા અને અનુષ્ઠાનાદિ સત્કર્મ કરી ઈશ્વરપ્રીતિ મેળવવાને ભાગ્યશાળી બન્યા હતા. “ ગૌતમેશ્વરની બલિહારી ” નામકર્મય પણ તેઓએ આ નિવૃત્તિ નિવાસનાજ સમયે લખ્યો છે.

ભાવના પ્રભાણેના સિદ્ધિ પ્રાપ્ત થાય છે એ કહેવતાનુસાર કવિને શ્રી રણુછોડજી મહારાજ પર અનન્ય શ્રદ્ધા હતી તેથી રણુછોડજી મહારાજે પણ તેમનાજ દરબારમાં આ ભાવિક ભક્તને કેમ જાણે ખોલાવી ન લીધા હોય તેવી રીતે કવિ ૧૯૬૭ ની સાલમાં માર્ગેકહારીના પવિત્ર પર્વ નિમિત્તે શ્રી કાઠોરજી આવેલા અને ત્યાર બાદ ત્યાંજ નિવાસ કરી રહેલા કાઠોરમાં રહીને પણ માત્ર ઈશ્વર પ્રેરીત આવક ઉપરજ અને, શ્રી રણુછોડરાયજીના સમાસમાના નાનાવિધ કાવ્યો બનાવી જુદા જુદા પુસ્તકો આકારમાં છપાવી તેની આવકપરજ નિર્વાહ ચલાવતા અને અહોનિશ રણુછોડજીની ભક્તિમાંજ નિમગ્ન રહેતા. મહાન ભક્તોની માફક કુટુંબ નિર્વાહ રણુછોડજી પરજ રહેવા દઇ પોતે તેમની ભક્તિ કરવાનુંજ કર્તવ્ય હેવટ. સુધી બળવ્યું છે અને ઈશ્વરની ભક્તિ કરતાં કુટુંબ નિર્વાહની મુસીબત નથી પડતી તેનું સાક્ષાત દર્શાવે આ કળી કાળમાં કવિએ પુરૂ પાડ્યું છે. રણુછોડ મહારાજની સાત સમયાની ઝંખી, શ્રી રણુછોડ દર્શનિકા, શ્રી રણુછોડ કિર્તનમાળા વિગેરે ગ્રંથો નાના પણ આવદમક ભક્તિરસથી ભરપૂર કવિએ કાઠોર નિવાસ કર્યા પછીજ બનાવ્યા છે અને તે ગાવામાંજ તल्लीન રહેતા હતા. કવિ જાતે વાચાળ, મધુભાષી અને મગ્નતાવદા હતા; તેથી સર્વ સાથે પ્રેમભાવ મેળવી શકતા હતા. કાઠોર જેવા તકરારી અહાનિવાસી સ્થળમાંયે કામમનો નિવાસ કરી વસવા છતાં ત્યાંના બિંબ બિંબ સ્વાર્થિય શુદ્ધિ જુદેવોમાં પણ પ્રીતિ

મેળવી શક્યા છે એ એમની ઉચ્ચ પદની સાંક્ષીર્ય છે. વળી કવિ સત્ય પથગામી અને ધર્મપરાયણ હોવાથી ગમે તેવી સ્થિતિ હોવા છતાં પણ તેમની બગિચાને સારે રચણે ડાકોરમાંજ કાઢપણુ પ્રકારના વિષય વગર ખરેખર કન્યાદાન રૂપેજ તેણે વરાખ્યાં હતાં. આથી બોલીને નહિ પણ કર્તવ્ય કરીનેજ અન્યને દર્શાવે આપવાના અભિલાષી કવિ હતા એમ સિદ્ધ થાય છે.

કવિ ભક્તિમાર્ગમાં કેટલા આગળ વધ્યા હતા અને ધર્મર ઉપર તેમની કેટલી શ્રદ્ધા હતી તથા કર્મની ગતિ કેવી વિચિત્ર છે એ કવિના છેલા વર્ષના જીવન ઉપરથી પ્રતિત થાય છે. કવિ પોતાના સહકુટુંબ (પત્નિ, બે બાળાઓ, વિધવા બહેન, પિતા, બે ભાઈઓ) સહ બંદીનાયજની યાત્રાએ સંવત ૧૮૭૮ ના વૈશાકમાં સિધાવ્યા હતા. પ્રથમ પુષ્કરરાજ પછી ગોકુળ, મધુરા, હરદ્વાર, ગંગોત્રી, બંદીનાય, દેવારેશ્વર, રુપિયેશ, મિથુની, કાથી વિગેરે પવિત્ર સ્થળોએ યાત્રા કરી રુચિકેશમાંથીજ અક્ષરધામની પ્રાપ્તિની તૈયારીનો સંદેશ તાવ રૂપે લઈ આવ્યા હતા. જ્યાં રહેતા ત્યાં પારાયણુ કરી આગળ વધતા અને ખર્ચ મેળવતા. યાત્રા દરમ્યાન તેમણે સાત પારાયણુ જુદા જુદા સ્થળોએ કરી છે. કવિના ક્રિતિય બંધુને પણ મંદવાડ લાગુ પડવાથી તેઓ ગયા, જગન્નાથ ન જઈ શક્યા અને મુંબઈ આવ્યા. ત્યાંથી પાણીદર માટે બરકાળ જઈ અનસુયા ગયા. ત્યાંજ તેમનાં ક્રિતિય બંધુનો સ્વર્ગવાસ થયો. 'કવિની સ્થિતિ તો આ વખતે પણ તદ્દન અશક્તજ હતી. તો પણ બંધુની ઉત્તર ક્રિયા ધાર્મિક' વિધિએ ત્યાંજ નર્મદાના પવિત્ર તટપર કરી બરકાળમાં બ્રહ્મ બોજન કર્યું. ત્યાંથી સિદ્ધા ડાકોર આવતાંજ સ્ટેશનેથી ઝાળીએ ધીર લાવતાં લાવતાં પણ થી રજુછોડછની ઝાંખી કરી અને તેનાજ દરબારમાં તેનાંજ આશ્રયે આવી તેમનીજ કૃપાપર જીવનદોરી છોડી દેલા ગુન્હાની માફી માગી. ધીર આવ્યા પછી ત્રીજેજ દિવસે એટલે સંવત ૧૮૭૮ ના વૈશાક શુદ્ધ ૧૨ ના રોજ પ્રાતઃકાળમાં કવિએ આ જાની દુનિયાનો ત્યાગ કરી અક્ષરધામની પ્રાપ્તિ કરી. પાછળ દુઃખી શુદ્ધ પિતા, પત્નિ, બે બાળાઓ અને બે ભાઈઓ, વિધવા બહેન મુકી ગયા છે. તેમનાં પિતા પૈયું હવે તો ડાકોરમાંજ રજુછોડછના સ્મરણમાંજ બાકીના દુઃખી દિવસો વિતાવે છે. તેઓ પણ માલી અને તાંત્રી જાણના અનુભવી હોય. ધર્મર પરાયણજ જીવન વ્યક્તિત દરે છે.

આ બક્ત કવિની કહાણી આપણી જ્ઞાતિમાં સોભાવે છે. જો કે કવિનો માર્ગ ભક્તિમય હતો એટલે તેઓએ અન્ય માર્ગમાં જ્ઞાતિ ભક્તિ

માર્ગમાં લાસુ આપ્યું નથી. તોપણ તેમની રહેણી કરણી અને લાંગણી શાંતિ ઉન્નતિના માર્ગપરજ હતી એમ તેમના જીવન ક્રમથી પરખાઈ આવે છે. દિવના ૩૧ વર્ષના યુવાન વયમાં ઇચ્છેલા આકાંક્ષા સ્વર્ગવાસથી શાંતિને ખેંચી પડી છે એમતો કહેવુંજ નોંધએ. છેવટ બે વર્ષોમાં શાંતિએ ગુમાવેલા બે આર શાંતિ શોભારૂપ યુવાનોમાં દિવિ પણ અણુમ છે.

“પ્રેમી”

ગરીબનો વેલી.

લેખક:—મગનલાલ ત્રિવેદી.

પ્રકરણ પહેલું.

સોરો.

‘હવે બહુ ચંદુ વજેશંકરભાઈ, જહું તોણુવામાં મોલે નહીં. આર હજીર કંઈ જોઈ નથી, સમજ્યાને!’

‘પરંતુ રામચંદર કાકા, તહો કંઈ કન્યાની દિમત આકસો કે એમને એમ જોલ્યે જ જરો. કંચન જેવી છે, સમજ્યાને. નરદં મેં સોનું! તે એમ નાખી દેવાના મૂલ્યે ન આપી ચકાવ. પૂરા છ હજીર : કરી : આપો જો પરણવાની ઇચ્છા હોય તો.’ જાણે કે કાકા વેપારી માહકને મુખે ‘પોતાના માલના વખાણુ ન કરી રહો હોય તેમ વજેશંકર જોલ્યો.’

‘પરંતુ કન્યાની ઉમર દસ જ વર્ષની છે. જો બે આર વર્ષ વધારે થવા હોત તો છ શું આક હજીર ખરચી નાખત!’ વાંકા વળી ‘મુએલા રામચંદર કાકાએ જરા ટકાર બેની જવાબ આપ્યો.’

‘તેથી શું ચંદુ? ત્હેની ઉમર ન્હાની છે, તો તહમે પૂરા સાઠે પહોંચ્યા છોને? તહમારી ઉમરને તો કાઈ દીલાવે પણ નહીં, એ તો હું જ ખસે. કે તહમને ધરો ધડપણે રંડાપાતું કુળ્ય પડે એ ન જોઈ શકવાથી મ્હારી

પુત્રી આપું છું. અને મ્હારી પુત્રી શું ન્હાની છે ? અરે પેલા કમિયાચંદરની દિકરી તો આઠ જ વરસની પગણી અને તેણે વળી ત્રીજવર સાથે, પૂરા પચાસે પહોંચેલા સાથે. માટે હવે મોહું મગગાવેમાં. ક્ષીયો પૂરા ૭ હજાર, જે પરણવાની ધ્વિંઝા હોય તો નહીંતર.....પરન્તુ આવી કન્યા બીજે ક્યાંય નહીં મળી શકે, હો !”

રામચંદર દાદા વિચારમાં પડી ગયા. મોરારમદે તેમને પરણવાનું માનક મણવ્યું હતું અને પાસે પૈસો પુષ્કળ હતો એટલે બામડી આવી પડ-પડ પાણે એવી ધ્વિંઝાથી લેમળે પરણવાનો વિચાર થયો હતો. ફરી ફરીને ક્યાં પરણવા આવવાના હતા ! એટલે જીવનનો આ છેલ્લો સ્વાવે. લખ દેવો એમ લેમને થઈ આવ્યું. કહિ બેઠા હતા તો જમી લેમની લાલસા ચમી ન હતી. મોરારમદે કરેલું વળેચંદરની દિકરીનું વર્ણન સાંભળી લેમનું મન હચું નીચું થઈ રહ્યું હતું. અને મનની લાલસાને વધ થઈ તેઓ આજે સાદુ સુધોરવા વળેચંદર પાસે આવ્યા હતા. પરન્તુ દામ વધારે બેસતા હતા એટલે જરા મન પાછું પડી જતું હતું. —લેમને વિચારમાં પડી ગયેલા જોઈ પાસે ઉભેલા મોરારમદ બોલી ઉઠ્યા—

“શું રામચંદર બાઈ ! એમાં તે શું વિચાર કરવાનો છે ? ક્ષીયો ૭ હજાર. ફર તો જે હજારનો જ છે ને ? એવો ! એ તે કદ નિસાલમાં ?” જલ્દી કે ઘેર ટેંકણે કેમ ન પડતી હોય તેમ જે હજારનો ફર મોરારમદને મન કંઈજ નહતો ! ઘેર તો દિકરા એક પૈસાનું ચાક વધારે લખ આવે તો લાકડી લખને હાતા અને અહીં તો મોટી મોટી વાતો ફરી રવા હતા. આ માટે ન ફર ? આમ્ને ત્રીસ ટકા કમીચન મગગાવું હતું.

પરન્તુ ગમે તેમ હો, રામચંદર દાદા કંઈક ગુચવાડામાં પડી ગયા હતા. પછીવારે તેઓ બોલ્યા. “ના ! ના ! હવે મ્હારો વિચાર ફરી ગયો છે. જીવી જીવીને હવે હું કેટલાં વર્ષ આ દુનિયામાં રહેવાનો હતો ? ઘેર દિકરાની વધ છે તે રોટલા ફરી ખવડાવશે અને આપણે બગવાન બગવા ફરી દિવસ મગગાવું. હવે આ અવસ્યએ ઉપાધિ વધારી લેવાનો વિચાર નથી થતો. મ્હારા દિકરાને હું બિખારી બતાવી મરવા નથી દેજો.”

મોરારમદ અને વળેચંદર ચમક્યા. મન્નેએ એક બીજા સામું જોયું. સિંહાર લાવથી છટકે છે એમ લેમને લાગ્યું. પરન્તુ મોરારમદ એમ ત્રીસ ટકાનું કમીચન જતું ફર તેવા નહતા. તેઓ બોલી કહ્યા, “અરે રામચંદરબાઈ !

આ શું ? તમારી અક્ષત ખહેર મારી મર્જ છે કે શું ? કે પછી સાહે જુદી નાહી. આ ઉમ્મરે દિહરાના હાથ નીચે પરાધીન બની રહેવું, ઘરમાં એક પરાયા જેમ વસવું અને ટાડું શીજી જે મળે તે ખાઈ લેવું એ તે કંઈ રીત છે ? પ્રભુએ આપેલી લક્ષ્મી છે, આખી જીંદગી કામા કામાને બેગું કર્યું છે, તે શું દિહરાને દર્દ દેવા માટે ? વળી આ કન્યા જોઈ છે ? રૂપરૂપનો અંબાર ! કહાપણુ તો ત્હેનું જ નવરાસની વેળાએ ધડી છે. વજ્રેશંકરમાઈ ! ત્હેમેયે શું આમ નાકું પકડી રહ્યા છો. ચાલો હજારો ઓછા પાંચ હજાર આપો, કરો કંકુના !

રૂપીઆ એક હજાર બાવમાં ઉતરી ગયા ત્હેના પ્રમાણમાં રામચંકર કાકાનો સ્મશાન વેરાગ્ય પણુ ઓછો થઈ ગયો. તેઓ બોલ્યો, ‘પણુ, આ અવરથાએ ?’

‘અવરથા અવરથા શું કરો છો. એંશી એંશી વરસના પરણે છે, તો ત્હેમને તો સાંઠ જ થયા છે !’ મોરારભટ્ટે સમજણ પાડી.

‘હીક, પણુ ચાર હજારથી વધારે તો હું નહીં જ આપી શકું.’

‘પરનુ કાકા, જરા તો વિચાર કરો. ચાર હજાર તો મ્હારે ખર્ચમાં જ આલ્યા જાય,’ જાણે કે અજાણો થઈ ન ગયો હોય તેમ વજ્રેશંકર બોલ્યો.

‘તેગમે તેમ હોય પણુ તેથી વધારે ખર્ચનાની આપણી સંકિત નથી.’

‘રકબડ બહુ જ થઈ. પરનુ રામચંકર કાકા એક ટળા બે થયા નહીં છેવટે ચાર હજાર સોદો નાખી ચયો અને વસન્ત પંચમીના ધડીઆ-વંણુ-પૂજ્યાં લગ લેવાણા.

‘પણુ કાકા ! આ રૂપીઆની વાત ન્યાતનાં પટેલીઆઓ પાસે ન જાય હો, નહીંતર મ્હારા બેટા કારોપીરા કરી મૂકરો,’ વજ્રેશંકર ખીતો ખીતો બોલ્યો.

‘અરે હોય ! એ શું બોલ્યા મ્હારી આગર તો જાય ? હું તો કહેવાનો કે કંકુએ કન્યા આપી છે.’ કાકાને બોલતાં જરાએ વિચાર પણુ ન ચયો કે તે સાંભળતાં જ લોકો ત્હેમની પોલ જાણી જશે ! પરનુ તેઓ આંધળા બની રહ્યા હતા. રાક્ષસી ઉગ્રાસ આડે કર્યું જોઈ શકતા નહતા !

એક નિર્દોષ બાલિકાનું બલિધ્ય વૃદ્ધની દાહડીએ ખાંધી એ ત્રીપુટી વિખરાણી.

(અપૂર્ણ.)

પ્રાસંગિક નોંધ અને ચર્ચા.

પ્રાગ્તિક સમ્મેલનો—હીંગડી ખાતે ભરાએલી પરિષદે ગાંધીજીના નવ-
જીવન નવો ઉત્સાહ, હાંધું હાથે કરવાની વૃત્તિ પ્રદર્શિત કરી છે, તેટલે દરજ્જે
તેની સફળતા ગણી શકાય. પરંતુ ગાંધીજી સમૂહને એક સરખા રિવાજો
ઉપર એકત્રીત કરવા માટે તેના જૂઠા જૂઠા વિભાગો, કળાયણ-બીન કળી-
યણ, સામવેદી-યજુર્વેદી વગેરે વિભાગોના જૂઠા જૂઠા સમૂહ, તેમજ એક
બીજાના લઘાદિક રિવાજ વગેરે સ્વીકારનાર સમવાજોએ એકત્રીત થઈ
સમસ્ત ગાંધીજીને એકત્ર કરવાના પાયાઉપ એક ધોરણ સ્વીકારવું જોઈએ છે.
અર્થાત્ સૌથી લઘાદિક પાછળ થતું અર્થનું ધોરણ તથા બીજા રીત રીવાજો
જૂઠા જૂઠા સમવા અને જૂઠા જૂઠા ગાંધીજી વિભાગોમાં જૂઠા જૂઠા છે ત્યાં
સૌથી સમસ્ત ગાંધીજીને એકત્ર કરવાના બધા પ્રયાસો નિષ્ફળ નીવડવાના
અને ગમે તેવી કોન્ટ્રી-સે બરાબ તે પછી તેની પાછળ થતું અર્થ બદલ
જવાનું. વીસ વર્ષે હીંગડીની પરિષદની જરૂર ગાંધીજીના નવો ઉત્સાહ લાવવા
માટે, ગાંધીજીના સુધારાની જરૂરીયાત સમજાવવા માટે, ગાંધીજીના હાથે કરવાની
વૃત્તિ પ્રેરવા માટે, અવશ્ય હતી. તે હાથે થઈ શક્યું છે તે સમસ્ત
શીમાજીઓની પરિષદ ભરતાં પહેલાં ગાંધીજીના જૂઠા જૂઠા વિભાગોના અમુક
ચોક્કસ ખાતોમાં નિર્જીવ થવાની જરૂર છે. સમસ્ત ગાંધીજીને એકત્ર કરવા
માટે ગાંધીજીના રીતરિવાજો વગેરેનાં એક ધોરણ થઈ જાય અને એ ધોરણે
દરેક વિભાગ એકત્ર થઈ પોતા સ્વીકારવાની તત્પરતા ન દર્શાવે ત્યાં સુધી
ગાંધીજી ઉભવિ માટે આગળ કાંઈ બંધનનો પ્રયાસ કરવો અમરતો બીજી પરિ-
ષદ ભરવા માટે પ્રયાસ કરવો નહીં. જો પરિષદના પ્રમુખ શીમાજી
વિલ્લક્ષણનાં ગાંધીજીને એકત્રીત કરવા માટે અને ગાંધીજીના સુધારાના
ખાસ મુદ્દાઓ માટે ચાર પંક્તિઓ બહાર પાડી એકત્રીત થઈ શકવાનું
સ્પષ્ટ ધોરણ સમજાવ્યું છે, તેમજ ગાંધીજી સંગઠન કરવાના વ્યવહાર ઉપાયો
આપણને દર્શાવ્યા છે. તેમજ જણાવેલું ધોરણ તથા તેમજ જે સૂચનાઓ
દેલી છે તે અગત્યની અને વ્યવહાર છે. જો ગાંધીજી એક સમય ગાંધીજી સ્વરૂપ
પકડવા માગતી હોય, જો ગાંધીજી સુધારણાની માત્ર વાતોજ કરવા માગતી
નહોય, જો ગાંધીજી પોતાનું સંગઠન કરવા માટે વ્યર્થ ખર્ચ બચાવવા માગતી
હોય, તો પહેલ પહેલાં ગાંધીજી સમુદાયવાળા સુખ્ય સુખ્ય પ્રાન્તોએ શીમાજી

વિદુલદાસભાઈએ ખતાવેલું વ્યવહાર ધોરણ કે તેને બદલે ખીલું કોઈ વ્યવહાર ધોરણ પોતે સ્વીકારવા તૈયાર છે કે નહિ, પોતે તે ધોરણને બદલે ખીલું કોઈ વ્યવહાર ધોરણ સૂચવી શકે તેમ છે કે નહિ. અગર તો પોતાનું આવગું ધોરણ રાખી યાત્રિ સંગઠન માટે પોતે ખીલું કોઈ સમગ્ર યાત્રિને સ્વીકાર્ય એવી વ્યવહાર સૂચનાઓ કરી શકે તેમ છે કે નહિ તે બાબતને નિર્ણય કરવા માટે દરેક પ્રાન્તિક વિભાગે પ્રથમ એકત્ર થવાની જરૂર રહે છે. જ્યાં સુધી દરેક પ્રાન્ત પોતે પોતાનો નિશ્ચય બહાર કરી ન શકે ત્યાં સુધી યાત્રિ સંગઠનનું કાર્ય ખીલું કોઈપણ સમગ્ર યાત્રિની પરિપક્વ કરી શકવાની નથી. તેથી દરેક પ્રાન્તે શ્રીમાન વિદુલદાસભાઈએ કરેલી સૂચનાઓ અને સામાન્ય ધોરણ બાબત પોતાનો નિર્ણય કરવા માટે તેમજ પોતાના પ્રાન્તિક સમવા અને વિભાગ માટે ખીલું સુધાગઓ બાબત વિચાર કરવા માટે પોતાનું પ્રાન્તિક સંમેલન પ્રથમ ભરવાની ખાસ જરૂર છે. ગૂજરાત કાઠીયાવાડના મુખ્ય પ્રાન્તિક વિભાગો નીચે પ્રમાણે છે:—

(૧) ગૂજરાત-અગર તેના બે વિભાગ-એક ઉત્તર ગૂજરાત જેમાં પાટણ, ખેરાળ, મુખ્ય વગેરેનો સમાવેશ થઈ શકે-ખીલે ધોળકા, અમદાવાદ, વડોદરા, સુરત, ભરૂચ, શુક્લતિર્થ. બરકાલ, ખંભાત વગેરે રચાનો-એવા તેના બે વિભાગ. (૨) કાઠીયાવાડ-તેમાં (અ) ગોહીલવાડ, (બ) ઝાલાવાડ, (ક) હાલાર, (ડ) સૌરાષ્ટ્ર એવા બે મુખ્ય વિભાગ અગર તો છ પેટા વિભાગો તેના સંમેલનો ભરાવાની પ્રથમ જરૂર છે. છએ પેટા વિભાગનું જુદું સંમેલન ચામ તે વપારે ધ્વજવા જેવું છે એવું અમારું માનવું છે. કચ્છ વિભાગ જુદો નહિ પાડતાં તેના સમાવેશ હાલાર તથા ઝાલાવાડમાં થઈ જશે.

ઉપર જણાવેલા છ પેટા વિભાગોનાં સંમેલનો સુરતમાંજ ભરાવાં જોઈએ. અને તેમણે શ્રીમાન વિદુલદાસભાઈની સૂચનાઓ બાબત વિચાર ચલાવી પોતાનો નિશ્ચય કરી નાખવાની ખાસ જરૂર છે. તે ઉપરાંત સામવેદી તથા ચંદ્રવેદી એવા બે સમવાઓ પણ સંગઠનના સામાન્ય ધોરણ બાબત વિચાર ચલાવવા એકત્ર ચામ તે પણ ધ્વજવા જેવું છે.

ગૂજરાતનું સંમેલન ભરવા માટે અમદાવાદ, ધોળકા, પાટણ, ખેરાળ, ખંભાત, શુક્લતિર્થ, સુરત વગેરે મુખ્ય વિભાગોના આગેવાનોએ એકત્ર થઈ પોતાના એકલે ગૂજરાત પ્રાન્તનું સંમેલન ભરવાની અળવળ ચલાવવાની જરૂર છે. ^{૨૬}

તેવી રીતે ગોહિલવાડનું સમ્મેલન ભરવા માટે ભાવનગર, મહુવા, તળાબ, સોનગઢ, ખોટાદ, શિહોર, ઉમરાળા વગેરે મુખ્ય સ્થળોના નેતાઓએ એકત્ર થઈ ચળવળ કરવાની જરૂર છે.

ઝાલાવાડનું પ્રાન્તિક સમ્મેલન કરવા માટે મોરબી, ધાંગધા, પંઢવાણ, ચૂડા, હળવદ, વાંકાનેર વગેરે શહેરના નેતાઓએ એકત્ર થઈ તૈયારીઓ કરવાની જરૂર છે.

હાલારનું સમ્મેલન ભરવા માટે પ્રજાપતિ કરવા માટે રાજકોટ, જામનગર, કચ્છ, ગોંડલ વગેરે મુખ્ય ગામોના અગ્રેસર ગણાતા ગૃહસ્થોએ એકત્ર થઈ પ્રયાસ કરવાની જરૂર છે.

સૌરાષ્ટ્રનું સમ્મેલન એકત્ર કરવા માટે ભુનાગઢ માંગરોલ, પોરબંદર જેતપુર વગેરે સ્થળોના ગૃહસ્થોએ એકત્ર થઈ તુરતમાં વિચાર ચલાવવાની આવશ્યકતા છે.

ગોહિલવાડના સમ્મેલન માટે ભાવનગર મુખ્ય સ્થળ ગણાય તેથી ભાવનગરના આગેવાનોએ પોતાના પ્રાન્તના જૂદા જૂદા આગેવાનોને એકત્ર કરી તેમના પ્રાન્તનું સમ્મેલન ભરવાની યોગ્યતા કરવી જરૂરની છે. ઝાલાવાડના પ્રાન્તિય સમ્મેલન માટે વડવાણ, ધાંગધા, કે મોરબી અનુકૂળ સ્થળો ગણાય તેથી તે સ્થળોમાં પ્રયાસ થવાની જરૂર છે. હાલારનું પ્રાન્તિક સમ્મેલન ભરવા માટેનું કાર્ય રાજકોટ અથવા જામનગરના ગૃહસ્થોએ ઉપાડી લેવાની જરૂર છે. સૌરાષ્ટ્રના સમ્મેલન માટે જેતપુર મધ્યસ્થ સ્થળ હોઈ ત્યાંના ગૃહસ્થોએ તે માટેની ચળવળ શરૂ કરવાની જરૂર છે. ગૂંજરાતના સમ્મેલન માટે અમદાવાદના યાત્રિ અગ્રેસરોએ કટિબદ્ધ થવાની જરૂર છે.

ઉપર પ્રમાણે પ્રાન્તિક સમ્મેલન ભરાય ત્યાર બાદ જરૂર જણાય તો સામવેદી તથા યજુર્વેદિ સમવાઓનાં બે જૂદાં સમ્મેલનો ભરવાની આવશ્યકતા જણાય તો તે ભરવા માટે યોગ્યતા થવાની જરૂર છે.

યાત્રિ પોતાની ઉન્નતિ, પોતાનું સંગઠન, પોતાનું એકત્રીત વ્યક્તિત્વ સ્થાપવાં માગે છે કે ગિર્યા બદલાવ કરવા અગર તે નકામા ખર્ચ કરવાનું માગે છે તે આ પ્રાન્તિક સમ્મેલનોના નિર્ણય ઉપરથીજ નહીં થઈ શકે. જે જૂદા જૂદા વિભાગ એકત્રીત થઈ સંગઠનનાં સામાન્ય ધોરણો સ્વીકારવા તત્પર ન હોય તો પછી યાત્રિ સુધારણા, યાત્રિ ઉન્નતિ માટે પ્રયાસ કરવા નકામા છે એટલુંજ નહિ પરંતુ યાત્રિ પોતાના વ્યક્તિત્વનો દ્વંસ કરવા, અર્થાત્

પોતાનો નાશ જ ધ્વંસ છે તે સ્પષ્ટ થશે. શાંતિ ઉત્પત્તિ માટે ભાવિ કાષ્ઠપણુ પ્રયાસ ઉઠાવતા પહેલાં સંગઠનના આ મૂળતત્ત્વરૂપ જૂઠા જૂઠા પ્રાન્તના નિર્ણયો થઈ જવાની ખાસ જરૂર છે. અમેને આશા છે કે ઉપર જણાવેલા જૂઠા જૂઠા પ્રાન્તોના મુખ્ય સ્થળોના ગૃહસ્થો પોતાના પ્રાન્તનું સમ્મેલન ભરવા માટે કટિબદ્ધ થશે. દરેક પ્રાન્તના નેતાઓ અમુક સ્થળે એકત્ર થઈ સમ્મેલન ભરવા બાબત નિર્ણય કરે અને સમ્મેલન ભરવા તથા સશળ દરવા માટે પ્રયાસ કરે અને પોતાના પ્રાન્તનું સમ્મેલન ભરી પોતે ક્યાં સામાન્ય ધોરણે સ્વીકારવા તૈયાર છે તેનો નિર્ણય કરે. અમેને આશા છે કે આગેવાનો એકત્ર થઈ પ્રાન્તિક સમ્મેલનો માટેની તૈયારીઓ કરવા માંડશે.

ભાવનગરમાં બોર્ડિંગ ફન્ડની આવકારદાયક શરૂઆત:—

ભાવનગરમાં શાંતિની બોર્ડિંગ સ્થાપવા માટે ફન્ડની શરૂઆત થઈ છે તે અન્ય સ્થળે પ્રસિદ્ધ થએલા સમાચાર ઉપરથી શાંતિ ગૃહસ્થોના જાણવામાં આવશે. આ આવકારદાયક શરૂઆત કરવા માટે અમે ભાવનગરના શાંતિ ગૃહસ્થોને ધન્યવાદ આપીએ છીએ. રાજકોટ તથા અમદાવાદમાં આજ પાંચ વર્ષથી ચાલતાં છાત્રાલયો હજી આર્થિક સમૃદ્ધિ ભોગવતાં નથી, હજી સાચા પામા ઉપર આવ્યાં નથી, તેટલામાં શાંતિના અન્ય સ્થળોએ બીજાં છાત્રાલયો ઉધડે તેથી દરેકની આર્થિક હાલત નમળી પડે તે સ્વાભાવિક છે. એક પછી એક સ્થળનું છાત્રાલય જેમ જેમ સમૃદ્ધિવાન અને સારભાષ બીજાં સ્થળોએ છાત્રાલયો સ્થપાય તો તેમાં શાંતિને વધુ લાભ અને ઝોંઘું ખર્ચ વેઠવું પડે. એકજ કુવાનું પાણી જૂઠાં જૂઠાં ખેતરોમાં વહેંચાય જાય તો તેથી દરેક ખેતરને પૂરતું પોષણ ન મળે અને દદાય વધારે ખેતરનો પાક ફીણ થઈ જાય તેવી સ્વાભાવિક ધારતી રહે તેવી રીતે એક સ્થળનું છાત્રાલય સમૃદ્ધિવાનું બનતાં પહેલાં બીજાં સ્થળે, ત્રીજાં સ્થળે તેમ જૂઠાં જૂઠાં સ્થળે છાત્રાલયો સંબંધી પ્રયાસો ચાલુ થાય તો બધાં જ છાત્રાલયોને પોષાવાને બદલે દદાય સોસાવું પડે તેવી સ્વાભાવિક ધારતી રહે. દરેક સ્થળે પાંચ પાંચ વિદ્યાર્થીઓને અધકચરો લાભ મળી શકે તેમાં વધારે ખર્ચ અને એકંદર રીતે શાંતિને ઝોંઘો લાભજ નળે. છતાં દરેક મુખ્ય સ્થળે છાત્રાલયો ઉભાં થાય તે ઇચ્છવા જેવું જ ગણાય. દરેક ગામ પોતાનાં વિદ્યાર્થીઓની કેળવણીને પ્રબલ દરી શકે તો તે સર્વોત્તમ છે. દરેક પ્રાન્ત પોતાનાં બાળકો માટે કેળવણીનાં સાધનો પૂરાં પાડી શકે તો તે સાફ ગણાય. તેવીજ રીતે જૂઠા જૂઠા સ્થળોએ છૂટા છવાયા પ્રયાસ પણ શાંતિ બાળકોની કેળવણી

અથે યાવ તે સર્વદા આવકારદાયકજ ગણાવા જોઇએ. હરિદાસના આ જન્મનામાં પ્રામાણિક હરિદાસ સર્વદા સુખપ્રદજ નીવડે છે. તેવીજ રીતે છૂટા છવાયા રથેણા પશુ પોતાનાં છાત્રાલયો માટે ઉત્સાહિત કાર્યકરતાએ મેળવે તો જરૂર તે છાત્રાલયોને તેઓ ઠોઠપણ રીતે સમૃદ્ધ બનાવી શકે અને એ રીતે યાત્રિને જોઇતો લાભ પૂરો પાડી શકે. તેથી ભાવનગરમાં શરૂ થએલ બોર્ડિંગના પ્રયાસ પ્રત્યે અમારી સંપૂર્ણ સહાનુભૂતિ દર્શાવવા સાથે, ભાવનગરના યાત્રિ ગૃહસ્થોને અમે પ્રતઃ અભિનન્દન આપીએ છીએ અને તેમના પ્રયાસમાં સંપૂર્ણ સફળતા ઇચ્છીએ છીએ.

તન્ત્રી.

ભાવનગરમાં બોર્ડિંગ ક્ષણાની શરૂઆત.

રાજ દામ તા. ૮-૭-૧૯૨૩.

ગઈ કાલ તા. ૭-૭-૧૯૨૩ ના વિરસિ પત્રમાં આમંત્રણ કરેલા ગૃહસ્થો ફક્ત આજરોજ નીચે લખેલા ગૃહસ્થો ભગાના તળાવમાં આવેલા રા. રા. વિહંગદાસ ગીરજાશંકરના મહાનમાં એકત્ર થયા છે.

રા. રા. અનોપરામ હાઉજી, રા. રા. શંકરપ્રસાદ કાળીદાસ, રા. રા. લક્ષ્મીભાઈ કાળીદાસ, રા. રા. રેવાશંકર ગીરજાશંકર, રા. નરસીદાસ જગન્નાથ, રા. રા. દામોદરદાસ નરસીદાસ, રા. રા. જટાશંકર ગૌરીશંકર, રા. રા. જટાશંકર જગજીવન, રા. રા. પ્રભાશંકર મુલજી, રા. રા. જગનલાલ જુહાભાઈ, રા. રા. ગોપાલજી રામજી, રા. રા. પીઠુલદાસ ગીરજાશંકર, રા. રા. હરગોવિંદ મણીશંકર. મહેરજાન વીઠલદાસમાધને પ્રમુખ સુદેતાં તેઓએ આજની સમાનો હિંદ જાણીએ તે ઉપરથી રા. રા. અનોપરામભાઈ યાત્રિના બાળકો માટે ભાવનગર માટે બોર્ડિંગનું ફંડ ખોલવાની જરૂરીયાત જોઈ શરૂઆતમાં પોતાના તરફથી રૂ. ૫૦૦ પાંચસે રૂપીઆ ભરે છે તે આભાર સાથે સ્વીકારવા અને તેનો વહીવટ કરવા, તથા યાત્રિના જયાવાળા ખીજ ગામોએ તથા ગૃહસ્થોને વિનંતિ કરી નાણા ભરાવવાની મહેનત કરવા નીચે પ્રમાણેની કમીટી નીમવા એક મતે સૌ નીર્ણય ઉપર આવ્યા.

રા. રા. મણીશંકર હરજીવન, રા. રા. બવાનીશંકર પરજીદાસ, રા. રા. મોહનલાલ જગજાનદાસ, રા. રા. હરગોવિંદ મણીશંકર.

રૂપીઆ એકવાળી મહાસક્ષીની છખીવાળી મકાન ફાળાની ટીકાટો.

હા. રતિલાલ કચ્છાશાંકર ઓઝા
છરીઆ,

- ૧ રા. પ્રભુલાલ ઉમીઆશંકર ઓઝા
- " " ન્યાલચંદ નેણસી અમરજીવાળા
- " " દેવે ત્રંબકલાલ રણછોડ
- " " દામેશ્વર રંગનાથ
- " " દુર્ગાશંકર રંગનાથ દેવે
- " " દેવે બાપશંકર ડાલાભાઈ
- " " દેવે નરભેયંકર શિવચંકર
- " " બોડાભાઈ રામજી
- " " પરમાર લેલાભાઈ ખંચાણ.
- " " બેંગારજી ત્રિકુ એન્ડ કા.
- " " વી. આર. એન્ડ. કા.
- " " મગનલાલ ઉમીઆશંકર
- " " જીરુરામ વેળનાથ
- " " રોડોડ વિદ્યામ ગુપ્તજી
- " " ધનજી દેવજી એન્ડ સન્સ
- " " રોડોડ લાલજી વસ્તારામ
- " " રતના મેષા એન્ડ બધર્સ
- " " બ્રાહ્મંડ ઝરીઆ ડાલીઅરી
- " " વીરમભાઈ લેલાભાઈ
- " " પાન્ડે બેરા ડાલીઅરી
- " " મેસર્સ શિવજી કુંવરજી
- " " ગંગાજી ડેસા એન્ડ સન્સ
- " " દાનજી નાનજી ગાવડા
- " " વેળનાથ લક્ષ્મીશંકર અંગાર
- " " બાણજી મહાદેવ ઓઝા

હા. જોડાલાલ નરભેરામ ત્રિવેદી
મુઘગામ.

- ૧ બોડાભાઈ વી. પટેલ.
- " સોની પુરષોત્તમ ભગવાન
- " ત્રિવેદી નરાયણલાલ વી.
- " ચાંદ મણિલાલભાઈ લક્ષ્મીભાઈ
- " દોશી નાગરલાલ છબનચંદ
- " નાયક બાલુ
- " નાયક ચંદ અમૃતા સીપાઈ રૂપશી
લીલા
- " જૂજી સરતાણું પરમાર
- " ધીરજલાલ ગોરધનલાલ
- " દલજીરામ લક્ષ્મીરામ, વાવ
- " ત્રિવેદી બીખાલાલ દંધ્યાણજી, વાવ
- " જોડાલાલ નરભેરામ ત્રિવેદી
- " પરાત શિવરામ ગંગારામ
- " ઓઝા હેમરાજ હીરજી
- " પરમાર ભગવાન ભાષા
- " હવાલદાર ગોપાલધોલજી, મુઘગામીટ
- " નાયક બનરંગપ્રસાદ જગદલ
પ્રસાદ તેવારી, સુધગામીટ
- " બી. જી. સંભણા, ઝાંઝામ
- " નાયક અમિલાલ સીંગવ, અસારા
- " ત્રિવેદી મેશલાલ લક્ષ્મીરામ, પાઠણ
- " ત્રિવેદી રામેશ્વર દેવજીજી, વાવ
- " ત્રિવેદી રમેશ્વર મેલીરામ, વાવ
- ૧ ત્રિવેદી ઉમીઆશંકર હેમરાજ
- " ત્રિવેદી રવજી મગન, ડીઓદર
- " વૈકુંઠલાલ દલજીરામ ત્રિવેદી, વાવ

હો. દાંતર દયારા'કર જગજીવન
ઓઝા ઓતલ.

- ૧ દયારા'કર જગજીવન ઓઝા ઓતલ
" પ્રાણુશંકર મહાદેવ, ઓઝા "
" જોપાળજી કુંગરશી "
" હીરાચંદ આણુ'દજી "
" છોટાલાલ જોપાળજી "
" ગોંગજી આણુ'દજી "
" રતિલાલ કેશવજી મુવ "
" મહેતા દામજી કુરજી "
" ગીરધરલાલ લાલચંદ "
" મહેતા પાનાચંદ પુરપોતમ "
" ક્યામજી હેમચંદ "
" હીરાચંદ કાપાણુજી "
" ભૂવા હંસરાજ ઝીણુા "
" ભૂવા આમોવન જોપાળજી "
" પારી કરસન ભગવાન "
" ભૂવા નાગજી ઝીણુા "
" કેશલાલ હીરજી ભદ્ર "
" મોતીચંદ કુંગરશી "
૧ મણિલાલ કરસનજી "

- " માણેકચંદ લવજી "
" વીરચંદ લવજી "
" પારંખ પરસોતમ ભગવાન "
" શાહ પાનાચંદ રતનશી "
" શાહ હરગોવિંદ કલ્યાણુજી "
" સેની નયુ જલવજી "

હો. હેમતરામ દયારા'કર દયે.
મુખ્યાજી

- ૧ મેધજી રતનજી
૧ સોડામાઈ માયામાઈ
૧૦ પ્રાણુલાલ નગીનદાસ
૨ ગોવિંદજી જમનાદાસ
૧ નરીતમદાસ નયુમાઈ
૨ શેઠ ભાઈદાસ દિ'મતલાસ
૨ કાલાલાલ જીવરાજ
૧ સુંદરજી રાગજી

૯૪ ફસ.

૪૫૯ જુલાઈના બાંક સુધી જન.

હેર ચએસા.

૪૫૪ કુલ રૂપીઆ.

મન્ત્રીઓ— શ્રી મ. આ. શ્રી. ધા. કે. મંડળ-અમદાવાદ.

ખેડજનક અવસાન.

મસ્તકવિ વિભુવન પ્રેમચંદર તા ૨૭-૭-૨૩ ના રોજ રાજકોટ મુકામે અપોરના બે વાગતાં હલ્ય બંધ થી જવાથી સ્વર્ગવાસ પામ્યા છે. સ્વર્ગસ્થિ દવિ મસ્ત કવિનાં નામથી જોળખાય છે અને ખરેખર તેઓ મસ્તજ હતા. તેમની કવિતામાં પણ મસ્તી અનુભવાય છે. તેમણે "વિજાતરી સ્વપ્ન" "કલાપીનો વિરહ" વગેરે પુસ્તકો રચ્યાં છે. ભાવનગર લાડી, રાજકોટ તથા વાડીઆ જાગી તરફથી તેમને વર્ષસિંહ મળતાં આપી હેમરમાં તેઓએ કાઠંતીનોહરી કરી નથી પરંતુ આણુ'જીવન સારસ્વતિના ઉપાસક તરિકે તેમણે વ્યતિત કર્યું છે. મસ્ત કવિનીના અવસાનથી કાઠીઆવાડ, ગૂજરાત તેમજ વિશેષે દરીને આપણી યાતિનું એક કવિરત્ન આપણા હાથમાંથી ગુમ થયું છે.

-તન્ત્રી.

રાજા મહારાજાએ

નવાળ સાહેબો, નામદાર સરકારના ધારાસભાના ઓનરેબલ મેમ્બરો, સેચન્સ જન્ટલ, કર્નલો, મેજરો, કેપ્ટનો, નામદાર લેફ્ટ વૉઇસરોયના લેફ્ટ ઓનરરી એ. ડી. સી., પોલીસીકલ એજન્ટ, સરકારી સીવીલીયન ઓફીસરો, યુરોપીયન સીવીલ સરન્યનો, એમ. ડી. ની ડીગ્રી ધરાવનારા મોટા ડાક્ટરો તથા દેશી અને યુરોપીયન અમલદારો અને ગૃહસ્થોમાં

બાદશાહી ચાકુતી

નાગની જગમહેર દવા ખલુ વપરાય છે એજ તે ઉપયોગી-ત તાની નિશાની છે—ગવર્મેન્ટ લેબોરેટરીમાં આ રજવાડી દવા એનેલાઇઝ થએલ છે.

બાદશાહી ચાકુતી

ગમે તે કારણથી ગુમાવેલી તાક્ષત પાછી લાવે છે પુરપાતન કાયમ રાખે છે. આ રાજવંશી ચાકુતી વીર્ય વિકારના તમામ વ્યાધી મટાડે છે અને વીર્ય ઘટ્ટ બનાવી ખડ્ પુરપાતન આપે છે. ખરી મદદીઁ આપનાર અને નબલા માણસને પણ જીવાનની માફક જોરા-વર બનાવનાર આ દવાનો લાભ લેવા અમારી ખાસ આમણ છે. આ દવા વાપરવામાં કોઈપણ જાતની પરેશની જરૂર નથી.

૪૦ ગોળીની ડબી એકના રૂપીઆ દરા.

બાદશાહી યુનાની લેપ

ઉમદા દવાઓમાંથી આ લેપ બનાવેલ છે. ખડ્ પુરપાતન લાવવા માટે આ લેપ ફતેહમંદ ઈલાજ છે. આઈસ એકની ડબીના રૂપીઆ આદ.

ડાક્ટર કાલીદાસ મોતીરામ-રાજકોટ-કાઠીયાવાડ.

પ્રજાકીય સાહિત્ય મંદિર

૩

ઉપયોગી સસ્તું રાષ્ટ્રીય સાહિત્ય.

દરેક ધરમાં, દરેક લાયબ્રેરીમાં રાખવા લાયક, ઉત્તમ સમ્પ્રિય સાવના પ્રેરનાર, ઇનામમાં આપવા લાયક, સ્વરાજ્યની આવી રૂપ, માનસિક તન્દુરસ્તીને પ્રોત્સાહન આપનાર અમૂલ્ય રાષ્ટ્રીય સાહિત્યનાં પુસ્તકો:-

મહાત્મા ગાંધીજીનાં લખેલાં પુસ્તકો:-

ક્રમ.

૧ મહારાજેલેલનો અનુભવ ૦-૬-૦

૨ સત્યાગ્રહ (ગાંધીજીની જુથાની સહિત) ૦-૬-૦

૩ વિદ્યાર્થી આલમને (લેખો ત્રણ આપણો) ૦-૩-૦

૪ હિન્દ સ્વરાજ્ય ૦-૩-૦

૫ હિન્દ સ્વરાજ્ય (ખાલી પૃષ્ઠ) ૦-૬-૬

૬ મહાત્મા ગાંધીજીનાં પત્રો (ખાલી) ૦-૬-૦

૭ નીતિધર્મ અને

સર્વોદય (પાકું પૃષ્ઠ) ૦-૮-૦

૮ મહાત્મા ઉદ્ધારક (કાચું પૃષ્ઠ) ૦-૬-૦

૯ ગાંધીજીની દીવ્યવાણી ૦-૧-૦

૧૦ હિન્દ સ્વરાજ્ય સર્વોદય અને એક સત્ય વીરની કથા સહિત) ૦-૮-૦

૧૧ હિન્દુ ધર્મ ૦-૧-૦

૧૨ મૂરખરાજ ૦-૮-૦

૧૩ મહાત્મા ગાંધીજીનાં ખુલા પત્રો ૦-૮-૦

રાષ્ટ્રીય સાહિત્યના અન્ય અમૂલ્ય પુસ્તકો:-

૧૪ કારાવાસની કહાણી (શ્રી.અરવિન્દચૌધરી દેવો તથા પ્રેમના ઉત્તમ પ્રસાદી) ૦-૧૨-૦	32 સ્વદેશીધર્મ (અધ્યાપક. હરેશ્વર રમિત) ૦-૪-૧
૧૫ રાષ્ટ્રીય (ઈ.ક. પાર્થિ મંદહર કરેલ) ૦-૧૦-૦	૩૩ ગાંધીજીની જીવનની (હિન્દ કમીટી સમક્ષ) ૦-૬-૦
૧૬ આંદલુ' તો બળજી (લે. નં. ૬૧ પરિષ) ૦-૬-૦	૩૪ હિન્દ કેમ પાયમાલ થયુ? (ચ.ક. દેસાઈ દ્વારા) ૦-૧-૦
૧૭ સાત્યાગ્રહીનો સ્થા- તન્ય મન્ત્રો ૦-૦-૫	૩૫ હિન્દ કેમ પાયમાલ થયુ? 'આંદલુ' તો બળજી'નો બાગર નો. ૦-૮-૦
૧૮ લાલા લાલચીંગ ૦-૩-૦	૩૬ ગોપાળકૃષ્ણ ગોપલેનાં વ્યાખ્યાનો ભા. ૧નો. ૦-૧૦-૦
૧૯ ઇચ્છામતો અસહકાર (વિ.ક. પટેલ બાપલુ) ૦-૧-૬	૩૭ ગોપાળકૃષ્ણ ગોપલેનાં વ્યાખ્યાનો ભા. ૨નો. ૦-૧૦-૦
૨૦ મહાત્મા ગાંધીજી (તેમજ એક જીવનચરિત્ર) ૦-૬-૦	૩૮ લાલપટ્ટી યાને માલ સ્પેટલું. રાજનાથ (અસહકારની એક મુદ્રા વાળી) ૦-૨-૦
૨૧ લોકમાન્ય ટિલક (જીવનચરિત્ર) ૦-૨-૦	૩૯ દેશબંધુ દાસનું જીવન ચરિત્ર ૦-૧૨-૦
૨૨ સ્વરાજ્ય કુસુમાવલી ૦-૧-૩	૪૦ દેશબંધુ દાસ (કેકે જીવનચરિત્ર). ૦-૧-૦
૨૩ રાષ્ટ્ર કીર્તન ૦-૩-૦	૪૧ હિન્દનું રાજ્યતંત્ર ૦-૨-૦
૨૪ શિવજીયાળની શોધ (મહાત્મા મોહનદાસની એક મૂલ આવકુલ સંસ્કૃતિ વાળી) ૦-૧-૫	૪૨ રાષ્ટ્રીય ગીતાવલી ૦-૪-૦
૨૫ કરાંચીનો મુદ્દા ૧-૨-૦	૪૩ લાલ પરમાનંદની આત્મકથા યાને કારા- વાસીની કારાવાસની કહાણી (આન્દામાન દાખાવાસીની સેવા) ૧-૦-૦
૨૬ રાષ્ટ્રીય ગરબાવળી ૦-૧-૬	૪૪ મોહનદાસ મહાત્માજીનું જીવનચરિત્ર ૦-૪-૦
૨૭ ભારત ભક્તિ ૦-૦-૬	
૨૮ ભારત કીર્તન ૦-૦-૬	
૨૯ કાયદા સમિતિ થવાની ફરજ (મહાત્મા ગાંધીના લેખનો અનુવાદ) ૦-૦-૫	
૩૦ સ્વરાજ્ય કીર્તન ૦-૩-૦	
૩૧ Language of the Heart or Mind	

૪૫ સ્વદેશ ગીતામૃત	૦-૪-૦
૪૬ ગાઝી સુસ્તકા કેમાલ	
પાશા (તુર્કીના મદાન	
વાયુશયનું જીવનચરિત્ર)	૦-૨-૬
૪૭ રાજી ગીતાંજલી	૦-૧-૦
૪૮ મ. ગાંધીજીનું વચનામૃત	૦-૨-૦
૪૯ શારિરીક તથા માન-	
સિક શિક્ષણ પદ્ધતિ	૦-૬-૦
૫૦ બાળુ મોતીલાલ મોધ-	
નું જીવનચરિત્ર	૦-૪-૦
૫૧ હિન્દની હાલત	૦-૧૨-૦
૫૨ ભારત ગીતાંજલી	૦-૬-૦
૫૩ સ્વદેશ કીર્તન	૦-૨-૦
૫૪ રાષ્ટ્રીય ગરબાવળી	
(ચિત્રીત)	૦-૧-૦
૫૫ ખેડાની હાલત	૧-૮-૦
૫૬ સ્વદેશ વીજા	૦-૦-૧૨
૫૭ મુક્તધારા	૦-૬-૦
૫૮ એક ધર્મશુદ્ધ	૦-૮-૦
૫૯ ચણીબોર	૦-૫-૦
૬૦ અમૃતસરની વીરાંગના	૦-૧-૦
૬૧ ક્ષાત્રપાળ પ્રતાપ	૦-૩-૦
૬૨ ગુજરાતનો તપસ્વી	૦-૧-૦
૬૩ મ. ગાંધીજીનું મનો-	
મંદિર	૦-૧૦-૦
૬૪ વજાટ શાસ્ત્ર	૦-૧૦-૦
૬૫ આશ્રમ ભજનાવલિ	૦-૧૨-૦
૬૬ જંગલની પ્રજાએનિ	
(પાલેશ્ચિત્રનું બાળાંતર)	૦-૬-૦

૬૭ ઇશુનું બલિદાન	૦-૬-૦
૬૮ ગાંધી ગીતા ભા. ૧ ભા. ૦-૧૨-૦	
૬૯ લોકમાન્યને શ્રદ્ધાંજલિ	૦-૫-૬
૭૦ મ. ગાંધીજીના જીવ-	
નના કેટલાક પ્રસંગો	૦-૫-૦
૭૧ મોહન ગાંઠ	૦-૪-૦
૭૨ ગાંધીજીનું નવજીવન	
પૃ. ૧ થી ૧૬	૮-૦-૦
૭૩ શ્રીમદ્ભગવદ્ગીતા	
(નવજીવનની)	૦-૮-૦
ઉપરનાં તેમજ અન્ય તમામ	
રાષ્ટ્રીય સાહિત્યનાં અમુક્ય પુસ્તકો	
અમારે ત્યાંથી તેમજ નીચે જણાવેલા	
સ્થળોએથી મળશે:—	
૧ મેસર્સ વર્ધમાન જિન્ડ સન્સ,	
નં. ૧ પાયપુની ટ્રામ જંકશન	
પાસે, મુબાઈ.	
૨ ગાંડીવ સાહિત્ય મંદીર, સુરત.	
૩ સ્વદેશી વસ્ત્ર બાંકાર, નજી,	
દરવાજા, પાટણ.	
૪ ગુજરાત સાહિત્ય મંદીર, રાજ-	
કોટ પરા.	
૫ સ્વદેશી સજા, નામનગર.	
૬ નારણલાલ મોતીલાલ બુકસે-	
લર, રીયારોડ, અમદાવાદ.	
૭ રજુજોડલાલ મોતીલાલ બુકસે-	
લર, રીયારોડ, અમદાવાદ.	
૮ શુદ્ધ ખાદી બાંકાર, રાયપુર	
ચકલા, અમદાવાદ.	

કેટલાક ખાસ લાભ.

ધનિઓ માટે પુસ્તકો મંગાવનારને ૧૨૦/- ટકા કમીશન કાપી આપવામાં આવશે.

ઉપર જણાવેલાં તમામ પુસ્તકોનો સેટ જોની કીમત લગભગ રૂ. ૩૩૦ થાય છે તે સેટ આખો મંગાવનારને ફક્ત રૂ. ૨૮૦/-માં મળી શકશે.

રૂ. ૧૦/- ની કીમતનાં સામગ્રી પુસ્તકો મંગાવનારને ગ્રાસ્ટેજ માફ,

રૂ. ૨૦/- ની કીમતનાં પુસ્તકો સામગ્રી મંગાવનારને સાદાબાર ટકા કમીશન કાપી આપવામાં આવશે.

વેપારીઓને સારું કમીશન આપવામાં આવશે.

રાષ્ટ્રીય સાહિત્ય કાર્યાલય, નવજીવન પ્રકાશન મંદિર, ગાંધીવ સાહિત્ય મંદિર, સસ્તું સાહિત્ય કાર્યાલય વગેરે સંસ્થાઓ તરફથી બહાર પડતું તમામ સાહિત્ય અમારે ત્યાંથી મળી શકશે.

તુરંત નીચેનાં સિરનામે લખોઃ—

પ્રિન્ટિંગ સાહિત્ય મંદિર.

દોલતખાના, ૪૧૦૩-૬.

અમદાવાદ.

ગુજરાત આયુર્વેદિક શર્મસી.

વૈદ્યક પ્રચાર-સાહિત્ય ખાતું.

માસીકો અને ગુસ્તકો.

આ શર્મસી આપણી બનાવતા અને ઉપચાર કરવા ઉપરનું વિશેષ મદતલું એક કોઈ એ કરે છે કે પોતાના વૈદ્યક સાહિત્ય પ્રચાર ખાતા દ્વારા સેકિમાં તંદુરસ્તીના નિયમો અને આરોગ્ય સંબંધી જ્ઞાનનો ફાવો પણ કરે છે. ૨૫ વર્ષથી ગુજરાતી માસિક, વૈદ્યક પ્રચાર અને નિબંધો દ્વારા આ ખાતાએ આયુર્વેદ સંબંધી સાઈ અજવાળું પાડ્યું છે.

“વૈદ્યકદંપતર” માસીક વાર્ષિક લવાજમ રૂ. ૨-૦-૦.

વૈદ્યક પ્રચાર.

પરવૈદ્ય—વૈદ્યના અભ્યાસીઓ માટે ખાસ ઉપયોગી પ્રચ.

આવૃત્તિ ૧ મી. ડી. રૂ. ૧.

સારી સંતતી—સુદૃઢ, સુદર અને રુદાચારી બાળકો ઉત્પન્ન કરવા એ માળાપોના દાવખાં છે, એ વાત આપણે વૈદ્યક અને અંગ્રેજી વૈદ્યકનાં પ્રમાણો સાથે સિદ્ધ કરી આપનાર શાસ્ત્ર. આવૃત્તિ ત્રીજી ડી. રૂ. ૨).

માત્રી શિક્ષા—સુવાવક સંબંધી શાસ્ત્રીય પ્રચ. ગર્ભાસ્થાનમાં થતાં દરેકોના ઉપાયો તથા પાલવાના નિયમો, પ્રસવ માટે પ્રાથમિક તૈયારીઓ, પ્રસવના નિયમો અવસ્થાઓનું વર્ણન, કસ્ટવાવડના કારણો અને ઉપાય, સુવાવડીની સારવાર તથા બાળક દહેરવાના નિયમો એક સુવાવડીને મીડવાઈ સમજાવે છે. આવૃત્તિ ત્રીજી ડી. રૂ. ૨).

રોગી પરિચર્યા—મોંઘની આવજત વિષે સંપૂર્ણ જ્ઞાન મેળવવાનો ગુજરાતી બાપમાં પ્રથમ પ્રચ. ડી. રૂ. ૧૫૫.

ગરીબોનો વૈદ્ય—દરેક દરદની સામાન્ય સમજણ, પરમધુ અને સસ્તા ઉપાયોના સમજાવો પ્રચ. ડી. રૂ. ૨.

સ્ત્રીઓનો વૈદ્ય—સ્ત્રીઓનાં ખાસ દરો, તેનાં લક્ષણો, કારણો તથા ઉપાયોનો પ્રચ. ડી. રૂ. ૧૫૫.

બાળકોનો વૈદ્ય—બાળકોનાં ખાસ દરો, તેનાં લક્ષણો, કારણો, તથા ઉપાયોનો પ્રચ. ડી. રૂ. ૨).

સુવાવસ્થાનો શિક્ષક—સુવાવ સ્ત્રીપુરુષોનાં કર્તવ્ય તથા કર-જનો આદર્શ શિક્ષક. ડી. રૂ. ૧૫.

મળવાળું હેતુ:—ગુજરાત આયુર્વેદિક શર્મસી—અમદાવાદ.

પી. પ્રધર્સ શાહીવાળા;

દરેક જાતની દેવી દાહી જેવી કે રાહડીંગ, કાપાઈંગ, રાખાર સ્ટેન્ડીંગ
માર્ગીંગ, રતાપમેઆરીક; તથા ચોરીનો પાકીર, ગુરૂ વગેરે જાતોના
તથા વેચનાર. અમારે તપી છુટક તથા જથ્થામાં માલ મળશે. વધુ વિગત
માટે પ્રાઇસલીસ્ટ મંગાવો.

ટેકાલ્-કલ્યાણ મોતીની ચાલી, કાંતાવાડી-મુખાઈ

વિજળીના દીવા.

- ૧ નાના મજબૂતી-
રાખી સમાપ છે.
- ૨ આગનીની ખીલકુલ
ધારતી નથી.
- ૩ તલ દીવેટ કે દી-
વાસળીની બર
પડતીજ નથી.
- ૪ ફક્ત ચોપ દબા-
વનાજ બળીજ
બપકાતાર રાતની
વાય છે.
- કોમલ ર. રા. ૩.
શા. ૪. ૫. ૬
અને ૮.
- પોરેજ આઠ આગ
રેપર બેટરી કોમલ
રા. ૧).
- પોરેજ ૩ આગ

૧. ૭. શાહજી હલેદીક સ્ટોર્સ.
૨. ૭. જોશી (બાળપીડ) બેરોડા ૪.
૩. જોશી (પાંચકુવા) માર રતા) અમદાવાદ
૪. જોશી (૪૩-જોશી) સિદ્ધામે કલ્યાણ.

શું તમે હૃદયથી જાણો

ઉત્પત્તિ હમણે છો.

જો જાણતા હો તો

શ્રીમાળી ગુરુચંદના માલક

વધુ વાચન ઉપરાંત ચાલિ

વિવાધોએનો શુભ આશિર્વાદ

પોર પ્રાપ્ત કરેના જુદા જુદા નામ

પાષ્ટિક સવાળામ રા. ૧૫

દર વર્ષે ઉપરોક્ત બેટ જથ્થા

આપના માલિક છે.

આજીવન સુધી જરૂર નામ

श्रीमाळी शुभेच्छक.

सर्वेष्वपि । धर्मेषु रक्षायाऽयमाग्रमहः । उपनिषद्
वत्करीषि यद्वर्नाति यद्विदोपि ददाति यत् ।
यत्तपस्यसि कीर्त्तेय तत्पुण्यं मय्यर्पणम् ॥ श्री. म. गीता.

वर्ष ४ पुं.]

सप्टेम्बर १९२३.

[अंक ९.]

विषयानुक्रमशः.

१ नदि. प्रश्नो.	मं. मं. मीमा.	१५३
२ भूतारी मंत्र	" "	१५४
३ हस्तमान स्तम्भ	मु. भा. मीमा.	१५४
४ अनुष्ठान	द. ह. प्र.	१५४
५ हस्त	म. मं. मीमा.	१५६
६ भोगेयवती मन्त्र	भा. भा. मीमा.	१५६
७ भरीमो. वेणी	म. विवेकी.	२०२
८ निवा. प्र. मति	" "	२०४
९ हस्त्य सुग मने आशुते	द. वि. वेदा	२०७
१० भागे मयि ददा दे. मयि ददा ७८ मं. मतिदोषी		२१०
११ मतिव सभायाद.		२१२

सन्नी अमं मन्त्राशुते

अमं मन्त्राशुते विवेकी, पम. प.

दोषतयाद, ४१०३-०६—मन्त्राशुते.

सन्नी अमं मन्त्राशुते मन्त्राशुते मन्त्राशुते.

मन्त्राशुते मन्त्राशुते मन्त्राशुते.

પી. પ્રધર્સ શાહીવાળા.

દરેક જાનની દેશી ઘડી જેવી કે રાહદોંગ, કોપાઈમ, રૂબર રેટાઈમ, માર્કોંગ, રવાવસોઆરીક; તથા ઘોડીનો મોલકર, ચુંદર વગેરે જાનોવતીર તથા વેગનાર. અમારે ત્યાંથી કુટક તથા જયોજીધ આમ મળશે. વધુ વિગત માટે પ્રાઇસલીસ્ટ મંગાવો.

રેકાર્ડ-૧૯૫૫ મેલીની ચાલી, કોલવાડી-ચુંબાઇ

વિજળીના દીવા.

- ૧ નાના મજવાની રાખી સમાવ, છે.
  - ૨ અગ્નિની ખીલકલ ધારતી નથી.
  - ૩ તેલ દીવેટ કે દીવાસળીની નદર પડતીજ નથી.
  - ૪ ફક્ત ચાંપ દબાવતાજ મજીજ અમકાદાર રાખની વાવ છે.
- કોમિત ૩. રા. ૪, ૫, ૬ અને ૮.
- ચેરેટર આદિ જાણી રહેર જેટલી કોમિત ૩. ૧).
- ચેરેટર ૩ આના

દી. ૭ શાહીક મલોહીક રોટારી.

દે. ૧ આશીસ (ગાળાપીક) જે. ૪.

ખીચ આશીસ (પીચકવા ચાર રસા) અમકાવાડ

૫૫૫ જવદાર, દેડ આશીસને સિરનામે રહેશે.

શું તમે દેહયથી સાં

ઉત્તિ ઇચ્છો છો ?

જે ઇચ્છતા હો તો

શીમાળી શુભેચ્છના માફ

વધ વાંચન ઉપરાંત યાત્રિ

વિદ્યાધીઓનો શુભ આશિ

પોદ પ્રાપ્ત કરવા ચૂકનો નહિ

વાર્ષિક લવાજમ ૩૦-૩૫

૬૨-૫૦ ઉપરોક્તી બેઠા

આપકામી આવે છે.

આજીવન સુખ સ્વચ્છતા આપ

શ્રીમાળી શુભેચ્છક.

સર્વેષ્વર ! ધર્મસર સ્વાધ્યાયાસાંમાપ્તમદ્ધઃ । ઉપનિષદ્
વચ્ચરીષિ વચ્ચમામિ યાતુરોપિ દદામિ વન્ ।
યમસરવમિ વીક્તેવ-તત્પુરુષ્ય મદ્વેનન્ ॥ ધી. મ. ગીતા.

વર્ષ ૪ મું.]

મહેસાણા ૧૯૨૩.

[અંક ૯]

વિષયાનુક્રમણિકા.

૧ નદિ છંદો:	ચં. મં. મોડા	૧૮૭
૨ આરી મદ્ધ	"	૧૮૪
૩ દસ્તમાન રસ	મ. ધા. મોડા	૧૮૪
૪ મનુષ્ય	દ. દ. રો	"
૫ હાલ	મ. મં. મોડા	"
૬ મોવનરી મદ્ધ		
૭ મરીમો: મદ્ધ	અસ્યાં અસ્યાં દન્ રીયાં રાસો:	
૮ વિવાંસજિરના દોને નવાને રસ	અસ્યાં અસ્યાં રાસો:	
૯ રાંસ કુશલી આસામિ નદિ છંદો	અસ્યાં અસ્યાં રાસો:	
૧૦ મલો		
૧૧ નદિ	(૨)	

રેકું સોમલ અપિસદ વાચાસુ છે અમળી.
અમળી હાલ રોડ અંતરના રાસ નવાને નધા:
અમળી રોડ અમળી ના મેડે અમળી મેડા.
અમળી રોડ અમળી નદિ છંદો રાસો.

મહેસાણા મંગળદ મોડા

મનુષ્યત્વ.

હે મનુષ્ય ! એક ક્ષણભર તું જાત ચીતે વિચાર કરી જો. બહે તું જમે તે જાતિમાં અવતર્યો હોય, પરંતુ મનુષ્યત્વ (માણસાઇ) એટલે શું? તે સંબંધી તે જરૂર પણ વીચાર કર્યો છે? જો તે વિચાર તે ન કર્યો હોય તો તું માણસના રરૂપમાં પશુવત્ છે. જો તું મનુષ્ય તરીકે અભીમાન-ધરાવતો હોય તો તારી સત્તાનું તને જરૂર જ્ઞાન હોવું જોઈએ. જેમ રાજા, રાજા તરીકે અને સેવક સેવક તરીકે પોતાપોતાની યોગ્ય ફરજો બજાવવાનું ઉચિત સમજે છે, તેમ તારે પણ માણસ તરીકે માણસાઇ મેળવવી, ફરિયાદ ગણાવ.

હવે તું એક ક્ષણ માણસાઇના મુખ્ય મુદ્દા તપાસી જો કે માણસને પરમાત્માએ કઈ કઈ અમૂલ્ય વસ્તુઓની બક્ષિસ કરી છે. તે અમૂલ્ય વસ્તુઓનો સફળઉપયોગ આપણે કરીએ છીએ કે નહિ? મનુષ્ય યોનિમાં પ્રાપ્ત થતી વસ્તુઓ ખીજ ઠાપપણુ યોનિમાં મળતી નથી, એ વાત અનુભવસિદ્ધ છે. તેથીજ પૂર્વના મહાન ઋષિ મહર્ષિઓએ મનુષ્ય ધર્મ તપ્તી કર્યો છે કે આપણને મળેલા આ દેહવડે જગત્પિતા પ્રજુ સદા સર્વદા પ્રસન્ન રહે તેવાજ કાર્યો કરવા અને તે સંબંધી શાસ્ત્ર પણ દેહે છે કે—

અદિસા સત્ય મસ્તેયં શૌચં દ્વિવિનિમ્લહઃ ।

દાનં દયા તપઃ શાંતિઃ સર્વેષાં ધર્મે સાધનમ્ ॥

અર્થ:—અહીંસા, સત્ય, અસ્તેય, શૌચ, ઇન્દ્રિય નિમ્લહ, દાન, દયા, તપ અને શાંતિ એ સર્વે માટે ધર્મના સાધનો છે.

ઉપરના શ્લોકનો અર્થ સમજી તે પ્રમાણે જો અનુકરણ કરવામાં આવે તો જગત્ પિતા પ્રજુ સદા પ્રસન્ન રહે તેમાં શક નથી. અને તેમ કરવામાં ઠાળતી ગતિનો પણ વિચાર કરવો યોગ્ય છે. પોતાના જીવનની અતિ ઉપયોગી છે, અને બારીકાઈથી જોતાં કાણેકેક માણસને મેળે સમજવાનું અને શીખવાનું મળે છે. આ પ્રવૃત્તિમય જગતમાં એક ક્ષણમાં લાખો અને કરોડો રૂપીઆની વારંસર ચાલે છે. એક ક્ષણમાં હજારો છવો, જન્મે છે, અને હજારો લગ્ન-યાત્રા છે; એક ક્ષણભરમાં માણસ પોતાના પૂર્વ સંસ્કારના બલવડે પોતાનું મન જગત્ નિયંત્રા પ્રજુ સાથે જોડી દઈ

પરમાર્નદનો અનુભવ કરે છે. ખરેખર જેનામાં માણસાઈ છે તેજ વખતનો સદ્ ઉપયોગ સમજી શકે છે; કશું છે કે—

કાઠ્યશાસ્ત્રવિનોદેન કાલો ગણતિ ધીમતાઃ ।

વ્યસનેતચ મૂર્ખાણાં નિદ્રયા કલહેન ચા ॥

તાર્પર્ય:—કાલો પુરો કાળો અને શાસ્ત્રોના વિનોદમાં પોતાનો સમય ગુજારે છે, બ્યારે મૂર્ખ લોકો પોતાનો વખત વ્યસન, નિદ્રા અને કસક કંકાસમાં બતીત કરે છે.

માટે હે બાઈ ? તું સદા પૂર્વક વિચાર કરી જો કે તું બ્યારે મનુષ્ય કારીમાં જન્મ્યો છે તો તારે મારે નિર્મિત થયેલી ફરજો તારે અદા કરવાની છે. તેમાં જો તું બ્યાગસ કરીશ તો તેનાં ફગ તારે બોગવવાનું પડશે. તેમાં પણ જો તું બ્યાફલ જાતિમાં હોય તો તારે ખાસ વિચારવું જોઈએ કે, મારો ધર્મ શું ? હંતરો કમલ-શીસાદોમાં, નાટક તમાસા જોવામાં, ચા, ખીડી, તમાકુ જેવા વ્યસનોમાં ખીન ઉપયોગી ખર્ચ કરી વખત ગુમાવવામાં અને ચોટે જેસી પારકાઓની ચાડી ચુમણી કરવાનો તને વખત મળે અને દરથી પંદર મીનીટ સંધ્યા વંદનાદિ હૃદયેવતાતું ધ્યાન કરવા સારું એક મીનીટ ન મળે, એ રેટલી બધી અશ્વેસની વાત છે ? હૃદયેવતાએ આપણને સર્વોત્તમ પ્રાણી કોટિમાં જન્મ આપ્યો હોય તો તેનો ગૌરવપૂર્ણ દરવાખો આપણી પોતાની અપોગતિ મેગરીએ એટલુંજ નહિ પણ જન્મદની ઉત્તમગતિ તરીકે આપણા ઉપર અવધાની રહેલા સમાજના આપણે જન્મ આપણી બનીએ.

પોતાનું કામ કાઢી લેવામાં, વિધવિધ જાતના વિષયોપભોગોમાં તક્ષીન બની જઈ આટલી સમજશક્તિ અને સ્વાસ્થ્યવાળો દેહ આપનાર જગત પિતાને બૂકીને આપણું મનુષ્યત્વ નષ્ટ કરીએ છીએ ?

માટે દરેક શાશ્વત સુખ ગાહનારે સ્ત્રી પુરુષે પોતાની જીવનનીકા આ અપાર સંસાર સમુદ્રમાંથી પાર ઉતારવા સાર પોતાનાથી બનતો યોગ્ય પ્રયાસ કરી કૃત કૃત્ય થવા સાર મનુષ્યત્વ પ્રાપ્ત કરવું એજ અન્યથેના.

દયે હરગોવિંદદાસ દુર્લભરામ.

ઉદય.

રાગ--આષાઢસ્થ મંધાણી.

જ્ઞાતિ ઉદયના પડીયે પાઠ, જહેનો તજીયે ઠાસો ઠાઠ;
માત પિતાની કરીયે સેવા, જેથી રાજ રહે જગદેવા.— ૧
સૌમાં રાખીયે ભાવ સમાન, દૂર કરીયે દુષણ અભીમાન;
સત્ય ઉપર પ્રીતિ ધરીયે, ક્ષણ ક્ષણ મનને વશ કરીયે.— ૨
ચાને ધોષએ મનના મેલ, નવ ખેલીયે જોડા ખેલ;
ભાઈ ભાઈ પ્રભુના દીધેલ, સાચા સ્નેહમાં કરીયે સામેલ.— ૩
ચુરુ વડિલ શુભેચ્છક જેહ, તેના વચને ન ધરીયે સંદેહ;
સહાધ્યાથી ઉપર રાખી રનેહ, સાચે રાખી ન દષ્ટએ છેહ.— ૪
જેવી રમત ઉપર પ્રીતિ, તેવી ચઢીયે વિદ્યા ને સુનીતિ;
એક કામનો કરીયે સ્વીકાર, પરિચયથી ઉતારીયે પાર.— ૫
બીજી છોડીને આજણપાણ, આપજળથી તોડીયે જંગળ;
ક્ષણ એક ન વિસરીયે રામ, યાચ સફળ મનોરથ કામ.— ૬
માતૃભૂમિને માતા કહીયે, એના એમમાં સંકટ સહીયે;
દેવી સદ્ગુણ સ્વાર્થનો ત્યાગ, ધરી સજીએ સતીનાં સૌભાગ્ય.— ૭
કરીયે પ્રભુ સ્વયંતાં કામ, રહે જગમાં અવિચળ નામ;
સદાચારી થઈએ ધરી હામ, વાંચો મનોરમાનાં પ્રભુમ.— ૮

મનોરમા મંગળજી આઝા-રાજકોટ.

“ સંમેલની મહત્તા ”

સંમેલનનો અર્થ સમ્યક્ મેલન. લાગે મેંડપમાં સગાં વડાલાં જવારી શોભામાં જુદી કરે છે તેવીજ રીતે સમગ્ર જાતિ જીવંતોએ સંમેલન શોભાવવાનું હોય છે. ઉત્સાહપૂર્વક કુટુંબીઓ લગ્ન મેળાવડામાં ભાગ લે. સંમેલનમાં પણ કુટુંબ જેવુંજ વાતાવરણ હોવું જોઈએ; સમાજના એક સંકુચિત અંગને માટે ઉપયોગી થાય એવી સંસ્થા તે સંમેલન નથી. તે પોતાનો ધર્મ સમજીને પોતાના જાતી બાધઓની ઉત્પત્તિ અર્થે હામે. દરવાની દીક્ષા લેવા માગતા હોય તેવા લોકોનો દાયમનો સંપ છે. સમાજજેવા એ એક ધર્મ છે, સામુદાયિક જીવનનો પવિત્ર હોય છે. સંમેલનમાં દરેકના સુખદુઃખની વાત થઈ શકે છે. સામાજિક તુડીઓની, મુઝવણી અને બવિષ્યના ઉપયોગી દષ્ટિ અને ગુમ કાર્ય કરોની ચર્ચા થઈ શકે છે, અને એક બીજાના વધારે સહવાસમાં આવી પરસ્પર સહકારની સક્રિય વધારી થકાય છે. કુટુંબમાં સંમેલન તે પોતાના આદર્શ મુજબ પોતાનું જીવન મેળવવાનું પવિત્ર મંદીર છે. વાતાવરણ અને હૃદયને એકતાન કરવામાં અતિ મદદરૂપ છે.

મતભેદ: સમાજમાં મતભેદ હોઈ શકે છે પરંતુ તે મતભેદ સામાજિક જીવન અપડું અને દુઃખી કરવામાં દારણૂકૂન થવો ન જોઈએ. એવું વર્તન રાખવું કે જેનાથી પ્રેમ ઉત્પન્ન થાય, ઝેર નહીં. મમે તેવું સત્ય જોણવું હોય, મમે તેવી સખત દીક્ષા કરવી હોય, સામાજી મમે તેવી દુશ્મની અને અવિનય ભરી દીક્ષાના જવાબ આપવા હોય છતાં આપણી બાપામાં અકિન્નગત દેખતો હાડો હોવો ન જોઈએ. સહન કરવી પડતી મુશ્કેલીઓ અથવા સાંસારિક દુઃખોના અભિગારાથી દેખ જન્મ પ્રાપ્ત છે. અને તે વિચારોનો વેગ એટલો તીવ્ર હોય છે કે તે મૂર્તિમાન થવા વખત રહેતો નથી. દેવથી કપેલા દુઃખ પરિણમીતો હોવો અનુભવ જૂતકાલના ઇતિહાસમાં આપણે વાંચ્યો છે. દેવ એ કુટુંબ તો શું પણ જાત, નાત, દેશ, પ્રાન્ત અને મનુષ્ય જાતિના અનર્થ અને અપકાર પડતિનું આદિ દારણૂ છે. તેનું સિદ્ધાવલોકન કરી જૂતકાલના દર્શી સમુદાયનું મંથન કરી તેમાંથી માખણ પુકું કરી આપણું એ આપણું સંમેલનની પ્રથમ જરૂર છે. જૂતકાલની મુડી લઈ વેપાર વ્યાગલ મલાવવામાં જરાપણ દરશત નથી. પરંતુ બવિષ્યના સંપન્નો પાપો પાડો થાવ તેટલા માટે અનુભવેલા સત્યો ઉપર તેને રચવાની જરૂર છે. સંમેલનની ઉમારવ સત્ય, સમાનતા અને જીવંતના અગ્ર પાયા ઉપર રચ-

વાની છે. ઉપયોગીતા અને વહેવારના વિચારોમાં આપણે ફેરફાર કરવાની જરૂર છે. દુનીયાદારી અને સ્વાર્થ જ્ઞાતિ પ્રધાન મનુષ્યો નિરૂપયોગી ગણે છે. જીવનનું અંતિમ સત્ય નીર્ણયનો નાશ કરવામાં સમાયેલ નથી. જીવનના ઉડા પ્રશ્નથી મોં સંતાડતી, તેમની સામે સ્થિર દષ્ટિ માંડી ને તેમને નીકાલ કરવા પ્રયત્ન ન કરનારી ન્યાત કદીપણ રસોહેમંદ થઇ શકે નહીં. જીવનના આવશ્યક પ્રશ્નોપર સચળ વિચાર ચલાવી વહેવાર ફેરફાર કરવા જોઈએ. તાર્કિક વાદવિવાદ કે પાંડિત્યથી આપણો અર્થ સરતો નથી. જે દેશમાં એકત્વના મંત્રનો પ્રથમ ઘોષ થયો અને પ્રેમભર્યે 'દીલે વાસુદેવ: સર્વમર્ત્યુ ગાન થયું, જે દેશમાં સંત મહંતો તથા વીર નરોએ જ્વલંત શ્રદ્ધા, ઉન્નત પવિત્રતા નિઃસ્વાર્થતા, અડગ નિર્ભયતા અને વિશુદ્ધ પ્રેમની શુભ પતાકા ઉડાવી તેજ દેશની પ્રજા સત્ય ઉપર ઢાંક પીછોડો કરી, વાડો બાંધી, બીજ ખની, રૂઢીની ગુલામ અને સ્વાર્થ જ્ઞાતીના દાસત્વમાં પડી રહે એ લાંછનીય ગણાય. સંમેલનમાં પધારેલા સભાસદો ધ્યાના પ્રતિનિધિ છે, અને કટકે કાર્ય કરવાની શક્તિ ધરાવે છે તે જોઈને જ કાર્યક્રમ નહીં થઈ શકે. દરે સભાસદે સંમેલનનું મહત્વ પૂરેપૂરું સમજવું જોઈએ અને ખીજના મનમાં ઠસાવવાને બારે હીલચાલ કરવી જોઈએ. છતાં પોતાના હિત માટે મળત સંમેલનમાં ઉત્સાહ પૂર્વક હાજર રહી મદદ ન કરે અને અભીમાનનો તાજ પહેરી બહાર એકલા પડી હિતનો ઉલટો અર્થ સમજાવે તો તે નાત નીચી થઈ ગઈ છે એમ જ સીદ્ધ થશે. સંમેલનમાં હાજરી આપી આપણે આપણું લાયકાત સિદ્ધ કરી આપવાની છે. શરીરના એક અવયવને થયેલું નુકસાન આખા શરીરને થયેલું ગણાય છે. પરિણામે ન્યાતના પ્રત્યેક સંતાનની દુર્બલતા દૂર થાય અને સર્વનું કલ્યાણ કરાય તેવું કાર્ય કરવાનો આપણો હેતુ છે. રસ્તામાં ખાડો હોય તો તેમાં માટી પુરા પણ ખાડાવાલો છે માટે તે રસ્તો ન જવું એમ માની બહાર નીકલવાનો આવો યોગ્ય સમય છોડી દે નિર્જાલતા ધારણ ન કરો. મહાત્માજીએ કહ્યું છે કે " દ્વેષભાવથી પોષાઈ દેશાભિમાન મારે છે પરંતુ પ્રેમભાવથી પોષાઈ દેશાભિમાન તારે છે. " પાછલ દોષો યાદ કરી અત્મારે યતો લાભ જતો કરવો એ વીચારવંતનું કામ નથી ચાલુ સ્થિતિનો વિચાર કરી કર્તવ્યની રેખા બાંધવી એ કાલા માણસનું કામ છે. યોદ્ધાને લાગેલા ધામાંથી રૂધીર વહેતું જોઈને તે યોદ્ધાની નિર્મલતાનો વિચાર કરવાનો નથી પરંતુ તેને અજમાવેલી સહન શક્તિનો આદ કરવાનો છે. તેવીજ રીતે કાર્યવાહકોએ પણ જય થતાં પહેલાં પોતાની નીંદાઓ સહન કરવાની હોય છે. ધેનમાં પડેલા રાગીને જેમ નિર્દય થઈ

જગાડવો પડે છે તેમ ન્યાતમો જક ઘણી જોડેલાં જોડા ખ્યાલો અને વહમા સામે નીર્ભય થઇ મોકાર કરવા જરૂર છે.

મનુષ્યનું જીવન એ અનેક સુત્રની દોરડી છે. આ સુત્રોનો પણ આપણે વિચાર કરવાનો છે. અને તે સુત્રો તે આપણી ન્યાતના બાળકો છે. આપણા હાલના વિદ્યાભ્યાસ દરતા બાલકોની ઉપર આપણી ચડતીનો બવિધ્યમાં આધાર છે. તેમનું શરીરજળ અને મનોજળ કેળવવાનું જે આપણની ક્ષીણતા અને શરીર અને મનની દુર્બલતા થવાના કારણોનો વિચાર કરી તેને સુધારવા ઉપાય ઉતાવળે હાથ લેવાના છે. બાળકોએ આરોગ્ય અને શરીર વિદ્યાના પુસ્તકો શીખવા અને રમત ગમતનો વખત વ્યાયામમાં ગાળવો, અને મન સાથે શરીરના પ્રત્યેક અંગો કેળવવા જોઈએ. અને બાળકોના શરીર સુધારીએ તો તેમની પ્રજા વધારે જળવાન થાય. મહાભારતમાં કહ્યું છે કે ભીમમાં નરહનર હાથીનું બળ હતું. બાળના બળને જ્ઞાનખાતી બળની ઉપમા આપી સકાય. પોતેજ બાળક ગણાતા છતાં બાળકનો પિતા થવાનો અત્યંત અધટિત ઉદ્યમ આરંભવો એ બાળકના શરીરના વિનાશનું પ્રથમ કારણ છે. શાર્ણિક લહાવો લેવા સાર પ્રાણથી પણ અધિક વહાલાં ગણાતાં આપણાં નીહોંવ બાળકોને ગૃહસ્થાશ્રમની વેદીમાં ન હોમવા જોઈએ. જેમ અશીલ ખાઈ એ કલાકમાં મરી જમાર માણસે આત્મહત્યા કરી ગણાય તેમજ બાળપણમાં પ્રહાર્યનો જંગ કરી શરીરનો વહેલો અંત લાવનાર પણ આત્મ હત્યાજ કરનાર ગણાય. હુંકમાં બાળકોને યોગ્ય કસરત તેમજ પ્રેમ શિક્ષણની જરૂર છે. છેવટમાં મારે એટલુંજ કહેવા જરૂર છે કે આ અમુલ્ય સમય ચર્ચામાં હતરી ગુમાવવાનો નથી. પરંતુ આપણા સંગેલનની સંગીન પાપોથી ચણાતી ધીમારત હંમેશ માટે હાથમ રહે એવાં કાર્યો કરવામાં વ્યતીત કરવાનો છે. “દેવી પરિપત્ને મારા અભિનંદન.”

લી. ઝોઝા જોરીશાંકર લાહશાંકર.

નોંધ:—આ અંકના વધારા તરિકે વહેંચવામાં આવેલાં થી મહાસક્ષી આશ્રિત શ્રીમાળી બ્રાહ્મણ કેળવણી મંડળના યજમાન ગૃહસ્થોને વિનંતિ પડેના હેતુથી તરફ યાતિગૃહસ્થોનું અમે ધ્યાન ખેંચીએ છીએ અને તેમાં દર્શાવેલી રીતો મુજબ તેઓ યજમાન ગૃહસ્થો તરફથી મદદ મેળવી આપશે અથવા પોતે તે પ્રમાણે મદદ આપી યાતિ ભાવ દર્શાવશે એવી અમે આશા રાખીએ છીએ.

તન્ની.

ગરીબનો વેલી.

પ્રકરણ બીજું.

શાન્તા.

લેખક:—મગનલાલ ત્રિવેદી.

(મતાંકથી ચાલુ.)

શાન્તાએ તે સર્વ સાંભળ્યું. દાર પાછળ ઉભા ઉભા સર્વ સાંભળ્યું. પોતાના બાપને બજારમાં વેચાતી વસ્તુ પ્રમાણે પોતાનું મૂલ્ય આંકતો, પોતાનું સાદું કરતાં ત્હેણે જોયો. પોતાના બાવી પતિના પેસી ગયેલાં ડાચાં અને જોખું બની ગયેલાં મુખ ત્હેણે જોયું. ત્હેની ઉડી ઉતરી ગયેલી હૃદ આંખોમાં વિષયનું તેજ અમઠતું ત્હેણે નહાળ્યું. હજુ તો શાન્તાને દય જ વર્ષ થયાં હતાં. અત્યારના જમાનામાં જેમ ચોતરફ સંભળાય છે તેમ ત્હેનામાં પ્રેમના અંકુરો નહોતા ફટપા, ત્હેનામાં મુગ્ધતા નહોતી આવી. તે આધુનિક નાટકીય અભિનયો નહોતી જાણતી. ત્હેને યાન હતું. પરન્તુ તે યાન સીધું, સરળ, ધરણું હતું. ત્હેમાં પાશ્ચાત્ય મનોવિકાર નહોતા, ત્હેમાં બાલ આડંબર નહોતો, ત્હેમાં ઉચ્છ્વસતા નહતી, ત્હેમાં આજીકડાવેડા-છીછરાપણું નહતું. તે હજુ એક બાલિકાજ હતી—એક નિર્દોષ—અણસમજુ—ખીનઅનુભવી—સરળ હૃદયા—બાલિકાજ હતી. લમરું નામ ત્હેણે સાંભળ્યું હતું. ધણાયને પરણતાં ત્હેણે જોયા હતા, પરન્તુ લમરો હેતુ તે નહોતી જાણતી. સ્નેહલક્ષ્મ અને દેહલક્ષ્મના પ્રશ્નોમાં તે નહોતી ગુંચવાણી. ઢોધ વ્યક્તિ સાથે ત્હેનો સ્નેહ જોડાયો નહતો. ત્હેનો સ્નેહ—બાલિકા સમા વાતસલ્યમયો—નિર્દોષ—સર્વ તરફ વંળતો, સર્વ ઉપર ઢોળાતો.

ઉપરની ઘટના ત્હેણે નિહાળી. ત્હેનો કંઈક અર્થ તે સ્હમજી પરન્તુ પોતાના વિચાર ત્હેનાપર તે વ્યક્ત ન કરી શકી. ત્હેના મનમાં એમ થઈ આવ્યું જે આમાં કંઈક ખોટું થઈ રહ્યું છે. આ લમરોમાં કંઈક સ્તિપરીત-સૃષ્ટિ વિરુદ્ધ—હૃદય વિરુદ્ધ—થઈ રહ્યું છે. તે શું છે તે શાન્તા નહોતી સ્હમજી શકતી. પરન્તુ ત્હેમાં કંઈક જુલુ તો ત્હેને જાણાતીજ હતી. ત્હેણે ધણાયનાં લક્ષ માણ્યાં હતાં. પરન્તુ ક્યાંકએ આવ્યા મોટા—બુદ્ધા વરને પરણતો—દાની

બાલિકા સાથે પરણતો નહોતો જોયો. તેને આમાં કંઈક અસ્વાભાવિક લાગ્યું. પોતાની બા ધણી વખત બોલતી કે ‘મ્હારી શાન્તાને તો કનૈયા કુંવર જેવા વર સાથે પરણાવશું.’—‘કનૈયા કુંવર જેવો’ એ શબ્દોજ કંઈક જુદો ધ્વનિ પાડતા હતા. એમાંજ અનોખું સૂચન સમાયું હતું. તેણે વિચાર્યું કે કનૈયા કુંવર આવો વૃદ્ધ તો નજ હોય. આજ સુધી તેણે વૃદ્ધ વર જોયોજ નહોતો. આનો અર્થ શું ? માતા તો મરી ગઈ હતી, એટલે તેની પાસેથી ખુલાસો મળવો અશક્ય હતો. બાઈ પાદ આવ્યો. ‘તેને પૂછું ? પરન્તુ રસિક તો બહાર ગયો છે, કોણ જાણે ક્યારે ચે આવે. આ ગુંચવાડાનો અર્થ શું ? મ્હાઈ મન આજે આમ કેમ અધીરૂં થઈ રહ્યું છે ?—વળી આ વેવિશાળની રીત કેવી ? નહીં કંઈ ગાણાં ગવાણાં, નહીં સાકર વહેંચાણી, નહીં પાંચ માણસ ભેગા થયા. ગુપચુપ ત્રણ માણસોમાંજ વાત કેમ પૂરી થઈ ?’ વગેરે વિધવિધ વિચારો તેના મગજમાં ઉભરાવા લાગ્યા. તે કશો નિર્ણય કરી શકી નહીં. ‘હશે, એમાં મ્હને તો કશી સમજણ પડતી નથી’ એમ બોલી તે ઘરમાં કામે વળગી.

વજેશંકર ઉતાવળો ઉતાવળો ઘેર આવ્યો અને શાન્તા પાસે જઈ બોલ્યો, ‘બેટા! આખરે મ્હારી ચિંતા ઠણી. હું સારે ટેકણે પડી.’

‘પણ પિતાજી, ‘કનૈયા કુંવર જેવો’ એનો અર્થ શું ?’

‘કેમ ? એનું ત્હારે શું કામ છે ?’

‘મ્હારી બા રોજ કહેતી કે મ્હારી શાન્તાને તો કનૈયા કુંવર જેવા વર સાથે પરણાવીશું, અને આને દેખતાં તો કંઈક જુદુંજ સ્વભાવ છે. શું કનૈયા કુંવર આવો વૃદ્ધ કહેવાતો હશે ?’

‘હો! તેં એને જોયા પણ ?’

‘કેમ પિતાજી ચમકો છો શા માટે ? કનૈયા કુંવરનો અર્થ તો કહો. મ્હને નથી આવડતો.’

‘એનું ત્હારે શું કામ છે ? અમે ત્હારા હિતચિંતક છીએ એટલે જોઈ વિચારીનેજ કહ્યું હશે. સ્વભાવને.’

‘હા, પિતા! એતો મ્હને ખગરજ છે કે ત્હમે કંઈ ત્હમારી દિકરીને જણી જોઈને દુઃખમાં નાંખો તેવા નથી. વળી મ્હારી બાએ મરતાં મરતાં કહી ગઈ હતી કે મ્હારી શાન્તાને જરીયે મુંઝાવા રોજોમાં. મ્હાઈ દેખણું—વર, ઘર,—જોઈ તેને પરણાવજે—એટલે ત્હમે મ્હારી માના મરતી વખતના શબ્દો પણ કેમ જૂઠો ? ત્હમે કહ્યું હશે તે સાઈન—જોઈ વિચારીનેજ કહ્યું હશે. પરન્તુ મ્હને વિચાર એટલોજ થાય છે કે બધા પરણે છે તે આટલા

ધરડા તો નથી હોતા અને આ તો ધરડા ખખ, મેહારા દાદા જેવડા છે. તમારા કરતાં મોટા, એનો અર્થ શું ?

‘મેટા ! એની ઉંમર કંઈ હજી ખડુ મોટી ન દેહેવાય. હોય, ખીજ વર છે એટલે જરા ઉંમર તો હોયજને. પરંતુ ધરમાં અઠગક નાણું ખડુ છે. ઘેર ગાડી ઘોડા છે. પાંચ માણસમાં પણ પૂઠાય છે. નાતના મોટરા છે. તું સખમાં પડી, મેટા.’

‘એ બધું તો જાણ્યું. પણ પિતા, મહેને ગમે તેમ હોય પણ મનમાં કંઈક શંકવાડો રહ્યા કરે છે કે આમાં કંઈક ખૂલ છે. ઘણું ઘણું કંઈ હું પણ કશી સજ નથી પડતી. એ શું હશે ?’

‘તું જુખી છો ને એટલે તેમ થતું હશે. જમી લે એટલે નિરાંત થશે.’

‘હેં પિતા, એ વૃદ્ધ તો દેહેવાયને ?’

‘હા, ઘોડા ઘણા મોટા ખરા.’

‘અમ્હારી ચોપડીમાં એક ઠેકણે લખ્યું છે કે, જીવાન સી વૃદ્ધને વિષ જેવી છે (યુદ્ધસ્ય તરુણો વિષમ્) તોયે તેઓ સજ કેમ કરતાં હશે ? એ વિષવાન ન દેહેવાય ?’

‘તેની તહારે ને મ્હારે શી પચાંત ? તેમની ઇચ્છા પરજીવાની યજ્ઞ હશે એટલે તેઓ પરજે છે.’

‘પણ તેઓ હાથે કરીને ઝેર શા માટે સે છે ? તેઓ ઝેર લે એટલે તો મરીજ જાય અને પછી તો હું રાંડું.’

‘એવા અપશબ્દો ન બોલીએ મેટા ! ચોપડીમાં લખેલું કાંઈ સાચું જ હોય એમ ન માનવું.’

‘સારે જોડું તે કાંઈ લખતું હશે ? ત્હમે મહેને શુંડવા માટેજ તેની સાથે પરજ્યાવા છો. એમાં ત્હમે મ્હાઈ સાઈ શું કર્યું ?’

‘તું કશું સહમજતીજ નથી. હું તહારી સાથે માયાકુદ કરવા નવરો નથી.’ વજેશકર ગયો. પરંતુ જતાં જતાં તે બખજો ‘હેં આ પાપ ? વિશ્વાસઘાત ?’ વધારે ન સંભળાયું.

શાન્તા ફરીથી વિચારમાં પડી. ‘એ વૃદ્ધ તો ખરાજ. સારે શું વૃદ્ધ ને ખાળકીના સમ થતાં હશે ?-મ્હેં તો ક્યાંઈ જોયું નથી. વાંચ્યું નથી. રામ અને સીતા, કૃષ્ણ અને રુદ્રમણી, શંકર અને પાર્વતી, એમાં એવું તો ક્યાંઈ જણાતું નથી. મ્હેં તો ઘણાંયે ધરધોડા જોયા છે, પરંતુ અત્યે ઘરડો વર તો કદી જોયો નથી. આતે સાઈ કે નરસું ? પિતા કહેછે કે જોઈ વિચારીને કર્યું છે. પણ મ્હાઈ મન માનવું નથી. મહેને તો આમાં કશી સજ પડતી નથી.-રસિક પણ હેજી ન આઓ—’ (અપૂર્ણ).

જાણે જાણે મરણ સર્ણ જરૂર થાય,
વાળું હવે મન ખીજો નવ ડો ઉપાય.

.X . X . X .
ભલે દેહ થયો દૂર, ગાન એ અમરતવનાં;
પ્રભાપુરા પ્રકાશીરે, સ્મરણો મસ્તરાજના.

મંગનલાલ ત્રિવેદી.

સ્વ. શિવશંકર ભગવાનજી ત્રિવેદી સ્મારક શિષ્યવૃત્તિઓ.

જુનથી નવેમ્બર સુધી માસ ૭ માટે.

નંબર. વિદ્યાર્થીનું નામ. રહેવાથી. વેદ. અભ્યાસ. શિષ્યવૃત્તિની રકમ

૧ શ્રીધર જટાસંકર ભંડારીઆ સામ અં ૫ મું રા. ૮

૨ માનથંકર જટાસંકર " " " ૭

૩ બાળાસંકર નરભોસંકર દવે ચૂડા મળુ " ૧૧

૪ વજોસંકર હરિસંકર ત્રિ. મહુવા સામ અં ૬ મું ૧૪

૫ પ્રાણીસંકર જટાસંકર દવે ચૂડા 'મળુ' હં.મે.ટ્રે. ત્રીનું વર્ષ ૧૧

૬ લાભસંકર મૂળજી દવે યાન મળુ અં ૪ મું ૧૧

૭ યશવંતરામ જોડાલાલ ઓઝા વાંઠાનેર સામ અં ૩ મું ૧૨

કુલ. ૭૪

ગાળીના રા. ૭૫ માંથી અમદાવાદ રાતિ છાત્રાલયના નીચેના ત્રણ વિદ્યાર્થીઓને અર્ધ માસી આપવામાં આવી છે:-

- (૧) બાળાસંકર પોપટલાલ દવે, રે. વેનલપુર, અભ્યાસ અં ૫ મું
(૨) છોટાલાલ પોપટલાલ દવે, રે. વેનલપુર, અભ્યાસ અં ૪ મું (૩)
રેવાસંકર હોમિતરામ ત્રિવેદી, રે. બરકાલ, અભ્યાસ અં ૫ મું.

દોલતખાના ૪૧૦૩-૬.

અમદાવાદ.

મન્નીઓ:- શ્રી મ. આ. શ્રી. આ. કે. મંડળ.

“ કર્તવ્ય યુગ અને આપણે.”

મહત્તા પુણ્યપણ્યેન વ્રીતેયં કાંપનૌસ્ત્વયા ।

પારંદુઃસ્વોદ્ધૈર્ગન્તું તરયાંવન્નભિચંતે ॥

આ દુઃખરૂપી મહાસાગર (દુનીયા)ને સામે પાર જવા માટે પુણ્યોરૂપી મોટી કિંમત ખર્ચાને દાયારૂપી આ નૌકા આપણે ખરીદેલી છે; જ્યાં સુધી તે સલામત છે ત્યાં સુધીમાં તેનો સદુપયોગ દેરીને આપણે આ સંસારને તરવે એ મુખ્ય કર્તવ્ય છે. પશ્ચિમના લોકો કહે છે કે:-આ દુનીયાં એક પુલજેવી છે તેની ઉપરથી પસાર થવું પરંતુ ત્યાં થર બાંધી રહેવું નહીં. કારણ કે ક્યારે પૂર આવશે અને ક્યારે તેને અસ્તવ્યસ્ત દરી નાખશે તે ચોક્કસ નથી.

બૂતકાળના સમયને માટે જોઆ તકની રહ્યા છે, જોઆને પોતાની હાલની સ્થિતિથી કંટાળે આજો છે અને જોઆ જમાનો જોઈને પોતામાં થોડા દેશર કરવા માગે છે તેઓ ચોખ્ખું સમજતા હશે કે દરી દેખાયાં વિના કેવળ કલે જવાથી પોતાનો પ્રભાવ સમાજ ઉપર પડી શકે એમ નથી. આ બાબતનું સ્પષ્ટીકરણ આ દેશની હાલની પરિસ્થિતિ બહુ જ સારી રીતે દરી શકે છે જોથી તેનો વિરોધ ઉઠાવેલ અગત્યનો નથી. છતાં પણ એટલું તો ચોક્કસ છે કે આપણે આપણામાં વસી રહેલી ત્રુટીઓને વીદારવા પ્રયત્ન કરવો જોઈએ.

ગ્રાંધપણ પ્રત્યેગમાં આગળ પડતો ભાગ લેનાર એક વ્યક્તિ તો જરૂર હોવી જ જોઈએ કે જોથી ખીજાઓને પણ ઉત્સાહ મળતો રહે. ગ્રાંધપણ પ્રસંગને જોઈ લ્યો. બાહોશ સેનાની વિના ગમે તેટલું પ્રયત્ન સૈન્ય પણ વિજયી નીવડ્યું નથી. તે સેનાપતી અમંગલ રહી જોમ કહેતો-કરતો-જન્ય તેમ જ હાશકર વર્તે તો જ તેના વિજય માટે આશા રહે. પણ પક્ષીઓ પણ પોતાનો નાચક ચૂટે છે. આથી હૈય ચારિત્ર અને પ્રભાવશાળી વ્યક્તિ જે કાર્યમાં મોખરે હોય તે કાર્યની સફલતા માટે સંકા દોષ શોધ નહીં.

હારતવાસીઓએ બોલવામાં, કરાવે વાડવામાં પણ સમય પીતાઓ પરંતુ પરિણામ શું આપ્યું કે “દરી દેખાડો તો જ તમે તમારા ઈશ્તી પ્રાપ્તિને માટે આતુર છો એમ જણાશે.” કારણકે વર્તનમાં મુકારેલી યોજના રજીશુત થાવા માટે અધિક સામર્થ્યવાન હોય છે જ્યારે તેજ યોજના કેવળ કરાવ અથવા તો પ્રતિજ્ઞાના રૂપમાં જ હોય તો તે ક્યારે રજીત થશે એ

કહી શકાય નહીં. આપણી ગાતિ પણ અન્ય કોમોની માફક પોતાના રીવાજોને બંધારણ યુક્ત કરવા અને કુરીવાજોને અટકાવવા કોશીલ કરી રહી છે. કેટલાક કહે છે કે આપણી ગાતિએ ખરાબ રહીએને રાખવાને બદલે માથું રહીએમાં “ પોતાની પરિપદ એક-બે વર્ષે બરવી ” એવી એક ખર્ચાળ રહી ઉમેરેલી છે. આ વચનોમાં દુરઅંદેશી નથી. આમ કહેનારાઓએ જાણવું જરૂર છે કે જેટલે અંશે આ ઉમેરાયેલી રહી બીજી રહીઓની માફક આપણા દીલમાં જે હસાવશે અને જેટલે અંશે આપણે તે રહીના કલા મુજબ વર્તણું તેટલે અંશે આપણું ધ્યેય નજીક આવતું જાય છે. ધણી ગાતિઓ પોતાનો માર્ગ પોતાની પરિપદ દ્વારા મળશે એમ સમજીને કામ કરી રહી છે. આપણે પણ તેજ માર્ગ સ્વીકારેલા છે.

આઝવડેને વાવર્તા તેના પ્રથમ એકાદ બે વર્ષના મોરને ખેરવી નાખીયે તો આગળ ઉપર તેના ફલ બહુ સ્વાહીષ્ટ થાય છે એમ મનાય છે. તેવીજ રીતે કોષપણ પરિપદની એકાદ બે બેઠક પૂર્ણ વિજયી ન નીવડે તો પણ તેનાથી કદીએ કાંઈએ વળશે નહીં એમ માનવું ભૂલ બરેલું છે. ધણી ખરા સમજી ગયા છે કે આ વખત કર્તવ્ય યુગનો છે. જે કરીયે તે સત્ય-આજ્ઞા અને જે કહીયે તે ગેરવ્યાજબી-એટલે કે આ જમાનામાં કહેવા કરતાં કરી બતાવવાનું મહાત્મ્ય વિશેષ છે. અત્યાર સુધીમાં આપણી ગાતિએ બોલવામાં બહુ સમય ગાળ્યો નથી; જે સમય ગાળ્યો છે તે ફક્ત નિંદ્રામાં. આખરે બહારના “ સમજી, કર્તવ્ય યુગ છે. પ્રારબ્ધ વાદને ત્યજો ” એવા રણકારાએ તે નિંદ્રાનો લંગ કર્યો અને આપણને કર્તવ્ય દિશા તરફ દોર્યા. બીજી ગાતિઓનું અનુકરણ કરી આપણી ગાતિની એક બેઠક પણ ચક્ર સુધી.

કેાઈ બે-ચાર એવા કલહ પ્રીય પણ હોઈ શકે કે જે તે બેઠકને નિષ્ફળ માનતા હોય. આમ સમજવાના કારણો બધે તેઓજ જાણુતા હોય, પોતાની રાંધ પુત્રી એજ જેની વેપારની વસ્તુ હોય, એવાજ કૃત્યોથી નીપજતા ધન વડે જેઓ પોષાતા હોય અને કરી શકે એમ હોય છતાં પણ અજાનતાથી જેઓ એવા અધમ કાર્યોમાં રમ્યાપમ્યા રહેતા હોય એવા જ મોઢા કહી શકે કે એવી પરિપદ બીનજરૂરી છે. જેઓ સમજે છે, જેઓને એવા અધમ કાર્યો અટકાવવાં છે તેઓના અહેરા તો આવા સધિનાથી પ્રકુક્ષીત થતાં હશે કારણ કે તે પરિપદ બરાબા બાદ યોડા દીવસમાં જાણવામાં આવ્યું કે અમુક જગ્યાએ અમુક જાણીતા આસામીઓએ તેનાં કરાવનો અમલ કર્યો.

આમ જ્યારે ધનાઢંધ અને શાંતિમાં અમરપદવાળાઓ પરિપૂર્ણ હોયો મુજબ વર્તશે ત્યારે તેનાથી ખીજા ધણા-ગરીબ બંધુઓ પણ તે મુજબ વર્તવા તૈયાર થશે. આસ્તે આસ્તે યશ્વેનું કામ નિર્વિધ અને સંતાપ-હારક નીવડે છે. વૃદ્ધ વાવતાં દુરંતમાં ફલ નીવડતાં નથી. તેમ આપણે પણ જ્યારે યશ્વઆત યશ્વ ત્યારે ભવિષ્ય માટેની આશા સારીજ હોય, જેમ લેખવું. આપણામાં ધંણી વ્યક્તિઓ છે કે જે અંતઃકરણથી પ્રચલીત રહી જોને ધીકારે છે. પરંતુ કેવળ લોકવાયકાને ખાતરજ તેઓ જાહેરમાં આવી શકતાં નથી. કાર્ય કરનારાઓએ આનું નિવારણ કરવું જરૂરનું છે અને તે વિચારી પરીવડે સચ્ચેલ દરખોને અમલમાં લેકે.

આપણે સુધરશું તોજ ખીજાંઓને સુધારશું. આ સુત્રને સમજનારાએ તનમનથી મહેનત કરીને શાંતિમાં કેમ વધારે જાગૃતી આવે એવો વિચાર કરવો જોઈએ. ગામે ગામમાં જ્યાં આપણા લોકોની વસ્તી સારા પ્રમાણમાં હોય, ત્યાં જરૂર એક એવું મંડળ હોવું જોઈએ કે જે સ્થાનિક સ્થિતિની સત્ય હકીકતની નોંધ લઈ તે માટેના ચોખ્ખા ઉપાય સાધિત. માસીક મારફત જાહેર કરી શકે. જે કે આવાં મંડલો કેટલેકે સ્થળે ચાલુ થઈ ચુક્યાં છે. તેમજ જ્યાં નથી ત્યાં ચાલુ થઈ જશે એવી આશા રાખીએ. કલકત્તા જેવાં જાહેરમાં જ્યાં આપણી વસ્તી સારા પ્રમાણમાં છે, ત્યાં એકે એવી સંસ્થા નથી કે જ્યાં કોઈ વખતે આપણા લોકો એક ખીજાનાં સહ-વાસમાં આવી શકે. આવા સ્થળે જો કોઈપણ બંદોબસ્ત હોય તો ત્યાં વસતા આપણા મારવાડી બાઈઓની (જેઓની સંખ્યા પણ ત્યાં અધિક છે) સાથે પણ આપણે સારી રીતે પરિચિત થઈ શકીએ જેથી આપણા અને તેઓના આચાર વિચારમાં અથવા જે કોઈ ભિન્નતા હોય, તે દૂર કરવા માટે અચૂક વખતે સંદેહું થઈ શકે.

સર્વેનું કલ્યાણ કરનારા કદી પણ દુર્ગતિ પામતા નથી એવું ગીતાજીનું વચન છે. ખીજાનું કલ્યાણ કરવાનું તો કીક પરંતુ અત્યારે આપણી શાંતિ-માંજ પ્રથમ કલ્યાણ કરનારાઓની આવશ્યકતા છે. જેનાથી તે જની શકે તેણે તે કરી છુટવું એમાંજ તેના કર્તવ્ય યુગની છતિથી છે. આપણામાં જે જે વ્યક્તિ કામ કરી શકે એમ છે તેણે દુરંતમાં સ્થળે સ્થળે શાંતિ મંડલો સ્થાપવા ચોખ્ખા પગલાં લેવા બહાર પડવું અને ગરીબોના હૃદયોની ખીંટ અસિદ્ધ લઈ કૃતાર્થ થવું એવી વિનંતિ છે વિશેષ યું હોય ?

રમણીકલાલ શિવરાંકર વોરા, કલકત્તા.

પડી રહે, તેમને શું ? ” માતાજીને જો દ્વિતિય વચ્ચની જરૂર પડે અને જો તેમની આગળ આ વાત મૂકવામાં આવે તો બોલે કે “ સૌ થઈ રહેશે, ” પણ જો એમને સવાલ પૂછીએ કે “ તમારા ઘરમાં કોઈ દિવસ આવી રીતે ચાલ્યું છે ? ” તો આંખ ઢાળી જાય છે અને કોઈની દૃષ્ટિએ નિહાળ્યા કરે છે. “ અહા કેટલો દોંગ ! ”

“ આતે અચળ શ્રદ્ધા કે અંધશ્રદ્ધા ? ”

ભદ્રશંકર મંછારામ અગ્નિહોત્રી, શુક્લતીર્થ.

જાતીય સમાચાર.

માંડવી:—અત્રેનું મંડળ જે યોગ્ય વખત ઉપર અસ્તબસ્ત થઈ ગયું હતું તેને પુનઃ સારા પાયા ઉપર મૂકવા પ્રયાસ શરૂ થયેલો છે. તેના ૧૨, ૧૫ સભાસદો થઈ ચૂક્યા છે. નીચે પ્રમાણે હોદ્દાદારો નીમવામાં આવ્યા છે:—

પ્રમુખ:—જોગા ઇન્દર વેળનાથ, એમ, બી. બી. એસ. મંત્રી:—હેમતરામ મયાશંકર જોગા, સલાહકાર-નવાડી શુકાલાલ હળીસદાસ તથા જોગા શિવશંકર મયાશંકર મંડળનું કામ અસારે સરળતાથી ચાલે છે અને વિદ્વાન પ્રમુખ તથા ઉત્સાહી સલાહકાર તથા સભાસદોના પ્રયાસથી મંડળનું કામ સારી રીતે ચાલશે એવી આશા રહે છે.

મહુવા:—શ્રીમાળી બાલજી યુવક મંડળની એક સભા તા. ૧૯-૮-૨૩ ના રોજ મંડળની જોશીસે બોલાવવામાં આવી હતી તે વખતે નીચે પ્રમાણે કામ થયું હતું.

“ જોમરુના શ્રીમાળી શુભેચ્છકમાં પ્રાન્તિક સમ્મેલન કરવાની આવશ્યકતા જણાવી છે. તે બાબત દરેક પ્રાન્તના મુખ્યમુખ્ય ગામમાં ચળવળ ઉભી કરવાની સૂચના કરવામાં આવી છે. મહુવાના યુવક મંડળે એ પ્રમાણે જોદિલવાડ પ્રાન્તિક સમ્મેલન બોલાવવાની ચર્ચા શરૂ કરવી અને પ્રાન્તના પ્રત્યેક ગામમાં પત્રિકાઓ દ્વારા અથવા તો ડેપુટેશન ફરીને તે કામ શરૂ કરવું. તે બાબતમાં જે ખર્ચ થાય તે મંડળ તરફથી આપવો ” એવો એક ઠરાવ રજૂ કરવામાં આવ્યો હતો. જેના પર ખુબ ગરમા ગરમ ચર્ચા થઈ હતી અને છેવટે મત લેતા બહુમતીથી ઠરાવ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો.

શ્રીમાળી શુભેચ્છકના ચાલુ વર્ષમાં નવા થયેલા ગ્રાહકોને વિનંતિ જે અઢી આનાની પોરટની ટીકાટા મોકલવાથી આપને ગત વર્ષનાં અંકે તથા બેટનાં પુસ્તકો મોકલી આપવામાં આવશે. તંત્રી,

મકાનફાળાની મહાલક્ષ્મીની છબીવાળી

૩. એકવાળી ટીકાટો.

હા. ગીરબારાંકર જટારાંકર
અન્નીહાત્રી મુંબાઈ

૧ દામોદરદાસ મુંદરજી, પાટકોપર.

૧ માવજી મુંદરજી "

૧ ખટાકે દેવજી "

૧ પેપટ રામજી મુંબાઈ

૧ અમૃતલાલ રતનજી મુંબાઈ

૧ જ્ઞાનામૃતિદાસામૃતિશેની મુંબાઈ

૧ જ્યેષ્ઠિ. ગોપાળજી પાટકોપર

૧ હડીચંદ ઇમનલાલ "

૧ ગીરધરલાલ દામજી "

૧ અમૃતલાલ મુગજી ત્રવાડી "

૧ પારેખ ખીમચંદ નાગરદાસ "

૧ શેઠ જુજલાલ વનમાળી "

૧ સોની ઠાકરસી કમ્પાણીજી મુંબાઈ

૧ સોની પ્રાગજી ડોસામૈદાસ "

૧ ઇમનલાલ મોતીચંદ "

૧ ખેતશી પીતાંબર પાટકોપર

૧ ચંદરલાલ ઇમનલાલ "

૧ હરિમતલાલ દલપતરામ "

૧ શેઠ દેવજી કુંવરજી "

૧ જગજીવન ગીરધર "

૧ કાલિદાસ મંગલદાસ શાહ અ-
મદાવાદ

૧ સોની વેલજી દામોદર મુંબાઈ

૧ મીરજીજીર જટારાંકર પાટકોપર

૧ શેઠ ખેતશી જ્ઞા "

૧ શેઠ મંદુમાઈ સાકરચંદ મુંબાઈ

હા. મનમુખલાલ ડાદાભાઈ

દામનગર.

૨ ભગતમાઈ ભગવાનદાસ મુંબાઈ

૧ ઉમીઆશંકર કમ્પાણીજી એજાલાડી

૩ હરિમતલાલ ભાણુજી પરવડી

૨ અમૃતલાલ મોતીચંદ શાહ દામ-

નગર

૨ મીત્રી ઠાનજી દેવજી વડવાણ

૧ મીત્રી લધુ નારણ

૧ મગનલાલ માવજી દામનગર

૨ લવજી ભાણુજી મદવા

૨ જયંતીલાલ હીરાલાલ મુંબાઈ

૧ મગનલાલ જીવજી જસપરા

૧ વિહસદાસ ચીમનલાલ કપડવાંજી

૧ ચીમનલાલ મગનલાલ કપડવાંજી

૧ રતીલાલ હાલિદાસ શાહ દામનગર

૧ દામોદર મોતીચંદ શાહ "

૧ જયંતીલાલ ભાણુચંદ કુંડલા

૨ દામોદર દેવજીલાલ દામનગર

૧ દરખચંદ જ્વેરચંદ મુંબાઈ

૧ મીત્રી એન્ડ એટા "

૫૦

૫૫૪ જોગરજના અંકમાં જાહેર
ચલેલા

૧૦૪ કલ

મન્ત્રીઓ—શ્રી મ. આ. શ્રી. ધા. કે. મંડળ.

અમદાવાદ.

રાજા મહારાજાઓ

નવાખ સાહેબો, નામદાર સરકારના ધારાસભાના ઓનરેબલ મેમ્બરો, સેશન્સ જજો, કર્નલો, મેજરો, કેપ્ટનો, નામદાર લેફ્ટ વૉઇસરોયના લેફ્ટ ઓનરરી એ. ડી. સી., પોલીસીફલ ઓફિસ, સરકારી સીવીલીયન ઓફીસરો, મુરોપીયન સીવીલ સરજન્ટો, એમ. ડી. ની ડીગ્રી ધરાવનારા મોટા ડાક્ટરો તથા દેશી અને મુરોપીયન અમલદારો અને ગૃહસ્થોમાં

બાદશાહી યાકુતી

નામની જગજગદેર દવા બહુ વપરાય છે એજ તે ઉપયોગી તાની નિશાની છે—ગવર્નેન્ટ લેબોરેટરીમાં આ રજવાડી દવા એનેલાઇઝ થએલ છે.

બાદશાહી યાકુતી

ગમે તે કારણથી ગુમાવેલી તાકાત પાછી લાવે છે પુરુષાતન કાયમ રાખે છે. આ રાજવંશી યાકુતી વીર્ય વિકારના તમામ બાધી મટાડે છે અને વીર્ય ઘટ બનાવી ખડું પુરુષાતન આપે છે. ખરી મદદાઈ આપનાર અને નબલા મજસુને પણ જીવાનની માફક જોરાવર બનાવનાર આ દવાનો લાભ લેવા અમારી ખાસ મામણ છે. આ દવા વાપરવામાં કોઈપણ જાતની પરેશની જરૂર નથી.

૪૦ ગોળીની ડબી એકના રૂપીઆ દરા.

બાદશાહી યુનાની લેપ

ઉમદા દવાઓમાંથી આ લેપ બનાવેલ છે. ખડું પુરુષાતન લાવવા માટે આ લેપ ક્ષેત્રદર્શક ઇલાજ છે. આર્ડસ એકની રૂપીઆ રૂપીઆ આઠ.

ડાક્ટર કાલીલાસ મોતીરામ-રાજકોટ-કાઠીયાવાડ.

શ્રીમાળી શ્રાવણ છાત્રાલય-અમદાવાદ,

ગતમાસમાં મળેલી મદદ.

૨૫) રા. રા. હોદાલાલ દસપતરામ દવિ, ગ. સ્વ. ચંચળભાઈની સ્ત્રી
નિમિત્તે બોજન માટે.

૨૫) રા. રા. ચિમનલાલ દ. દવિ, બોજન માટે.

૨૧) રા. રા. માણેલાલ લીલાધર ઝોઝા, વાંદરા, તેમના સ્વ. પત્ની પ્રસન્ન-
ગૌરીની ચંદ્રસરી નિમિત્તે બોજન માટે.

૨૦) ડૉ. મૂળચંદર પ્રાણજીવન ઝોઝા, રાજકોટ.

૨) રા. રા. મૂળચંદર નાનાબાઈ ઉર્ફે પેમાબાઈ, ધોળકા, છાત્રાલયની
મુલાકાત પ્રસંગે.

૫) રા. રા. હોદાલાલ વસમજી દવે, ચૂલાવાળા, અમરાવતી, બજેવ નિમિત્તે.

૧) રા. રા. દસપતરામ મયાચંદર દવે, પૂના, બજેવ નિમિત્તે.

૧૦) શ્રી રૂપરની માતિ સમસ્ત તરફથી હા. ચંદરલાલ ઉમેદગમ દવે.

૯૯ ર. રૂબ.

એક ખુલાશો.

મેં માસના અંકમાં મુખાઈમાં હાલ પ્રસંગે આવનાર માતિજન્યોએની
રહેવા, હાલવા નમવાની સમગ્ર જ્ઞાનવાળા શ્રીમાન સામજી દિવસમ દેએ
પોતાના બૂલેશર પદેના જોઈવામાં લક્ષીનારાગણુ દિનુદોગમાં હયા
બામત જાહેર થયેલ છે. તે બામતમાં ડેલાક માતિજન્યોમાં એવી એર-
સમજુત થવા, ખામી છે કે તે સમગ્ર માત્ર ચતુર્દી બાઈઓ માટે છે.
આ સમગ્ર માત્ર ચતુર્દી બાઈઓ માટેજ નહિ. પરંતુ મોઈપણ જાખાના
શ્રીમાળી બનુ સમસ્તને માટે છે. સામવેલી તેમજ ચતુર્દી બાઈઓ બન્ને
આ લાભ લઈ શકે છે. તન્ત્રી.

મુખાઈ—અને સામવેલી બાઈઓ જ્ઞોઈ પદેરે ત્યારે “પીસ્તાળીય”
જમે છે. “પીસ્તાળીય” એટલે શ્રીમાળી શ્રાવણ માતિ સમસ્ત, હતાં આ
“પીસ્તાળીય” માં હાલાર તરફના શ્રીમાળીમાંજો જમે છે. આમાં દરેક
વિમામનો સંમાવેશ થાય તેવો મોઈ નિમિત્ત અતેના અમેસરાએ દવે લાવવો
પડે છે. જ્યાં બજેવ નિમિત્તે ચતુર્દી જાખાના બાઈઓએ માધવજામમાં
જ્ઞોઈ પદેરી હતી, અને શ્રીમાન પ્રાણજીમાં મૂળચંદર દવે દુધવાળાએ
આ બજેવના મુખદિવસથી હર રીતે પોને મુખાઈમાં વસે છે. ત્યાં મુખી
બજેવના રોજ જ્ઞોઈ પદેસાર લખાય માતિજન્યોએની પોનાને ત્યાં બેજન

આપવાની શુભેચ્છા દર્શાવી છે. આ પ્રસંગે અત્રેના “શ્રીમાળી હિતવર્ધક મંડળને રા. ૧૧૫) જેટલી રકમ જૂદા જૂદા બાધ્યો તરફથી ભેટની મળી છે. મુબાઈમાં વસતા બન્ને શાખાના ગૃહસ્થોને એકત્ર મળવાના પ્રસંગો વર્ષમાં એકાદ બે વાર પણ થોજવામાં આવે તો પરસ્પર બહુ લાભ થાય. અગ્રેસરો આનો વિચાર કરી કાર્પક વ્યવહાર કામ કરે તો કાર્પક, શાંતિ-હિત યથ શકે.

“ભાવનગર શ્રીમાળી બ્રાહ્મણ બોર્ડિંગ ફંડ.”

ગયા વર્ષમાં જણાવી ગયા છીએ તે મુજબ આ ફંડમાં રા. રા. અનોપરામભાઈએ બરેલા રૂ. ૫૦૦) તેમના તરફથી આવી જતાં દરગારી બેંકમાં ફંડનું ખાતું ખોલાવી જમા કરાવવામાં આવ્યા છે. તે ઉપરાંત મહુવા, તળાજી, ત્રાપજ, સિહોર, ઘોઘા તથા ઉમરાળાના સંભાવિત ગૃહસ્થોને આ ફંડમાં મદદ કરવા વિનંતિપત્રો લખવામાં આવ્યાં છે. ખીજા જેટલાક સ્થળોએ પણ લખવાના છે તે હવે પછી લખવામાં આવશે.

રા. રા. ધનેશ્વર પરમાણુદાસ તથા રા. રા. કૃષ્ણલાલ કેસવલાલ નીવેદી દરેકે આ ફંડમાં રૂ. ૩૦૧) ભર્યા છે અને ફંડને આગળ વધારવાના કાર્યમાં દરેક જાતની સહાનુભૂતિ આપવા બન્ને બાધ્યોએ વચન આપ્યું છે.

ઉપરના ત્રણ બાધ્યોના દાખલા લઈ અન્ય શાંતિબાધ્યો આ કાર્યમાં પોતાનો ઉદાર હાથ લાંબાવી યથાશક્તિ ટેકા આપશે એવી આશા રાખવામાં આવે છે.

તા. ૨૬-૮-૨૩.

ભાવનગર.

હ. મ.

જાહેરાત.

પૂનાના એક સ્વતંત્ર ધર્મી ચલાવતા સંભાવિત શાંતિગૃહસ્થ, જેમની ઉંમર હજુ ચાળીસની અંદર છે તેઓ ધરમંગ થવાથી તેમને કન્યાની જરૂર છે. પૈસો આપતાં અનેક કન્યાઓ મળી શકે. પરંતુ પોતે કન્યાવિક્રમના કંદાં ચતુ હોવાથી તેવો વેપાર કરવા માગતા નથી-તેથી કન્યાવિક્રય નહીં કરનાર મોઢી શાંતિજનને પોતાની કન્યા આપવા માટે સાફ આજરદાર મુખી સ્થળ જોઈતું હોય તો તેમણે તે બાબતમાં નીચેના શિરનામે પણ એવહાર કરવો.

બ. ર. મૂળાણી.

મદિલામમ, હાંજણે છુદુક-પુના સીટી.

શ્રીમાલી બ્રાહ્મણ છાત્રાલય-અમદાવાદ

ના

મહાન્યાના માટે વિનંતિ.

જ્ઞાતિના બાળકોની ઉન્નતિ માટે ઉત્સાહ ધરાવતા, જ્ઞાતિનું સરસ્વતિ
મંદિર ઉભું કરવામાં મદદરૂપ થઇ શકે તેવા સૌ ઉત્સાહી,
જ્ઞાતિ દાઝવાળા જ્ઞાતિ શુદ્ધસ્થાની ખાસ જરૂર.

જે જ્ઞાતિ પોતાની ભાવી ઉન્નતિ માટે, પોતાના બાળકોનાં
હિત માટે પરિશ્રમ ઉઠાવી શ. (૧૨૫) જેવી નહીં રહે
ભરાવી શકે તેવા સૌ માણસો ખૂબ પૂરા ન પાડી
શકે તે જ્ઞાતિ પામર અને પોતાની ઉન્નતિ
સાધવા માટે નાસાયક હરે.

જ્ઞાતિનું નાક રાખવાને શું આપા સૌ શુદ્ધસ્થા તરફ નહિં ધાય :

વિદ્યાર્થી આશ્રમેના હૃદય માત્ર રહેવા જન્મવાની સગવડ આપવામાં
પરિપૂર્ણ થતો નથી. રહેવા જન્મવાની સગવડો તો લોજ અને વીથીઓમાં
પણી હોય છે. બોર્ડિંગોમાં દરેક વિદ્યાર્થી દીઠ જે ખર્ચ આવે તેટલીજ
રકમ સોલરથીયે કે મદદ તરિકે આપવાથી તેટલાજ વિદ્યાર્થીઓ લોજને કે
હોટલોમાં રહી પોતાના અભ્યાસની સગવડતા મેળવી લઇ શકે. વિદ્યાર્થી
આશ્રમના હૃદય માત્ર રહેવા જન્મવાની સગવડજ આપવાનો ન હોવો જોઈએ.
વિદ્યાર્થીઓ એકત્ર રહી બંધુત્વ, જ્ઞાતિભાવ ખીલવી શકે, યોગ્ય દેખરેખ અને
સચનાઓ નીચે તેઓ દરી દરી રમી શકે, તેઓ પોતાની સારીરિક સંપત્તિ
સુધારી શકે, તેમજ તેઓ બાગ બગીચાઓ ઉછેરવાની, વણાટની તેમજ
ખીજી ઉપયોગી કામ કરવાની કળા પ્રાપ્ત કરી શકે અને સૌથી વધારે તો
એકે પોતાનું ચારિત્ર્ય તેઓ સરોએ સુધારી તથા વિકસાવી શકે, તેઓ
સ્વાધ્યય શીખી શકે, મહેનતનું ગૌરવ તેઓ સારી રીતે સમજી શકે, કાર્ય
કરવાની રાગિ, સેવાભાવ તેઓ પ્રાપ્ત કરી શકે, તેઓ માટે ચહેરાના ધુડ
પુવાડાથી દૂર, ચહેરાની અનેકવિધ લાલચો, પ્રભોભનોથી દૂર, સારીરિક,

માનસિક તથા આધ્યાત્મિક શક્તિઓની પોષક અને પ્રેરક બંધારના કુદરતી સૌંદર્ય નિર્મળ પવિત્ર હવા પાણીવાળો, વિદ્યાળ સ્થાનમાં આપણા વિદ્યાર્થી ગૃહોનું સ્થાપત્ય હોવું જોઈએ.

જેવા પરિષદોનો મોહ અને ચેષ તેવોજ ઢેળવણી ફૂટા અને વિદ્યાર્થી ગૃહોનો ચેષ પણ પ્રત્યેક શાંતિમાં વ્યાપેલો, આપણે જોઈએ છે, પણ ખરો સહેરોમાં વિદ્યાર્થી ગૃહો હોય છે. આ વિદ્યાર્થી ગૃહો લોન્ડન, હોસ્ટેલ કે અંગ્રેજી બોર્ડિંગ હાઉસથી કોઈપણ પ્રકારે ચડીઆતાં નથી હોતાં. તેમાં વિદ્યાર્થીગૃહોનો ભાવજ નથી હોતો. વિદ્યાર્થીઓ તેમાં હપરોક્ત મુલ્યો કે કળાઓ પ્રાપ્ત કરી નથી શકતા. પરંતુ થોડાપણુ અપવાદ સિવાય તેઓ સ્વચ્છ, ઉદ્ધતાંધ, સ્ખનીતિ, કુદરો, અસલ બાપણું શીખે છે. સહેરનું આસપાસનું અનીતિમય વાતાવરણ, સહેરની લાલંગો અને કુસંઘત, સારી દૃષ્ટિમાં આગળ પણ વિદ્યાર્થી જીવનને આડે રસ્તે વેઠાયા વિના નથી રહેતાં. કુદરતની સાથેના સહવાસ, પવિત્ર વાતાવરણ અને પવિત્ર આદોલન એ જીવનવિધાસનાં મુખ્ય સાધનો ગણવામાં આવ્યાં છે તે કોઈ બોલું નથી. જૂના સમયના રૂઢીઓતી પર્યુક્ટીઓ, વિદ્યાર્થીઓનાં અભ્યાસ આશ્રમો સહેર કે ગાંભડાંઓની વચ્ચે નહિ પરંતુ દૂર સુંદર સ્થિતિ સૌંદર્યની બોળામાં આવેલાં હતાં. અભ્યારની કોલેજો અને રેસીડેન્સી કે હોસ્ટેલો પણ વિદ્યાળતાની વચ્ચે શાંત સ્થળોમાં સામાન્ય રીતે રાખવામાં આવે છે એમણે કોઈ સંકેતો રહેલોજ હોય છે. સારે વિદ્યાર્થી આશ્રમો એવો માત્ર વીંચીઓ, લોન્ડને કે હોસ્ટેલોથી વિશેષરૂપે, વારતવિકરૂપે આશ્રમોજ થવા માગતાં હોય તો તે સહેરની વચ્ચે નહિ પરંતુ સહેરથી જાહે નહીં તો થોડે દૂર પણ પવિત્ર વાતાવરણ અને સ્થિતિ સૌંદર્ય વચ્ચે આવેલાં હોવાં જોઈએ. દરેક શાંતિ, દરેક વ્યક્તિ વિદ્યાર્થી આલમના હિત અર્થે આ વાત સમજે એ જરૂરનું છે.

અમદાવાદનાં આપણા વિદ્યાર્થી આશ્રમને માટે મહાન ખાંધવા માટે સહેર બંધાર બહુ દૂર નહિ, બહુ નજીક નહિ, તેવા એકાંત સ્થળમાં વિદ્યાળ જમીન ખરીદવામાં આવી છે. અને તેમાં આપણી શાંતિનું સરસ્વતી મંદિર ઉજી કરવાનું છે. બાળ વિદ્યાર્થીઓને સહેરમાં અભ્યાસાર્થે આવવાની મુશ્કેલી જણાશે તો તેમના માટે વાહનની જોડેવણ કરવામાં આવશે.

આ સરસ્વતી મંદિર ખાંધવા માટે રૂ. ૨૫૦૦૦)ની ખાસ જરૂર છે. આ રકમ એક જ કરવા માટે એક વર્ષ યથા-પ્રયાસ ચાલી રહેલ છે.

અત્યાર સુધીમાં યાત્રિની ૭ સમર્થ વ્યક્તિઓ તરફથી એક એક ઓરડો બંધાવી આપવાના વચનો મળેલાં છે. દરેક ઓરડાના રૂ. ૧૫૦૧ લેખે ૭ ઓરડાના રૂ. ૯૦૦૦) નાં વચનો આ રીતે મળેલાં છે. તેમાંની યોડી રકમ આવી ગઈ છે, યોડી રકમો આવે છે અને જે યોડી હજુ બાકી છે તે યોડા વખતમાં આવી જશે એવી આશા રહે છે. આ સરસ્વતિ મંદિર ઉપર ઠરવા માટે ઓળામાં ઓળા રૂ. ૨૫૦૦૦) ની જરૂરીયાત અગાઉ ઉઘાડવામાં આવી છે. તે પૈકી ઉપર પ્રમાણે રૂ. ૯૦૦૦) નાં વચનો મળેલાં છે. હજુ રૂ. ૧૬૦૦૦) ની જરૂર છે. અત્યારની સામાન્ય આપારી મંદી અને નિસ્તેજતાને અંગે યાત્રિમાંથી શું કે યાત્રિ બહારથી શું પણ મોટી રકમોની હાથ તુરતમાં આશા રાખી શકાય તેવું નથી. તેથી ટીપે ટીપે સરોવર બરવાની જરૂર છે. આ સરોવર બરવા માટે રૂપિયા એકવાળી મહાલક્ષ્મીજીની છબીવાળી મહોનકાળાની ટીકોટો કાઢવામાં આવી છે. આ ટીકોટો અત્યાર સુધીમાં રૂ. ૭૦૦) સુધીની બરાએલી છે.

ખીજ છૂટી છૂટી ટીકોટો બરાવવાનો પ્રયાસ યાત્રિના કેટલાક ઉત્સાહી ગૃહસ્થો દ્વારા રહેલા છે. પરંતુ આ મોટું સરોવર બરવું તે યાત્રિ દાઝવાળા ઉત્સાહી સંખ્યાબંધ યાત્રિ ગૃહસ્થોના પ્રયાસ સિવાય બની શકે નહિ.

જો આપણી સમસ્ત યાત્રિમાંથી એક સો ઉત્સાહી ગૃહસ્થો નીકળે કે જે પોતે રૂ. ૧૨૫) બરે અગર તો યાત્રિના ખીજ ગૃહસ્થો પાસેથી અગર તો અન્ય યાત્રિઓના શ્રીમંત, વિદ્યારેખી, ઉદાર, દાનવૃત્તિવાળા ગૃહસ્થો પાસેથી તે રકમ બરાવે તો રૂ. સાઠાખારહજારની મોટી રકમ તુરતમાં જ પ્રાપ્ત થઈ શકે. અગરતો યાત્રિમાંથી એક પાંચસો માણસો એવા નિશ્ચયવાળા નીકળે કે અમો જાતે ૨૫) રૂપિયાની ટીકોટો ખરીદ કરીશું અગર તો યાત્રિબહારના ગૃહસ્થોમાંથી ૨૫ ટીકોટો બરાવીશું તો પણ તેટલી જ રકમ ઝડપમાં લેવાય થઈ જાય. શું યાત્રિમાંથી એવા રૂ. ૧૨૫) બરાવી શકે તેવા ૧૦૦ ગૃહસ્થો અગર તો રૂ. ૨૫ બરાવી શકે તેવા ૫૦૦ ગૃહસ્થો નહિ નીકળે ? જે યાત્રિ એવા ૧૦૦ યાત્રિદાઝવાળા, ઉત્સાહ ધરાવતા, યાત્રિના આગ્રહ પ્રત્યે એટલી મમતા ધરાવતા ૧૦૦ ગૃહસ્થો પણ પૂરા ન પાડી શકે તે યાત્રિ પામર ગણાય અને પોતાની ઉન્નતિ સાધવામાટે નાલાયક દે. યાત્રિની છૂટ, યાત્રિનું નાક રાખવામાટે રૂ. ૧૨૫) બરી કે બરાવી શકે તેવા ૧૦૦ ગૃહસ્થ પણ તત્પર નહીં યાય ? પ્રજા યાત્રિ ગૃહસ્થોને એટલો, યાત્રિભાવ એટલો, ઉત્સાહ અને એટલું સામર્થ્ય આપો. મસ્તુ !

નંબકલાલ શિવશંકર ત્રિવેદી.

શ્રી મહાલક્ષ્મ્યૈ નમોનમઃ ।

શ્રી કચ્છમાંડવી શ્રીમાળી આદ્યાણુ વિદ્યોતેજક મિત્ર-
મંડળનો દુકામાં સંવત ૧૯૭૭ના કાર્તિક સુદ ૨ થી
સંવત ૧૯૭૮ના અષાઢ સુદ ૨ સુધીનો હિવાલ.

આ મંડળ સંવત ૧૯૭૭માં સ્થાપન થયું, તેને ત્રણ વર્ષ થવા આવ્યા છે. તેમાં શું કર્યું તેની હકીકત શરૂઆતમાં ધણુજ ઉત્સાહ પૂર્વક ચાલુ થયું “પણ તે આરંભે શરા” જેવું થયું. છેવટે આજે માત્ર ૧૨ બાર સભાસદોજ છે. તેને પણ જો ખીજા ગાતિ બાધઓ ટેકા આપશે તો હજુ પણ આશા છે કે આ મંડળ એ “આદર્શ” મંડળ બની, સતકાર્યો કરી બાળકોમાં સદ્ભાવના રેડી આગળે વધી શકે, આશા છે કે ગાતિગૃહરથો આ અદ્યપણ બાળકોની વિનંતિ સાંભળશેજ. આમાં માત્ર અમે આવક જવક હિસાબજ નજીવેલ છે. અને દરેકનું નામ આપી સ્પષ્ટ બતાવું છે, કે જેથી કોઈને શંકા ન રહે, અને છતાં પણ જો થંકા લાય તો તેઓશ્રીને અમારા ચોપડા વેગેરે જેવું હોય તે જેવા વીનવીએ છીએ. અને તે વિનંતી સાંભળી જુઠા આણેષો નહિ મૂકતાં તપાસી ખાતરી કરશેજ એવી આશા છે. જ્યારે આમ થશે ત્યારેજ કોઈકની મંડળ પ્રત્યે શ્રદ્ધા થશે, અને સભાસદો ઉત્સાહપૂર્વક કામ કરી મંડળ આગળનું કાર્યક્રમ આગળ વધાર્યું જશે જેથી ઘોડા વખતમાં ગાતિને લાભ થવા સંભવ છે:—માટે ઉપલી અરજ ગાતિબાધઓ સાંભળશેજ. આજ દિવસ સુધી કેટલા સભાસદો રહ્યા અને આગળ કેટલા હતા અને તેના તરફથી શી શી રકમ આવી તેની સવિસ્તર હકીકત નીચે મુજબ છે:—

૧	ઝોઝા કે. ઘ. હા. ઇશ્વરલાલ	૧	ત્રવાડી ઉમીયાશંકર કુબેર
૨	વેજનાથ.	૧૧	મગનલાલ જોડાશંકર
૭	ઝોઝા શીવશંકર મયાશંકર	૩૧	અમૃતલાલ બાધશંકર
૩	ત્રવાડી જુઠાલાલ હખીલદાસ	૫૧	ઝોઝા કલ્યાણજી મહાદેવ
૧૭	ઝોઝા પ્રાણશંકર નરભેશંકર	૨૧	ઝોઝા જગજીવન કરણશંકર
૧૦૧	ત્રવાડી આત્મારામ રણુછોડજી	૩૩	ઝોઝા હેમતરા મયાશંકર
૧૧	નર્મદાશંકર કલ્યાણજી		

ઉપર પ્રમાણે બાર સભાસદો હજુ કાયમ છે બાકીના હતા તે નીચે મુજબ છે:—

૩૬ ઝોઝા ઝગનાય લક્ષ્મીચંદર	૬૮ ઝોઝા દુર્ગાચંદર રેવાચંદર
૧૦ ઝોઝા બાલાચંદર મુરારજી	૪ ત્રવાડી મણીચંદર કરસનજી
૯ ત્રવાડી દુસેચંદર જીવાભાઈ	૨ „ જ્યેષ્ઠચંદર પ્રભાણુંદ
૧ ઝોઝા લીલાચંદર ઝગનાય	૩ ઝોઝા રતીલાલ નરભેચંદર
૩ ત્રવાડી નવલચંદર પ્રાણજીવન	૧ ત્રવાડી મોહનલાલ જટાચંદર
૦૧ „ ભાઈચંદર પીતાંબર	૧ „ રતીલાલ નાયાભાઈ
૩ „ હેમતરામ જીવીલદાસ	૧૧૧ ઝોઝા હરજીવન અંબાચંદર
૧૧ ઝોઝા ગંગાચંદર પ્રભાચંદર	૪૧૧ ત્રવાડી નવલચંદર સ્વામજી
૦૧ ત્રવાડી મયાચંદર જીવીલદાસ	૧ „ દુસેચંદર પ્રાણજીવન
૦૧ „ મંગળજી વેલાભાઈ	૨ „ રેવાચંદર જ્યેષ્ઠચંદર.

૨૦૦) એકંદરે કેરી બસો ઉપર મુજબ આજ દિવસ સુધીનું સમાસદોનું લવાજમ.

આજ દિવસ સુધી મજલ ભેટોની રકમ તથા તેમના નામ નીચે મુજબ છે.

૦૧ ત્રવાડી રણજીદ મોનજી સખી મૃદસ્ય તરીકે, ૯) ૧૧૧ ત્રવાડી જુહા-
લાલ જીવીલદાસ તથા ઝગનાય લક્ષ્મીચંદર, ૫) ઝોઝા લીલાચંદર ઝગનાય
મજોપવિત પ્રસંગે, ૨) સોની જીવરાજ નારાયણજી અંબારવાળા વિવાહ
પ્રસંગે, ૪) ત્રવાડી દુસેચંદર જીવાભાઈ ભાડાપેટે, ૧) ગીરનારા ગોવિંદજી
ભાડાપેટે, ૧૦) ઝોઝા ગવરીચંદર પ્રાણજીવન, ૧) ગીરનારા ગોવિંદજી
બક્ષીય, ૦૧ રોવક ત્રીકમજી રણજીદદાસ, ૧) ઝોઝા કલ્યાણજી મહાદેવ
૧) ઝોઝા કાશીનાય કરસનજી, ૦૧ ત્રવાડી આત્મારામ રણજીદજી
૫૦ ત્રવાડી મણીચંદર કરસનજી, ૧) ઝોઝા જમજીવન : હરજી-
ચંદર, દુસ મેરી ૯૫) ૧૧૧ તથા રા. ૫) ત્રવાડી મણીચંદર કરસનજી ભેટ,
૧૦) ત્રવાડી મણીચંદર કરસનજી વડીલભાઈના વરસી પ્રસંગે, ૧) ત્રવાડી
ગંગાચંદર ધનેશ્વર માતૃમીની યાદીમાં, ૧) ઝોઝા ઝગનાય લક્ષ્મીચંદર
સીમંત પ્રસંગે, ૨) ત્રવાડી પીતાંબર બવાનીચંદર, ૨) ત્રવાડી સ્વામજી
આણુંદજી, ૦૧ રોક પાનાચંદ કુમરસિંહ, ૦૧ ઝોઝા હેમતરામ મયાચંદર,
૨) ત્રવાડી મયાચંદર નયુભાઈ ૦૧ જુરુરામ જટાચંદર, ૧૦) ત્રવાડી મણી-
ચંદર કરસનજી ધનામ વખતે, ૧) સ્વામી રમેશાનન્દજી મંડગની મુલાકાત
વખતે, ૨) ઝોઝા પ્રાણજીચંદર નરભેચંદર, ૧) ઝોઝા રતીલાલ નરભેચંદર
વેવીલાજી પ્રસંગે, ૪૧૧ પરીપદ્મ સમાસદોના અડધા ભાગના હા. ગંગા-
ચંદર પ્રભાચંદર. દુસ રા. ૩૫૧.

એ રીતે એકંદરે મેરી ૯૫) ૧૧૧ તથા રા. ૩૫૧ ની પ્ર. રા. ૧૧૧
હેબે કેરી ૧૫૬૦૦૦ ૫ મેરી ચર્ક છે.

શ્રીમાળી પ્રાહ્મણુ વિદ્યાર્થી આશ્રમ-અમદાવાદ

यजमान गृहस्थौ तथा अन्य विधानुसंगी
गृहस्थौने विनंति.

દાન 'કરવાનું' સર્વોત્તમ સ્થાન.

संज्ञा,

આપના જાણવામાં હતાં નહિ હોય કે અમદાવાદમાં શ્રીમાળી બ્રાહ્મણ વિદ્યાર્થીઓ માટે એક બોર્ડિંગ-વિદ્યાર્થી આશ્રમ-આજ ત્રણ ચાર વર્ષ થયા છે. શ્રીમાળી બ્રાહ્મણ ગાતિ એવી ધનાઢય નથી કે તે સ્વતન્ત્ર રીતે પોતેજ આવી મંસ્થાનું આખું ખર્ચ ઉપાડી શકે. છતાં કચ્છ-હાલિઆવાડ-ગુજરાતના શ્રીમાળી બ્રાહ્મણ ગાતિના મુદરચોએ આજસુધીમાં રૂ. ૫૦,૦૦૦ જેટલી રકમ આ મંસ્થા માટે આપી છે. આ વિદ્યાર્થી આશ્રમમાં અત્યારે ૨૫-૩૦ વિદ્યાર્થીઓ-શ્રીમાળી બ્રાહ્મણ ગાતિના બ્રહ્મચારીઓ-૨૬ને વિદ્યાભ્યાસ કરે છે. વિદ્યાર્થી આશ્રમને પ્રત્યેક વર્ષે રૂ:-૪૦૦૦ નું ખર્ચ છે. એ બોર્ડ ખર્ચ શ્રીમાળી બ્રાહ્મણ ગાતિ પોતે ઉપાડી લે તેવી આ ગાતિની સ્થિતિ નથી. તેથી આ આશ્રમને મદદ કરવામાં આપનો હાર-હાય પ્રસંગોપાત્ લાંબાવવા આપને આ હસ્ત પત્રથી વિનંતિ કરવામાં આવે છે.

“મજ્જમાને ગૃહસ્થો! આપ શ્રીમાળા આહ્વાણે શાંતિ બોજન તેમજ અન્ય દાન આપો છો. આ ગંસ્થામાં પણ શ્રીમાળા આહ્વાણુ વિદ્યાર્થીજ્ઞાને-શ્રીમાળા આહ્વાણુ પ્રહર્યારીજ્ઞાને-છે. શ્રીમાળા આહ્વાણુ વિદ્યાર્થીજ્ઞાની દાન-હુધા નહીં ટાળશે? વિદ્યાનુરાગી ગૃહસ્થો! સમદેશીય ભાવનાવાળા તમામ સજ્જનો! આપ પણ આ આશ્રમને મદદ કરવામાં સંકાય નં ન ધરાવી શો”

આ વિદ્યાર્થી આશમને નીચે જણાવેલી રીતો પ્રમાણે

મદદ કરી શકાય છે—

(૧) વિદ્યાર્થી આશ્રમ માટે મંદાન બંધાવવા માટે અમદાવાદમાં ને પાર જમીન ખરીદવામાં આવી છે, અને ત્યાં મંદાન ઉભું કરવાનું છે.

પોતાના ઓરડાઓમાં બાંધી આપવાની કેટલાક માતિ ગૃહસ્થોએ હજી દર્શાવી છે. હજુ વધુ ઓરડાઓની જરૂર છે. એક ઓરડાનું ખર્ચ રૂ. ૧૫૦૦ થી ૨૦૦૦ નું આંકવામાં આવ્યું છે. યજમાન ગૃહસ્થો એક એક ઓરડો બંધાવી આપી આ સરસ્વતી મંદિર ઉજુ કરવામાં મદદ રૂપ થઈ શકે છે. તેમના અંગર તો તેમના સ્નેહીજનના સ્વાર્થ સ્મરણમાં તેવો ઓરડો બંધાવી શકાય છે. તેમના નામની આરસની વક્તિઓ ઓરડા ઉપર દબેશને માટે રાખવામાં આવશે.

(૨) પોતાના અથવા પોતાના સ્નેહીજનના સ્મરણમાં એક વિદ્યાર્થીને નિભાવવા માટે રૂ. ૨૦૦૦)ની રકમ દરાવવામાં આવી છે. તેવી રકમમાંથી હમેશને માટે એક વિદ્યાર્થીને મરત નિભાવવામાં આવશે, અને તે વિદ્યાર્થી તે રકમનો સમારક વિદ્યાર્થી ગણાશે.

(૩) એક વિદ્યાર્થીને કાયમને માટે અડધી માસી આપવા માટે રૂ. ૧૦૦૦)ની રકમ દરાવવામાં આવી છે. તેવી રકમમાંથી કાતા ગૃહસ્થ દ્વારા તે નામે વિદ્યાર્થીને કાયમને માટે અડધી માસી આપવામાં આવશે.

(૪) એક વિદ્યાર્થીને માટે પા. માસી આપવા માટે રૂ. ૫૦૦)ની રકમ દરાવવામાં આવી છે. તેવી રકમમાંથી કાતા ગૃહસ્થ દ્વારા તે નામે એક વિદ્યાર્થીને કાયમને માટે પા. માસી આપવામાં આવશે.

(૫) એક જ વર્ષને માટે એક વિદ્યાર્થીને પોતાના નામની આખી માસી આપવા માટે રૂ. ૧૦૦), અડધી માસી આપવા માટે રૂ. ૫૦, અને પા. માસી આપવા માટે રૂ. ૨૫) દરાવવામાં આવ્યા છે.

(૬) પોતાના સ્નેહીજનની તિથિ સમારક માટે રૂ. ૨૫૧)ની રકમ દરાવવામાં આવી છે. તેવી રકમમાંથી નિયત કરેલ તીથિએ વિદ્યાર્થી આપમના તમામ વિદ્યાર્થીઓને મિષ્ટબોજન આપવામાં આવે છે. માતિ બોજન કરવા જોઈએ આમાં ખર્ચ છે. પોતાના સ્નેહી જનના નામની કાયમને માટે માસીરી રાખી શકાય છે, તે આ બાબતમાં વિરોધતા છે.

(૭) દરાવેલી તિથિએ સાદું બોજન આપવા માટે રૂ. ૧૦૦)ની રકમ દરાવવામાં આવી છે.

(૮) દરાવેલી તિથિએ વિદ્યાર્થીઓને દુધ આપવા માટે રૂ. ૫૦)ની રકમ દરાવવામાં આવી છે.

(૯) રા. ૧૦૦૦) આપી આ આશ્રમના મુરખખી યહ શકાય છે. રા. ૫૦૦) કે વધુ રકમ ભરી આશ્રમના આશ્રયદોતા યહ શકાય છે. રા. ૨૫૦) કે વધુ રકમ ભરી આશ્રમના હિતેશ્ચુ યહ શકાય છે, અને રા. ૧૨૫) કે વધુ રકમ ભરી આશ્રમના સીમ્પેથાઇઝર કે મહાનુભૂતિદર્શક યહ શકાય છે.

(૧૦) એક દિવસના મિષ્ટભોજન માટે રૂ. ૧૫) કરાવવામાં આવેલ છે.

(૧૧) એક દિવસના સાદા ભોજન માટે રૂ. ૫) કરાવવામાં આવેલ છે.

(૧૨) તે ઉપરાંત વિદ્યાર્થીઓને ફી, એપ્રીઓ, કપડાં વગેરે પહેરવાં, એલવા, પાચરવાનાં સાધનો, અનાજ વગેરે પણ ઇચ્છા મુજબ આપી શકાય છે.

(૧૩) શુભાશુભ પ્રસંગે પણ યથાશક્તિ રોકડ મા તો ખીજી કોઇપણ પ્રકારની મદદ મોટલી શકાય છે.

(૧૪) વાર્ષિક રૂ. ૫) ભરી પ્રથમ વર્ગના સલાસદ યહ શકાય છે.

(૧૫) વાર્ષિક રૂ. ૩) ભરી દ્વિતીય વર્ગના સલાસદ યહ શકાય છે.

(૧૬) મહાન દાણા માટેની મહાલક્ષ્મી માતાની છબીવાળી એક રૂપીઆની ટીકીટો પણ યથાશક્તિ પ્રમાણમાં લઈ મદદ કરી શકાય છે.

બ્રહ્મદાન માટે આ વિદ્યા મંદિર સર્વોત્તમ સાધન છે. હંદાર યજ્ઞમાન શુદ્ધચેત્તે તેમજ વિદ્યારેખી સમભાવી સજ્જનોને જગારી નમ્ર વિનંતિ છે કે તેઓ ઉપરની રીતો પૈકી યોગ્ય લાગે તે રીતે આ ઓમાળી બ્રાહ્મણુ છાત્રાલયને યથાશક્તિ મદદ પ્રસંગોપાત મોકલાવશે. સર્વે દાનમાં વિદ્યા દાન શ્રેષ્ઠ છે અને તેમાંએ આતો બ્રાહ્મણુ વિદ્યાર્થીઓને દાન માટેની માગણી છે. આ માગણીનો યોગ્ય સત્કાર કરશે એવી આશા છે.

રાયપુર, દોલતખાના,
ઓદિયની પાડી પાસે પારસ-
રામ મહારાજના બંગલામાં.
અમદાવાદ.

ત્રાંબકલાલ શિવશંકર ત્રિવેદી
કાલિદાસ વસનંત કવે.
રતિલાલ મોહનલાલ ત્રિવેદી.
મન્ત્રીઓ-શ્રી મહાલક્ષ્મી-આશ્રિત
શ્રીમાળી બ્રાહ્મણુ વિદ્યાર્થી આશ્રમ.

ગુજરાત આયુર્વેદિક ફાર્મસી.

વૈદક, પ્રચાર, સાહિત્ય ખાતું.

માસીકો અને ચુસ્તકો.

આ ફાર્મસી ઓપણી બનાવતા અને ઉપચાર કરવા ઉપરાંત વિશેષ ગંદાવતું એક કાર્ડ એ કરે છે કે પોતાના વૈદક સાહિત્ય પ્રચાર ખાતા દ્વારા લોકોમાં તંદુરસ્તીના નિયમો અને આરોગ્ય મેળવી જાનતો દેવાવા પશુ કરે છે. ૨૫ વર્ષથી ગુજરાતી માસિક, વૈદક પ્રચાર અને નિબંધો દ્વારા આ ખાતાએ આયુર્વેદ મેળવી સાફ અજવાળું પાડ્યું છે.

“વૈદકદ્વયત્વ” માસીક વાર્ષિક લવાજમ રૂ. ૩-૦-૦.

વૈદક પ્રચાર:

ધરવૈદ—વૈદકના અવધારાસીઓ માટે ખાસ ઉપદેશી પ્રથ.

આદિતિ ૧ શ્રી. ડી. રૂ. ૧.

સારી સંતતી—સુદૃઢ, સુદર અને સદાચારી બાળકો ઉત્પન્ન કરવા એ માળાપોના હાથમાં છે, એ વાત આર્થ વૈદક અને અંગ્રેજ વૈદકનાં પ્રમાણે સાથે સિદ્ધ કરી આપનાર શાસ્ત્ર.

આદિતિ ત્રીજી ડી. રૂ. ૨).

ધાત્રી શિક્ષા—સુવાવઢ સંબંધી શાસ્ત્રીય પ્રથ, ગર્ભાવધાનમાં થનાં દરદોના ઉપાયો તથા પાલવાના નિયમો, પ્રસવ માટે પ્રાયમિક તેજા-રીઓ, પ્રસવનો મેષુ અવરધાઓનું વૃણન, કસુવાવઢનાં કારણો અને ઉપાય, સુવાવઢીની સારવાર તથા બાળક ઉછેરવાનાં નિયમો એક સુવાવઢીને મીઠવાઈ સમજાવે છે. આદિતિ ત્રીજી ડી. રૂ. ૨).

શાળી પરિચર્યા—માંદાની માવજત વિષે સંપૂર્ણ જ્ઞાન મેળવવાનો.

ગુજરાતી બાષામાં પ્રથમ પ્રથ. ડી. રૂ. ૧૦૦.

ગરીબોનો વૈદ—દરેક દરદની સામાન્ય સમજણ, ધરમયુ અને સસ્તા ઉપાયોના સમજનો પ્રથ ડી. રૂ. ૨.

સ્ત્રીઓનો વૈદ—સ્ત્રીઓનાં ખાસ દરદો, તેનાં લક્ષણો, કારણો તથા ઉપાયોનો પ્રથ ડી. રૂ. ૧૦૦.

બાળકોનો વૈદ—બાળકોનાં ખાસ દરદો, તેનાં લક્ષણો, કારણો, તથા ઉપાયોનો પ્રથ. ડી. રૂ. ૨).

સુવાવઢાનો શિક્ષક—સુવાન સ્ત્રીપુરુષોનાં કર્તવ્ય તથા ફરજનો આદર્શ શિક્ષક. ડી. રૂ. ૧૦.

મજવાવું કેઠાણું—ગુજરાત આયુર્વેદિક ફાર્મસી—અમદાવાદ.

પી. બ્રધર્સ શાહીવાળા.

ફરેક જાતની દેશી ચાહી જેવી કે રાઈટીંગ, કોપીઈંગ, રજીસ્ટર, રેકોર્ડીંગ, માઈંગ, ક્રાઇસ્ટોમાથીક; તથા શાહીનો પાઉડર, શુદ્ધ વર્ગેર બનાવનાર તથા વેચનાર. અમારે ત્યાંથી છુટકે તથા જથ્થાબંધ ખાસ ખર્ચે, વધુ વિગત માટે પ્રાપ્તસલીરત મળાવો.

ટેકાલુ-કમ્પાન્ય મોતીની ચાહી, રાઈટીંગ, કોપીઈંગ, રજીસ્ટર, રેકોર્ડીંગ, માઈંગ, ક્રાઇસ્ટોમાથીક.

વિજળીના દીવા.

- ૧ નાના અજવામાં શાખી ચાલુ છે.
- ૨ અગ્નિની જીલકુલ ખાસતી નથી.
- ૩ તેમ દીવેટ કે દીવાસળીની જરૂર પડતીજ નથી.
- ૪ ફક્ત ચાંચ દબાવતાં જ બળીજ બળીજ બપકાદાર રાચની ચાલુ છે.
- કોમત ૨, ૨૫, ૩, ૪, ૫, ૬ અને ૮.
- પોરટેજ બાદ આના રપેર બેટરી કોમત રૂ. ૧).
- પોરટેજ ૩ બાના

દી. જી. શાહજી ઇલેક્ટ્રીક સ્ટોર્સ.
હૈડ જોશીસ (ગાજીપી.) બોમ્બે. ૪.
સી. જોશીસ (પાંચકુલા ચાર રસ્તા) અમદાવાદ.
જન બવહાર હૈડ જોશીસને સિરનામે કરવો.

શુ તમે હૈયથી જ્ઞાત

ઉન્નતિ ઇચ્છો છો ?

જે ઇચ્છતા હો. તે

શ્રીમોળી શુભેચ્છકના માધ્યમ

શુ પાંચન ઉપરાંત માતિ

વિદ્યાર્થીઓનો શુભ આશિર્વાદ પ્રાપ્ત કરવા ચૂકશે નહિ

વાર્ષિક લવાજમ રૂ. ૧૫

દર વર્ષે ઉપયોગી બેટ પાસુ

આપવામાં આવે છે.

માદક તરીકે તરત નામ

નોંધાવો.

श्रीमाळी शुभेच्छक.

सत्यं वद । धर्मं चर । स्वार्थायां मा प्रमद । उपनिषद्
यावत्ततोपि यद्वदन्ति यश्चुलोपि ददाति यत् ।
यत्तपस्यसि कौन्तेय तत्कुर्वन् यद्वदेणम् ॥ धी. म. गीता.

वर्ष ४ शु.]

ऑक्टोबर १९२३.

[अंक १०]

विषयानुक्रमिका.

१ पक्षी इम ?	ग. भ. जोशी	२३३
२. भूषणपंथीनाम स्थान.	अनूपम ना. स. वि.	२३४
३ साहित्य भार	स. ना.	२३५
४ मोदीमवादी श्रीमण्णमाने	मुवाभ. वि.	२३५
५ विद्यापी	ग. न. प्यानी.	२३७
६ मरीभना मेरी	म. विवेदी.	२३७
७ १९२१नी सायगा श्री. ज्ञानी मेष्ठा.	न. क. विवेदी.	२३७
८ होण सरस ?	श्रीमाळीकर शम्भू.	२३५
९ शासनाधिकार.	त. जी.	२४१
१० गति परिहृ अने परिस्थिति.	प्रेमो.	२४४
११ ललित्य समाचार.		२४५

सम्प्री मने प्रकाशक

ज्योत्स्नाळ विपरीकर विवेदी, एम. ए.

दोळतप्यामा, ४१०३-०६—समदापाद.

मानमनिर श्री-श्रीम प्रेसभा संविदाय अमरावती जिल्हा.

वापेपरीनी येण, रायपुर—अमरावती.

બેસતા વર્ષની બોણીમાં

અમદાવાદનું જ્ઞાતિનું સરસ્વતિ મંદિર ઉભું કરવા માટે
શ્રી મહાલક્ષ્મીની હળીવાળી-મકાનફાળાની રૂપીઆ એક-
વાળી દીકરી યથાશક્તિ જરૂર લેશે અને લરાવો.

ગ્રાહકોને.

આજુ વર્ષમાં ચએવા નવા ગ્રાહકોને ૧૯૨૨ની સાલના એકા તથા
બેઠનું પુરતક જોઈતા હોય તેમણે પોરકેજ ખર્ચ માટે અદીઆનાની દીકરી
મોકલી તરત મંગારી લેવા વિનંતિ છે. તંત્રી,

લેખકો તથા ગ્રાહકોને મૂચના.

૧. ઉત્તમ વિધા, સ્વચ્છ લખાણ તથા કાગળની એક માણુપર જેમ જાતે
તેમ કુદા પરત્વે અર્થ ગર્ભિત લેખો લખી મોકલવા લેખકોને વિનંતિ
છે. માત્ર ઉત્તમ અને અતિ ઉચ્ચેગી કાળોનેજ સ્થાન આપવામ
આવશે-સાંખા લેખોને સ્થળના અભાવે સ્થાન નહીં મળવાનો ભય છે.
૨. લેખોને માસિકેજ સ્થાન આપવા સંબંધી મુખતારી તંત્રીની છે.
૩. લેખકે પોતાનું નામ કપાવતું હોય તો લેખ નીચે, નહિતર. તંત્રીની
જાણુ માટે પૂરેપૂર્ણ નામ કામ લખવાં.
૪. જે લેખને માસિકમાં સ્થાન ન મળે તેવા લેખો પાછા મોકલવા માટે
તંત્રી બંધાતા નથી.
૫. ઘણીવાર ગ્રાહકો પોતાનું ચિરનામું બદલાવે છે અને તે ફેરફાર જણાવતા
નથી તેથી માસિક ગેરવલ્લે જાય છે, અને પછી માસિક નહીં મળ્યાની
ફરિયાદ કરે છે. તેથી દરેક ગ્રાહકે પોતાનું સ્થળ બદલાવતાંની સાથે
ચિન્નામાનો ફેરફાર અંગેને જણાવવો જેથી ફરિયાદનું કારણ રહે નહીં.

શ્રીમાળી શુભેચ્છક.

इच्छन्शुभं यः स्वपरस्य नित्यं कृतक्यशुभं कुलदेयी तस्य ।
विचार्यै चैवं विद्वद्वत् सवै श्रीमाळी शुभेच्छक इच्छतीत्यम् ॥

(જે 'મનુષ્ય હમેશાં પોતાનું તેમજ પારદાનું શુભ ધન છે છે તેનું
અશુભ થી મહાલક્ષ્મી નાશ કરે છે. આ સૂત્રનો દરેક બંધુ વિચાર રાખી તે
પ્રમાણે વર્તે એમ શ્રીમાળી શુભેચ્છક ધન છે. રા. મ. અવાચી)

પુ. ૪ શુ.]

ઓક્ટોબર ૧૯૨૩

[અંક ૧૦

પછી કેમ ?

(ગજસ.)

૧.

બચેગી મદિ બણું પટે,
બણુનર રૂં બાચે બાણું;
“ નદિ દુઃખ હેવું કાપને, ”
સાચી દરજ મહારી ગણું.—

૨.

વળી માત, તાત, વડીલને,
નેહે નિરંતર હું નમું;
સાક્ષ સ્વભાવે સર્વના,
હિલમાં વિરાજ હું રમું.—

૩.

રહે દૂર રોજ કુમંપથી,
ને દારમા દંડાસથી;
પછી કેમ દિવસો નવ ગળું
પરમાત્મ પ્રેમ પ્રકાસથી ? —
ચાન્દ્રકાન્ત મંગળજી ઓજા.

કૃષ્ણવંતીનાદ કથન.

બંસી નાદ છાઈ રહે વિશ્વે બંસી.

૧.
દયાળુના પવિત્રપાણી બોલે,
તારાસહ-મંડળ ત્રિલોકિ;
એક ચિત્ત બની આલમન સર્વ,
કહાન બંસી દયનમહિં રેશે.
બંસી નાદ છાઈ રહે વિશ્વે.

૨.
મન વચન કર્મ શુદ્ધ રહે,
સ્વતંત્ર આદિસકૃતિ સદ્યને;
સર્વજ્ઞાતિતરત બંસી,
ભક્તિ યાનથી મોક્ષ કીર્તી મે.
બંસી નાદ છાઈ રહે વિશ્વે.

૩.
દુઃખસંજન બની રમેલ પ્રસારી,
દ્વિતીય સમ બેદ વિસરજે;
પરમ પ્રેમ પરચલે મોહ,
અખંડ શાશ્વત કાંતિ વરી મે.
બંસી નાદ છાઈ રહે વિશ્વે બંસી નાદ.
અનુપમ ન્હા. ક. કેવિ.

જ્ઞાતિને માટે.

(ગમક.)

અમે કલ્પન સમર્પણું, અમારી જ્ઞાતિને માટે,
અમે બસ દુઃખ પશુ લક્ષણું, અમારી જ્ઞાતિને માટે.
અમારી એક કલ્પ છે, અમારી જ્ઞાતિ સેવાની.
ખોલા દે જો સંકીર્ણ, અમારી જ્ઞાતિને માટે.

સેવા ભાવના પ્રગટી, અમારી અન્ય જાતીમાં,
 સેવા ધર્મ અમે ધરીશું, અમારી જાતીને માટે.
 નસો નસ રક્ત વહે તો પણ, હરીને જાતીની સેવા,
 નહિં કદી અમે તણએ, અમારી જાતીને માટે.
 ગદન છે જાતીની સેવા, અમેને પ્રાણધી પ્યારી,
 બીખારી જાતીને બંધુએ, અમારી જાતીને માટે.
 શ્રીમાળી શુભેચ્છક બંધુ, હળી સૌ સંપત્તિ આલો.
 કુધારાને કરે અળગા, સુધારો હાથમાં ઝાલો.

લી. દાસાનુદાસ,
 દયારામ નારણુના પ્રણામ.

પત્રિકા નં. ૧.

ગોહિલવાડી શ્રીમાલીબોને.

લીબડીમાં બરાએલી આપણી પરિવહ આપણામાં ઉત્સાહ અને કામ
 કરવાની પ્રેરણા રેડવામાં કળામૂલ નિવડી છે એતો નિર્વિવાદ જ છે. તે પ્રસંગે
 પસાર થએલા કરાવો કંડત ભદ્રામણરૂપે જ હોઈને કોઈને બન્ધન કરતા છેજ
 નહીં અને તેથી જ સુધારાની જાતિમાં આવશ્યકતા છે, તેની આશા રાખી
 ચકાવ નહીં.

જાતિમાં જો કંઈક બંધારણુ અને વ્યવસ્થા હોય, તો જ કરાવોનું
 પાલન થઈ શકે, તો જ તેમને અમલમાં મૂકી ચકાવ. એકાએક સમગ્ર
 શ્રીમાળી આલણોનું બંધારણુ બાંધવું એ 'મગલ' સાદસ ભરેલું જ ગણાય
 અને કોઈ દિવસ સફળ થાય જ નહીં. તેટલા માટે લીબડી પરિવહના પ્રમુખ
 શ્રીમાન વિઠ્ઠલદાસભાઈએ તેમની પરિવહ પત્રિકા દ્વારા પ્રાન્તિક સમ્મેલનની
 યોજના રજૂ કરી છે.

વાતો, કરવાતો યુગ વીતી ગયો છે, અત્યારે તો સર્વેએ કાર્યક્ષેત્રમાં
 અંપલાવવાની જરૂર છે. જુના રિવાજો, કુધારા, હાનિમારક રૂઠીઓ, વિશેષ
 સ્થાનિક તકાં વિગેરેનો ખર્ચ કરી જાતિનું એક સુપરિત બંધારણુ બાંધી, તે

હારા ઉત્તિ પ્રેરક રિવાજો ચડી કઢાડવાની આવશ્યકતા છે. તેમાટે પ્રાન્તિક સમ્મેલનો ભરવાની ખાસ જરૂર છે. પ્રત્યેક પ્રાન્તના પોતાના ગામની સર્વ જોખમદારી માથે ઉપાડનારા પ્રતિનિધિઓએ નહીં કરેલે રથેલે એકઠા મળી શાંતિનું સર્વ સામાન્ય જાંધારણ જાંધવું અને તે નિયમો પ્રમાણે વ્યવસ્થા કરવા પ્રત્યેક પ્રાન્તના પ્રતિનિધિઓની તે તે પ્રાન્ત માટે એક કમીટી નિમણી. આ રીતે જાંધારણ અને વ્યવસ્થા કરવામાં આવે તો શાંતિમાટે કંઈક ઉન્નવણી આશા રાખી શકાય.

શાંતિની પરિસ્થિતિ જોતાં. જો અભ્યારની દયા દાયમ રહે તો વખત જતાં શાંતિ ધણીજ કંઈગી રિયતિમાં આવી પડે. એટલા માટે અગમચેતી વાપરી શાંતિ સુધારણાના તાત્કાલિક પગલાં લેવાં અને શ્રીમાન્ વિઠ્ઠલદાસ-બાઈની યોજના પ્રમાણે સમગ્ર શાંતિનું સમ્મેલન એક જ દરી તે દાર્ય શરૂ કરવા દરેતાં પ્રથમ પ્રાન્તિક સમ્મેલનો દ્વારા તે દામ ઉપાડવું. આમ કરવાથી દરેક પ્રાન્તની દાર્યદાર્યતા જણાઈ આવશે અને બિવિધમાં શું કરવું હોતો માર્ગ સરલ થઈ જશે.

અમે ગોહિલવાડ નિવાસી શ્રીમાણી બન્ધુઓને નમ્રતા પૂર્વક પૂછીએ છીએ કે આપ સર્વ આ બાબતમાં કંઈ પ્રયાસ કરો છો કે નહીં? પ્રાંતિક સમ્મેલનો માટે આપનો શો અભિપ્રાય છે? આપ શાંતિ સુધારણાના પ્રશ્ન પરત્વે કંઈ વ્યવહાર સૂચના દરી શકો તેમ છો કે નહીં? પ્રગતિનો આ જમાનો છે, દાર્યદક્ષતાનો આ યુગ છે. અમને આશા છે કે આપ પંચ કંઈક પ્રવૃત્તિ દરી રહ્યા હશે, તો આપ આપના વિચારો, અમને લખી જણાવશો અને શાંતિને એકત્રીત દરી ઉત્તતિના પ્રયાસો કરવામાં એક ખીજને સહાય થત થશે. એજ.

શ્રી. સેવકા,

મગનલાલ રથામણ ત્રિવેદી,

હલેરાય મગનલાલ ઝોઝા,

સંયુક્ત મંત્રીઓ, શ્રી. ખા. યુવક મંડળ,

મહુવા.

“વિદ્યાર્થી”

— ૦૦ —

વિદ્યાર્થી એટલે જગતનું નૂર. વિદ્યાર્થી એટલે જગતની કીર્તિ. વિદ્યાર્થી એટલે જ્ઞાનની પરાકાષ્ઠા. વિદ્યાર્થી એટલે દેશ-લિમાનની પરિસીમા. વિદ્યાર્થી એટલે બહુશ્રુતપણું. વિદ્યાર્થી એટલે અતુલરણીય આદર્શ. વિદ્યાર્થી એટલે ઋષિજીવન.

આ અને આવા ખીન્ન અનેકાર્થ વિદ્યાર્થી વર્ગને લાગુ પાડી શકાય. વિદ્યાર્થી એ ખંધા આદર્શનું શુદ્ધ પ્રતિબિંબ છે. તેની જ્ઞાન તરસ અત્યંત દયામાં રહેલી જોઈએ. નિર્દોષતા અને દયા-ક્ષમાનો ઝો તેનામાં અખૂટ હોવો અને રહેવો જોઈએ. સ્વાધ્યાય એ તેના આસોગ્યવાસની ક્રિયા બનવી જોઈએ. બ્રહ્મચર્યનું પાલન મનસા, વાચા, કર્મજ્ઞા થવું જોઈએ.

જપાન, જર્મની અને ઈંગ્લાંડની કીર્તિ તેના વિદ્યાર્થીઓ પર અવધન-ખેલી ગણાય. રશિયાનો અશ્વત્થુર્ગ પોર્ટઆર્થર જપાને સર કરવાનું બ્યુગલ કુકરું, લારે જપાનની શાળાઓ ખાલી થવા પામી. સ્ત્રીઓએ પોતાનો કેશકાષ કપાવી નોપો ખેંચવા માટે દોરડાં બનાવ્યાં. દેશપ્રેરણાએ લાખો નૌજવાન વિદ્યાર્થીઓ લસકરની બરતીમાં સામેલ થયા. વિદ્યાર્થી, એ એક એવું બળ છે, કે ગમે તેવી મહાન સહનતના ધારે તો કુરચા ઉઠાવી દે છે. જપાને પોર્ટઆર્થર પર જપાનીસ વાવટો ફરકાવ્યો. જપાનની મિલકત જપાનના સાહસિક બાલકોજ ગણાય.

રામ, કૃષ્ણ અને સુદામા જેવું વિદ્યાર્થીજીવન સાંદિપની સમા સુરચરને લાં ન છતી શકીએ તો ઉચ્ચારથેને પડોંચી વળવું ખરેખર દુઃપ્રાપ્ય છે.

પ્રાચિનકાલના ઋષિ આશ્રમોમાં હજારો વિદ્યાર્થીના પિતાને મળેલું માનદ પુત્ર ચરાર્થ હતું. બ્રાહ્મમુર્દતમાં જગતની નિઃસ્તબ્ધતાની વેળાએ, પક્ષીગણોના મધુર તાલબદ્ધ આલાપોની સાથે, જગન્નિર્વાતાનું સ્મરણ કરતાં યથા ત્યાગ થતો. શૌચ, દંતધાવન, સ્નાનાદિક ક્રિયાઓ સરિતાના તીર-પ્રાંતમાં રહી કરતા. આશોક અને પરલોકના કલ્યાણાર્થે સંધ્યાદિક નિત્યકર્મો હોજદ પૂરે પ્રચલિત પ્રજ્ઞાસિ અનુસાર થતાં. નિત્યકર્મથી નિરૂપ થતાં

ભગવાન સદૃશ રક્ષિતની આનંદમય જ્યોતિ દે'કાતાં પુષ્પવાટિકાઓમાં
 સિંધુવદ્દ રણ, કુલ, કુલ-સમિધ લેવા દોડી જતું. હરિજી બાળોના સંપર્કમાં
 આવવું થતું. મૃગશીશુઓની નિર્દોષતા, ચાંચલ્ય, સૌંદર્ય, અને સ્ફુર્તિ તેમના
 જીવનમાં ઉતરતી-વસીતી. કુદરતની વ્હાલસોથી સોડમાં વિદ્યાર્થીજગત
 (પ્રાચિનકાળનું) ખેલતું. ઋતુઓ અને કુદરત પાસેથી આ બાલકો પ્રેરણા
 પામતા. સરિતાના સલિલસ્રોતનો મધુર આવમય નિનાદ, વૃક્ષરાજ્યોમાં
 નવચેતન ભરતા મરત્ત ભગવાનનો કુંકડો, બાલકતાદિ પરનાં પુષ્પો પરથી
 ધસડામ આવતો શીતળ સૈંગધિક પરિમળ, પુષ્પોનું નિયમિત પ્રસ્ફોટન આ
 બધું વિદ્યાર્થીજીવનનો વિકાસ કરનારું નિવડતું. વિદ્યાર્થી કુદરતની આ બધી
 લીલા પી પીને ખૂબ ધરાતો. કુદરતનાં પ્રત્યક્ષ દર્શન તેને હંમેશાં યથા કરતાં.
 પશાત્ શરૂપૂજન થતું.

શુરૂ એટલે સંયમની પ્રતિભા. શુરૂ એટલે ચૈતન્યમૂર્તિ. શુરૂ
 એટલે જ્ઞાનાતિત, શુરૂ એટલે દૈવિ સંપત્તિ. શુરૂ એટલે સ્થિત
 પ્રજ્ઞ-સમદર્શી.

આવા શુરૂજના સદવાસમાં વિદ્યાર્થીજીવન વ્યતિત થતું. પાન-
 પાકનનો આરંભ થતાં વેદ, સાત્ર ઉપનિષદાદિનાં ગીત થતાં. પૂર્ણ જોગ-
 સ્વિની ગિર્વાણગીરા વટવૃક્ષની માફક દાઢી-ટુલી રહેતી. માનુષીયા સંસ્કૃતનાં
 મિલ્લજો દાઢીદાસે ચાખ્યાં. બાલુ, ભારપી, માથ, ભવજૂતિએ ચાખ્યાં, બાસ,
 વાલ્મિક, મનુ અને યાત્રવલ્ક્ય તેનાં પંચાગ જોળી જોળીને ખાઈ ગયા.

શાકુંતલે વિદ્યને મોહિત કર્યું. મંતુરંભૃતિ ભારતવર્ષનો પ્રાણ
 થઈ પડી. ગીતાનો દૃષ્ટાન્તુન સંવાદ જંગલની મિલ્કત ગણાયો.

પાતંજલ યોગસૂત્ર યોગાભ્યાસીઓને માર્ગદર્શક નિવડ્યા.

ગણિતાધ્યાય-જોલાધ્યાય અને સિદ્ધાંત શિરોમણી હર્શલ
 જેવા પાશ્ચાત્ય ખગોળશાસ્ત્રીઓનું જીવન થઈ પડ્યું.

ખ્યાં ખડું એ પ્રશ્નિય. સતિલક્ષી? ક્યાં ગયા એ માનવિતિતા? ક્યાં ગયા
 એ ઋષિઆત્મો? પ્રાચિનકાળનું વિદ્યાર્થીજીવન ક્યાં લિલિત થવા પામ્યું?

જે પ્રજા પોતાના બાલકોના શિક્ષણની વ્યવસ્થા નથી કરતી તે પ્રજા
 જીવતી છતાં મરેલી સમજાવી. નવંદ, તક્ષશીલા જેવાં વિદ્યાપીઠો અત્યારે

ક્યાં છે? બિહારના એ બધા બિહારી-ઋષિયાશ્રમે આપણા ક્યા પાપે અદસ્ય થયાં? ફાલી-ફુલી બહેતી સરિતાઓ સાથી સુકાવા માંડી? હાપ! વૃક્ષો, વેલા એ બધામાંથી જીવન હડવા લાગ્યું!

આકાશમાર્ગે પંચવટી તરફ આવતાં રાવણને જોઈ જેમ ગંગાનાં પાણી રિથર થઈ ગયાં તદ્વત્ પાશ્વાલ સંસ્કૃતિ આવતાં ભારતવર્ષનું જીવન નીચો-વાછ ગયું, ચંતન્યશક્તિ નાશ પામી. જ્વાલો વામન ભગવાન.જેવા સરીરના જન્મા. શિક્ષણુરોલી દાનિપ્રદ. હોવાથી ઋષિજીવન નામશેષ થઈ ગયું. હવે જેમ જેમ પાશ્વાલ સંસ્કૃતિના મોહપાશમાંથી આપણે છૂટીશું, તેમ તેમ સુકામલી વેલીઓ, વનસ્પતિઓ, જલાસયો બધા પુનર્જીવન પ્રાપ્ત કરશે. નહંદ અને તફક્ષીણ જેવાં નામશેષ યજ્ઞોનાં વિદ્યાપીઠો પુનઃ અસ્તિત્વમાં આવશે. મોહનની મધુરી બંસીનો નાદ વિશ્વમાં પ્રાણુ પ્રેરી રહ્યો છે. જર્મની, જાપાન, ચીન, અરબસ્તાન મીસરને ડોરીઆ આ પૂર્વના પયગમ્બરને નિહાળવા તલપાપડ થઈ રહ્યાં છે.

ભારતની પ્રાચિન સંસ્કૃતિ વિદ્યાર્થીઓના પરિશ્રમ વગર મેળવવી મુશ્કેલ છે. સરકારી શાળા-પાઠશાળાઓનો ત્યાગ કરી પ્રજાના પોષણથી ચાલતી શાળાઓ તાત્કાલિક મોટા પ્રમાણમાં ઉભી થવાની જરૂર છે. શુજરાતે આ દિશામાં ઉજળું મોઢું રાખી ફરવા જેવું કાંઈક કર્યું છે. સાતિને માટે ભગીરથ પ્રયત્ન કરનાર અમદાવાદ ડાનાલયના સંચાલકો આવો એક ફલદાયક પ્રયત્ન કરી રહ્યા છે. પ્રાચિન આશ્રમોની ઝાંખી તે દ્વારા આપણે કરી શકીશું. તમારા દાનનાં ઝરણાં હવે એ સંસ્થામાં વહેવડાવો. તમારું શ્રદ્ધાત્મ, તમારું પ્રાચિનત્વ, બધું આ દ્વારા આપણે મેળવી શકીશું.

ૐ શાંતી: શાંતી: શાંતી:

શ્રી. સેવક,

જયંતીલાલ નરેન્દ્રભ દયાની.

અમુરતી૧૬.

‘પાપુ વેવિપાળ યઈ ગયું છે ને?’

“એટલે શું? પિતાએ પોતાની લોભી વૃત્તિને આધીન થઈ રતગ જેવી દિંકરીને વેચી, એક મુઠ્ઠા સાથે પરણાવવાની ધેરવી રચી. પરંતુ તેમ કદી બનવાનું હતું?”

“કેમ નહીં બને? શું વેવિપાળ તોડી નાખીશ?”

‘હા, અને ત્હને કનૈયા કુંવર સાથે પરણાવીશ.’

‘એમ થાય ખરૂં? આખર ન જાય?’

‘આખર? મ્હારી બહેન! તું હજુ નહાંતી છો, અણુસંગજી છો, ત્હને જગતની શી ખબર? વૃદ્ધની સાથે ન્હાની-હગતી-હજળતી ખાલિકાના લાંમ. એ કષ્ટપનાજ ત્રાસ ઉપજાવે તેવી છે. ક્યાં એક આશામયું ખીલી રહેલું કુમળું ફુલ અને ક્યાં મૃત્યુને ભેટવા તત્પર બની રહેલો વૃદ્ધ! એકની ગતિ ઉંચી છે, તો ખીલતું નીચે નીચે જઈ રહ્યું છે. એમને મેળ. ક્યાં મળવાનો? વૃદ્ધની સાથે કુમળી-હજળતી-ખાલિકાના લાંમ એટલે એક અણુવિક્ષ્મા પુષ્પને પદ્મહારે છુંદી નાખવું, મહામારીમાં ધકેલી દેવું, મૃત્યુના મુખમાં બલિદાન આપવું; લક્ષ્મીની મહામૂઢી-ઉચ્ચ-દૈવી-ભાવનાઓના દ્વંસ કરવો. અને તે વિનાશમાં નિજ કુટુંબનું-નિજ સર્વસ્વનું-બલિદાન દેવું. એમાં શી આખર? એ બલિદાન હું નહીં દેવા દઉં. પિતાની શુદ્ધિ નીચ થઈ ગઈ છે. ત્હેમને લોભો ચોતરફથી ઘેરી લીધા છે. એટલેજ તેઓ નિજ કુસુમને વેચવા ઉભા થયા છે, સદૃશણી મૃત પત્નીની પ્રતિમારૂપ વ્હાલી બાળકીને કંચડી નાખવા, કાળના મુખમાં આપવા તૈયાર થયા છે. મૃત દેહને આપેલાં વચનને ઠોકરે ઉરાડવા તત્પર થયા છે-વિશ્વાસપાત-મૃતદેહપ્રતિ વિશ્વાસપાત-નું બચકર પાપ વહોરી લેવા આગળ પડ્યા છે. હું ત્હેમને તે પાપમાંથી બચાવીશ. હું ત્હેમને આત્માચારી નહીં થવા દઉં. પુત્ર તરીકેની મ્હારી તે દરજ્જા છે. આ લાંમ નહીંજ થાય-હું નહીં થવા દઉં.’

“જીવાન સ્ત્રી એ વૃદ્ધને વિગં સમાન છે ખરૂં ને? તોયે તેણી લાંમ કરવા શા માટે તૈયાર હતી? ઝેર લેશે તો મરી નહીં જાય?”

“કદાચ વિપધાન્ધ દૃષ્ટિથી તે ઝેરને પણ અમૃત લેખતા હોય, તોપણ તેઓ મૃત્યુને કાંઠે બેઠા છે, અને યોડાજ સમયમાં સિધાવ્યા, અને પછી? મ્હારી બહેન આગલી કુમળી આણુસંગજી-વપમાં જીવનભરનું વૈધવ્ય પ્રાપ્ત

કરે?—એ લગ્ન હું નહીં ચલાવું. તે નહીં ચાલે. મહેં સર્વ તૈયારીઓ કરી રાખી છે. ગરીબના બેલી, ઘણાંયે હોય છે.”

“ત્યારે શું ત્હને આની ખબર હતી?—પણ તું આજે મોડો કેમ આવ્યો? હું તો ત્હારી રાહ બેઠું બેઠું ચાંપી ગઈંતી. ત્હારા વિના મ્હારા મનની મુગ્ધવણ કોણ દૂર કરત?”

“બહેન, મ્હને ત્હેના સંભાળાર રસ્તામાંજ મળ્યાં. પોતાના પ્રેરકમંત્રના બળમાં કંઠવાં મોરાર બદ મ્હને રસ્તામાંજ મળ્યાં અને મ્હે તાલ દઈ બોલવા લાગ્યા.—‘આખરે અમ્હે કાવ્યા છીએ હેં કે રાગશંકર કાકાનો તું સગો સાલો, સ્વમળ્યોને.’ હું તો સડકજ થઈ ગયોં. મ્હારી નસોમાં ગરમ લોહી વહેવા લાગ્યું. કોધને લીધે હું કશું બોલી શક્યોંજ નહીં. પરંતુ કશાનો યોગ્ય પ્રત્યુત્તર વાળવાની મનમાં માંઠ વાળી, હું મ્હારા એક મિત્રને ત્યાં ગયોં. વાતમાં ને વાતમાં સમસ્ત ગાતિમાં જમ્બી રહેલી એક વ્યક્તિ યાદ આવી. એક ગરીબનો બેલી મ્હને મળી આવ્યો. તે ધનવાન નથી પરંતુ શ્રીમંત કરતાં ચે. અધીક છે. ત્હેની વિક્રતા, ત્હેની પ્રવિદ્યા, ત્હેની નિશા વગેરે અનોખાંજ છે. ગાતિનું તે એક આસાનરૂ રત્ન છે, ગરીબનો બેલી, નોંધારોનો આધાર આપણી ગાતિમાં તે એક અદ્ય પૂરું વ્યક્તિ છે. ત્હેની જીવનખરની લાલસા શકત એકજ છે. અમ્હે ત્હેને પત્ર લખ્યો છે. આ જન્મ પ્રલયારી રહેવાનો ત્હેનો સંકલ્પ છે. પરંતુ ગરીબનો બેલી જનવા, દુઃખીયાનો દિલાસો જનવા તે અવશ્ય ત્હેના નિશ્ચયનું બલિદાન દેશે.—તું નિશ્ચિન્તજ રહેજે, મ્હારી બહેન! તું હજુ બાલિકાજ છે, કાકી-થેલી એક મિર્દાપ બાલિકાજ, ત્હને દુનિયાદારીની શી ખબર પડે? હું જ્યાં સુધી ત્હારે પડે છે. ત્યાં સુધી ત્હારું અનિદ્ર કરવા કોઈ સમર્થ નથી. મ્હારી બહેન!”

“પરંતુ જાણ એક દિવસ જાણા નહોતા કહેતા કે ચાન્તાનું ક્યાંક વેવિશાળ યામ તો પછી રસિકને માટે ક્યાંકકે ઠેકાણું શોધી શકાય. ત્હેમની સામે પુડીશ તો પછી ત્હને કોણ પરણાવશે?”

“હવે અલ્લારેજ ત્હેમના બોલવાની પૂરી સ્વમળ્ય પડે છે. ચાન્તાની હરરાજ કરતી અને તે દ્રવ્યમાંથી મ્હારા લાભ કરવાં—અરે જે દ્રવ્યને હાથ લગાડતાં પણ મનુષ્યની સર્વ પહેડીઓ નફમાં જાય, ત્હેનું નિષ્કંદન નિકળી જાય, તે દ્રવ્યમાંથી મ્હારે લાભ કરવાં? જે દ્રવ્યને અડકવાથી પ્રાય-

શ્રિતનો માર્ગ પણ ન જડે, તે દ્રવ્યથી હું પરણું? શા નીચ, લપેટ વિચાર? પરન્તુ બહેન! હું પરણવાનોજ નથી. ન પરણવાનો સંકલ્પ હું મદલ્ય કરી મહાઈ જીવન સર્વસ્વ મહારી. શાંતિને સમર્પિશ. બહેન! એક પરદાખ ભાંગવા-પરાયા હિત માટે પેતાનો સંકલ્પ ત્યાગશે અને બીજો તહેરી જગ્યા લઈ તહેનું કાર્ય ઉપાડી લેશે. તદારા વિક્રમથી મળેલા દ્રવ્યમાંથી હું પરણું? મહારી બહેનને હું વેચું? એ કલ્પના પણ ન કરીશ બહેન! તહાઈ અનિષ્ટ હું જોડે કદી નહોં થવા દઉં, મહારી નિર્દોષ બહેન! મદ્યશુભી કાશીમાની શુભીમલ પ્રતિમા, મહારી બહેન!”

“મરીબનો જોશી મહારો ગાઈ!” અપૂર્ણ.

શ્રીમાળી બ્રાહ્મણ છાંત્રાસય-અમદાવાદ.

- ૫૫ કાશિરામ બાઈશંકર જોશી, પ્રથમ વર્ગના સમાસદ. તરિકેના.
 ૫૨૭ રા. રા. ચંદરપ્રસાદ મૂળશંકર ત્રિવેદી, અમદાવાદ, તેમનાં સ્વ. પત્નીના તિથિ નિમિત્તે બોજન માટે.
 ૫૫ રા. રા. ચામજી વિશ્વનાથ જોશી, તેમના પુત્ર સુનીલાલનાં માંની સવિતાના પુણ્યાર્થે બોજન માટે.

તે ઉપરાંત નીચે પ્રમાણે જોજનો:—

- ૧ જોજન રા. રા. પ્રાગજી મૂળશંકર દવે, ગુમાઈ, બજેવનું જોજન.
 ૧ જોજન શ્રીમતિ ધનસક્ષ્મી વલ્લભરામ દિવેદી અમદાવાદ બજેવનું જોજન.
 ૧ જોજન રા. રા. જીવરામ જમજીવન દવે, અમદાવાદ, આવણુ માસ મહાદેવ પૂજા પૂર્ણાહુતિ નિમિત્તે.
 ૫ વિદ્યાર્થીઓને જોજન રા. રા. દામોદરદાસ બાઈશંકર જોશી, અમદાવાદ
 ૧ જોજન રા. રા. છોટાલાલ દસપતરામ કવિ સ્વ. ગંગાબાઈની સંવતસરી નિમિત્તે જોજન.

અન્ય મદદ:—

પાંચ પુસ્તકો રા. રા. જુલાબાઈ લાલભાઈ ત્રિવેદી પાટણવાળા તરફથી એક એક રૂપીઓ દર માસે જે વિદ્યાર્થીઓને શાળાની-પ્રી માટે રા. શિવ-શંકર વનમાળી જોશી તરફથી, તેમનાં સ્વ. પત્ની શિવસક્ષ્મીના સમર્થથી.

મન્ત્રીઓ:—શ્રી. મ. આ. શ્રી. આ. કે. મંડળ-અમદાવાદ.

૧૯૨૧ની સાલમાં શ્રીમાલી વ્રાહ્મણોની સંખ્યા.

(નર્મદાશકર વ. દ્વિવેદી.)

સને ૧૯૨૦ ની સાલ આખરે હિંદની જે વસતી ગણતરી સરકાર, તરફથી કરવામાં આવી છે તેના મુજબ ઇલાકાને લગતા આંકડાની માહિતી-વાળા ૮ મા પુસ્તકમાં આ ઇલાકામાં વસતા શ્રીમાળી વ્રાહ્મણોની સંખ્યા નીચે મુજબ દર્શાવેલી છે:—

	પુરુષો	સ્ત્રીઓ	એકંદર
મુખ્ય ઇલાકા	૬૨૦૩	૫૩૨૧	૧૧૫૧૪
કચ્છ	૩૮૪	૪૨૩	૮૦૭
ઝાલાવાડ	૫૪૨	૫૧૭	૧૦૫૯
ગોહિસવાડ	૯૦૫	૮૩૨	૧૭૩૭
હાલાર	૧૧૦૩	૧૦૮૧	૨૧૮૪
સોરઠ	૩૧૧	૨૮૨	૫૯૩
ખાસનપુર	૧૧૨૦	૯૧૨	૨૦૩૨

ઉપરના ટાકા ઉપરથી આપણી (સામ અને યુગ્મુર મળીને અને મારવાડી અને ઇલાકાની બહાર વસનારાઓ બાદ કરીને) એકંદર સંખ્યા ૧૧૫૧૪ ની છે. મતલબ કે કાંતો આપણી મૂળ સંખ્યા ૪૫ હજારની હતી એ વાત ખોટી હોવી જોઈએ; અગર જો તે વાતને ખરી માનીએ તો આપણી સંખ્યા ઘટીને ચોથા ભાગની થઈ ગઈ છે એમ સ્વીકારવું જોઈએ. ખીજી દલીલ એ છે કે કેટલાંક અગત્યનાં મથકોમાં માત્ર સંખ્યા ઘટી જતી જોવામાં આવે છે—જેમકે ધોળકા, કચ્છ, હજવદ વિગેરે. એ પણ અને કે દેશદેશાવર નીકળી જવાથી એ ઘટાડો થવા પામ્યો હોય.

જેવી રીતે 'શ્રીમાલપુરાણ'માં આપણી સંખ્યા ૪૫ હજારની જણાવી છે તેવીજ રીતે આપણા યજ્ઞમાનોની સંખ્યા ૯૦ હજારની જણાવી છે. છેલ્લી વસ્તી ગણતરીમાં મુજબ ઇલાકામાં વસતા શ્રીમાળી વણિકની સંખ્યા ૧૨૫૦૭ પુરુષો અને ૧૧૨૮૧ સ્ત્રીઓ—એકંદર ૨૩૭૮૮ ની જણાવેલી છે એટલે જો આ આંકડા સાચા હજીય રાખીએ અને એમ ધારી લઈએ કે આપણી સંખ્યામાં બહુ ઘટાડો થયો નથી તો આપણે એટલું તો સ્વીકારવું પડશે કે અગાઉ આપણી સંખ્યા ૪૫ હજારની નહિ હોય.

આમાં મારવાડી મેવાડી ઇત્યાદિ શ્રીમોળીઓની સંખ્યાનો સમાવેશ થતો નથી તેમજ ઇલાકાની બહાર વસતા શ્રીમોળીઓની સંખ્યા પણ આવતી નથી.

જ્યારથી હિંદુસ્તાનની વસ્તી ગણતરી સરકારે શરૂ કરી છે ત્યારથી દર દશ દશ વર્ષ થતી ગણતરીમાં હિંદની વસ્તીમાં વધારોનું માલુમ પડે છે. આ મુદ્દા ઉપર જો આપણે માનીએ કે વસ્તી ગણતરી પહેલાં આપણી યાત્રિની સંખ્યા હાલના કરતાં ઓછી હતી તો ૪૫ લાખની સંખ્યા ન માનવાનું બીજું કારણ પ્રાપ્ત થાય છે. કદાચ એમ પણ હોય કે ૪૫૦૦૦ ની સંખ્યાનો કાળ ધણો પ્રાચીન હોય.

ઉપરના કેહા ઉપરથી બીજો વિચાર એ થાય છે કે પુરોહિત અને સ્ત્રીઓનું પ્રમાણ ૧૦૦:૮૫ નું લગભગ છે એટલે કે દર ૫ પુરોહિત લગભગ ૪ સ્ત્રીઓ આવે છે.

બધા પ્રાંતોમાં પુરોહિતોની સંખ્યા સ્ત્રીઓ કરતાં વધારે છે જ્યારે કન્ઝમાં તેથી ઉલટું છે.

મુખ્ય ઇલાકાની સંખ્યા ૧૧૫૧૪માંથી સામવેદીઓનું પ્રમાણ કે જે લગભગ યજુર્વેદીઓ કરતાં બમણું હશે તે બાદ કરીએ તો યજુર્વેદીઓની સંખ્યા ૩૮૦૦ અગર વધારેમાં વધારે ૪ લાખની રહે છે.

અન્ય બ્રાહ્મણ યાત્રિઓની હાલમાં કેટલી સંખ્યા છે તે નીચે આપી છે તે ઉપરથી કંઈક સરખામણી કરી શકશે.

અનાવિલ	૨૯૫૫૨	સારસ્વત	૮૮૨૦૪
ઔદીય	૧૪૯૬૦૫	શ્રીગોડ	૧૦૨૬૦
ગરોડા	૧૩૬૪૨	તપોધન	૧૦૦૭૧
જેડાવળ	૧૧૯૮૭	ચિત્તપાવન	૧૦૯૧૦૭
મેવાડા	૨૨૧૨૫	દેશરથ	૨૯૧૨૪૭
મોટ	૨૨૦૫૮	દેવરૂપ	૬૧૪૨
નાગર	૨૨૨૦૧	લવીક	૩૬૧૭૮
પુષ્કરણાં	૪૪૯૧	કરહડા	૩૦૩૭૬
રાજગોર	૫૫૧૮		

ગરોડા કન્ઝ અને મહીકાંઠામાં મોટો ભાગે રહે છે, ચિત્તપાવન, દેશરથ લવીક, કરહડા મહારાષ્ટ્ર અને દક્ષિણમાં રહેનારા છે. બાકીના નામો પરિચિત છે.

॥ ૐ તત્સત્પરમાત્મે નમઃ ॥

કોણ સરસ ?

અથવા

વિશ્વની વિચિત્રતા !

યઃ સુન્દરસ્તદ્વનિતા કુરુપા યા સુન્દરી સા પતિરુપદ્વીના ।^૧

યત્રોભયં તત્ર દરિદ્રતા ચ વિથેર્વિચિત્રાણિ વિનિર્મિતાનિ ॥૧॥

સુભાષિતમ્ ।

પ્રથમ દર્શન

ગૃહગમન

આપણી પ્રસ્તુત સત્યઘટનાવલંબિની સામાજિક સંક્ષિપ્ત કથાનો આરંભ ઇસ્વી સન્ ૧૯૧૭ ના ઑક્ટોબર માસની અકાલીસમાં તારીખે થાય છે. એ દિવસે રાજસ્થાનના ઇતિહાસ પ્રસિદ્ધ અજમેર નગરમાં સુખ્યત્વે કરીને કાયસ્થ જાતિ બૂણથુ આત્મારામ કનૈયાના કુટુંબમાં અને સામાન્ય રીતે આખા નગરના હિન્દુ લતાઓમાં પ્રાતઃકાલથીજ અપૂર્વ આનંદ તથા હતાહ દમ્પિગોચર થતો હતો. નગરના પ્રતિષ્ઠિત કાયસ્થો, બ્રાહ્મણો, આવકો તેમજ અન્ય હિન્દુ ગૃહસ્થો સ્નાન સંધ્યા, દેવપૂજા તથા દેવ દર્શનાદિકનાં નિત્ય કર્મોથી નિજ્ઞત થઇને રોજનપર જવાની તૈયારીઓ કરી રહ્યા હતા. પ્રોહા વચ્ચાને પ્રાપ્ત થયેલા પુરુષો જ નહિ દિનિત્ય અજમેરના યુવકો તેમ જ વિદ્યાર્થીઓનાં સુખમંડળોપરથી પણ તેમના આંતરિક આનંદોત્સાહનું સ્પષ્ટ રીતે અનુમાન કરી શકાતું હતું. આધુનિક પાશ્ચાત્ય શિક્ષા પ્રાપ્ત કરેલા કાયસ્થ ગૃહસ્થોનાં ગૃહોમાં તો સ્ત્રી સમાજ પણ આજના પ્રસંગની અર્થા કરતો જણાતો હતો; માત્ર એટલું જ નહિ, દિનિત્ય તે પણ પુરુષોની પેઠે રોજને જવાની તૈયારી કરી રહ્યો હોય એવું લાગતું હતું. પરંતુ આ બધું સા સાફ થઇ રહ્યું હતું ?

૧ “જે પુરુષ પોતે સુન્દર હોય છે તેને સ્ત્રી કુરુપા અર્થાત્ ૩૫ વગરની મળે છે; જે સ્ત્રી પોતે સુન્દર હોય છે તેને પતિ દુરુષો મળે છે; અને જ્યાં પુરુષ તેમ જ સ્ત્રી બન્ને સુન્દર હોય છે, ત્યાં દરિદ્રતાનો નિવાસ નોવામાં આવે છે. દહેવાનું તાત્પર્ય કે આ સંસ્કારમાં વિધિ-જવાબે બધું વિચિત્રતા જ નિર્માણ કરેલું છે ।”

એનું કારણ એ હતું કે આજે આઠ વાગ્યાની ગાડીમાં અંજમેરની એ! પ્રતિષ્ઠિત વ્યક્તિનું ગૃહાગમન ચવાનું હતું. 'કાયસ્થ વિદ્યા પ્રચારિણી સભા તરફથી નીચેના આચમનાં હસ્તપત્રો આપ્યા શહેરમાં વહેંચવામાં આવ્યાં હતાં

“ ડૉક્ટર બલવીર કનૈયાનું સ્વદેશાગમન!

“ અંજમેરના વિદ્યાપ્રેમી આર્ચગ-ધુઓ! આજે સ્થાનિક થી 'કાયસ્થ વિદ્યા પ્રચારિણી સભા' આપ સર્વને એક વધામણી આપવા ઇચ્છે છે અને તે એ કે, અત્રેના વ્યોમવૃદ્ધ તથા ગ્રામવૃદ્ધ કાયસ્થગતિ ભૂપત્તિ શ્રી. અંતમારામજી કનૈયાના કુલદીપક શ્રીયુત્ ડૉક્ટર બલવીર કનૈયા કે જેઓ આજર્થ પાંચ વર્ષની પાત પર પાશ્ચાત્ય શિક્ષિતા સાર્થનો મયાવિધિ અભ્યાસ કરેલ સાર ઇંગ્લેન્ડ ગયા હતા, તેઓશ્રી પોતાનો વિદ્યાભ્યાસ સમાપ્ત કરી એલ એમ. એન્ડ એસ. ની માન બરેલી પદવી પ્રાપ્ત કરી પુનઃ સ્વદેશ પધારે છે તો તે પ્રસંગે તેમનો આદરસત્કાર કરવા સાર અંજમેરનાં સમસ્ત વિદ્યાપ્રેમી નર નારીઓને સ્થેચનપર પધારવા વિનંતિ કરવામાં આવે-છે. આ ગાડીના આવવાનો વખત બરાબર આઠ વાગ્યાનો છે. જે લોકો સ્થેચનપર ન આવી શકે તેઓ પોતપોતાનાં ઘરો તથા દુકાનો આગળ જ તેમનો કુલ પાંદથી સત્કાર કરશે, એવી આશા રાખવામાં આવે છે. ડૉક્ટર સાહેબની પત્ની 'ચક્રે' ત્યાં સુધી સદર બજારમાં યજ્ઞને કાયસ્થ મુદ્રામાં ઓનેર્સ 'વિદ્યાપ્રચારિણી સભા'ના દાર્પણમાં સર્ધ જવામાં આવશે. ત્યાં બરાબર નવ વાગે બહેર સભા બરીને તેમને ઉપરોક્ત સભા તરફથી એક સન્માનપત્ર અર્પણ કરવામાં આવશે. સાપંદાલે તેઓશ્રીના મિત્રો તરફથી તેમને ઉદ્વાન બોજન આપવામાં આવશે.

પ્રાતઃકાલની સભાનું પ્રમુખસ્થાન વ્યાખ્યાન વાચસ્પતિ શ્રીયુત્ નૃસિંહ સ્વરૂપ શર્મા સ્વીકારશે. આશા છે કે વિદ્યાપ્રેમી સંજ્ઞનો આ પ્રસંગનો લાભ લેવાનું ચૂકશે નહિ.”

હસ્તપત્રમાં જણાવ્યા મુજબ અંજમેરના હિન્દુનાગરિકોએ યુરોપન પ્રવાસથી પાછા ફરેલા બલવીર કનૈયાને સ્થેચનપર, બજારમાં તેમજ બહેર-સભામાં યોગ્ય સન્માન આપ્યું હતું. સાંજે છ વાગે શહેરથી બહારના બાગમાં પુષ્કર તીર્થ તરફ જવાના માર્ગપર આવેલા એક લક્ષ્યાધિપતિ માહેશ્વરીના બંગલામાં બલવીરના સ્વગતીય તેમજ અન્ય જાતીય મિત્રોએ ઉદ્વાન-બોજન પણ આપ્યું હતું. એ પ્રસંગે એક સૌન્દર્યવતી તથા સંગીત કુશલા વારાંગનાના સંગીતનો દાર્પકમ પણ ગાઈવવામાં આવેલો હતો.

અસ્તુઃ આ રથે એમો કથાનાયક બલવીર દર્નયાનો સંક્ષિપ્ત પરિચય કરાવીશું તો તે અસ્થાને નહિ દેહેવાય. આગળ ઉલ્લેખ કરી ગયા છીએ તેમ આપણે વાર્તાનાયક કાયસ્થ જાતિ બૂણશુ શ્રી. આત્મારામનો એકનો એક પુત્ર હતો. આત્મારામનું આખું જીવન રેલ્વેખાતામાં નોકરી કરવામાં વીતેલું હતું અને તે પણ ઘણુંખડું અજમેરમાંજ. જે વખતની આ કથાનો ઉલ્લેખ અમે કરી રહ્યા છીએ તે વખતે તેમને રેલ્વેકંપની તરફથી પેન્શન મળતું હતું. તેમણે પોતાના પુત્રને અજમેરની ગવર્નમેન્ટ કોલેજમાં એફ. એ. (ઈન્ટર આર્ટ્સ) સૂઝીનું શિક્ષણ આપી ઇ. સ. ૧૯૦૮માં ડાક્ટરી લાઇસન્સેસ અભ્યાસ કરવા સાફ ઇંગ્લેન્ડ મોકલ્યો હતો. ઇશ્વરની કૃપાથી આજે તેમનો એક પુત્ર પોતાનો વિદ્યાભ્યાસ સમાપ્ત કરીને અજમેર આવી ગયો હતો. જુદા આત્મારામની એક અભિલાષા તો પરમેશ્વરે પરિપૂર્ણ કરી હતી; અને તે માટે જે વખતે તેમને બલવીરના આવવાનો તાર મળ્યો હતો, તેજ વખતે તેમણે અશ્રુપૂર્ણ તેમ પ્રેમપૂર્ણ સંબોધકે ઇશ્વરનો આભાર માન્યો હતો. ઘરમાં પિતા પુત્ર તથા એક નોકર મળી ત્રણ પુરુષ વ્યક્તિઓજ હતી; કારણ આત્મારામની અર્ધાંગનાનો બલવીર જ્યારે બાર વર્ષનો હતો ત્યારેજ સ્વર્ગવાસ થઇ ગયો હતો, અને બલવીરના લગ્ન અર્ધાપિ થયા નહોતા.

x

x

x

x

જે વખતે ડાક્ટર બલવીરનું આગમન થયું હતું, તેજ વખતે એક દીન અને માતાપિતાહીન બ્રાહ્મણ યુવકનું પણ અજમેરમાં આગમન થયું હતું. પરંતુ તેને કોઇએ પુછપની માલા પહેરાવી નહોતી; કોઇએ પોતાની ગોટ્તરમાં કે બે થોડાની ગાડીમાં બેસાડ્યો નહોતો; અને કોઈ સમા સમિતિએ તેને સન્માનપત્ર અર્પણ કર્યું નહોતું. આગાડીમાંથી જતરીને તે ખિચારો સીધા ધર્મશાળામાંજ પહોંચ્યો હતો. તેની મુખાકૃતિ તેમજ તેનાં વસ્ત્રોપરથી જાણે કે તે સુદામાનો બીજો અવતારજ હોયની! એવો જાસ થતો હતો. તેનું વય જોકે એકવીસ વર્ષનુંજ હતું તોપણ તેના પહેરવેશ તથા તેના શરીરની ચપેલી દુર્દશાપરથી તે એકત્રીસ વર્ષનો હોય એમ લાગતું હતું. તેણે છુગાલીઓની માફક છૂટી પાટલીઓપાણું ધોતિયું પહેર્યું હતું જે ધોતિયાં કરતાં ઘરમાં પહેરવાના યંચિયાને વધારે મળતું આવતું હતું. એક ખમીસ અને તે પર એક હાફકોટ અને માથાપર કોઈ સદ્મહરથે પહેરીને ફેફા દીધેલી હોય તેવી હંગેરિયન ટોપી એટલાં વસ્ત્રો સિવાય તેની પાસે બીજું કંઈ જોવામાં આવતું નહોતું. પરંતુ જ્યારે તે સ્ટેશનપરની બીડમાં

થઈને બહાર નીકળી રહ્યા હતા, ત્યારે તેણે પોતાનો જમણો હાથ ઠાટના ખીસાપરજ રાખી મેકેલો હતો. તેના ખીસામાં એવી તે જોખમની શી ચીજ હશે વાર ? તે યુવક કોણ હશે અને અજાણેમાં તેણે આગમન શા સાર થયું હશે ?

તે કોણ હતો, ક્યાંથી અને શા માટે આવ્યો હતો એ વિંગે આપણે હાલ તરત જાણતા નથી. તોપણ ડૉક્ટર કૃત્તેયાની સાથે સરખાવી જોતાં તેનામાં સર્વથા વિપરીત બાબતો જ દૃષ્ટિગોચર થતી હતી. બલવીર કૃત્તેયાને પિતા હતા, જ્યારે આ અચાત યુવક અનાથ હતો; બલવીર પગથી લઈને માયાસૂઈ છઠ્ઠિય પહેરવેશથી સુસોભિત થયેલો હતો, જ્યારે આ બિચારાનાં સરદેશી બનાવટનાં ચાર લૂગડાં પણ મેલથી બરેલાં હતાં; બલવીરને ગાન આપવા સાર સેંદેડો નરનારીઓ સ્ટેશનપર, ચહેરામાં તેમજ સખામાં એક જ ચર્ચા હતાં; જ્યારે આ બાપકાને 'આવી' કહેનારું પણ કાઢી નહોતું! બલવીર કૃષ્ણકૃત્તેયા જેવો મનોહર આકૃતિવાળો હતો; એ દરિદ્ર ઠાઠ સાથું પણ ન જુએ તેવો દૃષ્ટો હતો. પરમાત્માની સૃષ્ટિમાં અનેક વિચિત્રતાઓ બરેલી છે, તેમાંની આ પણ એક વિચિત્રતા જ નહિ તો ખીલું શું કહી શકાય વાર ?

અપૂર્ણ.

— વૈદિક પદ્ધતિ અનુસાર જનાવવામાં આવતી

વૈદ સી. જે. લટ અધર્સની.

જગ પ્રસિદ્ધ.

શાકિતનો રાજા

યાને

બદામ (પીસ્તાની) પુરી.

અવરય ખરીદી તમારા જ્ઞાન વાંતુઓને સતેજ જનાવો.

રતલના લાવ રા-૪-૬.

પોસ્ટેજ જુદું.

ડૉ. રીચીરાડ, ખાડા પોળ ખાસે.

અમદાવાદ.

પ્રાસંગિક નોંધ.

ધન્ય ગોાદીલવાડઃ—શાંતિ ઉત્પત્તિ અને શાંતિ સંમદનના પાયા રૂપ પ્રાન્તિક સમ્મેલનોની જરૂરીયાત જણાતાંની સાથે શાંતિના ઉત્સાહી ગોાદીલવાડ પ્રાન્તે પોતાનું સમ્મેલન બરવા માટે ઉત્સુકતા અને તત્પરતા દાખવ્યાં છે એ આનંદની વાત છે. ગોાદીલવાડ શાંતિનું અયગળ્ય છે. ગોાદીલવાડના દેહલાક શાંતિ રિવાજો અનુકરણીય છે. ગોાદીલવાડ શાંતિ કેળવણીની જરૂરીયાત સમજે છે. ગોાદીલવાડ અન્ય પ્રાન્તો કરતાં વધારે મોટો કેળવણી વર્ગ ધરાવે છે. પ્રાન્તિક સમ્મેલનને સંપૂર્ણ રીતે સરળ બનાવવું, એ સમ્મેલનને બીજા પ્રાન્તોના સમ્મેલનોનું પ્રેરક બનાવવું તે ગોાદીલવાડી શાંતિ જનોની ખાસ ફરજ છે. સમ્મેલનને સરળ બનાવવામાં મુખ્ય વિગતો નીચે પ્રમાણે છે. સમ્મેલનનું ખર્ચ પ્રાપ્ત કરવું, સમ્મેલનમાં પ્રાન્તના દરેક ગામના આગેવાન શાંતિ ગૃહસ્થો અને પ્રતિનિધિઓની હાજરી કેળવવી, સમ્મેલનમાં શાંતિ સંગઠનની જરૂરીયાત સમજાવવી અને તેને માટે વ્યવહાર યોજના પડી ઠાડવી. આટલી વસ્તુઓ પરિપૂર્ણ થાય તો સમ્મેલન સંપૂર્ણ રીતે સરળ થયું ગણાય. ગોાદીલવાડ ઉત્સાહી ધનવાન શાંતિ ગૃહસ્થો ધરાવે છે તેથી આર્થિક સદાચ પ્રાપ્ત કરવી તે ગોાદીલવાડને માટે શ્રેષ્ઠી વાત છે. સમ્મેલન માટે જવાબદાર પ્રતિનિધિઓ અને આગેવાન નેતાઓની હાજરી પ્રાપ્ત કરવામાટે મદદવાના યુવકમંડળે પોતાના દાખરતાઓને દરેક દરેક ગામે ઉપયોગી રૂપે મોકલી સમ્મેલન અને શાંતિ સંગઠનની જરૂરીયાત સમજાવવાની ખાસ જરૂર છે. ગોાદીલવાડમાં ચિત્રલાસભાઈ જેવા માર્ગદર્શક છે તેથી શાંતિ સંગઠનની વ્યવહાર યોજના તૈયાર કરવી તેને માટે સુલભ છે. અને આશા રાખીએ છીએ કે ગોાદીલવાડ પોતાનું પ્રાન્તીય સમ્મેલન સંપૂર્ણ રીતે સરળ બનાવવા તનતોડ મહેનત કરશે અને પોતાનાં સમ્મેલનને અન્ય પ્રાન્તોને અનુકરણીય અને ઉત્સાહ પ્રેરનાર બનાવશે. ગોાદીલવાડ પોતાનું અયગળ દીવારો અને હાથમ રાખરો એવી અમેને યદા છે.

અમદાવાડ શાંતિ છાત્રાલયને મહાનની બેઠઃ—અમદાવાડમાં મુહર્ત પોળના રવીસ રવર્ગસ્થ ન્દાનાલાલ જગમલ જેથીએ પોતાનું મુહર્ત પોળનું રહેણાંતું મહાન પોળના અવસાન પહેલાં પોને વીસ કર્યું છે તેમાં અમદાવાડના શ્રી મદાદમ્ની આમિન શ્રીમાળા બાદલુ કેળવણી મંડળ દસ્તક શાંતિના છાત્રાલયના નિમાવાયે આપવાની વ્યવસ્થા કરી છે.

જ્ઞાતિની અંદર આવેા ઉચ્ચ જ્ઞાતિ બાવ દર્શાવનાર સ્વર્ગસ્થ ન્હાનાલાલભાઈ પ્રથમ છે. પોતાની મીઠકતનેા ને સારામાં સારો ઉપયોગ થઈ શકે તે તેમણે કર્યો છે. જ્ઞાતિ બાળોની કેળવણી અર્થે, જ્ઞાતિ બાળોને વિદ્યાભ્યાસમાં મદદ રૂપ વિદ્યા દાન કરી તેમણે ઉત્તમ જ્ઞાતિભાવ દર્શાવ્યો છે. તેમનાં સગા સ્નેહીઓ સલાહકારો તથા તેમની માસીની દીકરી બહેન ઇચ્છા હરગોવિન્દ ધોળકાવાળાએ પણ તેવો જ નિઃસ્વાર્થ જ્ઞાતિભાવ દર્શાવ્યો છે. તેમણે કરેલા ઉત્તમ દાનને માટે, તેમણે દર્શાવેલા ઉચ્ચ જ્ઞાતિભાવ માટે જ્ઞાતિ તેમની જેટલી પ્રતિષ્ઠા કરે તેટલી ઓછી છે. પ્રભુ જ્ઞાતિમાં એવો જ ઉચ્ચ જ્ઞાતિ તેમ અન્ય હૃદયોમાં પણ પ્રેરે. તન્ત્રી.

સુરૂં આહકોને.

ગત વર્ષે આપ શ્રીમાળી શુભેચ્છકને રૂ. ૮૦૦ની ખાદ ખાવી હતી તે અમે અંગાડ દર્શાવી ચૂક્યા હતા. આ ખાદને પહોંચી વળવા માટે અમારા સુરૂં આહકોને નવા આહકો પ્રાપ્ત કરી આપવા માટે તથા જ્ઞાતિ સાધન સંપન્ન ગૃહસ્થોને યથાશક્તિ આર્થિક સહાય મોકલવા માટે વિનંતિ કરવામાં આવી હતી. કેટલાક આહકોએ નવાં આહકો મેળવી આપી અમારા ઉત્સાહમાં વધારો કર્યો છે તે માટે અમે તેમના ઉપકાર માનીએ છીએ. થોડા ઘણા જ્ઞાતિ ગૃહસ્થોએ યથાશક્તિ આર્થિક સહાય આપીને પણ શ્રીમાળી શુભેચ્છકની સેવાની કદર કરી છે, તે માટે તેમના પણ ઉપકાર માનીએ છીએ. તે ઉપરાંત રૂ. દશપતરામ ત્રિવેદીની સહાયથી મુંબાઈમાં એક સીનેમા સેવામાં આવ્યો હતો અને તેના અર્ધ ભાગના રૂ. ૨૨૫ જેટલી રકમ આવેલી તે પણ દર્શાવાઈ ગયેલ છે. એકંદરે રૂ. ૪૦૦ ની ખાદ પૂરતી છે. હજુ રૂપીઆ ચારસોની ખાદ પૂરતી બાકી રહે છે. કેટલીક કસ્ટમરને અંગે ચાલુ વર્ષને અંતે નવી ખાદ આવતી અમે અંટકાવી શકીશું એવી અમેને આશા છે. પરન્તુ હજુ રૂ. ૪૦૦ ની ખાદ જે બાકી રહેલી છે તેને પહોંચી વળવા માટે હજુ વધારે નવા આહકોની જરૂર રહે છે. આવતા વર્ષમાં દરેક સુરૂં આહક પોતાથી બનતાં નવા આહકો પ્રાપ્ત કરી આપવાની પોતાની ફરજ ચૂકશે નહિ તેની અમે આશા રાખીએ છીએ. તે ઉપરાંત જ્ઞાતિના સાધન સંપન્ન ગૃહસ્થોને પણ અમે ફરીવાર વિનંતિ કરીએ છીએ કે આપ આપનાથી બની શકે તેટલી થોડી ઘણી આર્થિક મદદ મોકલી શ્રીમાળી શુભેચ્છકની સેવાની કદર કરશો. તન્ત્રી.

શ્રી મહાલક્ષ્મી આશ્રિત શ્રીમાળી-આશ્રય કેળવણી મંડળ
અમદાવાદ.

મકાનદાણાની મહાલક્ષ્મીની છખીવાળી ટીકડો.

ગયા અંકમાં અમદાવાદનું સરસ્વતી મંદિર ઉભું કરવા માટે મકાન દાણાની મહાલક્ષ્મીજીની છખીવાળી રૂપીઆ એકવાળી ટીકડો બરાવવા અગર બરવા માટે અખીલ ખંઠાર પડી છે અને ફક્ત ૧૨૫ ટીકડો બરી અથવા બરાવી શકે તેવા સો હિસાહી શાંતિ ગૃહસ્થોની માગણી કરી છે સદરહુ અખીલનું આશાજનક પરિણામ હજી દૃષ્ય થયું નથી. પરંતુ શાંતિ ગૃહસ્થો જાતિના નામને એમ ડાઘ લાગવા નહિ થે અને એવા હિસાહી ગૃહસ્થો જરૂર જાહેર પડશે એવી આશા રહે છે. મકાનદાણાની બાળતમાં થોડી વિશેષ સૂચના આપવી જરૂરની છે.

આ ખીજી અખીલ ખંઠાર પડ્યા પછી ફક્ત એક માસ પછી જ ગુર્ત દીવાળી અને ખેસતું વર્ષ આવે છે. દીવાળીની ખોટી તરિકે અને ખેસતા વર્ષના પુણ્ય નિમિત્તે ભેટ અને દાન આપવાની પ્રથા હિંદુઓમાં પ્રચલિત છે. દરેક શાંતિજન દીવાળીની ખોજી તરિકે અગર ખેસતા વર્ષના પુનિત દાન તરિકે મયાસકિંટ ટીકડો બરશે એવી હ આસ આશા રાખીએ. જો દીવાળી અને ખેસતા વર્ષના માંગમધકારી હિસાબે વખતે શાંતિ પ્રત્યેના આપણો ભાવ દર્શાવે આપણે સૂઝીએ તો આપણે હીજીમાગી ગણાઈએ. તેથી દરેક શાંતિ જને પોતાના શાંતિભાવના સ્વચ્છ તરિકે થોડી પછી પણ મકાનદાણાની ટીકડો ખરીદવા અને અન્ય ગૃહસ્થો પાસે બરાવવા ખાસ બલામણ છે. ખેસના વર્ષને દિવસે માતાજી મહાલક્ષ્મીજીના દર્શનથે જવાની દરેક શ્રીમાગી પોતાની પવિત્ર ફરજ સમજે છે. મકાનદાણાની ટીકડોમાં માતાજીની છખી છે તેથી માતાજીના દર્શનને લાભ મળવા સાથે સરસ્વતી દેવીની ઉપાસના પણ થઈ શકશે. માતાજીના દર્શન, શાંતિમાં સરસ્વતી આજ્ઞાન, શાંતિ પ્રત્યેના ભાવનો સાક્ષાત્કાર અને શાંતિના બાળકોને વિદ્યા પ્રાપ્તિમાં પવિત્ર માંગમધકારી દિવસોમાં મદદ એ તમામ લાભ એકી સામટા ઉઠાવવાનું કયું હિજીમાગી શાંતિ હૃદય પસંદ નહિ કરે? તેથી આશા છે કે દરેક શાંતિજન દિવાળીના તથા નૂતન વર્ષના પવિત્ર આનંદના દિવસોને શાંતિભાવ દર્શાવી વધારે માંગમધકારી અને પ્રોત્સાહક બનાવવા પ્રેમશે. અસ્તુ.

ત્રંબકલાલ શિવશંકર ત્રિવેદી.

જ્ઞાતિ પરિપદ્ અને પરિસ્થિતિ.

ચાલુ સાલના કાર્તિક માસમાં લોખંડી મુકામે સમસ્ત શ્રીમાળી બ્રાહ્મણ પરિપદ્ની બેઠક મળી ગયાને આજે લગભગ અગીયાર માસ પુરા થવા આવ્યા છે ત્યાં સુધીમાં પરિપદ્ કરેલા દરવો તરફ દૃષ્ટિ દેતા આશા અને નિરાશા બંને પ્રાપ્ત થાય છે. અલબત્ત આ પરિપદ્ની બેઠક પહેલાંજ એવં તો માન્યતા રખાતી હતી કે આ પરિપદ્ કરેલા દરવો સર્વ સંગોપાંગ અમલમાં આવવા મુકેલ છે. કેટલા બાતુબાવ અને ગાતિ સંગતન આપીજ પ્રાપ્ત થઈ શકશે. તેની સાથે પરિપદ્ની ઉપયોગીતા પણ સિદ્ધ થઈ શકશે. આ દિશામાં તો નિરાશા નથી સંભવી શકતી. દારણુકે ત્યારપછીના સમયમાં સર્વત્ર પરિપદ્ની ઉપયોગીતા સ્વીકારાઈ છે અને બાતુબાવ પણ વધ્યો છે એમ તો કહ્યા વગર નહિ ચાલે. નિરાશા માત્ર દરવોના મથાસ્થિત અમલના અભાવનીજ છે. જો કે કેટલાક દરવોની કેટલાક રથને યોડાક પ્રમાણમાં અમલ ચવાની શરૂઆત થઈ ગઈ છે તોપણ એટલી બધી તો આશા જનક નથીજ કે જેથી આવતી ગહા પરિપદ્ વેળા યોગ્ય પરિણામ રજૂ કરી શકાય-તેમાંએ

સ્વયંસેવક દળ અને સ્થાનિક સમિતિઓ

સંબંધી તો કેવળ નિરાશાજ છે. અમે પ્રથમથીજ કહેતા આવ્યા છીએ કે પરિપદ્ના બંધારણને રિયર દરવા તેમજ પરિપદ્ની આગાઓનો અમલ તથા પ્રચાર કરવા માટે સ્થાનિક સમિતિઓની સ્થાપનાની પહેલીજ જરૂર છે અને આવી સમિતિઓ સ્થાપવા તથા પરિપદ્ના અંગત દાર્ય કરવા સ્વયંસેવક દળો રથને રથને બેઠકબેઠક આ દિશામાં તો અમને અત્યાર સુધીમાં નિરાશાજ મળી છે. નાના ગામેને બાદ કરીએ તો બાવનગર, જનમનગર, વડવાણ, રાજકોટ, મોરબી, પ્રાંગઢા, પાટણ, મુંબઈ, અમદાવાદ જેવા રથજો કે જ્યાં હિસાહી અને કેળવણેલી વ્યક્તિઓનો સમુદ્ધ મોટા પ્રમાણમાં વસે છે ત્યાં પણ આ પ્રવૃત્તિમાં આશાજનક સ્થિતિ નથી. એક ખીજનો અંગત મત ગમે તે હોય, સ્થાનિક વિવાદ ગમે તે હોય તો પણ ગાતિ પરિપદ્ના બંધારણરૂપ આ યોજના જ્યાં સુધી રથને રથને અમલમાં ન મુકાય ત્યાં સુધી બિવિધની સુઆશાઓ આકાશકુંસુમવતજ છે.

ગોદિલવાડ પ્રાંતિક પરિપદ.

આથી જ પ્રાંતિક પરિપદો બરવાની અમત્યતા જાણવામાં છે અને જાણીને સંતોષ ઉપજે છે કે મહુવાના સુવક મંડળે ગોદિલવાડ પ્રાંતિક પરિપદની બેઠક બોલાવવા દરાવ કરી ચોખ્ખી દીક્ષ્યાલ ઉપાડી લીધી છે. આ દીક્ષ્યાલ સ્તુત્ય છે અને તેને દરેક ગોદિલવાડીએ સંમત થઈ વધાવી લેવાની જરૂર છે. ગોદિલવાડનો યાત્રિ જાણે પ્રમાણમાં મોટો તેમજ કેળવણીમાં આગળ વધેલો તેમજ સ્થિતિમાં પણ ચોખ્ખો છે. આથી વધારે આશા રહે છે કે ગોદિલવાડીઓની આ પહેલ અન્ય પ્રાંતોને આવદારદાવક થઈ પડશે.

સુવક મંડળ દલુ ડિગતું છે. તેની પાસે ફરની બીલકલ સંતોષકારક સ્થિતિ નથી તેવામાં તેનો આ પ્રયત્ન જોઈને બારે છે તેટલો જ મદત્વનો છે. શ્રીમાળી બાદશુ પરિપદની બેઠકનો સવાલ પણ જ્યારે પ્રથમ હાથ ધરાયો હતો ત્યારે એક પાછની પણ રકમ સિલક નહોતી; છતાં યાત્રિમાંઓના આધાર ઉપરજ તે હાથ ઉપાડવામાં આવ્યું હતું અને માતાજીએ તે પાર પણ પાડ્યું છે. ગોદિલવાડ પ્રાંતિક પરિપદનું કાર્ય પણ યાત્રિમાંઓ મથા શકિત મદદ આપી ઉપાડી લીધા વગર નહિ રહે તેની તો મને ખાતરી છે. ફક્ત સુવકમાંએ તે માટે સતત પ્રયત્ન કરવો પડશે.

આ માટે નીચેની સુચનાઓ મને તો આવશ્યક જણાય છે.

૧. પરિપદની બેઠક બાવનગર બોલાવાય તો સાફ.
૨. પરિપદનાં વધારણની રૂઢી પ્રતિનિધિ શ્રી, પ્રેક્ષક શ્રી અને બોજન શ્રી રખાય તો અડચણ નથી.
૩. એકજ જાતિ બોજન ખર્ચ ઉપાડી લે-તો વધારે સાફ.
૪. નહિ તો બાવનગર રથજ મોકું છે એટલે આવનાર પ્રતિનિધિઓ અને પ્રેક્ષકો પોતપોતાના સગાવદાલા યા એકિઓને ત્યાં ઉતરવા રહેવાનો બંદાબસ્ત કરે તો જાદુજ સાફ.
૫. આગળ પડતા ૧૫-૨૦ ઘંટેને ત્યાંજ આગમનમાંએ, દ્વારસ્થતી, અને બોજન વિગેરેની જવસ્થા કરવામાં આવે તો સગવડના સચવાય. જ્યારે બરચમાં ઝાળિ પગ તંત્રી સંગેલનની બેઠક મળી હતી ત્યારે સગમમ સો આગમનને આપી જ સગવડનાથી દુનારવામાં

આવ્યા હતા. આથી, ખર્ચના ખચાવની સાથે કાર્યની અનુકૂળતા વધારે સામ્યવી શકાય છે.

યુવકમંડળે રથને રથને ફરી પ્રવૃત્તિ કરવાની અને રથને તારીખો તથા ઉપર પૈડી વધારે અનુકૂળ જણાય તેવી યોજના હાય, ધરવા વિનંતી છે.

ગોહિલવાડ પરિપત્ર મળતાં અન્ય પ્રાંતો પણ જાગશેજ.

ત્રીમી.

શ્રી મં. અં. શ્રી. બ્રા. કે. મંડળ—અમદાવાદ.

છાત્રાલયને મળેલા મહાનની ભેટ.

અમદાવાદના શ્રી મહાસક્તી આશ્રિત શ્રીમાળી બ્રાહ્મણ કેળવણી મંડળના વ્યવસ્થાપકો તથા અમદાવાદના શાંતિ શૃદ્ધરથોની આજ રોજ તારીખ ૧૩-૯-૨૩ શુક્રવારના રોજ મળેલી આ સભા નીચે પ્રમાણે ઠરાવો કરેછે:

ઠરાવ ૧ લો:—અમદાવાદમાં મુહૂર્ત પોળના રહીશ આપણી શાંતિના રા. રા. ન્હાનાલાલ જગન્નાથ જોશીએ પોતાના વીલમાં તેમના મુહૂર્ત પોળના રહેણાકના મહાનની પોતાના અવસાન પછી વ્યવસ્થા કરતાં તે મહા અમદાવાદની શ્રી મહાસક્તી આશ્રિત શ્રીમાળી બ્રાહ્મણ કેળવણી મંડળ તરફથી ચાલતી બોર્ડિંગના નિભાવાર્યે આપવાની વ્યવસ્થા કરી ઉત્તમ પ્રકારને શાંતિભાવ દર્શાવ્યો છે તે બદલ તેઓશ્રીનો ઉપકાર આ સભા માને છે તથા વીલ દર્શાવ્યા બાદ હું વખતમાં રહેલા તેમના અવસાન માટે પોતાના ખરા હૃદયથી દીલગીરી પ્રદર્શિત કરે છે તથા તેમના આત્માને સંપૂર્ણ શાંતિ મળે છે.

ઠરાવ ૨ જો:—ઠરાવ ૧ લામાં દર્શાવેલા મહાનની અમદાવાદ આપણી શાંતિની ચાલતી બોર્ડિંગના નિભાવાર્યે વ્યવસ્થા કરવામાં સ્વર્ગર ન્હાનાલાલભાઈને ઉત્તમ શાંતિભાવ સુકત સલાહ આપવા માટે સ્વર્ગસ્થ સલાહકારો તથા ખાસ કરીને સ્વર્ગસ્થની માશીની દીકરી બહેન ઇન્દ્રા હર ગોવિન્દ ધોળકાવાળાનો આ સભા ઉપકાર માને છે તથા તેમણે દર્શાવેલ નિઃસ્વાર્થ શાંતિભાવ માટે તેમને મન્યવાદ આપે છે.

કરાવે ૩ જો:—ઉપરના કારવો ૧, ૨ ત્રી મહલો ચાતિનો પત્રોમાં
તથા ખીળ પત્રમાં પત્રોમાં પ્રસિદ્ધ કરવા માટે મોકલવા તથા બાંધ મુદ્દા
કરગોવિન્દને મોકલવા પ્રમુખશ્રીને સત્તા આપવામાં આવે છે.

ઉપરના કારવો ૨જી કરનાર—રા. રા. જગન્નાથ ધોળાભાઈ ઝોઝા.

અનુમોદન આપનાર—રા. રા. પ્રભાશંકર દેવશંકર શુક્લ,

રા. રા. પ્રાણુલાલ કામેશ્વર ત્રિવેદી.

રા. રા. દામોદરદાસ બાંધશંકર ઝોઝા.

ઝોઝા જગન્નાથ ધોળાભાઈ, શુક્લ પ્રભાશંકર દેવશંકર, ત્રિવેદી પ્રાણુ-
લાલ કામેશ્વર, ઝોઝા દામોદરદાસ બાંધશંકર, રવિશંકર જટાશંકર ત્રિવેદી,
છોટાલાલ દલપતરામ કવિ, ચિમનલાલ દ. કવિ, કાશિચંદ્ર બાંધશંકર ઝોઝા,
બ્રજકલાલ શિવશંકર ત્રિવેદી, રતિલાલ મોદનલાલ ત્રિવેદી, ઝોઝા દયાશંકર
બીમજી વગેરે દાનર રહેનાર ગૃહસ્થોની સહીઓ.

દેવે હવરામ જંગલવન—પ્રમુખ.

મકાનફાળાની મહાલક્ષ્મીની છંખીવાળી શ. ૧ની ટીકીટો

હા. ગીરજાશંકર જટાશંકર	૧ શ્રીમતી પ્રેમીલા ખેડેન સાંતાકુરુ.
અમ્મનીહોત્રી—મુખ્યાધ:	૧ હાંસોદી સુનીલાલભાઈ ધાટકોપર
૬ રા. માણેકલાલ એ. મહેતા ધાટકોપર	૧ હરિશંકર દુર્લભજી
૫ રોઠ ખીમજી વીસનજી	૧ સોની પોપટ ચામજી મુખ્યાઈ
૨ રોઠ હેમચંદ સવજી	૧ રોઠ સુનીલાલ વાલજી
૧ „ જમનાદાસ ઉમરશી	૧ સોની સવજી પ્રેમજી
૧ „ પેરાજ ખટાઉ	૧ વજેશંકર નાનજી માધવપુર
૧ રા. ઝોધડલાલભાઈ	૧ જગવાનદાસ લક્ષ્મીચંદ ધાટકોપર
૧ „ મળશંકરભાઈ	૧ રા. મુલસીદાસ જેઠા
૧ „ સુનીલાલભાઈ	૧ સોની વેદા મળજી
૧ „ જમનાદાસભાઈ	૧ રોઠ હવણદાસ ખી.
૧ „ અમૃતલાલ પિતંબર	૧ રોઠ બીજાંભાઈ મુંદરજી
૧ „ વંજેશંકર રાજપાળ	૧ ચોકસી દેવચંદ મળજી
૧ „ જંગાદાસભાઈ	૧ રોઠ હરીલાલભાઈ
૧ „ ધનજી માવજી મીઝી	૧ રા. અમૃતલાલ મોતીચંદ
૧ „ એક સેવક	૧ જેસી અનજી દાનજી

- ૧ સોની જીવરાજ ગોકળ
 ૧ રા. અમૃતલાલ ખીમચંદ મુખાધ
 ૧ સોની કાળા નથુ
 ૧ શેઠ કુંવરજી વલમદાસ
 ૧ ડૉ. પોપટભાઈ ઘાટકોપર
 ૧ સોની ભવાન રામજી મુખાધ
 ૧ શેઠ ભવાનજીભાઈ ઘાટકોપર
 ૧ શેઠ લાલસીંગ કાનજી
 ૧ શેઠ કરમચંદ ખીમજી
 ૧ રા. ગીરજનરાજે નરસિંહજી મુખાધ

૫૦

- હા. રા. ડાહ્યાભાઈ ભવાનીશંકર
 પાઠક, અમદાવાદ.
 ૧૦ સૌ. બાઈ મહાલક્ષ્મી. રામજી
 મુજપર.
 ૧૫ રા. ડાહ્યાભાઈ ભવાનીશંકર
 અમદાવાદ.

હા. દુલેરાય મંગનલાલ ઝોઝા
 મહુવા.

- ૧ રા. સુદરજી વિઠ્ઠલજી ત્રવાડી મહુવા
 ૧ મંગનલાલ ભાઈ ઝોઝા મહુવા.
 ૧ જગન્નાથ મંગળજી ત્રિવેદી
 ૧ જ્યેષ્ઠકર વજીરામ ત્રવાડી
 ૧ શિવજીકર નારણજી ત્રિવેદી
 ૧ શિવરામ નારણજી ત્રિવેદી અ-
 મદાવાદ.
 ૧ પોપટલાલ કરસનજી વ્યાસ વડોલ
 ૧ નેમદાસજીકર વિઠ્ઠલજી ઝોઝા મહુવા
 ૧ પુરોષોત્તમ દુર્ગાશંકર ત્રિવેદી
 ૧ રતીલાલ દુર્ગાશંકર ત્રિવેદી ઝોઝા

૮૫+૧૦૪ સપ્ટેમ્બરના અંકમાં
 જાહેર કરેલા.

કુલ ૧૮૯.

મન્ત્રીઓ—શ્રી મ. આ. શ્રી. આ. કેળવણી મંડળ.

લીમ્પીડી પરિષદનો રિપોર્ટ.

લીમ્પીડી પરિષદનો રિપોર્ટ હજી જાહેર ઝોઝા પ્રમાણમાં અપેલ છે.
 દરેકે દરેક સ્મૃતિજન તે રિપોર્ટની એક પ્રત જરૂર પોતાના માટે ખરીદશે
 અને મિત્રોમાં વહેણી કરેવા માટે વ્યાસક્તિ પ્રતો પણ ખરીદશે એવી
 ખાસ વિનંતિ છે.

મન્ત્રીઓ—શ્રી. આ. પરિષદ.

જાતીય સમાચાર.

શુકલતીર્થ—રતુત્ય સાહસ: સામવેદમાં પારંગત શ્રીમાન્ પાર્વતિ-સંકર કાશીરામે પોતાની પત્નીનો સીમંત સંસ્કાર કર્યો નથી તેમજ એ નિમિત્તે શાંતિ બોજન એક દિવસ પણ કર્યું નથી. તેમનું સાહસ રતુત્ય અને આદરણીય છે.

સંસ્કૃત પાઠશાળા:—તા. ૧૨-૯-૨૩ નારોજ શાંતિભાઈએ અને એક્ટ્ર ચંપા હતા અને સંસ્કૃત પાઠશાળા સ્થાપવા માટે પ્રાસંગિક વિષે ચર્ચા થઈ હતી. સભાસ્થાનમાં ૩૧. ૫૨૫ નું ફંડ બચાઈ હતું. સંસ્કૃત ભાષાના અનુરાગી ગૃહસ્થો આ કાર્યને પ્રોત્સાહન આપવા મયાસક્તિ મદદ “રા. જ. ન. ધ્યાની, શુકલતીર્થ, અમારગામ ચઇ” એ શિરનામે મોકલી ઉપકૃત કર્યો.

મુખ્યાધ્ય:—મુખર્ધ ખાતે સ્વપામેલા શ્રી મુખર્ધ શ્રીમાળી હિતવર્ધક મંડળની એક સભા ગઈ તા. ૧૬ મીના રોજ રા. રા. લાલજી શિવરામ દવેને ત્યાં રા. રા. પ્રાગજી મજાશંકરના પ્રમુખપણા નીચે મળી હતી. આ પ્રસંગે શાંતિના અગ્રેજ સાતમા પેરણુસક્તિ બખૂંતા અને ખીનું કોષપણુ મંધાદારી શિક્ષણ સેતા ગરીબ અને લાવક વિદ્યાર્થીઓ અને વિદ્યાર્થીનીઓને તેમજ નિરાધાર વિધવાઓને નાણાંના પ્રમાણમાં મદદ કરવાનો કરાવ ખસાર થયો છે.

મહેરાત

પૂનાના એક સ્વતંત્ર ધર્મી ગ્રામીણ સંભાવિત શાંતિગૃહસ્થ, જેમની ઉંમર હજુ ચાળીસની અંદર છે તેઓ ધરમજ યવાથી તેમને દન્યાની જરૂર છે. પેસો આપતાં અનેક દન્યાઓ મળી શકે. પરંતુ પોતે દન્યાવિ-ક્રમના કદાચ જુ હોવાથી તેનો વેપાર કરવા તામતા નથી-તેથી દન્યાવિક્રમ નહીં કરનાર કોઈ શાંતિજનને પોતાની દન્યા આપવા માટે સાફ આગ્રહાર સુખી સ્વર્ગ જોઈતું કોય તો તેમણે તે બાબતમાં નીચેના શિરનામે પ્રતિ-બવહાર કર્યો.

ખ. ર. મૂળાણી.

મહિલામજ દોગણે શુકલ-પૂના સીટી.

રાજા મહારાજાઓ

નવાળ સાહેબો, નામદાર સરકારના ધારાસભાના, ઓનરેબલ મેમ્બરો, સેશન્સ જજો, કર્નલો, મેજરો, કેપ્ટનો, નામદાર લેફ્ટ વૉલન્ટરીયના લેફ્ટ ઓનરરી એ. ડી. સી., પોલીટીકલ એજન્ટ, સરકારી સીવીલીયન ઓફીસરો, યુરોપીયન સીવીલ સરજન્ટો, એમ. ડી. ની ડીગ્રી ધરાવનારા મોટા ડાક્ટરો તથા દેશી અને યુરોપીયન અમલદારો અને ગૃહસ્થોમાં

બાદશાહી યાકુતી

નામની જગમહેર દવા બહુ વપરાય છે એજ તે ઉપરોગી ન્હાની નિશાની છે—ગવર્મેન્ટ લેબોરેટરીમાં આ રજવાડી દવા એનેલાઇઝ થયેલ છે.

બાદશાહી યાકુતી

અમે તે કારણથી ગુમાવેલી તાકાત પાછી લાવે છે પુરુષાતન કાયમ રાખે છે. આ રાજવંશી યાકુતી વીર્ય વિકારના તમામ બાબી મટાડે છે અને વીર્ય ઘટ્ટ બનાવી ખર્ચ પુરુષાતન આપે છે. ખરી મદદિ આપનાર અને નખલા માણસને પણ જીવાનની માફક જોરાવર બનાવનાર આ દવાનો લાભ લેવા અમારી ખાસ મામણ છે. આ દવા વાપરતામાં કોઈપણ બાતની પરેશની જરૂર નથી.

૪૦ ગાળીની કળી એકનાં રૂપીઆ દશ.

બાદશાહી યુનોની લેપ

કિમદા દવાઓમાંથી આ લેપ બનાવેલ છે. ખર્ચ પુરુષાતન લાવવા માટે આ લેપ રતેકમદ ધરાવે છે. આઉસ એકની રૂપીઆ આઠ.

ડાક્ટર કાલીદાસ મોતીરામ-રાજકોટ-કાઠીયાવાડ.

ગુજરાત આયુર્વેદિક કાર્મસી.

વેદક પ્રચાર સાહિત્ય ખાતું.

માસીકો અને પુસ્તકો.

આ કાર્મસી સ્ત્રીવધા બતાવતા અને ઉપચાર કરવા ઉપરાંત વિશેષ અવતરણ એક કાર્મ એ હરે છે કે પોતાના વેદક સાહિત્ય પ્રચાર ખાતા દ્વારા લોકોમાં તંદુરસ્તીના નિયમો અને આરોગ્ય સંબંધી જ્ઞાનનો ફેલાવા પજી કરે છે. ૨૫ વર્ષથી ગુજરાતી માસિક, વેદક મથો અને નિબંધો દ્વારા આ ખાતાએ આયુર્વેદ સંબંધી સારું અજવાળું પાડ્યું છે.

“વેદકદંપતરૂ” માસીક વાર્ષિક સંવાદન ૨૧. ૮-૦-૦.

વેદક મથો.

પરવેદુ—વેદકના અભ્યાસીઓ માટે ખાસ ઉપયોગી. મથ.

આદિ. ૧ ટી. ૪. ૨૧. ૫.

સારી સંતતી—શુદ્ધ, શુદ્ધ અને સદાચારી બાળકો દિવસનું કરવા એ માળાપોના દાંધમાં છે, એ વાત આપ્યું વેદક અને અંગ્રેજી વેદકનાં પ્રમાણો સાથે સિદ્ધ કરી આપનાર શાસ્ત્ર. આદિત્રી ગ્રીષ્ઠ ટી. ૨૧. ૨).

ધારી શિક્ષા—સુવાવક સંબંધી શાસ્ત્રીય મથ. ગર્ભાસ્થાનમાં થતાં દરોના ઉપાયો તથા પાલવાના નિયમો, પ્રસવ માટે પ્રાયશ્ચિત્તેષા-સીઓ, પ્રસવની વ્રજ અવસ્થાઓનું વળન, કષ્ટવાવાના કારણો અને ઉપાય, સુવાવકીની સારવાર તથા બાળક ઉછેરવાની નિયમો એક સુવા-વકીને મીઠવાઈ સમજાવે છે. આદિત્રી ગ્રીષ્ઠ ટી. ૨૧. ૨).

દોગી પરિચર્યા—આંદાની ગાયજલ (વિષે સપુષ્પ જ્ઞાન મેળવવાનો ગુજરાતી બાપામાં પ્રથમ મંથ. ટી. ૨૧. ૧૧૧)

મરીઓનો વેદ—દરેક દરદની સામાન્ય સમજણ, પરમયુ અને સરતા ઉપાયોના સમજનો મંથ ટી. ૨૧. ૨૧.

સ્રીઓનો વેદ—સ્રીઓનાં ખાસ દરદો, તેનાં લક્ષણો, કારણો તથા ઉપાયોનો મંથ ટી. ૨૧. ૧૧૧.

બાળકોનો વેદ—બાળકોનાં ખાસ દરદો, તેનાં લક્ષણો. કારણો, તથા ઉપાયોનો મથ. ટી. ૨૧. ૨).

સુવાવકોનો શિક્ષક—સુવાન સ્રીપુષ્પોનાં કર્તવ્ય તથા દર-દનો આદર્શ શિક્ષક. ટી. ૨૧. ૧૧.

અજવાળું ઠેકાણું—ગુજરાત આયુર્વેદિક કાર્મસી—અમદાવાદ.

પી. બ્રધર્સ શાહીવાળા.

કરેક જાતની દેશી સાદી જેવી કે રાઈટીંગ, માર્કીંગ, બર સ્ટેમ્પીંગ,
આઈ ગ, સ્ટાયલોગ્રાફીક, તથા શાહીનો પાઉચર, તથા વેચનાર. અમારે ત્યાંથી છુટક તથા જથ્થાબંધ માલ સુધી વધુ વિગત
માટે પ્રાપ્તસહીસ્ટ અગાવો

કેમણે-કમ્પાજ મોતીની માલી, માલવાડી મુળાઈ ૪

વિજળીના દીવા.

- ૧ નના મજવામાં
રાખી રાખ છે
- ૨ અગ્નિની જ્વાળા
ધાસ્તી નથી
- ૩ તલ દીવે કે દી
વાસળીની જરૂર
પડતીજ નથી
- ૪ ફક્ત આપ દળા
વતાજ સળીજ
બપકાનાર રાંધની
થાય છે
- કોમન ૩ ગા. ૩,
ગા. ૪ ૫ ૬
અને ૮
- પોરેજ આઠ આના
સ્પેર બેટરી કોમન
શ ૧)
- પોરેજ ૩ આના

શુ તમે દહમથી જ્ઞાત
ઉત્તિ ઇચ્છો છો ?

જો ઇચ્છતા હો તો
શ્રીમાળી શુભેચ્છના માલક
યશ વાંચન ઉપરાંત જ્ઞાતિ
વિદ્યાર્થીઓનો શુભ આશિ-
ર્વાદ પ્રાપ્ત કરવા ચૂકશે નહિ
વાર્ષિક લવાજમ રૂ. ૧૫
દર વર્ષે ઉપયોગી બેટ પાવ
આપના આંગણે છે
માલક શ્રી તરત વાંચ
તો માલકો

ડી. જી. રાહજી ઇલેક્ટ્રીક સ્ટોર્સ,
હોઃ ઓશીસ (ગોળપી.) બોમ્બે ૪.
જાંચે ઓશીસ (પાંચકવા ચાર રતા) અમદાવાદ
૫૪ બવહાર હોઃ ઓશીસને શિરનામે કરવો

જ્ઞાતિ સમાચાર.

મુ'બમ્—ખંભાતના રહીશ બાહ્ય પાર્વતિશંકર અનેપરામે બાદરવા
 ૧૬ ૮ ને બુધવારના રોજ પોતાની પાછળ એક વિધવા તથા એક પુત્રને
 હાથે અવસાન પામ્યા છે.

એસતા વર્ષેતી બોણીમાં

અમદાવાદનું જ્ઞાતિનું સરસ્વતિ મન્દિર. ઉભું કરવા માટે
 શ્રી મહાલક્ષ્મીની છબીવાળી મકાનફાળાની રૂપીઆ એક
 વાળી દીકરી યથાશક્તિ જરૂર ભરે અને ભરાવે.

લેખકો તથા આહકોને મૂલ્યનાં.

૧. ઉત્તમ વિધય, સ્વચ્છ લખાણ તથા કાગળની એટલાપર જેમ બને
 તેમ હુંકા પરંતુ અર્થ ગર્ભિત લેખો લખી મોકલવા લેખકોને વિનંતિ
 છે. માત્ર ઉત્તમ અને અતિ ઉપયોગી કાવ્યોનેજ સ્થાન આપવામાં
 આવશે—હાંથા લેખોને સ્થગના અમારે સ્થાન નહીં મળવાનો બંધ છે.
૨. લેખોને માસિકમાં સ્થાન આપવા સંબંધી મુખ્યત્વાંતરી તંત્રીની છે.
૩. લેખકે પોતાનું નામ છપાવવું હોય તો લેખ બીજે નહિતર તંત્રીની
 બાજુ માટે પ્રેરેપૂર્ણ નામ દાખ લખવું.
૪. જે લેખને માસિકમાં સ્થાન ન મળે તેવા લેખો પાછા મોકલવા માટે
 તંત્રી બંધાતા નથી.
૫. ઘણીવાર આહકો પોતાનું સિરનામું બદલાવે છે અને તે દરેકાર જણાવતાં
 નથી તેથી માસિક ગેરવહેતે બાજુ છે. અને પછી આમસૂ નહીં અજાણી
 ફરિયાદ કરે છે. તેથી દરેક આહકે પોતાનું સ્વજન બદલાવતાંની સાથે
 સિરનામાનો દરેકાર અમેને જણાવવો જોઈ. ફરિયાદનું કારણ રહે નહીં.

શ્રીમાળી શુભેચ્છક.

इच्छन्तुमं यः स्वपरस्य नित्यं कृन्तयशुभं कुलदेवी तस्य ।
विचार्यं चेयं विद्वन्तु तथै श्रीमाळी शुभेच्छक इच्छतीत्यम् ॥

(જે મનુષ્ય હમેશાં પોતાનું તેમજ પારકાનું શુભ હજી છે તેનું
અશુભ શ્રી મહાલક્ષ્મી નામ દરે છે. આ સૂત્રનો દરેક બંધુ વિચાર રાખી તે
પ્રમાણે પતે એમ શ્રીમાળી શુભેચ્છક હજી છે. રા. મ. અષાઢી)

૫. ૪ થું.]

નવેમ્બર ૧૯૨૩

[અંક ૧૨

દીપોત્સવી તથા નૂતન વર્ષ

ના

પરમ પવિત્ર માંગલ્યકારી દિવસોમાં
જ્ઞાતિબાળોને અવશ્ય સંભારે

તથા

અમહાવાદનું જ્ઞાતિનું સરસ્વતી મંદિર બાંધવા માટે
શ્રી મહાલક્ષ્મીની હબીવાળી રૂપીઆ એકવાળી
મકાન ફાળાની ટીકરા

યથાશક્તિ ભરો અને ભરાવો

પરમ પવિત્ર દિવસોમાં શ્રી મહાલક્ષ્મીનાં દર્શનનો, જ્ઞાતિભાવ
વ્યક્ત કરવાનો, જ્ઞાતિના બાળ વિદ્યાર્થીઓના શુભ આશિર્વાદ
પ્રાપ્ત કરવાનો અમૂલ્ય પ્રસંગ તરૂર પ્રાપ્ત કરે.

શ્રી મહાલક્ષ્મ્યે નમઃ શ્રી મહાલક્ષ્મીની રૂપા રૂપા જ્ઞાતિજ-
નોને ઉભળો. અમૃત.

શ્રી મહાલક્ષ્મી આશ્રિત શ્રીમાળી બ્રાહ્મણ કેળવણી મંડળ
અમદાવાદ.

મકાનદાણાની શ્રી મહાલક્ષ્મીની છબીવાળી ટીકોટો.

અગાઉના અંકમાં અમદાવાદનું સરસ્વતી મંદિર હમુ દરવા માટે મકાન
દાણાની મહાલક્ષ્મીજીની છબીવાળી રૂપીઆ એકવાળી ટીકોટો બરાવવા અગર
બરવા માટે અપીલ બહાર પડી છે અને ફક્ત ૧૨૫ ટીકોટો બરી અથવા
બરાબી શકે તેવા સો હિસાહી ચાતિ ગૃહસ્થોની માગણી કરી છે. સદરહ
અપીલનું આશાજનક પરિણામ હજી દૃષ્ય થયું નથી. પરંતુ ચાતિ ગૃહસ્થો
ચાતિના નામને એમ હાથ લાગવા નહિ થે અને એવા હિસાહી ગૃહસ્થો
જરૂર બહાર પડશે એવી આશા રહે છે. મકાનદાણાની બાબતમાં થોડી વિશેષ
સૂચના આપવી જરૂરની છે.

આ અપીલ બહાર પડ્યા પછી દીવાળી અને ખેસતું વર્ષ આવશે.
દીવાળીની બોણી તરિકે અને ખેસતા વર્ષના પુણ્ય નિમિત્તે બેઠ અને દાન
આપવાની પ્રથા હિંદુઓમાં પ્રચલિત છે. દરેક ચાતિજન દીવાળીની
બોણી તરિકે અગર ખેસતા વર્ષના પુનિત દાન તરિકે યથાશક્તિ ટીકોટો
બરશે એવી હું ખાસ આશા રાખું છું. જો દીવાળી અને ખેસતા
વર્ષના માંગલ્યકારી હિસાબે વખતે ચાતિ પ્રત્યેના આપણા બાવ દર્શાવે
આપણે સૂચીએ તો આપણે હીજુમાગી ગણાઈએ. તેથી દરેક ચાતિજને
પોતાના ચાતિબાવના સ્વચ્છ તરિકે થોડી ધણી પણ મકાનદાણાની ટીકોટો
ખરીદવા અને અન્ય ગૃહસ્થો ખાસે બરાવવા ખાસ બલામણું છે. ખેસતા
વર્ષને દિવસે માતાજી મહાલક્ષ્મીજીના દર્શનાર્થે જવાની દરેક શ્રીમાળી. પોતાની
પવિત્ર ફરજ સમજે છે. મકાનદાણાની ટીકોટોમાં માતાજીની છબી છે તેથી
માતાજીના દર્શનનો લાભ મળવા સાથે સરસ્વતી દેવીની ઉપાસના પણ થક
શકશે. માતાજીના દર્શન, ચાતિમાં સરસ્વતી આબ્દાન, ચાતિ પ્રત્યેના બાવને
સાક્ષાત્કાર અને ચાતિના બાળકોને વિદ્યા પ્રાપ્તિમાં પવિત્ર માંગલ્યકારી દિવસોમાં
મદદ એ તમામ લાભ એકી સામગ્રી ઉઘાવવાનું કશું હિજુમાગી ચાતિ હૃદય
પસંદ નહિ કરે? તેથી આશા છે કે દરેક ચાતિજન દિવાળીના તથા વ્રતન
વર્ષના પવિત્ર આનંદના દિવસોને ચાતિબાવ દર્શાવી વધારે માંગલ્યકારી અને
પ્રોત્સાહક બનાવવા પ્રેરાશે. અસ્તુ.

ત્રંબકલાલ શિવશંકર ત્રિવેદી.

ઘાળાંને.

(ખમ્મા વિશને બડ વાગ્ગેરે લોલ.)

ઘાલા ! જીવન મધુર જીવન્નેરે લોલ,

આખન્ને સદાય મીઠાસન્ને,

ઘાલા ! જીવન મધુર જીવન્નેરે લોલ.

વિદરે વિસોઠ વિશ વાડીમારે લોલ,

દેરે દુલાવન્ને દુઘાસન્ને,

ઘાલા ! જીવન મધુર જીવન્નેરે લોલ.

શતિ ન વાળન્ને વિમોદમારે લોલ;

પાડન્ને પ્રાણના પ્રકાસન્ને,

ઘાલા ! જીવન મધુર જીવન્નેરે લોલ.

સ્નેહે તદુપ રવી રંગમારે લોલ;

આરમના કિન્નગન્ને વિકાસન્ને,

ઘાલા ! જીવન મધુર જીવન્નેરે લોલ.

ચંદ્રકાન્તા મગજજી ઝીઝા.

“પૃથ્વીને મારે મારનાર કોણ છે ?”

સંસારના જન્મ મરણના બંધનથી મુક્ત થવા વિધિ પ્રમાણે પરમ કૃપાળુ પરમાત્માના પાદારવિહ્નું ધ્યાન પણ ન કર્યું તથા સ્વર્ગના નારણના ક્રમાદ ખુશ્કાં થાય તેનો સદ્ધર્મ પણ મંપાદન ન કર્યો. એવી ભૂખ ન થાય માટે આ જગતમાં જન્મ ધરી જે પુણ્યોએ બાળપણમાં વિદ્યાનો, જીવાત્મામાં ધનનો અને દુઃખવસ્થામાં ધર્મનો સંચય ન કર્યો તથા કાય વેલે કરનાં ખસ-યત કુતરાની માફક જ્યાં ત્યાં રખડ્યા કર્યો પણ ધર્મ, અર્થ અને મોક્ષ એ પિરી એક પણ પુરેપુરું મંપાદન ન કર્યું તે કેવળ માનવો અને પૃથ્વીને બારે મારવા આપ્તો છે. માટે જન્મ ધરી પુણ્યો પડે સકળ કાય સિદ્ધ કરવા અને એવા પછી ‘વાલા’ કહેવાય તેવા કૃનો કરનાં તોજ તેનો જન્મ ફેબે છે, કંઈપેટનું પોણું કરી દુઃખ મારવા એ જીવિત લેખામાં નથી. પેટ તો કાગળ, કુતરા પણ બરે છે; પરંતુ સ્વાર્થ સાથે પરમાર્થ કરી આમગના અવતાર માટે બાલું બાંધી લેવું એજ યોગ્ય છે. પણ પદેલાં તો વિરાતી બરે છે મારણે.

કિંકુલેન વિશાલેન વિદ્યાદીનસ્ય દેહિનાઃ

સકુલોનાઽપિ વિદ્યાવાન્દેયૈરપિ સ પૂજ્યતેઃ

વળી વિદ્યા એ સર્વથી અમુલ્ય ધન છે કે જેને ચોર, અગ્નિ, જળ, ઠગાગઢો પણ પરાજીત કરી શકતાં નથી-એવું અખૂટ શુભ ધન છે કે જે વ્યય કર્યાથી વિશેષ વૃદ્ધિ પામનાર તથા સફળ સુખને આપનાર છે.

વિદ્યા જેટલી જીવવાનીયમાં, જીવવાનીમાં પણ જ્યારે ભણના હોય, ત્યારે અહણ થાય છે તેટલી આગળ ઉપર થતી નથી પણ:—

માતા શત્રુ પિતા ઘેરી ચેત વાલોન પાટિન ।

ન શોભતે સમામધ્યે હંસ મધ્યે ઘગો યથા ॥

જે માતા પિતા પોતાના પુત્રને લજ્જાવતા નથી તે તેના ખરા શત્રુ છે, અને અમણ પુત્રો જેમ હંસના ટોળામાં જંગલ શોભતા નથી તેમ મનુષ્ય સમામાં શોભતા નથી. વળી વિદ્યાદીન એવા પ્રાણીને વિસ્તારવાળો કુળમાં જન્મ થયાર્થી શું છે? કારણ કે કુળવાન હોય નહિ પણ જે વિદ્યાવાન હોય તે તે જ્યાં જાય ત્યાં તેને માન મળે છે. વિનયસહિત વિદ્યા ક્યા મનુષ્યના ચિત્તને ઢરતી નથી? સુચર્ય અને મણિને સંયોગ કેના હોયનને આનંદ આપતો નથી? અને જ્યારે વિદ્યાવાન થઈ અધિકારને પ્રાપ્ત કરે છે ત્યારે અધિકારવાળો જે મનુષ્ય પોતાના દેશની, પોતાના મામની અને પોતાના શાંતિ બંધુઓની તથા શુભ જનોની કે વિદ્વાનોની દાજ દેયે ધરી જનતી સદાયતા આપતા નથી તે તે મહા નીચમાં નીચ ગણવા; કેમકે અધિકાર તે પરાંતની નહીના પૂર સમાન છે. છે, છે; અને નથી! તે તેવા સમયમાં જેવું આપણાથી બહુ થાય તેવું જનતી તાકીદે, દાલ કરતા હો તે આજજ, અને આજ કરતા હો તે અત્યારેજ કરવું, એજ હાલપણ અને કુલીનના દોન, દુઃખીની પીડા દેયે ધરી તેના કષ્ટ દાળવા અને તેનો આશ્વિર્વાદ લેવો. મારે જેમ અને તેમ પોતપોતાના અધિકાર પ્રમાણે પરાપકાર કરી લેવો, કારણ કે જ્યાં સુધી પોતાનાં પુણ્ય હોય છે ત્યાં સુધી તે સ્વર્લોકમાં (હાલની દુનીયામાં) મોજ મારે છે, પરંતુ પુણ્ય ખૂટી જાય છે કે, તે પોતાની અનિચ્છા છતાં 'પણ યાજ્ઞી અજાપમાજ થઈ દુનીયા તણ જતો રહે છે.

તુલ્યાર્ધર.

તા. ૨૦-૬-૧૯૨૩. }

મુળશંકર પ્રાણશંકર ઝોઝા.

વાણપુરમાં પરિષદની સ્થાનિક સમિતિની સ્થાપના.

રા. રા. શ્રીમાળી શુભેચ્છના અધ્યક્ષતા સાહેબ, જોગ મુ. અમદાવાદ.
ખીલું આપણા અગ્રે સ્થાનિક જાતી બંધુઓએ મળી રા. રા. દાસી-
રામ ઝોઝા (પ્રેમી)ની રૂમરૂમાં નીચે મુજબ ગ્રામ્ય સમિતિ સ્થાપવાનો દસવું
દર્શો છે, તે તે આપણા નીકળતા જાતિ હીનકારક મારીક “શ્રીમાળી
શુભેચ્છ”ના આપના અંકમાં પ્રગટ કરી આમારી હંસોજી. જેની વિગત
નીચે મુજબ છે.

સરકારકોના નામ.

૧ ત્રવાડી મોહનલાલ લક્ષ્મીચંદર, ૨ ત્રવાડી જગન્નાથ બવાનીચંદર,
૩ ત્રવાડી મોહનલાલ પ્રાણુજીવન, ૪ ત્રવાડી મણીલાલ ગંગારામ, ૫ ત્રવાડી
જગન્નાથ પીતાંબર, ૬ ત્રવાડી પ્રસોજી ગંગારામ, ૭ ત્રવાડી મણીલાલ
હરીલાલ, ૮ ત્રવાડી ગીરજાચંદર મગનલાલ, ૯ ત્રવાડી મયરીચંદર જગ-
ન્નાથ, ૧૦ ઝોઝા બાદશંદર નાનાલાલ, ૧૧ ત્રવાડી વસંતરામ મયરીચંદર,
૧૨ ત્રવાડી રતીલાલ હરજીવન, ૧૩ ત્રવાડી હરીલાલ મોહનલાલ.

દરેક સભાસદની વાર્ષિક રી રા. ૦-૮-૦ રાખવામાં આવી છે. ખીલ
દસવેની વિગત.

૧ સીમંત તથા ઉપવિતન: શુભ પ્રસન્ન મે ગ્રામ્ય કમીટીને ર. ૧) એક આપવો.
૨ જામ (દીકરી તથા દીકરા)ના પ્રત્યે રા. ૧) એક સમિતિને આપવો
તથા જાનવાળા પાસેથી રા. ૨) જેની ઉત્સાહની સીપ લેતી. આ
સીપાય શુભ:શુભ પ્રત્યે સમિતિના સભાસદોએ મળી સમિતિ માટે
યોગ્ય રકમની માગણી કરી અને હજી મુજબ લેવું. આ સમિતિનું
વર્ષ આપની સાત મેવન ૧૯૮૦ દરમિયાન સુધી ૧ થી રા. ચા. છે.
આ કમીટીનું દાખલા રીતસર આપે તેને માટે નીચે મુજબ કાર-
વંદક કમીટી નીમવામાં આવી છે. આ કમીટી કોઈકી પરિષદના
દરવેને માન્ય રાખે છે. દાર્વાદક કમીટીના મેમ્બરોના નામ:—

૧ ત્રવાડી મોહનલાલ લક્ષ્મીચંદર, ૨ ત્રવાડી મોહનલાલ પ્રાણુજીવન,
૩ ત્રવાડી જગન્નાથ બવાનીચંદર ૪ ત્રવાડી મણીલાલ હરીલાલ, ૫ ત્રવાડી
પ્રસોજી ગંગારામ.

મંત્રીઓ.

૧ ત્રવાડી મોહનલાલ પ્રાણુજીવન ૨ ત્રવાડી મણીલાલ હરીલાલ.
સેક્રેટરી ત્રવાડી રતીલાલ હરજીવન.

સંજ્ઞાપૂર તા. ૧-૧૦-૧૯૨૩

પ્રમાણીકપણાનો પ્રભાવ.

(મહર્ષી દેવેન્દ્રનાથ ટાગોરનું હંક ચરિત્ર.)

કવિસમ્રાટ રણિન્દ્રનાથ ટાગોરનું નામ તો હવે જગતવિખ્યાત થઈ જાયું છે એમાં કંઈ સંદેહ નથી. આ નીચેની ધીના તે મહાકવિના પિતા સંબંધી છે.

રવિબાલુના પિતાનું નામ દેવેન્દ્રનાથ ટાગોર હતું. એઓ પશુ એક મહાન નર થઈ ગયા છે. તે મોટા તત્વજ્ઞ વેદાંતિ હતા અને તેનું આચરણ એક તપસ્વી ઋષિ પ્રમાણે હતું. અને તેથી તેમને મહર્ષી દેવેન્દ્રનાથ ટાગોર કહેતા.

બંગાળમાં જે અનેક નામચીન અને શ્રીમાન કુટુંબો છે, તેમાં આ ટાગોર કુટુંબનો સમાવેશ થાય છે. આ કુટુંબમાં ધણી વિદ્વાન પુરુષો તથા સ્ત્રીઓ થઈ ગયાં છે, અને આજ વિદ્યમાન પણ છે. દેવેન્દ્રનાથ તેમાંના એક હતા.

દેવેન્દ્રનાથ હજી તો તરૂણ હતા તેવામાંજ તેમના પિતા મરણ પામ્યા તથા દેવેન્દ્રનાથ પિતાની મોટી જાગીરના અધિકારી થયા. આજ વખતમાં તેમના બાપદાદાના નામથી ચાલતી આપેલી “ કાર કાકર અને કુ. ” નામની એક બાપારી પેઢી હતી. પેઢીનો કારબાર હપરથી ધણી દમદમા કરેલો હતો પણ અંદરથી સર્વે પોલ પોલ હતું.

હજી તો દેવેન્દ્રનાથ પાસે પેઢીનાં સુત્રો આવ્યા નહિ ત્યાં તો પેઢીનો પાયો ડગમથ્યો. સાદી હુડી પણ સ્વીકારવી તેમને બારે થઈ પડી અને આખરે એક દીવસે તેની પત ગઈ અને તેણે દીવાણુ કાઢ્યું.

પેઢીમાં એક કરોડ રૂપિયાની જોડ સંપત્તિ હતી. દેવેન્દ્રનાથને આ કરજ સાથે કંઈપણ સંબંધ ન હતો. પેઢીના સુતરાદી માણસોએ જ આજ્ઞોપાજ્ઞા કરેલ હતો. દેવેન્દ્રનાથે આ પેઢી સાથે મારે કંઈ સંબંધ નથી, એમ જાહેર કર્યું હોત તો કાપદાની દૃષ્ટિએ તે છુટી જત અને જે કરજ બરપાઈ કરે

* મરાઠી હપરથી.

તો પણ પંચાત હતી, કારણ કે તેની આખી કરોડ વેચી નાખે તોપણ પુરૂં ચાપ તેમ ન હતું. આ વખતે સામાન્ય માણસે શું કર્યું હોત ?

દેવેન્દ્રનાથને આ સમયે તેના સગાં સજાધીઓએ પેટી સાથેનો મારો કાંઈ રાખેલો નથી એમ જાહેર કરવા મલાઈ આપી. પરંતુ શુદ્ધ મનના એ તરણ દેવેન્દ્રે જોઈને શબ્દમાં એ ખોટી કલ્પના નાકારી અને જેમાં પોતાના આપદાદાનું અને કુળનું નામ હતું તે પેટીની કીર્તિ વધારવા પોતે સઘળું કર્મ બરપાઈ કરવા જાહેર કર્યું.

હમણાની માફક તે વખતે દીવાળીઆઓની “લુધવારી” કાઢે હતી. લેણદારોએ આપણા પૈસા કેવી રીતે વસૂલ કરવા એની કાળજી હતી. એઓ સઘળા કોર્ટમાં દાખલ થયા. દેવેન્દ્ર એક કરોડ રૂપીઆનું કરજ બરવા કોર્ટમાં કહાલી કરનાર છે, એવી તેમને ખબર થઈ, પણ કોર્ટને તેમના ઉપર વિશ્વાસ બેસે નહિ.

આજે દેવેન્દ્રનાથના ઘરમાં મોટી ધમાકા મચી રહી હતી. સર્વે ધરના સ્ત્રીઓ કાકા મામા વગેરે બેઠા મળી, કોર્ટમાં જઈ કરજ બદલ કનકાર કરવા દેવેન્દ્રને સમજાવ્યો પણ તે નિશ્ચયી તરણનું શુદ્ધ અંતઃકરણ જતાએ કંચું નહિ.

કોર્ટેના વખત ચતાંજ દેવેન્દ્ર પોતાની મીઠકતનો તથા કરજનો હીસાબ લઈ કોર્ટમાં ગયો. આ રિતસે કોર્ટમાં જૂજળ ગઈ થઈ હતી.

નહિ ખીતાં, નહિ ગભરાતાં, કે નહિ કન્વાતાં, દેવેન્દ્રનાથે પોતાની હકીકત કોર્ટમાં જાહેર કરી, અને કહ્યું કે:—“કરજ બહુજ મોટું છે, આ કરજ હું પતાવવાનો છું એમ હું અંતઃકરણપૂર્વક વચન દઈશ. તો પણ મારી ઉંમર નાની છે, તેથી તે કોર્ટને સત્ય લાગશે નહિ. એ હું જાણું છું, તેપણ કચર યાક્ષી રાખી હું કહું છું કે એક પાછએ પાછ બરી આપવાની મારી કળા છે. મારા લેણદારોએ ખાત્ર અને યોડો સમય આપવો જોઈએ. જો એમ એમની કળા ન હોય તો હું મારી મીઠકત તેમને સોંપવા તૈયાર છું. પણ તેથી સઘળું કરજ વસૂલ થઈ શકશે નહિ અને તેથી ઉલટું વધારે મરે મને દુઃખ થશે.”

આ તરણ તેજસ્વી માણસનું અંતઃકરણપૂર્વકનું બાવણ સાંભળી કોર્ટ ચકીત થઈ ગઈ, અને લેણદારો પેટી ફેટલાઈની આંખોમાં આંસુ વ્યાવ્યાં. સર્વે લેણદારોએ દેવેન્દ્રને જોઈતી હતી તેવી કરજ બરવા બાબતની સગવડ આપી.

ધણાઓનું એમ કહેવું છે કે કદાચ જ્ઞાતિનાં વૃદ્ધો-પટેલો આ બાબ-
તમાં વિરુદ્ધ હોવા રહે અને કાર્યને આગળ ન વધવા દે. એ માન્યતા ભૂલ
બરેલી છે. કાર્યદક્ષતાના એક સામઠા પ્રવાહ સામે હોમા શહેવાની ત્લેમને
ધમ્માજ ન થાય. તેઓ નો ઉલટા સંઘમાં સાથેજ જોડાય. વાતો કરવા
કરતાં, બિવિધના વિચાર કોરે મૂકી આપણે કાર્યક્ષેત્રમાં ઝૂંટી પડો. એક
પછી એક સર્વે માર્ગ સરળ બની જશે અને કાર્ય પૂર્ણ કરવામાં જરા પણ
મુશ્કેલી નહીં નડે.

આપણે સ્વમજબું જોઈએ કે અત્યારે મહોડોને મહોડેલી વાતની અગ-
ત્યતા ઠેટલી છે. જે સુધારા માટે આપણે ઉઠાપોલ કરી રહ્યા છીએ, જે
કઠીના બંધનો તોડી નાંખવા આપણે મથી રહ્યા છીએ તે સાધ્યા સિવાય
કોઈ પણ રીતે જ્ઞાતિનું શ્રેય છેજ નહીં. આપણે એટલું ધ્યાનમાં રાખવું
જોઈએ કે આપણે જેને નિરાશા કહી રહ્યા છીએ, આપણે જેને અશક્ત
તરીકે જોઈ રહ્યા છીએ, તે ખરું જોતાં નિરાશા કે અશક્ત નથી, પરંતુ
તે આપણી કામ કરવાની અસક્તિજ સુચવે છે. અમને આશા છે કે જ્ઞાતિ
બંધુઓ આ નિરાશાવાદ ત્યજી કાર્યને પંચે પળશે અને દુખમાં-કંગાલીમાં
તમાં સજડતી જ્ઞાતિને સરળ હલત પંચે લાવી મુકશે. પ્રથુ સર્વને સુખતિ
અર્પે, અરતુ !

લી. સેવકો,

મહુવા-કાઠિયાવાડ. }

તા. ૧-૧૦-૧૯૨૨ }

મગનલાલ ર્યામિશ ટ્રિવેદી,
હુલેરાય મગનલાલ ઓઝા.

ગા. મં. શ્રી. ધા. યુ. મંડળ.

લીંબડી પરિષદનો રિપોર્ટ.

લીંબડી પરિષદનો રિપોર્ટ હવે બહુજ ઓછા પ્રમાણમાં ખંચેલ છે.
દરેકે દરેક જ્ઞાતિજનને તે રિપોર્ટની એક પ્રત જરૂર પોતાના માટે જમરીદશે
અને ગિત્રોમાં લદાણી કરવા માટે યથાશક્તિ પ્રતો પણ ખરીદશે એવી
ખાસ વિનંતિ છે.

મન્ત્રીઓ-શ્રી. ધા. પરિષદ.

ગરીબનો વેલી.

મંકરણ ચોથું.

વરઘોડો.

લેખક: મગનલાલ ત્રિવેદી.

ગતિકથી ચાલુ

વાંચકદા તે વરઘોડો અવશ્ય ત્હારે જોવોજ જોઈએ:—કયો વરઘોડો એમ પૂછે છે? રામચંદર દાકાને એમ ધડીકમાંજ વિસરી ગયો?—સાચી વાત, વસન્ત પંચમીને હજુ વાર છે. ત્યાં આ કોનો વરઘોડો?—વઘોડો તો રામચંદર દાકાનો પરન્તુ તે વજેચંદરને ત્યાં નહીં. તે તો મહાલક્ષ્મીના મંદિરમાં ગાંઠના સંજ્ઞનો અને કુતૂહલમયો અમૂલ્ય માણસોની મેદની વચ્ચે લખની વિધિ કરવા નહીં પરન્તુ તે છાની રીતે કયેલા વેવિચાળ પર વિચાર ચલાવવા, હોનો યોગ્ય ન્યાય કરવા. જે ત્હારે અંતરે માતિની દાઝ હોય, નિર્દોષ શાન્તાને મૃત્યુના મુખમાં—વૈધવ્યની દુર્દશામાં—પડતી બચાવવાની ઇચ્છા હોય, તો તું અવશ્ય ત્યાં પધારજો અને ત્હારાથી બનતું કર્યો વિનાં ના રહેતો—

તો ચાલ, અડગ બની તે કુર રિવાજ સામે ઝુબેસ ઉઠાવ. દિલ મહાવતા તે કૃત્યને દબાવી દેવા ધર્મ યુદ્ધ આરંભ. ત્હને નિરાધાર બાળાની આશીશ મળશે, ત્હારા પર પરમેશ્વરની પ્રસુતા વરસશે.—

મંદિરમાં હોમ રહેવાની પણ જગ્યા નહીં. વચ્ચે બેઠેલા પટેલિયા. એમાં વાત ચાલી રહી હતી:—

‘પરન્તુ રામચંદર બાઈ તો કહેતા હતા કે કંકુને કન્યા મળ્યું છે. એવા અયોગ્યનું બોલતું બોલું ક્યમ માની શકાય?’ પટેલાઈ કરી કરીને રીસ બનેલા દામેશ્વર બોલ્યા.

‘અરે દાકા, ત્હને તે કંઈ ભાન જૂની બેઠા છે કે શું? જે કંકુને કન્યા દેવી હત તો ન્યાતમાં વરને તોટા હતો? પોતાનું પાપ કુપાવવા

તેઓ તો ખીજ દબ્બર વુઠાણા ચલાવશે. બોલનાર તો દિવાના, પરંતુ સોનગનારે દિવાના ?

‘અરે દિવાના દિવાના શું કરે છે ? હું ત્યાં હાજર હતો. વજે-ચંદરે એક પાછ પલ્લુ લીધી નથી,’ મોરારમદ તાડુકી ઉઠ્યા.

‘ધારો પડે મોરારમદ. પણ જરા વાત વિચારવા જેવી તો ખરી. સાલ વરસના બુઢાને મોઢ વગર પૈસે દસ વરસની દિકરી પરણાવા તૈયાર થાય ?’ ન્યાતમાં અમગણ્ય ગણાતા અને એટલાને ઉમરે જઈ બેઠેલા પ્રાણચંદર ત્રિપાઠી બોલ્યા.

‘તારે શું હું બોલો ?’ મોરારમદ ગળંગા કરી ઉભા થઈ ગયા.

‘બેસો, બેસો, મોરારમદ, ત્હમારા પરાક્રમેને માટે તોં હજી વિચાર કરવાનો બાકી છે. પેલા ચિવપ્રસાદને બોગતી વાળંદની છોકરીને આકર્ષણી બનાવી પરણાવી દીધી અને ત્યારપછી કંઈક વાંધો પડતાં વિચારાને કળેલ કરી ન્યાત ખંડાર દેઢામ્યો. ત્હમારૂં પુરાણ ઉમેગવા તો પરિવ્રજ બોલાવવી પડશે. મોરના બાઈ કંઈચેર એટલે પછી શું બાકી રહ્યું ?’ મોરારમદ તો રસ્તોજ માપી ગયા.

‘ધારો કે પૈસા નથી લીધા તો પણ આપણે તાજેતર તૈયાર કરેશે. ધારો શું કહે છે ? કળેડાનાં લગ્ન નજ કરી ચકામ’ એક યુવાન બોલી ઉઠ્યો.

‘તો પેલા ત્રયાચંદર એટલી વર્ષની વયે આઠ વરસની છોકરીને પરણ્યા તે વખતે ત્હમારા ધારા ક્યાં સંતાઈ ગયા હતા ?’ કામેશ્વર પટેલ લામ ભેષ બોલ્યા.

‘તે લગ્ન થયા એટલે તો આ ધારો ન્યાતે કંડાડ્યો છે. એ લગ્ન પછી પરિવ્રજ કરાઈ અને પરિવ્રજની બલામજી ધ્યાનમાં લઈ આપણે આ ધારો પડ્યો. આટલી ધરડી વયે પણ ત્હમે પૈસાના તેજથી અંગઈ જતા હો તેમ લાગે છે. નહીંતર ધારા ધોરણ ધરતી વખતે ત્હમે હાજર હોવા છતાં આમ બોલો પણ ન તાણો’ યુવાને જવાબ આપ્યો.

‘એ લા ! હું પણ તાણું છું ?’

‘હા ! હા ! એકવાર નહીં, પણ દબ્બર વાર’ એક સાથે બધા અવાજ આપ્યા. કામેશ્વર પટેલ ચાન્ત જાગી ગયા.

શ્રીમાળી શુભેચ્છકો આ અંકનો વધારો.

॥ શ્રી ॥

“અંધ શ્રદ્ધા નહિ પણ અચળ શ્રદ્ધા”

જમો મારત મૂઢેલ્યા: સ્ત્રીમાળાવાયિનાશિને । મો સનાતન
ધર્માય ચતુર્થર્ગવિધાયિને ॥૧॥ અર્થ મહાદેવી શ્રી ભારતમુખિના અખંડ
સોભાગ્ય રૂપ અને ધર્મ અર્થ દામ ને મેણા એ ચારે પુણ્યાર્થની સિદ્ધિ
કરનાર શ્રી સનાતન ધર્મને નમસ્કાર ૧. શ્રીમાળી શુભેચ્છક મારીકના સપ્ત-
અક્ષરના અંકમાં “અંધ શ્રદ્ધા કે અચળ શ્રદ્ધા,” એ જેપથી ભાર્મ મદદકર
અશિદ્ધોત્તરી જણાવે છે કે રંદીયો તો ધરમાં વસાવાય નદિ કુળદેવી (મહાલક્ષ્મી)
નો શાપ છે વિ. જણાવે છે તો તેના ઉત્તરમાં જણાવવાનું કે પરંપરાથી ને
ધર્મ સાક્ષતો હોય તેજ આપણે માન્ય કરવો જોઈએ. દારમુ કુળ ધર્મમાં ને
લોકો છુટ મુખી ઉપેક્ષા કરે છે તે લોકો મનુષ્ય ધર્મ, જાતિ ધર્મ વિ. બધાને
પણ ઉવટ તિલાંજલી આપી દે છે. માટે ધાર્મિક માન્યતામાં જેમ બને તેમ
જોઈ સિધ્ધિલા રખાય એજ વધારે યોગ્ય છે. એ ઉપરથી એવું માનવું
જોઈએ કે રંદીયા તરફ અમારો જાણમો છે અથવા દેવ તરફ અમારી
જોઈ સદાનુભૂતિ છે કે રાજ ધર્મને જામે ખીલકુલ સમજતા નથી એવું
માનવાનું કંઈ દારજ નથી. પોતાની હુંડ સુદિના પ્રજાવધી કાઈ પણ પુરે
ધર્મ પર ધુમ્મિ પ્રયુક્તિઓથી દરવસે કરવો નહિ દિવુ પરંપરાગત દિટા-
ચારનું જ પાલન કરવું હમિન છે. મદદિ મનુ મહારાજ એજ વિચવના
સમર્થનમાં દહે છે કે દેતાસ્વપિતરોવાતાયેનવાતાપિતામહા: ॥ તેજવા
ચાત્સર્તામાર્ગેતેજગચ્છત્તરિષ્યતિ ॥૧॥ અર્થત ને વેદવિદિત માર્ગનું આ-
પણા પૂર્વજ બાસ પ્રભુતિ ઋષિઓએ રચાવન હતું છે અને ને સન્માર્ગનું
પિતા અને પિતામહ પાલન કરવા હોય એજ શુભ માર્ગ મનુષ્યોએ વનજી
આણવું હમિત છે. ભાર્મ મદદકર લખે છે કે દાન તો આદ્રજૂને કરવું.
આદ્રજૂને આપવાથી પાપ ધોવાય અને અંતે સ્વર્ગ મહે આવા વિચાર
ધરાવનાર આપણી યાતિમાં પણ મજા આવે છે તો જણાવવાનું કે તમારા
પૂજ્ય પિતાશ્રી પદ્મ આશીષજી દેઈ એજ પરંપરાગત આદ્રજૂ ધર્મનું
પાલન કરતા દતા અને તેમ કરવું એજ આદ્રજૂ ધર્મ છે. દારજ મનુ

પાલન કરવું જોઈએ અને એના તરફ આધુનિક યુવક જુદા ઉપેક્ષા કરે છે. તે ઉપલી પરપરાના ભોગ થઈ પડે છે એવું માનવું. એ સંશય વગરનું છે. જેથી ધર્મિય આપણા સમુદાયમાં એવી પ્રજા ઓછી હતી નહીં કરે એવી પ્રાર્થના કરેજ છુટકો. કુંકામાં—

બગડ્યો બગાડે બહુ સુખયો સુધારે સહુ,

જુડતો જુડાડે એવું જગમાં કેવાય છે. ૧

ખીડીએને દારૂતણું બસત જે કરનારા

ગોતાતણી ગાંઠનુંજ ખવડાવા જાય છે. ૨

જેવા પોતે તેવા ખીજીએને પણ કરવાને,

બસતોને વળગાડી સંગીયો કરાય છે. ૩

આમડયો તે અમડાવે, વટલ્યો તે વટલાવે,

જેવો પ્રાણી પોતે તેવો કરવાને ધાય છે. ૪

શી.

વૈષ્ણવ લક્ષ્મીરાંકર હલપતરામ ત્રિવેદી.

વ્યાસસ્થાન પ્રવર્તી નિવાસી.

(લાલ મુ. કોષ.)

‘વસન્ત પંચમીને દિવસે તો સમ નજ થઈ શકે,’ એક અવાજ આવ્યો.

‘અને વિદ્ય થશે તો શું ?’ બીજો અવાજ આવ્યો.

‘ત્યારે હવે શું કરવું ?’ એક પટેલે પૂછ્યું.

‘સમ નજ થતી જોઈએ. અને દાખલતો બંગલો કરવા માટે થોડા પગલાં સેવા જોઈએ,’ કેટલાક અવાજ આવ્યા.

ચાલિ સેવક હોવાનું અભિમાન ધરાવતા જોડાઈને બોલ્યા, ‘સમ અટકાવો. પગલાં સેવાની દરી નજર નથી !’

‘વાહ ચાલિ સેવક !’ એક અવાજ આવ્યો.

‘ધન્ય તમારી ચાલિ સેવા !’ બીજો અવાજ આવ્યો.

‘અરે ભાઈ !’ એતો ઉપરનો ડોળજ ?’ ત્રીજો અવાજ આવ્યો.

‘પત્રિકાઓ છપાવી ઘેર ઘેર ફરી દુન્યાવિક્રમને નિયંત્ર કરવાની કીલચાલ અમાને પણ ઘેર દાણ આવતાં તો માંસડા બાપિ એ ક્યાંના ચાલિ સેવક !’

‘આપણો ધારો એકાધારે જાય છે કે દુન્યાવિક્રમ કરનારને તંબા હોમાં, સહાનુભૂત થનાર સર્વને ન્યાતની મરજમાં આવે તોટી શિક્ષા કરવાની ન્યાતને મુખ્યત્વારી છે. ધારાનો અમલ ચલો જોઈએ !’ એક મુઠ્ઠાદે અભિપ્રાય દર્શાવ્યો.

‘પરન્તુ એથી ચાલિમાં વિખવાદ ઉત્પન્ન થશે !’ નથરાઈને મત દર્શાવ્યો.

‘જો વિખવાદ ઉપરિચિત થવાની ખીક લાગતી હતી તો તે વખતે કરાવપર સહી ચાં માટે ફરી ? કરાવ તો તહેમલ દાખલ કરાવ્યો હતો !’ એક અવાજ આવ્યો.

‘અને બીજી રીતે વિખવાદ ક્યાં નથી દાખલ થતા ? હમણાં જ ચાલિ-સેવકોએ પટેલિઆઓ સામે મહાન લડાઈ જાહેર કરી ચોસકમાંથી ચાર ધર તારવી દહાડી એક સળંગ (?) પણ રચાવ્યો છે. અને જો રીતે પણ ચાલિમાં તડ પાડ્યાં છે !’

‘જાણ ! એનું નામજ ચાલિ સેવા ? ધરનો વડવાડ પરમાં દાખલ કરી જો ચાર હેવા ફટકા-અમલજુને-હુ મનુ સ્કમજીવી પોતાનાં મતમાં સામેલ કરી કેંઈ પણ દારણ વિના રક્ત પોતાની મોટાઈ સિદ્ધ કરવા ખાતરજ આમ જુદો પણ રચાવે એનું નામ ચાલિ સેવા નહીં તો બીજું શું ?’

‘પરન્તુ હવે ક્યાં બાઝો છો? ને આવે.છે તે પરજ વિચાર કરોને!’

‘હીક તો હવે છેવટ શું નિર્ણય હપર આવ્યા?’

‘એજ દે આ લમ અંધ કરાવવા અને ને રૂપીઆથી સોદો થયો છે તે રૂપીઆ ચાતિના ઢેળવણી કાળામાં રામચંદર આપી દે, તથા વજેશંકર અને ત્હેના સદાયશ્રુત મોરારભટ્ટ ચાતિકાળામાં રૂપીઆ પાંચસો પાંચસો બંદે. ને તે પ્રમાણે ન વર્તે તો ત્હેમની સાથેના ચાતિને સર્વ વ્યવહાર અંધ.’
વૃદ્ધ પ્રાણુશંકર ત્રિપાઠીએ દરખાસ્ત રજુ કરી.

‘બરાબર! બરાબર!’ કેટલાક અવાજ આવ્યા.

‘બોલો છો કોઇને સુધારો કરવા જેવું?’

‘ના.’ જવાબ મળ્યા.

‘તો મંજુર?’

‘હા. એક વખત નહીં પણ સો વખત મંજુર! મંજુર! મંજુર!’
મહાસક્ષી માતકી ને!

‘પરન્તુ આનો અમલ ક્યારે કરવો તે બાબત હું એક સુચના કરવા માગું છું. ને અત્યારથીજ તે અમલમાં મૂકવામાં આવશે તો ખેલ બંગડી જશે. માટે બરાબર વસંત પંચમીને દીવસે જ્યારે વરધોડો ચઢે ત્યારે આપણે બધાએ સાથે સાથ વજેશંકરને ઘેર જવું. અને બરાબર તેજ સમયે આપણે આપણું દારૂ શરૂ કરવું એટલે તાલ પણ બરાબર જામશે. મહારી શુદ્ધિ તો આ પ્રમાણે પહોંચે છે.’ પ્રાણુશંકર ત્રિપાઠીએ સુચવ્યું.

‘અરે વાહ! ગોળ કરતાં ખીજું ગળ્યું શું?’

‘ચાતિના સ્તંભ તો આવજાજ વિચારવંત જોઇએ.’

‘કેટલી ત્યાથી શુદ્ધિ.’

‘અને નિસ્વાયે વૃત્તિ! ચાતિ માટેની લાગણી અજબ!’ વગેરે અવાજો આવ્યા.

‘ક્યાં ગયા તન્ત્રી સાહેબ. આ હકીકત તમારા માસિકતાં છાપશે ને?’ ઉત્કર્ષના તન્ત્રીને પ્રાણુશંકર ત્રિપાઠીએ પૂછ્યું.

‘આવા ટાણલાં માટે મહારા પત્રમાં જગ્યા નથી. એમાં શું છાપવા જેવું હતું?’ પ્રત્યુત્તર મળ્યો.

‘ ખરી વાત. આતો કામલાંજન-કદાચ તદ્દમારા માઠકો બંધ થાય, -
માલો આપણેજ છપાવી સર્વ સ્થળે મોકલું. ’ માસિકો તો ફક્ત કોઈના
વખાણ કરવા માટેજ છે. ’

‘ પરન્તુ બધા માસિક તેવા નથી હોતા ’ એક યુવાન બોલી ઉઠ્યો.

‘ બધા નહીં. તો આ એક તો છે ને! કંઈ નહીં, બેયું જાશે. શાંતિને
લેખતી બાબતો તો છાપવી નહીં અને વળી દહેરો કે અમ્હે અમ્હારા માસિક
દ્વારા શાંતિની નિસ્વાર્ય સેવા કરી રહ્યા છીએ. ’ ધન્ય તન્ત્રી મહાશય !
તદ્દમારી નિસ્વાર્ય સેવાને. ’

એક યુવાન બોલી ઉઠ્યો. ‘ આ સમાજો પુરંપુરો અહેવાલ હું હિત-
ચિન્તક માસિકમાં ’ આપવાનો છું. ત્હેના તન્ત્રીનો ગદ્ય કાલેજ તાર હતો.
ત્હેમણે સચિસ્તર રૂપાંત લખી મોકલવા કૃત્યું છે. તદ્દમારે તે બાબત
‘ ચિંતા કરવી નહીં ! ’

‘ બોલો મહાલક્ષ્મી માત કી જે. ભાષણો વસન્ત પંચમીનો દિવસ
મૂલશોમાં ’ કેટલાક અવાજો બોલી ઉઠ્યા.

ચોડે ચોડે બધા વિખરાયા. ફક્ત બેચારે શાંતિ સેવકો અને હિતકર્ષના
તન્ત્રીજ ખોટી થયા.

જયશંકર:— ‘ આ તો ધર્મ કરતાં ધાડ ચક્ર. રામશંકરભાઈને સાંકું
લગાડવા જતાં આપણી પ્રતિષ્ઠા ગુમાવી. ’

ગંગાશંકર:— ‘ અરે પ્રતિષ્ઠા હતીજ ક્યારે ? એતો બદારથા મોટી
મોટી વાતો કરીએ એટલુંજ, અંદરથી—

કૃપાશંકર:— ‘ આણું ન્હોતું ધાણું. પ્રાણુશંકર ત્રિપાઠી ખરા કાર્યદક્ષ
નિવડ્યા. ધારા બરાબર અમલમાં ગૂંધ્યા. પરન્તુ આખી શાંતિમાં હિતસાહ
પણો હતો. આપણું માલો તેમ નહતું. ’

તન્ત્રી:— ‘ પરન્તુ હું એક બે શાહકુંડ મન સાચવવા ગયો ત્યાં તો
સોની ખાદ પડશે. પચાસેક જણોએ તો અહીંને અહીંજ ના પાડી દીધી. ’

‘ હશે ભાઈ, જેવા લખત. વિનાશ કાળે વિપરીત શુદ્ધિ. ’

(અપૂર્ણ.)

પ્રાસંગિક નોંધ.

રાણપુરમાં સ્થાનિક સમિતિની શરૂઆત:—હીંબડી પરિષદ ગાંધી પરિષદની યોજના ધડી દાદી હતી અને તેમાં પરિષદના અંગરૂઠા દરેક ગાંધી નિવાસના સ્થળમાં એક એક સ્થાનિક સમિતિ સ્થાપવાનું નક્કી કરવામાં આવ્યું હતું. છૂટા છૂટા ગામોમાંથી કેટલાક ગાંધી ગૃહસ્થો આ આના બરી પરિષદના સભાસદો થયા છે. પરંતુ હજુ સુધી કોઈ સ્થળે સ્થાનિક સમિતિ સ્થપાઈ નથી. ગાંધીવાડે જેમ પ્રાંતિક સમ્મેલન બરવામાં પ્રથમ પ્રયાસ ઉઠાવ્યો છે, તેમ આવાવાડમાં રાણપુરે પરિષદના અંગની સ્થાનિક સમિતિ સ્થાપવાની પહેલ કરી છે. અમે રાણપુરના ગાંધી ગૃહસ્થોને આ જરૂરીઆત સમજવા માટે તથા સમિતિ સ્થાપી પરિષદ નક્કી કરેલા કેટલાક કરાવો અમલમાં મુકવા માટે પોતાના બાર ગામ ચોમલ માટે પરિષદના અમલ કરાવો બહાલ રાખવા માટે અનિર્નયન આપીએ છીએ. અને આશા રાખીએ છીએ કે જે ગામોમાંથી થોડા ઘણા ગાંધી ગૃહસ્થો પરિષદના સભાસદો થયા છે તે ગામમાં સ્થાનિક સમિતિઓ સ્થાપવાનું કામ ઉપાડી લેવામાં આવશે તેમજ બીજા ગામોના ગાંધી ગૃહસ્થો પણ આ આના બરી પરિષદના સભાસદ થઈ પોતાના ગામની સ્થાનિક સમિતિ સ્થાપવાનું અને પરિષદને એક વ્યવહારુ અસરકારક સંસ્થા બનાવવાનું કામ શરૂ કરશે.

શ્રીમાળી શુભેચ્છકની આદ:—શ્રીમાળી શુભેચ્છકને હજુ રૂ. ૪૦૦ ની ખોટ બાકી રહ્યાનું ગતાર્કમાં અમે દર્શાવ્યું છે. અને તે ખોટને પહેંચી વળવા માટે ગાંધીના સાધન સંપન્ન ગૃહસ્થોને યથાશક્તિ આર્થિક સહાય આપવાની અને માસિકના ચાલુ ગ્રાહકોને થોડાં નવાં ગ્રાહકો મેળવી આપવા માટે વિનંતિ કરવામાં આવી છે, અમે આશા રાખીએ છીએ કે શ્રીમાળી શુભેચ્છકની નિસ્વાર્થ સેવાની ટકર કરી દરેક સુચ ગ્રાહક પોતાથી બનતાં નવાં ગ્રાહકો બનાવી આપવા માટે બનતો પ્રયાસ ઉઠાવશે તથા ગાંધીના સાધન સંપન્ન ગૃહસ્થો પોતાથી બનતી સહાય મોકલી આપશે.

તન્ત્રી.

કોણ સરસ ?

અથવા

વિશ્વની વિચિત્રતા !

દ્વિતીય દર્શન

વિવાહ અને વ્યવસાય

—*—

“ કેમ બાઈ, આનન્દના અવસરે તું શા વિચારમાં છે ? ” જુદા આત્મારામે પોતાના પુત્ર બલવીરની બેઠકમાં પ્રવેશ કરતાં જ આ પ્રકારનો પ્રશ્ન પૂછ્યો.

“ પધારો, મોટાભાઈ પધારો. હું તમારી જ વાટ જોતો હતો. બેસો, આ કોચપર બેસો. ” બલવીરે પોતાના પિતાને આવકાર આપીને કોચપર બેસવાનું કહ્યું.

“ કેમ વાડ મારીવાટ શા સાડ જોતો હતો ? કુશળ તો છે ને ? ” આત્મારામે કોચપર બેઠા પછી આવીરતાથી પૂછ્યું.

“ પરમેશ્વરી કૃપાથી અને વડિલોના પુણ્ય પ્રતીપત્તી હજી સુધી તો કુશળ જ છે. વાટ જોવાનું કારણ તો એ છે કે મારે તમારી સાથે મારા વ્યવસાયને લગતી કેટલીક વાતો દરવાની છે. શું અત્યારે અવકાશ છે ? ” બલવીરે વિવેકપૂર્ણ વાણીથી કારણ દલી દેખાડ્યું.

“ તું જાણે છે કે મને લગભગ આખો દિવસ અવકાશ જ હોય છે; કારણ કે, સરકારની સેવામાંથી સુખ થયા પછી પ્રાતઃકાલમાં તથા સાયંકાલમાં કલાક બે કલાક પરમેશ્વરના સ્મરણ તથા સુલકીર્તન સિવાય મારે બીજું કંઈ કામ હોતું નથી. તારે જે કંઈ કહેવું હોય તે ખુશીથી કહે; કારણ કે સાયંકાલની સેવાપૂર્ણને હજી કલાક દોઢ કલાકનો વખત બાકી છે. ” આત્મારામે ખુલાસો કર્યો.

“ મારે હવે વ્યવસાયનો આરંભ કરવો જોઈએ. વિલાયતથી પાંચ રૂપાંને આજે ચાર માસનો સમય વીતી ગયો. મારા લગ્ન થયાને પણ આજે બરાબર બે મહીના થયા છે. ” બલવીરે પોતાની વાતનો આરંભ કર્યો.

“તાઈ કહેવું ખરૂં છે. વ્યવસાય વગર એસી રહેવાથી કુબેરનો ધન ભંડાર પણ ખાલી થઈ જાય એવા પ્રકારની લોકોક્તિ છે તે સર્વથા સત્ય છે. તે પછી આપણી પાસે તો નાનો સરખો પણ દ્રવ્યનો ભંડાર નથી.” આત્મા-રામે બલવીરના કથનને પ્રુષ્ટિ આપીને પોતાની સ્થિતિ પણ દર્શાવી દીધી.

“અહીંજ મારો મુદ્દો છે, ” એમ કહીને બલવીરે પોતાના ટેબલન ખાનામાંથી ફેટલાક દાગળો બહાર કાઢ્યા અને તે આત્મારામના હાથમ આપીને પુનઃ કહેવા માંડ્યું “તમારા દરકમળમાં આપેલાં દાગળોપર લખેલી દવાઓ તથા ઓળનેરો મારે દવાખાનું બોલવા પહેલાં મુજબથી લાવવાં પડશે. એ સિવાય બે ત્રણ કળારો, દશગર કુર્સીઓ, એક બે બાંકડાઓ વગેરે ઈર્નાચર અહીં તેમારે કરાવવું પડશે એ બધું કરવામાં ઓછામાં ઓછા પાંચ હજાર રૂપિયા જોઈશે. તો શું તેટલી મોટી રકમનો પ્રયત્ન તમે કરી શકશો?”

“દાગળપર લખેલી દરેક વસ્તુ તારા હાથની લાગે છે, એમ ઉપર ટપકેથી જોતાં પણ જણાય છે. પાંચ હજાર તો શું, પણ મારી પાસે તો પાંચસો રૂપિયા પણ હવે રહ્યા નથી. પેન્શન આવે છે તેમાંથી ઘરનું ગાર્ડ મળે છે. ખાણી હવે તો બધો તારાપર આધાર છે. તારો ધંધો એવાં પ્રકારનો છે કે તેમાં શરૂઆતમાં ગાંઠનાં પૈસા ખર્ચવાની આવશ્યકતા છે. પછી તો રંગબેરંગી પાણીની શીશીઓ બરી પૈસા પેદા કરવાના, મારી પાસે જે કાંઈ હતું તે તને બ્રહ્માવધમાં ખર્ચાઈ ગયું છે. થોડું ઘણું જે બચ્યું હતું તે તારા વિવાહમાં ફેંકણે પડેલું ગયું છે. એટલે હવે તો ગાંઠમાંના કાંઈ સાદાકાર પાસેથી વ્યાજ લેવાનું તને આપું એજ ઉપાય રહ્યો છે.” આત્મા-રામે પોતાની આર્થિક સ્થિતિ વધારે સ્પષ્ટતાથી સમજાવી અને બલવીર શું કહે છે તે સાંભળવા સાફ આતુરતાથી તેના મુખમંડળ સામે જોવા માંડ્યું.

“તમે કહો છો તેવી રીતે પૈસા લાવવાથી બારે વાજ આપવું પડશે, એટલું જ નહિ, પણ ચહેરામાં આપણી પ્રતિષ્ઠાને હાનિ પહોંચશે ” બલવીરે વ્યાજ રૂપિયા લાવવા વિશે પોતાના વિરુદ્ધ વિચારો દર્શાવ્યા.

“ત્યારે શું કરીશું વાર?” આત્મારામે દંઠન સૂઝવાથી એ પ્રશ્ન પૂછ્યો.

“મારા વિચાર પ્રમાણે તો ‘દાયરથ વિદ્યાપ્રચારણી સંસ્થા’ ના સ્થાપી કોષમાંથી જોઈતા રૂપિયા લઈ આપણે કાંઈ ચક્રાવર્તન એથી વ્યાજ આપવું નહિ પડે અને પ્રતિષ્ઠાને હાનિ પણ નહિ પહોંચે.” બલવીરે પોતાની ગાંઠની મંદચાતા દંડમાંથી જોઈતી રકમ મેળવવાનો વિચાર દર્શાવ્યો.

“એ કોષમાંથી રૂપિયા આપણને વગર વ્યાજે કાઢી આપે વાર?”

ચાલિ સમસ્તના દ્રવ્યને કબજેમાં કરવાનો આપણને શો અધિકાર છે ? દર્શાવિત તારો દહેરા સુખમાં એ કાપમાંથી આપણને રૂપિયા મળે તો પણ એ વાત સુખ શી રીતે રહી શકે વાત ? અને જો દેવગોત્રે એ વાત પ્રકટ થઈ ગય તો આપણી પ્રતિજ્ઞાની પૂરત્યાણી થઈ ગય એટલુંજ નહિ, પણ તે બખતે આપણને જવાબ દેવો પણ બારે પડી ગય !” આત્મારામે ચાલિના દ્રવ્યના કબજેમાંના માર્ગમાં જો વિધિ દતાં તે કદી દર્શાવ્યાં.

“ સમ્મતો દેવતાધ્વજ તથા પ્રમુખ જન્મે મારા સદાધ્યાયીયો તથા રત્નેશ્વર છે. તેઓ પોતે પણ એ પ્રમ.જે હરે છે; તેઓ જ મને રૂપિયા આપવાનું તથા એ વાત સમ રાખવાનું કહ્યું છે.” બલવીરે પ્રત્યાજ્ઞા કર્યો.

“ વાર, જેથી તારી મરજ. પણ જે હરે તે વિચાર કરીને કરજે. સોપારી લાદને નાળિયેર આપવું ન પડે એની સત્યમેતી રાખજે. ત્યારે તારી પારણા પ્રમાણે પૈસા મળી જશે તો દવાખાનું લપાડતાં તને કેટલો વખત લાગશે વાર ?” આત્મારામે વિચારીને કાંઈ કરવાની સલાહ આપીને પૂછ્યું.

“ જોડામાં જોડા બે મરીના.” બલવીરે ઘોડીકવાર વિચાર કરીને જવાબ દીધો.

“ વારુ તમે તારે કાંઈ કહેવું છે ?” આત્મારામે પૂછ્યું.

“ ના, ય.” બલવીરે કહ્યું.

“ તો હું એક પાકું તેનો જવાબ સમોચિત વગર તથા શીશ્યાયા વગર આપજે. તારો મુદયંસાર કેમ છે ? આ પ્રમ હું તને પાકત નહિ પણ કન્યાની પાકતી મેં કરેલી દોષાણી પગલાની મારી કરજ રાખવું પૂ.” આત્મારામે બલવીરની સ્ત્રીના વિવચન પૂછ્યું.

“ કહેન્ક ગયા પડી મારાં તેનો સૌન્દર્યને ચાહનારો થઈ ગયા છે તેથી તમારી પુત્રવધૂતા સૌન્દર્ય સિવાય બીજી દરેક બાબતમાં મને તેથી યંત્રેષ છે. તેની સકલચાલના તથા ચલન અને વિચારિની પ્રકૃતિ મને તેના કોર આકરણવાળા પ્રગ્લો પ્રેમ પ્રભા કરી શકે તેમ છે. તેની કલીનતા મને તેના અસીન પ્રગ્લને કલીન બનાવવાનું સામર્થ્ય ધરાવે છે.” બલવીરે પોતાના સૌન્દર્ય પ્રેમ સ્વાભાવનો પરિચય કરાવીને ખરેખરો જવાબ દિધો.

“ તમે મારા આત્માને ચાલિ કહ. રૂપના વિવચનમાં હું એટલી બધી રસાય કરતો નથી. મુસારતો બલવીર દસનાથી ચળવતા સારૂ રૂપની નહિ મિનિ પ્રગ્લેનીજ જણાવે છે.” એમ કહીને આત્મારામ તરફથી પડી બધાર આંખો મચા.

“તમે હવે જુદા થયા. રૂપનો મહિમા તમે શું જાણો પિતાજી? વિહારી મુવઠો સૌન્દર્યના કેટલી સીમા પર્યંત ઉપાસક હોય છે, એની તમને દૃષ્ટના પણ ક્યાંથી હોય વારુ? પરંતુ હું મારી રૂપલાલસાની પૂર્તિ ગમે ત્યાંથી કરી લઉં. માત્ર દવાખાનું ખોલી દઉં અને મારી પ્રેક્ટિસ (વ્યવસાય) તેમજ પ્રતિષ્ઠા જામે એટલેજ વિલંબ છે.” એવા આશયના શબ્દો બલવીરે પોતાના પિતાને હૃદયીને તેમના ચાલ્યા ગયા પછી ઉચ્ચાર્યા અને થોડીવાર પછી તે પણ કપડાં પહેરીને બહાર નીકળી પડ્યો. અપૂર્ણ.

મોમાશંકર શાસ્ત્રી.

બહેરાત

કલકત્તાવાળા શ્રી. નરસેરામ માધવજી હવેએ તેમના તરફથી તેમના સ્વ. પિતાશ્રીના સ્મરણાર્થે એક ગરીબ વિદ્યાર્થીને એક વરસ માટે અત્રેના છાત્રાલયમાં રાખવા ઇચ્છા દર્શાવી છે. મનુવેદીને પસંદગી ખાસ કરીને આપવામાં આવશે.

વળી તેઓ તેમના સ્વ. રૂઝા વખતખાના સ્મરણાર્થે એક વરસમાટે દર મહિને રૂ. ૫૦ની મદદ કોષ્ટપણુ જાતિની નિરાધાર, વિધવાને આપવા ઇચ્છે છે. વિધવા બાઈનું નામ તદ્દન ખાનગી રાખવામાં આવશે.

સદ્ગુ માણીનો લાભ લેવા ઇચ્છતા વિદ્યાર્થીએ તથા સદ્ગુ માણીને મદદનો લાભ લેવા ઇચ્છતી જાતિની વિધવા બહેને નીચેના શિરનામે પુરત લખી જણાવવું.

તન્ત્રી-શ્રીમાળા શુભેચ્છક

દોલતખાના ૪૧૦૩-૧-અમદાવાદ.

શ્રી મહાલક્ષ્મી આશ્રિત શ્રી. બા. કેળવણી મંડળ અમદાવાદ—તું ચતુર્થ સંમેલન નવેમ્બરની આખર તારીખોમાં બરવામાં આવશે. ચોક્કસ તારીખો નહીં થયે વર્તમાનપત્રોદ્વારા તથા પોસ્ટદ્વારા મંડળના સામાન્ય સભાના સમયેને જણાવવામાં આવશે.

મન્ત્રીઓ-શ્રી મ. આ. શ્રી. બા. કે. મંડળ-અમદાવાદ

મારી મુસાફરી—રાણપુર અને દહેગામ.

રાણપુરની પહેલ.

મારી મુસાફરીના અહેવાલમાં અગાઉ દુઃશક્તિર્ય વિશે લખી ગયો છું. સારનાદ જુદે જુદે સ્થળે મુસાફરી કરવાનાં પ્રસંગ પ્રાપ્ત થતાં નોંધવા જેવો અહેવાલ નોંધવાની અગત્ય જણાયાથી અને રાણપુર તેમજ દહેગામની પહેલાણી મુસાફરીનો કેટલોક અહેવાલ નીચે આપું છું.

ઉત્સાહ વગર કાર્ય થઈ શકતું નથી.

બધા નિરાશાવાદીઓ એમ કહે છે કે ‘આપણાથી શું થવાનું છે? આપણામાં કાર્યસિદ્ધિ થવી અશક્ય છે? કંઈ વળવાનું નથી!’ પરંતુ આવા નિરાશાજનક બધા પ્રત્યેતો કિતરું હું તો એકજ આપું કે તમેજો કેાઈ વખત ઉત્સાહથી કાર્ય કર્યું છે ખરું? જે ભૂમિમાં, જે ક્ષેત્રમાં, જે સમાજમાં તમારે કાર્ય કરવાનું હોય તેમાં તમે તન્મયતા ધારણ કરી છે ખરી? નાહક ભૂમિને, ક્ષેત્રને, સમુદાયને, સમાજને શા માટે દોષ આપે છે? આ કથનની પુસ્તીમાં અનેક દર્શાવે મળી શકે છે. મહાત્મા ગાંધીજીએ છેલ્લા ત્રણ ચાર વર્ષોથી હિંદમાં કેવો પત્રોટો કરી દીધો છે? આપણી ચાતિની લીબડીની પરિપદ આઠવી ઉત્સાહજનક અને આવી આશાપ્રેરક સ્થિતિએ પસાર થશે એમ કેાજો ધાવું હતું? અન્ય દર્શાવેાથી લંબાવ કરી કંટાળો નહિ આપું. પણ સાર રૂપે એજ કહીશ કે ઇંધેરી ઘેરણા, ઇંધેરી કૂપા, ઉત્સાહ અને હિંમત હોય તો કાર્યો કામો પાર પાડવામાં મુશ્કેલી નહતી નથી. રાણપુરની મારી મુસાફરીનું દર્શાવ મોજુદ છે.

રાણપુર.

જાણવાડાં બાર ગામ (ચોમલની સંઘમાં) એ આવેલું છે. ત્યાં અગાઉ તો ૩૦ ઘરની વસ્તી હતી એમ કહેવાય છે પણ હાલ તો ૨૦ છે. તેમાંથી ત્રણ ચાર તો માત્ર વિધવાઓની હયાતી સુધીનાંજ છે. એટલે વસ્તી ઓછી થઈ છે એમ તો ખરુંજ. જ્યાં મુખી છે, જમીન નગર ધરાવનારા તેમજ વેપાર ધંધો અને નોકરી કરનાર પણ છે. કેળવણીમાં તો એકજ ઘર આગુજ આવ્યું છે. કેળવણી પ્રમાણમાં ઓછી છે તોપણ ચાતિજનો નાતિહિતના કાર્યમાં સારો બાગ સેનારા છે. લીબડીની આપણી પરિપદમાં ગામના પ્રમાણમાં અહીંની સારી સંખ્યાની હાજરી હતી. અવારનવાર મારી સાથે થયેલી વાતચીતમાં પણ ઉત્સાહ ઠીક જણાય છે. વળી દરેક બાઈઓએ પરિપદને અહેવાલ રાખી ઉત્સાહમાં વધારો જણાવ્યો છે.

આમ્મસમિતિની સ્થાપના.

મારી હાજરીનો લાભ લઈ ત્યાંના યાત્રિભાઈઓએ રાતે માતાજી મહાલક્ષ્મીજીના મંદિરમાં એકત્ર થઈ રાણપુર આમ્મસમિતિની સ્થાપના કરી પરિષદના ઠરાવનું પાલન કર્યું છે. તેની સાથે વધારેમાં સ્થાનિક આવક વધારવા અને વિદ્યાર્થી વિગેરેને ઉત્તેજન આપવાના કામે અમુક રકમ એકત્રી કરવા સભાસદ યનારનાં વાર્ષિક આઠ આના શ્રી ઠરાવ્યા હિપરાંત લગન, જ્ઞાનાર્ધ, સીમંત વિગેરે શુભ પ્રસંગે અમુક રકમ ઠરાવી લેવાનો પણ ઠરાવ કરવામાં આવ્યો છે અને આ ઠરાવો હિપર હાજર રહેલાઓની સહી લઈ તે માતાજીમાં ચોડવામાં આવ્યો છે. આ રીતે રાણપુરે આમ્મસમિતિ સ્થાપવાની પહેલ કરી પરિષદના ઠરાવોનું અનુકરણ કરવાને અન્ય ગામવાસી યાત્રિભાઈઓને દાખલો બેસાડ્યો છે. આ ઠરાવો વિગેરેની વિગતવાર હકીકત સમિતિના સેક્રેટરી તરફથી આ અંકમાં અન્યત્ર પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવી છે.

ઐક્યતા.

રાણપુરમાં ઐક્યતાનું દર્શાવતું પશુ આવકારદાયક છે. માત્ર શ્રીયુત મગનલાલ ઓઝા સિવાય બધા ધરો એકત્ર છે. શ્રીયુત મગનલાલભાઈ વરોચક, પાકટ વિચારના, અનુભવી, કુળવાન છે. તેમનાં ચીરણજીવીઓ વરીલ, એન્જીનીઅર જેવી સારી કીમી ધરાવનારા કેળવણી, મુશિદિત, પૌંચ પૈસે મુખી છે, અને માન આપર પણ સારી ધરાવે છે. જે શ્રીયુત મગનલાલભાઈ ધારે તો તેમની લાયકીના પ્રમાણમાં તેઓ રાણપુરની આપણી યાત્રિનું તંત્ર એકલથ્યુ ચલાવે અને રાણપુર ગામમાં પણ આગેવાની બધે માન મરતબો ધરાવી શકે. હું આરા રાષ્ટ્ર છું કે જ્યારે સર્વે સ્થળે યાત્રિ ભાઈઓને વૃદ્ધ અનુભવીઓની સલાહની પૂર્વ આવશ્યકતા છે ત્યારે મુરખીશ્રી મગનલાલભાઈ મારી વિનંતિનો સીકાર કરી રાણપુરની યાત્રિ ઐક્યતાને, મોખરે રહી શોભાવવાને ચૂકશે નહિ તેમજ અન્ય ભાઈઓ પણ સમિતિ સ્થાપી યોગ્ય ઠરાવોની પહેલ કરીને યશ અત્યારે ખાટી ગયા છે તે કાયમને માટે જાગવી રાખશે.

દહેગામ.

જે અમદાવાદથી પ્રાંતીજ લાઈનમાં ગાયકવાડી રાજનો કસ્ટો છે, ત્યાં હાલ તો આપણી વરતીના બાર ઘર છે. પચાસેક વર્ષ ઉપર ૫૦ ઘર હતાં. હાલના શ્રીમાળીનાકાનો વિસ્તાર તથા વચ્ચે આવેલું શ્રીમાળીઓનું થી અંકેશ્વર મહાદેવનું દેવાલય આ વાતની દાક્ષી વ્યાપે છે. ૫૦ વર્ષમાં

૩૫-૪૦ પ્રસ્તી વસ્તી હમતી થાય એ અવિખનું બારે તુલ્યાનકારક પરિ-
ણામ જણાવે છે. અને દરેક રચને જે વસ્તુ જોવા પ્રમાણમાં આવી રીતે
વસ્તી પડતી જણાય ત્યારે દાસની ગોખા દેવાના ૪૫ દલારથી અર્ધ
હરી કે કેમ? તે પણ સંકારપદ છે! ત્યાંથી પાંચ મ.ઉ આવેલા દારીજમાં
બે પર અને ધારીઆણમાં અત્યારે તો એકજ પર છે. ત્યાં પણ આમજ
ઉપર ૧૫-૨૦ પર દેવાનું એક અનુભવીએ કહ્યું છે. એક ધન વરસોડામાં
છે તે તો દોશમથીજ અધવાર હરી દેવા અગ્રેસ છે. આ ચારે ગામનું
વસ્તી પણ જનારા મોક્ષવાનું કીયુત અંગાશકર વડમગામ ત્રીવેલીએ કહ્યું
હયું છે. આથી છે કે તેઓ તે પ્રમાણે પેગાસર મોક્ષી આપશે.

સ્થિતિ અને ઉત્સાહ.

ઉપરની વસ્તીમાં બધા બાજબે: સુખી છે કેટલાકને જાણીતા પણ
છે, અને તોફારીઆન પણ છે, છતાં વગલાનટતિ એ મુખ્ય છે. આ મામતો
જયદાસ પ્રથમ તો પોતાના, અમદાવાદ અને દારીઆણ સાથે દનો, પરંતુ
ગદાદુર દેવાના સમયે દાસ આજગુલા, કપઃવજુજ તરેર વપનો ગ્રામી
છે. કેમવળીને અમાવ અને ગાનિદિના વિચારો અને તેમાં બાગ લેવાની
પેદશદારીને લીધે વિચારો મેકુચિન છે, આથી સામ્યસમિતિની સ્થાપના તો
ન થઈ શકી પરંતુ સરજમ બધા બાજબેએ ધ્યાસવના મહાનકાગમાં
પણ અોક દીકાટ લેવાની વદારના રચાંતી છે. અને તો ગાનિ કિન્નતિનો
સાગમા સારો એક એજ રસો જણાય છે કે એક બે વિદાન ઉપરછેદ
રચને મ્યો હરી વિચારો પેદશનુંજ કારે કરે તો વતમ છે. પ્રમી.

— — — — —

મુંબાઈવાસી ભાગ્યોતે નામ નિવેદન.

ગોદાલવાદ પ્રાન્તિક સમયેન વિશે મ્યો સર કરવા અમદારા મુલક
મંદલ જે પ્રવાસ કર્યો છે, તેના પામે મુંબાઈના મોક્ષિવાસી બાજબેએ
જીલો છે. અમદારા મંદલના સમસ્તક રા. નરસીદાસ દેવસંકર એજ ને
જાગનમાં ત્યાં પ્રવાસ કરી રહ્યા છે, તો મારું મોક્ષો તેને વધામનિ માલ
આપશે એવી આશા છે.

લી. મંબુકંઠ મંત્રીએ: મી. શા. ધ. મંદલ.

મનુષ્યા (કારિવાવા),

ઉત્સાહનાં ફરણાં.

શુરવીર ચલો.

હા ધીર ધરો;

ન લગીર ઠરો,

જય કીર્તિ વરો.

x x x x x

ક્યાં ગયો એ નિરાશવાદ ? સૂર્યની ઉજવણી પ્રભા પ્રભાતમાં પૂર્વ દિશામાં અગલળી ઊઠે અને રાત્રીનો અંધકાર શુકાઓમાં સંતાઈ જાય તેમ હિત્તાઈનાં એક સામઠા પૂરમાં નિરાશવાદ ક્યાં એ દૂષી ગયો. સંમેલન માતાનાં ચોગમ છુટા છવાયા સત્કાર ગીતો ગવાઈ રહ્યાં છે. હૃદયની ઉર્મીઓના ઉભરા ઉછળી રહ્યાં છે, આશાનાં દિરણુ અશુદ્ધી રહ્યાં છે. પધારો બંધુઓ એકત્ર બનો, એક અવાજે બોલો અને શાંતિ મંગાના ઉદ્ધાર આદરો.

અમ્હારી ખીચું પાત્રિકાએ નિરાશવાદને દેશવટો દીધો છે, દાર્પદક્ષ-તાનો માર્ગ સરજ ક્યો અને સર્વત્ર ઉત્સાહ ઉભરાવ્યો છે, પ્રાંતિક સંમેલન એકત્ર કરવાની સર્વ તત્પરતા દાખવી રહ્યા છે.

શાંતિને અધોગતિનાં રૂપમાં અદસ્ય યતી નીરખી ક્યો શાંતિખાળ મુગે મોટે બેસી રહે ? માતાના ચીર હુંડાતા નેહ ક્યો માડીજયો દાય બેડી બેસી રહે ? કુરિવાળો, કંગાલ રિયતિ એ સર્વે જ્યેષ્ઠ પછી કોણુ એવો બેશરમ હોય જો એ બેડીના બંધનોમાં બંધાઈ રહેવા છાજે ? ગત પૂર્વજોની સમૃદ્ધિ, જાહોજ્જ્વાલી, લેખનું જ્ઞાન, શુદ્ધિ, લેખનો મહાન હૃદય, એ સર્વનો લોપ થઈ ગયો અને આપણે આ દશામાં આવી પડ્યા. જ્યાં મુઘી આખ ન ખુદી, માયાનાં પડળો ન હૈત્યો ત્યાં મુઘી તો અધોગતિને માર્ગે વહ્યા; પરંતુ જ્યારે તે બચકરતા, અધમતા દષ્ટિ સમિપ દેખાણી, હૃદયમાં સ્વમ-જાણી, સ્પૃરે ટાલુ સેત્ત, પાશમાં પથ્થા રોજવાનું છાજે ?

અને આ સંમેલનનું પરિણામ ? હજારો ખાળ વિધવાની દુઆ, હજારો દુષ્પીનાં આશિર્વાદ, રાંકડી બાલિકાઓની માયા, શાંતિ માતાનું મોઢિં પરદાન, લક્ષ્મી માતાની અપભૂત સ્થેર, અસ્વતી દેવીની શુભાશિષ, સંદાયારતી

श्रीमाली शुभेच्छक

सत्यं वद । धर्मं चर । स्वाध्यायान्मा प्रमदः । उपनिषद्
यत्करोषि यद्दत्तासि यञ्जुहोषि ददाति यत् ।
यत्तपस्यसि यो नोय तत्तु कस्य मदर्पणम् ॥ श्री. भ. गी. रा.

वर्ष ४५.]

दोसम्बर १९२३.

[अंक १३]

विपयानुक्रमलिङ्गः.

१ मुभास्यगानि	म. र. त्रिवेदी	२७५
२ शुभ आवना	म. भ. ओजा.	२८०
३ अल्लसि	म. र. त्रिवेदी	२८०
४ गति भाग्यो विनय	म. भ. ओजा.	२८१
५ प्रातर्गिक नोभ अने यथा.	तन्वी.	२८२
६ लग्नवत् समरथ	मु. भ. भ. ओजा.	२८५
७ परीपडा	न. पो. ओजा.	२८६
८ अनुपत्ती साधना	मु. प्रा. ओजा.	२८८
९ अष्ट आगाना विचार.		२९०
१० अम्भारी प्रवास		२९२
११ गति अभाया	तन्वी.	३०२

तन्वी अने प्रकाशक

स्वयंकलाल शिवशंकर त्रिवेदी, एम. ए.

दोलतखाना, ४२०३-०६—कमलाबाद.

ज्ञानमन्दिर प्री-टीग प्रेसभा लि. हरारम अमृतारामे छाप्.

वापेपतीनी पोण, रायपुर—अमृताराम.

શ્રીમાળી વ્રાહ્મણ પરિપૂર્ણા આજ્ઞાસૂત્રી નોંધાયેલા સંભારણોના નામની યાદિ.

રાણપુર.

- ૧ હરિલાલ મોહનલાલ.
- ૨ મોહનલાલ લખમીચંદર.
- ૩ ત્રવાડી હુસેનન ગજાસાગર.
- ૪ ત્રિવેદી રતિલાલ હરજીવન.
- ૫ ત્રિવેદી મોહલાલ પ્રાણજીવન.
- ૬ ત્રવાડી મણિલાલ હરિલાલ.
- ૭ ત્રિવેદી ગારીચંદર જગન્નાથ બોટાદ.
- ૮ હવે ચતુર્જી લાલજી શિહેર.
- ૯ મણિચંદર મુળજી.
- ૧૦ પિતામહ મણિચંદર.
- ૧૧ પરમાણુદ મોહનલાલ.
- ૧૨ ત્રવાડી હર્ષાચાંદર મણિચંદર વળા.
- ૧૩ ત્રવાડી, મણિચંદર સ્વામીજી હેમરાણા.
- ૧૪ હેમચંદર મળલાલ હલખજી ત્રાપજ.
- ૧૫ ત્રવાડી ધનંધર પરમાણુદાસ.
- ૧૬ ત્રવાડી ધીરંધર પરમાણુદાસ.
- ૧૭ ત્રવાડી ચતુર્જી જગનલાલ સાવરકુંડલા.
- ૧૮ ત્રવાડી લાલજી પુરોષોત્તમ.
- ૧૯ હિંગલલાલ તારિયાંદર.
- ૨૦ ઓઝા પ્રભાચંદર રામકૃષ્ણ.
- ૨૧ ઓઝા ચંદરલાલ વિમ્બુ.
- ૨૨ ત્રિવેદી હરિલાલ લાલજી.
- ૨૩ સૌ. આગીરથી હરિલાલ.

લીલીયા.

- ૨૪ રતિલાલ મહારાંદર પાલીતાણા.
- ૨૫ ત્રિભુવન વલ્લભજી ત્રિવેદી કલકત્તા.
- ૨૬ રમણલાલ શિવચંદર વ્યાસ નાગલપુર.
- ૨૭ ઓઝા હર્ષાચાંદર ડાબાભાઈ માંડવી.
- ૨૮ ધીરમાજી, પેળનાથ ઓઝા.
- ૨૯ ઓઝા હેમતરામ ગવાચંદર.
- ૩૦ ત્રવાડી બાહરાંદર પીતમ્બર.
- ૩૧ ત્રવાડી રામજી આજુદંડો.
- ૩૨ ઓઝા શિવચંદર મધાચંદર.
- ૩૩ ઓઝા રંગનાથ, દેશવજી.
- ૩૪ હરિલાલ, બેચર.
- ૩૫ ઓઝા પ્રાણજીંદર નરસેનંદર.
- ૩૬ ત્રવાડી મંગળજી દેવચંદર.
- ૩૭ દુર્ગાચંદર રેવેચંદર ઓઝા.
- ૩૮ ત્રવાડી કૃષ્ણચંદર જીવરામ.
- ૩૯ ત્રિવેદી નરલચંદર પ્રાણજીવન.
- ૪૦ ત્રવાડી મણિચંદર, કાનજી.
- ૪૧ ઓઝા રંગનાથ લખમીચંદર.
- ૪૨ ત્રવાડી હેમતરામ જીવલદાસ.
- ૪૩ ત્રવાડી વસંતરામ, કૃષ્ણચંદર.
- ૪૪ ત્રિવેદી નર્મદાચંદર દેસ્પાણજી.
- ૪૫ ઓઝા જગજીવન હરજીચંદર.
- ૪૬ જીજ્ઞાસાલ જીવીતમાઈ.
- ૪૭ ત્રવાડી આત્મારામ કુંડલોડોડ.
- ૪૮ ત્રિવેદી બેમવાનલાલ બેચર.

શ્રીમાળી શુભેચ્છક.

इच्छन्शुभं यः स्वपरस्य नित्यं कृन्तत्यशुभं कुलदेवी तस्य ।

विचार्यै चैवं विहरन्तु सर्वे श्रीमाळी शुभेच्छक इच्छतीत्यम् ॥

(જે મનુષ્ય હમેશાં પોતાનું તેમજ પારકાનું શુભ ઇચ્છે છે તેનું અશુભ થી મહાલક્ષ્મી નાશ કરે છે. આ સૂત્રનો દરેક બંધુ વિચાર રાખી તે પ્રભાણે વર્તે એમ શ્રીમાળી શુભેચ્છક ઇચ્છે છે. રા. મ. અવાચી)

પુ. ૪ થુ.]

ડીસેમ્બર ૧૯૨૩

[અંક ૧૨]

મુવારકવાદી.

(ગાથ.)

મુરખી બંધુઓ મહારા,	મુખારક સાલ આ નવલી;
અહાહા! આપને ખારા,	મુખારક સાલ આ નવલી.
કરો સુ દાર્પ ગાતિનાં,	ધરીને પ્રેમ પ્રીતિનાં;
વહો આનંદની ધારાં,	મુખારક સાલ આ નવલી.
ચહો ને સર્વ બન્ધુઓ,	ઉન્નતિ ગાતિની યાથે;
કરોને પ્રેમથી સેવા,	મુખારક સાલ આ નવલી.
વહો ધન ધાન્યની દૃઢિ,	સદગ સુખ ભોગનો સારાં;
રહો સૌ કલ્યા ન્યારાં,	મુખારક સાલ આ નવલી.

લી. ગાતિ સેવક.

મણિશંકર રવિશંકર ત્રિવેદી.

સરધાર નિવાસી.

શુભ ભાવના.

(વચનતિલક.)

૧

આ ખીલતું કુદરું વાયું નવીન બહાણું,
આબું મનોહર મુદમદ મિદ દાણું;
જાનું રમરો, નવલ નેહધી આજ પૂજો,
તે ગીતકાં અમીગણ્યાં ગૃહકુચ જુગ-જો.

૨

નિત્યે ભરે હૃદયમાં પ્રિયં! હૃદ્યે હેલી,
આદર્શ હૃદ્ય, જીવને હરપૂર રેલી;
સાથે પરાયં, ભભકે જવ ભાષ. ચારે,
જરો જવલંત વિલસે, શુભ ભાવ મ્હારો.

અન્દકાન્ત મંગળાણી શોભા.

અંજલિ.

૩

વન્દન દેવિ! માત ભારત!
જગત જુગી, પશની પુરી. વીર વિજેતાથી રજુપુરી,
સુભળ, સદળ, મલયવાત, સ્વર્ગે શા સુખ દે સાક્ષાત!
વન્દન દેવિ! માત ભારત!

હનવળ જ્યોતિ વદન જાગે, કુસુમ વસ્ત્રથી કાય ચળકે,
હસી મીઠી મીઠી કરતી વાત, સુખદ, વરદ, જયજય માલ!
વન્દન દેવિ! માત ભારત!

“ મુકુન્દ ”

જ્ઞાતિ માતાનો વિનય.

(એ યુગ્મસત ! એ યુગ્મસત ! એ રામ.)

જ્ઞાતિ માતા વિનય હરે છે,
નયણે ઉનાં નીર નીતરે છે, દેખી કુળનાં નિજ મંતાન;
જૂનકાલનાં યશ્વંતરની અંતર ભૂત ચર્ચા પિંગળ.
એ ધીમાળી ! એ ધીમાળી !.....૧

"મુજો મુજો મંતાનો ખારાં !
કુટિયા નવજનન ઉછારા, રેલી રસા ચેતન ચમકાર;
કેમ અંધકારે અવધાના માણેછ ! હજી કારેખાર ?
એ ધીમાળી ! એ ધીમાળી !.....૨

આગમમાં અટવાઈ રહ્યાં છે,
ખાસરથી મરણી રહ્યાં છે, મોડા ન મિથ્યા વાદવિવાદ;
સોમગનાં રનેદે નદિ યાત્રે પ્રેમ ચીરના સુરીલા માદ ?
એ ધીમાળી ! એ ધીમાળી !.....૩

હાલત મ્હારી દીણી દેખો,
હવેમ સીદને તોષ ઉવેખો ? પાંચરવા પ્રીય ! યુગ્મત્યાન.
એ ધીમાળી ! એ ધીમાળી !.....૪

મતવર્ષ નીલસરી ત્યાગી,
જુગજુની ભીરના બાંગી જાગજાગ કીધા પોદાર;
વચન વર્ષને દવે હતારો તોજ માનસે જયજયકાર.
એ ધીમાળી ! એ ધીમાળી !.....૫

કુસમ કોથે કુસમ કાપો,
સંધ સ્નેહ સંધાર રકાપો, નેન મોડો ખોરા તંત;
સુખાન હજીખસતા મેલો, રજ્યનથી મોડો ડિંગલ.
એ ધીમાળી ! એ ધીમાળી !.....૬